DORESC CÂ MICILI MELE RÎNDULEŢE...

epistole vesele

Foperta de : TUDOR JEBELEANU

* S73-22-0119-3

Prezenta edifie reproduce textul volumului apărut în 1945
Editura Universul.

SĂRUT MINA COANA MARE,

Veți ști că, pe-aici pe la vie, ie toate bine și în regulă avind și timp frumos că s-a mai încălzit, dar azi ninge iară, că a mieilor a fost și asta e a berzelor și s-a făcut sloată mare încît n-am putut nici la gară să mă duc spre a vă timite, precum mi-ați scris, ouăle proaspete care vi le-am strîns de-o lună de zile și nici perechea de gîște, care după ce le-am îngrășat, a devenit de-a decedat murind amîndouă din cauza evenimentelor, că umblă prin păsări și moare toate, mai ales la noi, că nu ne-a mai rămas decit unsprczece găini în afară de cocoș, care l-am tăiat ca să nu moară de viu și mai bine să moară tăiat, plus 4 cu. lite cît ne-a mai rămas din 18 cîte aveam și plus gîșielc astea două, moarte, care le-am mai avut din cele 14 ale noastre și afar de rațe care nu mai avem nici una că ele ie mai șubrede la boală și intervine de moare imediat Astfel că de la ele a luat și viței boala asta și-am zis din capul meu că mai bine să-i vînd clandestin la măcelari ceea ce am și făcut că de-aia vream să vă spui și dv., că ne-a p jandarmul și ne-a făcut procest-verbal cu ștampilă și cu cuvinte urîte și-a zis că dracu ne-a luat, întîi pe dv. că adică ai cui ie viței și pe urmă pe mine, că de ce m-a ■ luat după ordinul dv. și-am pus să-i tai și să-i vînz și pe nea Pendeacă măcelaru că de ce a cumpărat carne c. știa că nu se egzistă să tai, nefiind zi de speculă.

Așa că ce era să facem și-a trebuit să-i dăm, onorariul șperț, dar însă eu n-aveam cinci sute partea noastră, si nea Pendeacă a zis că o să iau eu de la el cînd mi-oi -dea ceafa și îmi plătește carnea la vara iepii, că l-am gat în bucluc și atunci ce era să fac ? Am spart Iacătul

I

la pimniţă spre a lua doi deca de vin şi a-i vinde cu 250 de fei deca ca să plătesc, ceea ce am şi luat şi-am avut noroc că mi-a dat în gînd să sparg pimniţa că altminteri curgea tot şi din butia a mare de o sută şi din butoiul ăl mic de cincizeci de vedre, că a fiert şi-a sărit cepurili, astfel că am deşertat butia de o sută în butoiul de cincizeci, umplîndu-l aproape jumătate. Aş fi pus şi din butoiul de tămîioasă dar nu mai era decît drojdia şi de ce să stric vinul cu drojdia, cînd s-a scumpit şi-a ajuns de se vinde pe vale cu 1 000 şi 1 200 de lei deca şi cu taxele negustorului. Noroc că pelinul n-a curs tot şi-am mai scos vreo două damigene să vi le trimet dv. la Cîmpulung să le aveţi de Paşti dar a căzut Gheorghe cu ele pe ghiaţă că umblase la tescovină şi era beat şi le-a făcut zob pe-amîndouă, ceea ce era să-i sparg capul cu bîta dar a avut noroc că şi-l spărsese singur pe ghiaţă şi s-a infectat din ce-a fost pe-a-colo pe jos şi după ce l-a pansat sanitarul s-a făcut bine şi-a murit şi nevasta cînd s-a dus cu laptele la Piteşti, Ia advocatul cai-e îi duce ea, a aflat de Gheorghe şi-a-nvă-ţat-o să facă procest în contra dv. ca să-i plătiţi cinci sute de mii de lei că Gheorghe a murit din cauza serviciului îa dv. şi ea are trei copii şi advocatul i-a spus că să-i rază lui mustaţa dacă nu i-o scoate banii, că hoaşca are bani destui să plătească şi n-o să intre cu ei în pămînt.

Aşa că de-asta v-am scris ca să ştiţi şi dv. şi să vă puneţi advocat că eu aici am grije de toate şi vă mai rog să-mi trimeteţi 1 000 de lei din simbria mea, că am mare trebuinţă şi 2 500 de lei să pui geamurile la casa dv. că s-a jucat de-a războiul cu ele nişte draci de copii şi le-a spart, taman la odaia din faţă, că mă miram şi eu pe unde a putut să intre hoţii şi să fure toate lucrurile din casă, chiar şi saltelele că s-a crucit şi părintele Limberea cînd a venit şi-a văzut şi tot părintele şi-a dat cu ideea că hoţii a crezut că aveţi bani ascunşi în sobe, pe burlane, ori pe coş şi de-aia le-a dărîmat ca să-i găsească şi-a zis să vă scriu să veniţi şi dv. pe aici sau să trimeteţi pe cineva.

încolo, pe aici ie toate bine şi nu se găseşte de nici-unele trăind cum dă Dumnezeu ceea ce vă doresc şi dv. şi să veniţi sănătoasă, scriindu-mi şi mie o carte poştală ca să ştiu cînd veniţi să vă trimet o brişcă la gară, că tră-

sura noastră a luat-o hoţii, că şi părintele Limberea zicea; că dacă a furat caii de ce era să lase trăsura. Vă sărut mîna al dv. prea supus vier,

Costică Dură

STIMATA DOMNIŞOARA,

Desigur rîndurile acestea vă va surprinde atît prin conţinutul lor, cit şi prin indentitatea celui care vi le scrie şi care preferă mai bine să rămîie anonim decît a risca să nu fie înţeles sau judecat după alte principii căci sufletul femeii este un amalgam din care nu ştii cum să te comporţi spre un rezultat cît mai translucid.

De fapt, mă cunoaşteţi foarte bine din vedere căci m-aţi văzut de multe ori, atît în tramvai cît şi în alte regiuni, avînd ocazia chiar odată să vă ridic oglinjoara ce vă căzuse din poşetă în dreptul acelui ambulant de portocale cînd mi-aţi spus mersi şi fir-ar al dracului de fermoar că se desface mereu şi-mi cade. Nu însă pe ac bază de cunoştinţă purced la scrisoarea de faţă, dorind a 1 .-amine un incongoscibil ce nu are nici un interes de egoism, dorind numai a face un bine aproapelui său.

Iată despre ce este vorbo, sau poate ar fi mai bine să nu vă spun, pentru a nu crede că este vorba de intrigi sau fitiluri, ceea ce nu face parte din substratul meu, aceste idei fiind mijloace de oameni fără clasă socială sau cei 27 de ani de-acasă că atîta am şi deci nu sînt copil.

Ştiu, că dv. cunoaşteţi foarte bine pe domnul Gică Pris-Javu alias Ibric c-aşa-i zice de cînd vindea tat-so. Că acum nu se mai găseşte cafea şi ibricele a dispărut de pe piaţă, această persoană, prin minciuni şi cadouri de altă sorginte, s-a transpus în simpatia dv. izbutind chiar să reuşească şi astfel să se laude cu aceasta, atît prin familii cît şi în alte localuri publice, spunînd, ceea ce nu este abstract faţă de memoria unei domnişoare, că „are un corp ce nu s-a dovedit" şi chiar „casaţie în secţii unite" cuvinte ce le-a auzit o lume întreagă şi din care transpiră că adică a ajuns pînă acolo şi deci nu e adevărat că vă ţineţi rangul în societate nemaifiind în acest fel.

Nu ştiu care este adevărul complect şi nici nu mă in-
;ează, nefiind simetric cu scopurile melc. Ceea ce ştiu
, este că acest domn nu se mulţumeşte a vă cbmpro-
numai pe dv., dar mai umblă şi cu alte pramatii cum
de exemplu d-ra Tincuţa liiescu, cunoscuta văduvă
şi persoană clandestină, care a îngropat trei bărbaţi cu cu-
e, plus alţii prin libertinaj fiind atinsă de o boală care
nu iartă şi pe care o posedă în mod creditai, atît părinţii
ţi fraţii săi, fiind atinşi de acest flagel la piept.

Ori e păcat de o fiinţă atît de slăbuţă ca dv., că n-ar
-trica să vă hrăniţi mai subcutaneu, dar ştiu că e clin cauza
iluetei ca să nu se denatureze, — spre a fi indusă în eroare
de acest individ, plin, atît de datorii, cit şi de microbi şi
care în plus mai are curajul să vă şi înşele trăind cu acea
persoană într-un mod absolut autentic.

Nu-mi place să mă amestec în viaţa nici unui alter-ego. dar este o crimă ca o fată de esenţa dv., pentru care sînt oameni, chiar de 27 de ani cu situaţie morală, imobil şi lichid, care are diferite intenţii de viitor, — să ajungă a fi de distracţia domnului Gică Pristavu zis şi alias Ibric, care n-are altceva în viaţă, ca caracter şi intelect, decît dunga de la pantaloni şi acel portţigaret de argint, arme cu care zăpăceşte fetele cinstite, fiind ştiut că fetele cinstite în privinţa acestui gen de inşi sînt cele mai tîmpite.

Aceasta fiind ceea ce aveam să vă spun, mi-am făcut datoria, rugîndu-vă ca în acest ceas al unsprezecelea, să alegeţi între un Ibric fără ţel şi un anonim serios, dînd un semn de viaţă la telefonul 3 32 27, Societatea „Pecopex" unde întrebaţi de dl. Anghel Popescu şi viu imediat. Ai dv. cu tot respectul şi acurateţea,

Un anonim

DOMNULE COMISAR ŞEF,

Subsemnatul Alexandru Ciuciu, funcţionar particular, locuind la hotelul „Peking" plin de ploşniţe, şi care mi-au •raîncat atît lenjurile cît şi zilele, căci eram cu lingeria mea de pat şi am ajuns bolnav de nervi din cauza acestor fiare sălbatice care pericliteză sistemul nervos chiar al celui

mai bestie om, am locuit la această parşivenie de hotel, de la data de 15 martie—10 oct. anul curent cînd, plecînd la ţară pentru două zile, fiind invitat la o vînătoare unde s-au împuşcat în total şase vulpi, patruzeci de iepuri cît şi nouă raţe sălbatice, că le spuneam şi prietenilor mei : — Ce păcat, fraţilor, că şi ploşniţa nu e vînat că v-aş invita îa mine la hotel să vînaţi o lună, — întorcîndu-mă acasă, mort de oboseală, pe la orele şapte seara, — mare mi-a fost mirarea cînd am găsit camera mea închisă, iar lucrurile mele băgate în geamantane şi evacuate pe coridor, lîngă odaia madamei, de către mercenarii hotelului şi care sînt : directorul, dl. Jean, fost caracudă şi actualmente negustor de carne vie, precum şi ambii portari, domnii Nicu şi Mitică, ambii traficanţi amîndoi de femei clandestine şi nepoţi ai Codului Penal, plus şi tîmpitul de la etajul III. anume Gogu, care face pe valetul şi nefiind în fond decît un nesupus la încorporare şi învîrtit, căci are epilepsie. maladie venerică ce se poate lua foarte uşor contaminînd toii pasagerii cu această sulfamidă.

între timp, dl. Iane, albanezul de la gang, care albanez cînd oi fi eu Brahmaputra, fiind în realitate lustragiu din Constanţa că mi-a făcut şi mie pantofii în timpul unei excursii, mă căuta prin oraş unde găsindu-mă, cu iepurele ce-1 aveam asupra mea, mi-a spus să-i dau iepurele lui, iar eu să viu repede la hotel ca să-mi iau lucrurile fiind evacuat din camera mea, pe cînd eram în contumacie la vînătoare, pentru neplata unei mici restanţe ce aveam în cont, fiind o personalitate cunoscută, ceea ce puteam ori-cînd să-mi permit.

Aceasta se întîmpla la restaurantul '„Mercur" u obişnuiesc a mă distra zilnic la cîte un mic aperitiv şi unde mă aflam în acel moment, pentru a plasa iepurele, eu ne-avînd cum să-1 gătesc la hotel şi crud nu se poate să-1 mănînc, nefiind alagrec pentru stomac.

Ducîndu-mă imediat la hotel, cu dl. Iane şi cu iepurele care este martor, m-am găsit în faţa unui fapt împlinit şi nefiind un caracter impulsiv, am căutat să nu mă supăr spre a mă pune la aceeaşi diferenţă de nivel cu această bandă de gangesteri şi prin urmare mi-am luat geamantanele părăsind pentru totdeauna această speluncă, în care nu locuiesc decît femei de moravuri uşoare, peşti şi escroci.

înainte însă de a pleca, fiind foarte iritat că mă um-plusem şi de sînge pe haine de la iepurele care curgea, — n-am mai avut răbdare să controlez inventarul lucrurilor ce aveam în cameră şi fuseseră puse cu forţa în geamantane în lipsa mea şi deci am cerut cuvîntul de onoare acestor bandiţi, că toate lucrurile se află intacte înăuntru, nelipsind nimic. La această întrebare, dacă îşi dau cuvîntul, ei au spus că „da" şi că, dacă nu cred, n-am decît să mă uit.

Bazîndu-mă pe acest cuvînt, m-am dus la noul meu domiciliu, unde desfăcînd bagajele am rămas uimit de ne-obrăzarea minciunii de a fi dus în eroare, într-un mod atît de sfruntat, ceea ce întrece orice imaginaţie, chiar şi de Sherlock Holmes. Cum cheile de la geamantanele mele se aflaseră în posesia numiţilor tîlhari, este limpede ca apa, că, — aceştia — mi-au furat însuşindu-şi, o mulţime de lucruri de mare valoare şi anume :

3 cămăşi veritabile de mătase cu iniţiala M. C. căci Ie aveam de la frate-meu, în momentul de faţă defunct şi care se numea Mitică Ciuciu, fost advocat şi deputat, căci poate l-aţi cunoscut din procesul „devizelor" cînd a fost condamnat şi el, doi ani închisoare. 4 batiste de lino, în bună sare, pentru destinaţia ce le-o acord. 6 perechi ciorapi, uşor cîrpiţi pe alocuri, dar în perfectă stare. Una pereche inexprimabili cu şireturi. Una perie cap cu pieptenele său de baga, amintire de la Ada-Kaleh, căci scrie chiar pe el. Una perie dinţi, neîntrebuinţată absolut a-mente deloc. Una pijama popelină cu dungi alternative alb şi roşu. Una cămaşe noapte pirogravată în motive naţionale de pînză.

Acesta fiind cazul ce vi-1 aduc la cunoştinţă, vă rog, domnule comisar şef, a cerceta drastic această mîrşevenie, după ce le-am lăsat atîţia bani, să fiu şi furat.

Cu deosebită stimă,

Alex. Ciuciu

P.S Alăturat vă anexez, ca o mică atenţie, şi un iepure, rugîndu-vă a-1 mînca sănătos, eu neavînd ce face cu el, că a început să se fezandeze de nu se mai poate sta în odaie cu eL

Domniei-sale domnului
Mandache Pestriţeanu
mare proprietar
Hotel „Splendit" Bucureşti, Loco

MAMA SCUMPA,

Aflu că ai venit de la ţară spre a aduce pe soţia ta la sanatoriu şi dorindu-i grabnică însănătoşire, că de fapt, ce-am eu cu ea şi din contră, ea are cu mine, nu pot să spun, ca suflet de creştin, decît Dumnezeu s-o ierte, fiindcă tu ştii, mamă scumpă, că eşti om cu experienţă, că cancerul nu ie gîlci sau o apendicită, fiind o epidemie mortală de care să-l văz eu pe ăla care a scăpat.

Dar nu de asta îţi scriu, mamă scumpă, deşi nu e momentul oportun, ci pentru a-ţi aduce la cunoştinţă o veste ce mi s-a întîmplat.

Sînt nenorocită, mamă scumpă, căci aseară am pierdut din deget, sau poate mi s-a furat acasă, c-ara reclamat degeaba şi la circumscripţie, inelul ce-l aveam de la tine, ăla cu brilant veritabil ce spuneai că îl ai din arborele tău ginecologic şi mi-l dai mie ca semn de iubire spre a nu mai zice că mă-ndoiesc.

Aşa că, mamă scumpă, de ce să-ţi ascund adevărul care fatalitatea a vrut aşa şi tocmai ţie, ce eşti suprema fiinţă care ai să mă-nţelegi, că fără el nu pot trăi. De ieri de cînd nu-l mai am, am plîns toată săptămîna şi am slăbit, care nici nu mai sînt de recunoscut, nici la faţă cît şi la corpul tău adorat şi am dureri în inimă decît suspin şi fumez tot timpul, că mi-a zis şi doctorul cînd s-a uitat la laringita mea, ieri seară cînd l-am chemat „Ţi s-a topit şoldurile duduie Lylly şi păcat de ele că de cînd sînt n-am văzut altele mai frumoase".

Şi după ce m-a examinat în gît, mi-a zis că la apendice n-am nimic şi să iau pastile de malţait.

Aşa că, mamă scumpă, trebuie să vie iară doctorul să mă vadă la gît dacă mi-a trecut, şi vreau să-mi pui o cămaşă mai şic, aia roz carc-ţi place ţie cînd eşti transparent, că nu se face să-l primesc aşa, cum sînt acuma că de-abia am ieşit din baie, de-am udat-o cu lacrimi cît am plîns.

Te ros. mamă scumpă, trimite-mi tu ceva de condoleanţe şi vino să mă vezi ce tristă sînt că-ţi dau eu ţie un telefon cînd pleacă doctorul. Uite, vezi, pata asta de code pe scrisoare, este o lacrimă ivulnerabilă, ce n-ara putut s-o opresc de a cădea.

Te sărut şi te pup dulce a ta care te sărută dulce,

Lyiiy

Domniei-saL i ului
preşedinte al Tribunalului M.

DOMNULE PREŞEDINTE,

Subsemnatul V. Gh. Pelinescu, secretar al primăriei din comuna Lăicăi, plasa Rîuşor, jud. Muscel, cu onoare vă rog să binevoiţi a intenta acţiune de divorţ în privinţa soţiei mele legitime Elisaveta V, Pelinescu (născută de familie Elisaveta V. Căcăugă) pentru motivele determinante pe care le voi transmite mai jos şi anume, părăsirea de domiciliu casei, care ea, neînţelegînd firul vieţii mele de om cult, m-a părăsit lăsîndu-mă într-o situaţie neutră, cît şi foarte incomensurabilă pentru situaţia de care dispun în comună ca funcţionar superior şi om de lege, fiind bugetar de carieră iar nu numit prin mijloace de politică.

într-adevăr, după cum pot dovedi şi cu martorii oculari cu care mă găseam împreună cînd am constatat faptul că fugise de acasă şi anume : nea Costică — că fiind beat şi din altă comună, nu mai ştia şi mai cum îl cheamă, în-trucît ne-am cunoscut la han, Ion Trandafir, lăutar şi rom, Ion Nercea, cobzar şi rom şi V. Pantilică, ţambalagist şi rom — toţi ţigani şi artişti din această comună — alaltăieri, duminică, pe la orele unsprezece seara, întoreîndu-mă acasă cam cu chef şi dorind a intra în posesiunea soţiei mele, am intrat în casă, împreună cu martorii care cînta şi unde, spre marea mea concurenţă, am găsit pe soţia mea eminamente descinsă de fotă şi beată de rachiu de drojdie:. în stare de adulter cu numitul Matei Bricâ, derbedeu din această comună. Exprimîndu-mi dorinţa să-i omor, am fost dezarmat de către martorii cu care venisem, luîndu-mi toporul din mînă, după care am fost maltrataţi prin bătaie de către numitul Matei Bricâ, iar martorii > Iuţi :,'

picioare în instrumente şi în alte părţi ale corpului, în timp ce soţia mea juca în cămaşă, adresîndu-ne cuvinte murdare şi arătîndu-ne corpul delict. Faţă de această faptă, am pornit imediat cu martorii după mine spre a cere ajutor în sat, drept care întoreîndu-ne după un sfert de ceas, sau cit o fi trecut, împreună cu toţi locuitorii ce-i strigasem cerînd ajutor, nu am mai găsit pe nimeni acasă, cei doi dispărînd în negura timpurilor, cu brişcă mea ce-o-n-hămase la iapă, încă de la ora 9 seara, după cum am aflat ulterior şi mai pe urmă...

în această situaţiune climaterică care este foarte de ultragiu pentru mine, vă rog să binevoiţi d-le preşedinţi a intenta acţiunea de divorţ pe motivele ce le-am exclamat mai sus.

Ca încheiere, adaog că nu se poate o femeie ca eu să fiu de rîsul ei, căci toţi bărbaţii ne-am pierde prestigiul nostru de soţi, ca gen, număr şi persoană. Cer şi cheltuieli de judecată cum şi plata instrumentelor ce au fost sparte, căci martorii nu mai are cu ce să cînte.

Primiţi vă rog asigurarea deosebitului meu respect,

V. Gh. Pelinescu

CEL DINŢII DEBUT

Domnişoara Lorica Coşoiu, elevă la Academia de Artă Dramatică din Bucureşti (secţia canto) către părinţii săi din Tîrgovişte.

SCUMPII MEI PĂRINŢI,

In sfîrşit, după atîta aşteptare şi atîtea intervenţii că unde n-am fost să mă rog spre a izbuti, chiar şi la nenea Costică care a fost foarte gentil să-mi promită şi m-a invitat şi la bere la Mircea, în fund, dar n-am fost că mi-aro zis că n-am ce căuta eu ca fată tînără, cu un om bătrîn şi crai, într-un local public deşi este cel mai bun prieten al tatii, dar lumea n-are de unde şti, — mi s-a aprobat cu ajutorul lui Dumnezeu, *să cînt şi eu la radio* (subliniez aceste cuvinte ca să vă daţi şi voi seama ce fericită sînt că pot scrie aceste cuvinte ce le-am dorit cu atîtea sacrificii).

Nu vă mai spun prin cîte am trecut şi cîte audiţii am trebuit să Iac. Pină la urmă, însă, vocea şi talentul meu au izbutit însă să mă impuie acolo unde merit, cum i-a spus şi nenea Costică directorului, la care s-a dus de zece ori cel puţin pentru mine, că pot să spun fără modestie că 1-a pisat de 1-a omorît.

Aşa că, în scurt, duminică la ora 1? şi 15 (adică la cinci şi un sfert după ceasul nostru de acasă) voi debuta pentru prima dată în faţa microfonului, spre a mă auzi o lume întreagă şi a vedea dacă merit sau nu s-ajung ceea ce am visat cu toţii, adică o mare artistă mondială, cum spunea şi nenea Costică directorului cînd îl pisa fiind prieteni foarte buni.

Sper că la această oră şi în acea zi, veţi fi cu toţii cei ce mă iubiţi şi care vă iubesc, în jurul aparatului din sufragerie de la noi, spre a mă auzi şi a vă bucura cu toţii de ce a aj uns fata voastră care este numai un început restul urmînd a urma mai pe urmă. N-ar strica să mai spuneţi şi la alte cîteva persoane de acest lucru ca tot oraşul să ştie că cînt eu şi să mă asculte spre a se mîndri şi ei cu concetăţeana lor care le face cinste şi onoare cum spunea Şi nenea Costică cînd am fost cu el la bere la Mircea.

Vă sărut,

Lorica

P.S. Nenea Costică a spus că dacă vreţi ceva zahăr, untdelemn, săpun, talpă, sau alte alimente, să-mi scriţi mie cit, că ne face el rost şi vă trimit. Pa !

Domnul Pândele Coşoiu, comersant şi negustor din Tîrgovişte, către fiica sa.

DRAGA NOASTRĂ COPILA,

Am primit scrisoarea ta duminica trecută şi cuprinsul ei ne-a umplut pe toţi de fericire. Ba, mamă-ta, săraca, a bufnit-o plînsul auzind că ţi-a ajutat atît Dumnezeu cît şi prietenul meu Costică să-ţi vezi visul cu ochii şi să te poţi reproduce la Radium spre a fi auzită atît de noi ca rude

cît şi de întregul univers şi cunoscuţi. Imediat am dat veste la toţi ai noştri şi în tot oraşul, ca duminica asta la orele 17 şi 15 să şează şi să te asculte. Am pus chiar un anunţ în prăvălie, scris pe foaie de bloc de frate-tău, în culori, astfel că chiar de a doua zi luni, tot oraşul a aflat despre tine făcîndu-se cea mai mare vîlvă. Cît priveşte de noi, astăzi încă de la ora 3 s-a adunat întreaga familie spre a te auzi chiar la aparatul nostru şi-am luat loc cu toţii iar mamă-ta plîngea mereu zicînd că ea nu ascultă c-o pridideşte emoţia cînd te va auzi şi nu vrea să te-ntrerupă.

Am pus pe Veta de a şters bine aparatul de praf şi frate-tău 1-a uns cu gaz pe dinăuntru spre a se auzi mai clar vocea şi talentul care ţi le-a dat Dumnezeu prin ajutorul nostru care am avut plăcerea să te facem. La patru jumătate ne-am pomenit cu frate-meu, Toma, venind cu căruciorul, că auzise şi el şi nu şi nu ca să-1 aducă şi pe el s-auză că el e paralizat nu surd şi deci 1-a adus şi l-am urcat sus la noi cu băieţii de la prăvălie c-am zis, lasă să-i facem gustul că poate cînd te-o auzi s-o gîndi să-ţi lase şi ţie ceva pentru voce că el n-are copii ca să şi-o cultive şi nevesti-si tot o să-i lase destul să joace în cărţi.

Făcînd cafele şi dulceţe le-am dat şi tort cu vin făcut de soră-ta şi vorbind de tine am aşteptat să se facă ora şaptesprezece şi cincisprezece minute că nu mai aveam răbdare. In sfîrşit această oră a venit şi în cea mai mare tăcere mormîntală am aşteptat cu toţii s-auzim jmecheriţa din aparat spunîndu-ne că ai să începi tu spre a cînta cum ne-ai scris tu de-acum o săptămînă... Mare însă ne-a fost mirarea cînd la ora 17 şi 15 în locul tău a-nceput să vorbească unul despre creşterea vitelor şi ce să facem cu bălegarul lor spre a ne servi mai bine de el ca îngrăşăminte pe timpurile astea de criză cînd nu mai avem ce mînca,

Crezînd că după bălegar vei veni tu la rînd cu vocea am ascultat cu toţii pînă la şapte seara dar degeaba nici pomeneală de tine şi ne-am făcut de rîs faţă de musafiri care a plecat rîzîndu-se de noi că ne-ai păcălit, iar frate-meu, Toma, s-a jurat că să-i tai picerele dacă le-o mai pune vreodată în casa mea că ne-am bătut joc de congestia lui.

DRAGA NOASTRĂ,

Noi nu ştim ce s-a întîmplat cu fapta aceasta dar că de mîine încolo tot tîrgul o să vorbească că nici la vălie nu-mi mai vine s-o deschiz mîine neştiind ce să spui iar mamă-ta plînge mereu că şi plînsul ei a fost poate *d*--vină cobindu-ne să se întîmple aşa. Iată de ce îţi scrii; chiar astăseară duminică şi te rog a ne comunica imediat cauza de motiv pentru care nu te-ai reprodus şi lui Cos tică să-i spui că vrem de toate şi zahăr şi talpă şi untdelemn şi săpun şi să dea de la el cît o fi şi-i răspund eu cu banii şi dacă are, să ne facă rost şi de alte alimente că n-avem un băţ de lemn.

Al tău părinte care te doreşte şi aştept răspuns,

Par

DOMNIŞOARA LORICA CĂTRE PĂRINŢII SĂI,

Vă rog să mă iertaţi de supărarea pe care v-am făc dar nu m-aşteptam în viaţa mea ia aşa ceva din partea lui nenea Costică care şi-a închipuit că pentru un mic servi-ci care mi-1 face intervenind la Radio, aş putea să-i plătesc prin ceea ce a pretins de la mine — şi fiindcă am fost fată cinstită şi n-am vrut, nevrînd a ajunge în viaţă, decît numai cu vocea, nu cu ce această bestie şi-a închipuit într-un mod atît de subteran, — am aflat că nici n-a vorbit cu directorul de la Radio pe care nici nu-1 cunoaşte, iai mie mi-a spus că mi-am pierdut vocea avînd tuse măgă-rească şi deci nu mai pot să mă produc, la Radio, nefă-cîndu-se imitaţie de animale. Fapta aceasta i-o voi plăti cu vîrf şi îndesat fiindcă eu dacă am fost drăguţă şi i-an; dat niţel nas că mi-am zis că e om bătrîn şi n-o să pretinxa mai mult, nu înseamnă că pentru două minute la Radii să-mi bat joc de toată fiinţa mea... Acesta este adevărul ca să-1 ştiţi şi voi şi să nu mai aveţi nici o consideraţie pentru acest vampir bătrîn... Cît despre alimente a spus să mîncaţi ce-aţi mîncat şi pînă acuma, că el e pensionar eY stat nu ospătărie naţională...

Vă sărut cu toată dragostea şi nu e nimic, buc Dumnezeu,

Lo

F.P.Z.A.N.

SCUMPA TASIŢO,

De-abia ajuns aci, în sinul familiei de care dispun, mă grăbesc aţi transmite cu ocazia sfintelor sărbători ale Anului Nou, cele mai sincere F.P.Z.A.N. din Cîmpulung-Mus-cel, unde mă aflu pentru a le petrece, deşi sufletul meu a rămas la Piteşti, lîngă aceea care îmi este dragă, eu aflîn-• lu-mă aici numai ca corp şi parte materială.

Cred că eşti convinsă în mod decisiv că dorinţa meo ■ea mai Sine qua non, ar fi fost să rămîn şi de Anul Nou ia Piteşti spre a veni cu sorcova la fereastra mea iubită unde mi-a degerat picioarele de atîtea ori căci şoşoni nu mai e în comerţ deşi poţi să dai oricît şi chiar şi mai mult şi tot nu se găseşte. Dar însă, acest fapt nu a fost irealizabil, bătrînui meu rămînînd absolut impermeabil la cererea mea de bani, scriindu-mi că dacă nu viu nici de sfintele sărbători ale Anului Nou în sînul lor, pot a mă duce diacului spre a face ce vreau că tot nu sînt bun de nimic. Chiar şi bătrîna s-a realizat la părerea lui, adăogînd pe cp. ce am primit-o în acest sens, următoarele cuvinte pe care le reproduc în facsimilul cel mai exact :

Să mă vezi pe năsălie Dacă
nu vii acasă Ilie,

Dar aceste cuvinte nu sînt proprietatea sa, fiind compuse de frate-meu mai mic care se ocupă cu facerea de poezii, încît, la băcănia noastră, toate articolele se vinde in versuri ceea ce atrage foarte mult clienţii spre a-şi bate joc. Acuma chiar, în vederea sfintelor sărbători a compus unele noi, de foarte mult contraexect. Astfel, voi comemora aci, cîteva din ele, care tata vrea să i le şi tipărească, avînd im cumnat care se pricepe foarte bine la poezii, fiind tipograf. Iată-le, tot în facsimilul lor cel mai exact :

A sosit măsline Volo Şi cu litra
şi cu kilo Chilipirul să nu scape
Că nu sînt marfă de capre.

Pentru ziua de Crăciun
Consumaţi acest săpun.

Un cadou De Anul Nou
Care face lumea terci
Este renumiţii Kerei

(De Vîlcov Cu
morcov).

Numai cine e măgar N-a
gustat acest muştar.

Bun şi ieftin ! A sosit Şvaiţer
neîngăurit

Pentru clar şi magistraţi Este
chefali afumaţi.

Diferite delicatese Pentru
doamnele ofiţercse Şi
coloniale fine Numai pentru
gospodine.

Diferiţi peşte Ce nu se
împuţeşte Crap cu cap
Şalău, bun rău. Guvizi,
gravizi Anus barosanus
Morun, nebun Nisetru,
ca de fetru Şi orice fel
de peşte Ce în apă
locueşte.

Trei ori trei fac nouă Să bem
pînă plouă Din acest pelin Ce
conţine chiar şi vin.

Conservele ne ţine aţa Şi ne
conservă viaţa.

Fasole ţucără ' Mazăre şucură
Bame pentru dame Roşi,
pentru moşi Dovlecei pentru
tinerel Şi compoturi asortate
Pentru mese-mbelşugate.

Viaţa fără de fidea Este vai şi-
amar de ea.

Mă opresc aici. cu aceste opere complete, fiindcă ocupă prea mult loc şi mai am şi altele de spus în această noapte de revelion, cînd anul vechi se va duce în neantul infinitului şi un altul va veni din era veşnică a necunoscutului, ce este şeful nostru suprem. Căci filosofia nu face doi bani faţă de acest eveniment ceea ce îţi dai seama că eşti un rahat faţă de legea gravităţii universale.

Or în această noapte veşnică, gîndul meu este numai la Piteşti pe strada Egalităţii nr. 81, în fundul curţii, unde locuieşte cea mai convexă fată din lume în făptura căreia, Creatorul a pus toate părţile sale cele mai acute realizînd un ce unic şi fără de pereche, atît ca fizic sufletesc cît şi ca siluetă şi moral.

Nu ştiu, scumpă d-ră Tasiţo. dacă şi sentimentele matale corespunde cu ale mele, dar ştiu că nu voi uita niciodată seara despărţirii noastre, cînd, printre fulgii ce ningea în grădina publică, — mi-ai concesionat buzele matale dulci în acel sărut ameţitor încît, tocmai în gară la Gropeni m-am recules fiind murdar de roşu pe figură.

Ce înseamnă însă asta cînd săruţi cele mai incomensurabile buze şi ţii în braţe o statuie care nici un sculptor n-a pictat-o pînă în prezent ? Auzi !... Mă chiamă bătrînul la masă să mă duc să scot vin că se apropie venirea revelionului şi avem musafiri la masă cu rude şi chef.

Te las, aşadar, rugînd pe bunul Dumnezeu să-ţi acorde toate urările de spor şi berechet şi implorîndu-te a-mi scrie şi mie un cuvînt de fericire, căci altfel, voi pleca pe jos din sînul lor şi voi veni Perpedes Apostolescu, pînă la cea care îmi este dragă în cel mai mare secret, ce nu-l va afla niciodată.

Al matale pentru infinit,

Ilie Costescu

SCUMPA GEORGESCU,

Făgăduindu-ţi în scrisoarea mea de ieri (căci eu m-am ţinut de cuvînt şi ţi-am scris în fiecare zi deşi tu nu mi-ai răspuns decît sporadic dar te iert căci te ştiu cum eşti iar eu scriu pentru plăcerea mea de a aşterne pe hîrtie diferite impresii şi amintiri ce le acumulez în cursul vieţii), î\'\ scriu chiar acum de dimineaţă cîteva amintiri şi impresii fugare ce le-am luat instantaneu de la balul de aseară la care am fost stînd pînă la cinci căci tata a jucat cărţi şi pierdea tu iar eu n-am avut cu cine pleca acasă spre norocul meu şi ghinionul lui căci eu nici n-aş fi vrut.

Ce să-ţi mai spun tu balul acesta dat de Societ; Carmen-Sylva care este cea mai şic din localitate fiind numai lume bună şi elită în sală căci a fost numai cu invitaţii strict personale care s-a trimis la tot oraşul a fost cel mai frumos şi reuşit din toată vacanţa de Crăciun cart m-am plictisit teribil în aceste zile de sărbători neavînd altă posibilitate de distracţie decît mîncare şi cărţi jucînd şi eu toată ziua remy cu pietre cu mama şi ecţetera din familie.

Mai întîi însă de a ajunge la bal să-ţi povestesc tu ce frumoasă eram cu rochia soră-mi de mătase căci ea şi-a pus-o pe-a bleu şi cu o garoafă naturală în păr căci toata lumea spunea că semăn a chinezoaică şi am avut un mare succes şi toţi băieţii m-au dansat şi curtat căci numai la bufet am fost invitată de zece ori mîncînd diferite prăjituri. Eram aşa de cherchelită tu din liqueurul ce-am DUU t încît nici nu mai ştiu ce s-a petrecut cu mine şi am ajuns pe scara din dos cu dl. Nedeleanu un jude nou de la Tribunal băiat foarte cult atît ca ochi cit şi ca conversaţie că mi-a spus nişte bancuri de m-am prăpădit de rîs. Nu ştiu dacă Nedeleanu îmi place sau nu într-un mod exorbitant căci n-am avut timp să mă analizez dar ştiu că sărut.: foarte bine gen Charles Boyer încît am ameţit tu şi daca n-aveam noroc să fiu în braţele lui aş fi căzut pe scară şi cine ştie ce mi se putea întîmpla căci şi data trecută la Balul Studenţilor mi-am scrîntit piciorul căzînd cu Nicolau de la Electrotehnică.

De altminteri cu această scară am avut tot timpul noroc tu căci fiind foarte propice pentru răcorit puţin după dans căci este şi în dos şi nici nu trage de nicăieri ca să răceşti m-am dus şi cu alţi băieţi să le arăt locul şi am

petrecut foarte bine umplîndu-i de ruj şi s-a pi-ăpădit ţipată lumea de rîs eu fiind clou-ul serii şi regină într-ale 1 uniri gin te muri.

Apropos de regină am fost aleasă şi cu a treia cu 116 voturi căci Nedeleanu nu mai avea bani la el ca să-mi cumpere mai multe ilustrate şi am primit ca sceptru un frumos obiect pirogravat care mi se pare că este sau vas de flori sau călimară.

Cu acestea termin tu căci mi s-a făcut somn şi nici nu m-am dezbrăcat şi imediat ce mă scol din somn voi continua scrisoarea avînd a-ţi spune o mie de amănunte de detaliu care o să rîzi să mori.

Te sărut dulce a ta colegă pe care n-o iubeşti şi te rog scrie-mi ca să-ţi răspund imediat,

Coca

DRAGĂ NAŞE ŞI NAŞICULE,

Mai întîi de toate, că şi Costică al meu zicea, tind i-am spus că vă scriu, — doresc ca micile mele rînduri să vă găsească în cele mai plăcute momente de sănătate şi progres c-am auzit de afacerea care a făcut-o năşicul cu lemnele şi-a cîştigat 400 000 de lei, — că şi Costică al meu zicea, cînd a auzit :

— Să dea Dumnezeu să cîştige cît mai mulţi, că năşieu e om galant şi n-o să se ducă cu ei în mormînt să-i mâ-nînce viermii numeralul.

Aşa că noi ne-am bucurat mult de acest fapt şi-am vrut să vă scriu chiar dinainte, dar am neglijat cu vărsatul de pojar care î-a avut Aglăiţa noastră, finişoara dv. că şi ea zicea şi se bucura, printre bube, cînd a auzit şi mă întreba : „Nu e aşa, mămico, c-o să-mi ia năşica materie de rochie cînd m-oi face bine ? Şi să-ţi ia şi dumltale la fel, ca să fim amîndouă frumoase şi să ne ia tăticu la cofetărie să mîncăm indiană şi să nu-i fie ruşine cu noi ?"

Copil, ce să-i faci ? Parcă mie de rochie îmi arde acum cînd chiria nu e plătită şi-a zis madam Dudulea, propric-tăreasa la care ne-am mutat acuma, că nu vrea să ştie şi că ne evacuează afară din casă, c-avem naş şi năşlcă, bogaţi şi fără copii şi să ne dea ei dacă noi n-avem, că şi Custică al meu :dcea :

— Are dreptate madam Dudulea ca analfabetă, că dacă n-ar şti că avem rude bogate s-ar exprima într-un mod mai filantrop şi nu ne-ar da afară. Dar aşa ce stricăm noi să le tragem ponoasele lor ?

DRAGA NAŞE ŞI NAŞICULE,

Nu ştiu dacă aţi auzit că pe Costică al meu l-a dat afară de la depozit unde era, pentru nişte fraude care nu e adevărat că a furat el ci au fost alţii care l-au indus în eroare cu 2 000 de lei ca să tacă să nu-i spuie în denunţ. Dar el a fost cinstit şi i-a spus directorului de la depozit că dacă-i dă 5 000 mii de lei, îi denunţă pe ăilalţi. Directorul i-a promis că-i dă, şi pe urmă după ce i-a denunţat pe ăilalţi, nu i-a dat nimic, afară de luna de puşcărie care este acum în apel de se judecă pentru ea, plus că l-a bătut săracul, ăilalţi pe care el, ca om cinstit, i-a denunţat, că nu era să se mînjească pentru 2 000 de lei cînd ei furase 38 000 de lei şi lui nu vrea să-i dea la parte.

Aşa că din cauza asta noi o ducem foarte prost şi toată nădejdea noastră este la bunul Dumnezeu, că altcuiva n-avem cui cere fiindcă pe cine avem pe lume decît pe Dumnezeu şi pe dv. ?

Altminteri pe aici este timp frumos şi ceea ce sperăm că este şi la dv. la Piteşti şi umblă boale molipsitoare printre copii, dar ai noştri, mulţumim lui Dumnezeu, au avut scarlatină amîndoi şi doctorul ne-a spus că sînt imunzi şi nu mai ia. Aşa că a luat numai vărsat de pojar şi niţică tuse măgărească, că şi Costică al meu zicea, că cu ce să-i vindeci dacă n-ai medicamente, că nici la farmacie nu-i dă pe datorie că zice c-avem naş bogat şi fără copii şi nu dă fără bilet de la el că recunoaşte datoria.

Aşa că, dragă naşe şi năşicule, noi trăim cum dă Dumnezeu şi vă rugăm a nu ne uita şi a ne scrie măcar un cu-vint ca să ştim şi noi ce mai faceţi, că din alea zece mii de lei, care ni le-aţi trimis de Paşte, s-a dus toate pe datorii şi pe ce ne-a mai trebuit şi nouă, că mi-am luat şi cu materie de rochie de mi-am făcut la fel cu Aglăiţa şi i-am dat şi lui Costică hainele la întors aşa că, acuma, iarăşi Ie are pe faţă, noi, cum le-am avut la început cînd i le-am cumpărat de la răposatul Hitrănescu.

Aşa că, dragă nasule şi năşică, termin scrisoarea că-mi dă dulceaţa în foc c-am făcut azi 2 oca vechi de caise noi

U

şi vă rog să primiţi dragostea noastră cea mai iubită şi vă sărut mîinile şi vă mulţumesc pentru bunătate.

Şi dacă vreţi să ne scriţi şi nouă că ne e dor de dv. şi ne-ar face mare plăcere un cuvînt de la dv., să nu ne scriţi prin mandat poştal, că face zece zile, ci mai bine telegrafic că şi Costică al meu zicea :

— Pentru un pol doi diferenţă n-o să moară năşicul.

Vă sărutăm mîinile şi eu şi Costică... (Copiii nu, că se ia şi mi-e frică deşi am dezinfectat scrisoarea cu cenuşe.)

A dv. finişoară şi nepoată,

Mărioara

Domniei-saîe domnului Sandu
Popescu-Nueşoară student în
litere

SUFLET PRIBEAG

Cum aş putea să nu răspund imediat scrisorii tale în care faci un apel de S.O.S. la înţelegerea mea complectă, ce ţi-o acord, în toată fintesenţa ei absolută, ca să nu-ţi mai faci gînduri negre, căci sinuciderea este un sentiment care n-ai de ce şi tocmai un băiat ca tine plin de calităţi şi pe care te aşteaptă un viitor care dacă n-a fost pînă acuma, dar va fi însă cu siguranţă. Fără să am pretenţia de a fi atît de intelectuală ca tine şi a mă putea exprima într-un mod atît de volubil şi de profundis, voi căuta totuşi să-ţi explic că n-ai dreptate de a crede despre mine ceva atît de intrinsec, căci lumea este rea şi orkît ai trăi de condensat, intrigile tot se ţes ca un păianjen ce n-aşteaptă decît momentul de a te calomnia şi a arunca asupra ta toată răutatea ei de femeie fără nimic sfînt sau sacrosanct.

Ori tu ştii bine că pe aceaslă femeie al curci nume mi-e şi silă să-l pronunţ în scris, am ţinut-o în casa mea, doi ani de zile cit a coabitat la mine cu chirie, ce nici măcar nu o plătea, că mi-a dat o geantă pentru un trimestru şi n-am zis nimic, deşi m-a minţit că pietrele de la fermoar sînt veritabile spre a putea să-ţi faci cercei din ele. duşi eu nici nu m-am gîndit să-mi fac fiindu-mi frică să port în ureche ceea ce a atins mîna acestei femei de moravuri atît de

cate, precum m-am convins precis de-atîtea ori, dar nu vream să cred.

Ce n-am făcut pentru ea în acest timp, să jure ea că nu e adevărat, chiar şi lenjurile mele de corp i le-am împrumutat cînd se întîlnea cu logodnicii ei să facă impresie bună şi să se vadă că are măcar trusou de mătase pe ea, plus bani în mînă şi pudră şi parfum şi mănuşi şi ciorapi şi pantofi că mi i-a şi lărgit avînd nişte picioare groase şi nici nu se compară. Dar mi-am zis : Lilica e cea mai bună prietenă a mea şi fiindcă e ghinionistă la noroc, s-o ajut în viaţă pînă şi-o face şi ea o nomenclatură căsăto-rindu-se cu cineva, sau trăind măcar oficial cu un om care să corespundă şi să-i dea, dar nici decum cu tot Bucureş-tiul şi într-un mod atît de cosmopolit că s-au convins toţi cu cine are de-a face şi n-au mai vrut să ştie de minciunile ei că are inel cu blazon şi tat-so a fost ministru în provincie.

Ori care mi-a fost răsplata pentru tot ce-am făcut pentru această fiinţă neverosimilă în structura cui nu există nici un pic de densitate morală sau alt sentiment franş ? I)e îndată ce s-a văzut şi ea c-o scîrbă de astrahan în spate şi-a ajuns să mănînce la Modern, — a-nceput să compor-teze asupra mea tot felul de fapte şi minciuni, căutând prin asta a îndepărta de mine toţi bărbaţii care mă curtează şi a-i atrage în apanajul ei ca să le ia toţi banii şi chiar imobile dacă se poate, fiindcă s-a jurat că pînă la Sfîntul Gheorghe ajunge proprietară. Aşadar, desigur că şi tu, ce-ai auzit despre mine, tot din emisiunea ei trebuie să parvie şi te rog să fii convins că nu e adevărat nimic şi viaţa mea este curată ca o floare, căci mai bine sărac şi curat ca mine, dceît bogat şi cu Blazendorf la gît ca ea, că s-a şi operat la glanda tifoidă dar degeaba că ochii tot boiboşaţi i-a rămas.

Aşadar tu n-ai nici o raţiune să fii trist din cauza mea şi să te gîndeşti la prostii, căci moartea este un sentiment foarte urît la vîrsta ta, cînd eşti atît de tînăr şi ai un talent atît de literar c-am plîns citind scrisoarea ta atît de frumoasă ca teză, dar greşită despre mine care, orice ar zice lumea, am fost, sînt şi voi fi ceea ce sînt şi am fost şi nu egzistă să mă schimb.

Restul este calomnie pură iar tu fii liniştit şi învajă bine pentru examene, iar cind te-ntorci la Bucureşti, dă-tai

şi mie un telefon ca să ştiu la birou şi să mai stăm de vorba împreună fiindcă mie mi-a plăcut incomensurabil şi-un pic de filosofie pe lume, nu numai crai şi mese şi lux, sau alte părţi atît de terestre. Poate de-aia sufletele noastre s-au înţeles atît de involuntar şi de identic, căci corpul nu contează şi să-l lăsăm altora ce nu pot să înţeleagă celelalte sfere sufleteşti. Te sărut platonic,

Did

STIMATE DOMN,

Murdăria este cea mai mare laşitate sufletească a zis un mare filosof care degeaba ţi-l spun, căci, incult cum eşti, habar n-ai de el.

De aceea scîrba repulsiei pe care o resimt scriindu-1i aceste cîteva cuvinte cu fierul roşu, este atît de mare, că mă mir ce mă împiedică să nu le dezinfectez cu indiferenţa pe care o meriţi.

Află că ştiu tot şi că eşti cel mai necinstit om, din toţi hoţii cu care am lucrat în viaţa mea.

Cît priveşte şperţul ordinar pe care, ieri de dimineaţă. In timp ce ştiai că sînt la baia de aburi, ca răcit, te-ai dus să-l încasezi, fără ştirea mea, de la firma „Drulca & Comp.", află că te-ai dus degeaba, fiindcă am fost mai şmecher, escrocule, şi l-am încasat înainte, astfel că păştea pe care o pretinzi, deşi n-ai făcut decît vînt de primăvară în această afacere, o să ţi-o dau după decesul meu. prin testamentul pe care o să ţi-l las la Post restant, ai doilea ghişeu cum intri pe stînga.

Ştiam de mult că ai o inimă venală şi un suflet cup! de bani, dar nu m-aşteptam ca tocmai mie să vrei să-mi faci sanchipontul cu optzeci de mii de lei, cînd de pe urma mea ai cîştigat milioane de lei nefăcînd decît o scîrbă de prevenţie de cinci săptămîni.

Ei bine, acuma cărţile se va da pe faţă. Toată justiţia şi toate cabinetele ei va afla cine eşti şi din ce trăieşti prin denunţurile ce le voi face, ca să vezi ce e aia recidivist şi să te văd cum îţi stă şi în haine vărgate, că în pijamaua mea te-am văzut, cînd ai avut îndrăzneala să-mi profanezi

casa, de necaz că ţi-am luat-o înainte cu şperţul şi în timp ce mă aflam la baia de aburi, ca răcit.

Ei bine, Dumnezeu mi-a ajutat să fac 39 de grade şi să renunţ la baie, venind acasă, pentru a mi se da primele ajutoare ca ventuze şi altele şi în schimb să te găsesc pe d-ta, în pijamaua mea, lîngă acea persoană care a fost prietena mea trei ani de zile şi pe care vream s-o legiferez cu cununie, pentru a nu mai fi acuma, pentru mine, decît o femeie de stradă şi neant.

Să vă fie de bine la amîndoi, iubiţilor.;:

Recunosc că am ţinut la această epavă, vrînd a o ridica pînă la ecuatorul meu de cultură şi rang, căci în afară de fizic, n-avea nici o clasă primară şi un trecut tenebros pe care îl ştia o lume întreagă, chiar şi tu, cînd mi-ai spus că mă fac de mezalianţă şi rîs încurcîndu-mă cu această clandestină care nu merită a intra în sfera nivelului meu sq^ cial de celibatar.

Acuma, după ce am transformat-o radical, învăţînd-o în cîteva luni cei şapte ani de-acasă, ţi-ai schimbat părerea şi ca un mişel ce eşti, ţi-ai însuşit prin metode de fante şi bani opera mea socială, înşelîndu-ţi cel mai bun prieten care te-a făcut din sacîz bici şi ţi-a dat tot oprobiul prieteniei lui, plus întreţinerea, cînd trăgeai pe dracul de coadă la bursa neagră.

Dar, în sfîrşit, aşa e pe lumea asta ! Eu însă îmi voi face datoria, pînă la urmă şi deşi nu sînt vendicativ iar răzbunarea nu-mi incumbă în arsenalul meu de om, jur pe-morrnîntul meu, că nu mă las pînă nu te bag pe tine în puşcărie şi pe ea la brigada de moravuri, de unde, de fapt, v-ara scos pe amîndoi, iar deviza mea, în viaţă, nu va mai fi, de azi înainte, decît „In oc signus vincet".

Hai şecspir !

Mitică

DECLARAŢIUNE

Supsemnatul Mitu Ghe. Ghe. maistor tîmplar pe vasul „Inginer N. Vlasopol", declar următoarele cu privinţă la faptul de bătaie ce a intervenit între supsemnatul şi numitul individ Preda Vasile, zis Tigaie, bucătar indentic pe acelaşi vas şi ţigan de origine etnică.

De nenumărate rînduri, supsemnatul fiind cam nervos din cauză că nu mai beau, lăsîndu-mă de alcool în urma acelui ulcer ce l-am avut, dl. doctor Buceanu zicînd că dacă mai beau o lună, salutare şi frăţie cu mine, căci mor la sigur prin deces, — i-ara atras atenţia numitului bucătar, să termine cu glumele de prost gust ce mi le adresa în fiecare zi, aceste glume fiind chiar şi înjurături ceea ce nu permit căci mama e moartă şi tată n-am fiind orfan, ca fiu de părinte necunoscut.

Totuşi numitul a continuat mereu înainte cu aceste glume inervîndu-mă într-un mod cît se poate de prost crescut.

Astfel în ziua de 6 februarie, anul corent, pe cînd mă aflam la pupa vasului unde lucram cît se poate de liniştit, bucătarul Preda Vasile a venit cu aceleaşi glume şi cu o lingură în mînă, exprimîndu-se că în acea lingură mi-a adus să mănînc un aliment foarte ordinar ca să mă îngraş şi să mi se închidă cu această alifie ulcerul pe care îl posed cu acte în regulă avînd chiar şi două radiografii.

La rugămintea mea ca să mă lase în pace şi să-şi vadă de bucătăria lui căci altfel îi dau cu rindeaua în cap, numitul a început să rîdă făcînd fel de fel de semne cu lingura în regiunea gurii mele. Coprins de scîrbă şi foarte inervat n-am mai putut să mă apţin şi i-am răspuns prin-lr-o înjurătură foarte modestă, de tămîie, căci nu m-ara alegat în viaţa mea de părinţi, rugîndu-1 să mă lase să lucrez. Nevoind a înţelege şi ca să scap de el, am profitat de faptul că mă găseam la acea parte a vasului care se numeşte pupă, şi am început a face şi eu oareşicari glume şi spirite în legătură cu această nomenclatură a vasului mvitîndu-1 să execute ceea ce spuneam.

Atunci el nemaiavînd ce zice, s-a exprimat scuipîn-du-mă pe mîneca hainei drept care foarte jignit şi fiind în legitimă apărare, i-am dat cu rindeaua în cap, comiţîn-du-i numai o uşoară zgnietură, afirmaţia sa că i l-am spart, fiind o mare calomnie ca dovadă că, în zece zile, acea zgî-rietură s-a şi închis, rămînîndu-i numai un mic semn ca să mă ţie minte, iar cu ochiul vede mai bine ca-nainte.

Aceasta îmi este declaraţia pe care am scris-o cu propria mea mînă şi pe care o supţiu şi în faţa lui Dumnezeu. Adaog că cuţitul pe care pretinde că l-am scos spre a-i

spinteca organismul este o minciună, acest cuţit nefiind clecît un modest briceag ce-1 port asupra mea ca porcboner pentru cine se leagă de mine. Semnat cu propria mea mină,

Mitu Ghe. Ghe.
maîstdr tîmplar

Onor. Direcţiunea Generală C.F.R.
Loco

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Cu onoare avem onoarea a vă aduce la cunoştinţa domniilor voastre următoarele de mai sus :

în momentul de faţă, cum fiecare dintre noi este cazul de a face o faptă bună de război, tocmai în timpurile acestei mari epopei şi făcînd numai prin fapte reale, marile înfăptuiri ce vin din intenţiuni generoase ale dvs. ca şi ale ailor organe de conducere ale destinelor vieţii cotidiane şi zilnice, noi, administraţia Băilor „Hygena", am hotărît, cu modestele noastre mijloace de care dispunem la îndemână, să vă comunicăm hotărîrea noastră următoare şi anume :

I. Administraţia băilor „Hygena", cu începere de la data prezentei, oferă ca toţi d-nii funcţionari şi funcţionare ai C.F.R. române să se bucure de reducere la băile noastre aburi, putină, lux etc, cunoscînd că, în general, funcţio narii dvs. sînt cei mai murdari din cauza combustibilului de cărbune şi nu se pot spăla cu rezultat practic şi eficace, ncavînd băi în trenuri, gări, depozite, locomotive, şi etc.

II. Aceste băi se va oferi susarătaţilor funcţionari, con tra legitimaţie, domniile lor fiind obligaţi a o avea asupra sa în tot timpul duratei băii şi a o prezenta la orice cerere *din* partea organelor noastre.

III. Reducerea stabilită *va* fi de 50%, aşa că îi vor costa una baie aburi ci. I 62 lei (şaizeci şi doi) în loc de 166 cît costă la celelalte stabilimente, una baie putină 58 lei (cincizeci şi opt) iar una baie lux, 80 lei (optzeci lei) aceasta numai în zilele de marţi şi vineri cînd, fiind post, aglome-raţia este mică obţinînd astfel spaţiul necesar.

IV. Săpunul se va aduce individual de către consumator, pentru cei ce n-are plătindu-se o supra taxă de lei 20

m

de persoană la persoanele sub 80 kilograme şi 2J Ici la coi: cu suprafaţă mai "mare.

V. Prosoapele, cearceafurile, papucii şi cealaltă Ic: rie de corp se va oferi gratuit de către noi, în schi taxei de lei 10 de persoană sumă ce reprezintă îndi zaţia de spălat.

VI. Bacşişul este categoric interzis, aceasta fiind per mis numai Ia bunăvoinţa fiecăruia iar cifra sa fiind i ia minimum 20 lei de cap.

VII. Toate localurile adiacente stabilimentului nostru ca frizerie, bufet, rnanechiură şi pedicur sînt la dispoziţia d-lor şi d-relor funcţionari ai C.F.R. române, cu o reda de 30%, pentru a da posibilitatea acestor organe de a avea un serviciu complect de higiena şi tuns, contribuind a 3a proverbul „Mens sano in corporis sanum" proverb atit de important în aceste vremuri de murdărie generală.

în aşteptarea răspunsului şi dispoziţiuniîor dv. în sul de mai sus, vă rugăm respectos d-le director general, să binevoiţi a primi stima înaltei noastre consideraţiuni ce vă purtăm.

Administrator general,

Indescifrabil

CUMNATE,

Află despre mine că mi-ai distrus viaţa, după 33 de ani şi opt luni de căsnicie acuma, la zi-ntîi, cu nepricopsitul de frate-tău şi să dea Dumnezeu ca răul pe care mi l-ai făcut, — lăsîndu-mă pe drumuri, şi divorţată după ce mi-am mîncat tinereţele şi zestrea cu el, plus prăvăliile din faţă — să te izbească şi pe d-ta, cum m-a lovit pe mine, de rîde tot Calafatul, că aşa ceva nu s-a mai văzul. să-1 prind că mă-nşeală la Bucureşti, om bătrîn ce se află, cu una, Mimicela, care, în trei zile de moravuri UF cînd s-a dus la doftor să-i facă telegrafie fără fir că zicea că are piatră la vezicatoare, — i-a mîncat venitul de ia case pe un trimest întreg cumpărîndu-i vulpi de renar aranjate şi plimbînd-o prin toate birturile mari unde numai remizia la garson face mai mult decît îmi dă mie o lună pentru casă.

Dar asta n-ar fi fost nimic, dacă eu n-aş fi aflat căci atunci n-aş fi ştiut şi numai dumneata eşti de vină că te-ai amestecat şi mi-ai stricat casa de-am ajuns la o etate de vîrstă ca a mea, să mă divorţez şi să mai şi plătesc la advocaţi ca să mă fac de rîs. Dar aşa este cînd se amestecă rudele în casa altuia, că dacă nu-mi trimeteai d-ta carnea de porc care mi-ai trimes-o săptămîna trecută, nu făceam sarmale şi nu aflam adevărul fi-ar şoriciul de rîs cu cine mi 1-a trimes cu tot, că d-ta ştii foarte bine că de anul trecut cînd m-am operat de ce mi-am scos, la Craiova, eu am ţinut regim şi n-am mîncat tocătură, sau sos, sau alte preparative care cade greu la stomac, dar acuma făcînd sarmale, din carnea care mi-ai trimes-o, n-am putut să mă apţiu văzîndule grase şi calde şi cu mămăliguţă şi arn luat şi eu de gust vreo şapte-opt că erau mici şi pe urmă am zis că dacă am gustat, cel puţin să mănînc cumsecade că şi doctorii ăştia nu ştiu nimic şi se contrazice unii pe alţii, căci al nostru, de aici, a spus că pot să mănînc ce vreau, chiar şi cărămidă pisată, dar pe răspunderea mea, Aşa că am mîncat pe răspunderea mea şi n-am avut nimic la apendicita care mi-am scos-o, cînd m-am operat la Craiova, dar am avut arsuri pe piept, de credeam că am mîncat plumb topit şi atunci mi-am zis că să iau o linguriţă de picarbonat de sodă şi m-am dus să caut punguliţa în care îl aveam, în cutia bufetului, şi cînd am găsit-o şi-am băgat linguriţa în pungă să iau, am văzut că nu intră, căci era o hîrtie deasupra şi scoţînd hîrtia ce crezi d-ta că era hîrtia aceasta ? Era o scrisoare pe care i-a scris-o lui Cos-tică al meu, la otel, la Bucureşti cînd a fost pentru vezi-cătoare, domnişoara Mimicela, în care-i mulţumea despre vulpi şi despre tot şi-1 ruga să-i trimeată cînd o ajunge acasă 50.000 de lei că are o soră bolnavă şi vrea să-i facă operaţie, că m-am mirat şi eu de ce Costică a trimes, cum a venit, bani la Bucureşti, că zicea că pentru o afacere. Or acuma ştiu eu ce fel de afacere a fost aia, căci el a ascuns scrisoarea în punga de picarbonat, care o avea la el în valiză, că nu pleacă niciodată la drum fără picarbonat de sodă la el, că schimbă vinul, pe acolo pe unde se duce, şi are acidulaţie la intestine. Aşa că a uitat biletul acolo în picarbonat şi eu l-am găsit şi l-am citit şi-am aflat tot şi mi-am stricat viaţa din sarmale şi din carnea d-tale de porc, căci a doua zi m-am dus la advocat şi-am internat acţiune să mă divorţez, acuma la bătrîneţe, după 33 de ani

şi opt luni la zi-ntîi, plus că a afla iuţeam să nu spui să afle şi lumea cine mi-a f ui de Costică, care de-atunci a fugit de-acasî Bucureşti că zicea că l-am făcut de ruşine, taman acuma, înainte de deces.

Aşa că de asta ţi-am scris şi d-tale, c ca să-ţi mulţumesc de binele care mi l-ai făcut ca să ajung acuma prin tribunale de-mi zice toată lumea madam Picarbonat şi m-arată cu degetul. Rog pe bunul Dumnezeu să te răsplătească după inima mea şi după fapta care ai făcut-o ca să-mi strici casa şi să-mi distrugi toată configuraţia.

De cap să-ţi fie, a dumitale după consideraţie,

Măndica Conovăţ

SA TKAîŢI DON SUELOCOTÎNET,

Am onoarea a vă raporta prin această mică epistolie că am ajuns cu bine acasă şi să vă dea Dumnezeu sănătate şi noroc că mi-aţi dat şi mie drumul să mă duc la sărbători acasă şi la toată lumea am spus că sînt ordonanţă la dv. care unii a rîs de mine zicînd că mătur ca muierile, dar eu nu i-am considerat şi numai pe Vică al Gherghinei l-am bătut, dar nu rău, căci la gură 1-a cusut la dispensai.

Astfel că pe-aici pe-acasă am găsit toate bine şi am dat vorbă prin sat să ne strîngă unt şi ouă pentru la capac şi-am s-aduc şi un miel, dar acesta ca plocon din partea mea, că e din oile noastre care le-am vîndut anul trecut lui nea Oprea de la Coseşti, aşa că ele cînd fată, mieii ştie drumul şi vine singuri îndărăt şi nu costă nimic.

Am spus şi Iu lelea Măria, de vă spuneam eu de ea că are să-mi facă rost de neşte borangic frumos, să-1 dăm persoanei dv., că m-a rugat şi dumneaei cînd am plecat şi mi-a zis Dumitre dacă-1 iubeşti pe dl. sublocotinet al tău să nu vii fără borangic de rochie că-1 pui de te schimbă şi ia altul mai deştept. Dar eu ştiu că domnişoara Tanţa a zis numai aşa, ca să rîză de mine, fiindcă dumneaei ţine la mine că eu îi spui toate despre dv. ce faceţi în lipsa dumneaei şi eu i-am spus de pieptenele care 1-a găsit ştiţi dv., atunci cînd a venit artista la noi. Şi i-am spus şi de portţigaretul de argint cadoul de la dumneaei, ca să n-aibă grijă că nu l-aţi pierdut, ci l-am pus amanet la „Podgo-

reanul Vesel" pe cinci baterii cu sifoanele lor. atunci cîr am avut cheful la noi şi nu ne-a dat acont din soldă.

Aşa că vă rog să-i spuneţi că eu îi aduc borangic şi eu ţiu la dumneaei şi nu v-am spus nimic din tot ce-;: făcut în lipsa dv. cînd aţi fost în delegaţie şi a venit acas;: la dv. cu vărul dumneaei şi m-a trimes să iau bere şi mezeluri şi pe urmă vin şi şniţel cu pireu de 1-a mîncat cu vărul dumneaei şi-a pus gramofonul de le-a cîntat toata noaptea şi i-a dat lui vărul dumneaei ca cadou portţigan -tul dv. de argint pe care-1 scosese de la „Podgoreanul Vesel" că a fost cu mine acolo şi a plătit o mie de lei ca să-1 scoată. Şi nu v-am spus nici că a cetit toate scrisorile pi care le aveţi de" la persoana dinainte de s-a prăpădit *ăc* rîs cu vărul dumneaei, care umbla prin casă cu papuci' noştri în picioare şi cu puşlamaua dv. de mătase pe el.

Altfel veţi şti că eu am găsit pe acasă toate bine şi părinţii mei sînt bine, că tată n-am şi mama a murit acum doi ani şi-am vîndut trei prăjini de pămînt ale soru-nv că ea nu sade aici şi mă înţeleg eu cu ea cînd o veni, c-aiv avut nevoie de bani ca să mă duc cu Fira la Piteşti şi să-i cumpăr şi ei cîte ceva ca să avem cînd ne-om cununa şi-n acest oraş a fost foarte frumos şi am petrecut foarte bine şi mi-am adus aminte de vorba dv. că o viaţă are omul mă boule aşa că am pus şi lăutari şi am luat şi alune de la ăla cu coşu şi-am văzut şi artişti că acolo în local erea cei mc; mari artişti şi artiste de la Teatrul Naţional şi juca pe scenă cu clopoţei şi cu picerili goale şi-a fost şi-un scamator d-a fătat un purcel în juben ş-am rîs şi eu şi Fira de se rîdea toată lumea de noi cum rîdeam.

Şi-atunci a venit majorul de-alături de la masă şi-a zi? că ce caut eu în local şi să ies afară că nu este voie, dar Fira. poate să rămîie încît înţelegeţi dv. cum era sanchi-pontu, dar n-am vrut şi nu i-am dat nici biletul de voi'" că n-aveam pentru oraşul Piteşti şi-atunci vă rog pe dv, să scriţi aici la Piteşti unde mă aflu la închisoare şi *să* spuneţi să-mi dea şi mie drumul că nu sînt vinovat şi n-am făcut nimic şi trebuie să viu la dv. îndărăt că mi s-a terminat permisia şi mă daţi dezertor de-acasă.

Aşa că rămîn al dv. cu respect, să trăiţi domnule -locotinet.

Sold. Cucu Du>
ordonanţa dv. Iu ordine

MULT STIMATE SI ONORATE
COANE MIŞULE,

• Nu-mi stă în caracter — deşi unii zice că n-am dai o calomnie ordinară — să intervin la mai marii noştri care este astăzi cineva şi pe care i-am servit şi eu, chiar cu fiinţa mea personală, cînd am făcut închisoare după alegerile din 27, zicîndu-le „Fă şi dumneata pentru mine acuma, că şi eu am făcut pentru dumneata atuncea".

Departe de mine acest gînd maşinavelic şi nu v-a importunat nici acuma dacă n-aş fi fost restrîns *ăv* prejurări să procedez astfel fiind în joc onoarea mea de om, — deşi unii zice că n-am, dar este o calomnie ordinară — precum şi existenţa familiei mele care deşi n-am decît pe Lilica, — soţia mea pe care o cunoaşteţi atît de amănunţit — este totuşi, foarte numeroasă, ca mode şi confecţiuni, încălţăminte fină, cofetărie şi braserie şi chiar dentist că şi 1-a pus pe ăla din faţă care-i lipsea, de-o tachinaţi dv., pe vremuri, că are strungăreaţă şi ea rîdea.

Aceste materii prime, atît de necesare unei femei, dv. le ştiţi mai bine ca mine, ca om galant şi crai popular, fiindcă ştiu că nu v-aţi schimbat şi ce-am auzit de secretara dv. a nouă, să fie într-un ceas bun, cu noroc şi spor la lucru.

Venind acum la chestiunea în sine, iată despre ce e vorba, ca să nu vă mai reţiu, ştiind că sînteţi grăbit şi aveţi atîtea pe cap, mai ceva ca a mea.

Am să vă spun, în două cuvinte, toată tărăşenia, că ştiu c-o să mă pricepeţi repede, elucidînd-o imediat, căci e de-ajuns un cuvînt de la dv. şi se face.

Ştiu că totdeauna dv. ne-aţi înţeles şi ne-aţi ajutat pe noi care v-ara servit cu credinţă, prin toate partidele unde am trecut după dv. şi chiar în opoziţie, că atunci, în *21* <.:înd m-aţi acuzat că am trecut la Averescu, ca friptUrist, înaintea dv., nu-i adevărat, căci eu trecusem înainte nu mai ca să vă aştept pe dv. ştiind că veţi veni, ceea ce am avut dreptate, căci fleorul meu politic nu m-a înşelat nici odată. *~

Prin urmare eu cu dv. n-am de ce să mă ascunz, că sînteţi părintele şi subţinătorul meu şi v-am servit întotdeauna, atît cu sufletul cît şi cu corpul meu, cînd am fost din 31 şi ara stat zece zile în pat, cu faţa

5n jos, fiind . tr-o rcgkme care nu ca să stau altfel.

Ori, eu nu vă cer dv. altceva decît să-mi faceţi dreptate, ca să-mi salvez cinstea — deşi unii zice că n-am dar este o calomnie ordinară — şi să pot trăi în societate, cu *fruntea sus,* fiindcă dacă i-am cumpărat-o era din economiile mele şi nu din banii strînşi pentru înzestrarea celei mai cinstite fete din judeţ şi cred că soţia mea poate să nibă şi ea foarte bine blană de Luther, fără ca eu să fiu acuzat de asemenea fapte inflamante.

Banii pentru înzestrarea fetei din judeţ au fost depuşi toţi, cu forme în regulă, la comitet, iar ceea ce lipseşte nu mă priveşte pe mine că cei care pretinde c-a dat şi nu sînt trecuţi în ziar, n-au chitanţe, ca să dovedească la comitet, că mi-a dat şi cît.

N-avea decît să ceară chitanţe si le d dar din momentul ce n-au cerut cu ce pot sa dovedea mnea-lor că eu nu le-am dat ?

Astea sînt numai intrigile cui ştiu eu, care fiindcă acum a ajuns şi el primar, vrea să se răzbune pe Liliea care nici n-a vrut s-audă de propunerile d ui şi i-am dat afară din curte şi lemnele care roi ie-a trimis gratis căci am preferat mai bine să stau sub zero g: cît sa ne mînjim cu untura şi untdelemnul dun

Nu vă mai spun. stimate coane Mişule, ce vori» a spus acest domn despre dv., în legătură cu Liliea mea, din timpul cînd trăgeaţi Ia noi, la alegeri — căutînd a mă face să cred că şi copilul — finisorul dumneavoastră — vă seamănă la ochi şi la vorbitul cu .„R", fapte ce sînt foarte exacte, iar eu ca părinte sînt mîndru de ele, fiind sigur că dumneavoastră v-aţi purtat întotdeauna cu Liliea mea într-un mod foarte ireproşabil — încît şi astăzi vă păstrează fotografia pe ghidironul ei de noapte, cu jobenul în cap şi cu decoraţiile la piept.

Aşa fiind situaţia, că încă nu m-a trimes la parchet, fiindcă prefectul nostru este un om foarte gentil şi nu vrea să ia măsuri pînă nu se convinge, c-a fost Liliea la el să-1 roage şi a stat două ceasuri ca să-1 convingă, — vă rog, iubite şi stimate coane Mişule, să-i daţi dv. un telefon de la Bucureşti prefectului nostru şi să-i spuneţi că deşi sînt absolut nevinovat, în această chestie cu înzestrarea fetei, — e mai bine s-o lase încurcată, că cine ştie ce mai .. Iar dacă vă spune ceva de blana Lilichii,

v-aș ruga să-i spuneți că această blană i-ați oferit-o dv. cadou în calitate de naș al băiatului.

Vă rog, coane Mișule, să-mi faceți acest mare serviciu, căci numai dv. mă puteți scăpa și e păcat de reputația mea, deși unii zice că n-am, dar este o calomnie ordinară.

Vă salut cu tot respectul și sînt al dumneavoastră la dispoziție, multe complimente de la Lilica, care vine săptămîna viitoare la București, să vă mulțumească cum știe ea, sărutări de mîini de la finisorul dv. și să trăiți întru mulți ani.

Al dv. supus,

Ti

PROCEST-VEBBAL

Subsemnatul, Vasile G. Piscan, de profesiune fără, domiciliat, în Cîmpulung, jud. Muscel, strada Fraţii Goleşti nr. 112 că acum stau la cumnatu-meu de cînd am fost des-trus de cutremur, căzîndu-mi tavanul în cap atît mie cît și întregii mele familii, — declar următoarele cu privire la ceea ce știu eu despre bătaia care a avut loc între nea Gheorghe Dirivișl, cîrciumar din localitate domiciliat în circiuma sa propie (odăiţili din dos) și domnul Petre Sfetcu de profesie dat afară d& Ia primărie, unde nu știu ce-a fost dar știu că era domiciliat mai mult prin cîrciumi, iar acum de cînd cu ora închiderii, nu mai știu pe unde, dar am auzit că pe la diferite sluj nici sau servitoare și chiar la bucătăreasa d-lui primar cu care se are bine încă de pe vremea cînd era la primărie și se-ntîlnea dimineaţa în piaţă cu ea, el avînd delegaţie la lapte de-1 vărsa cînd se află cu apă, fiind în uniformă de frontul renașterii. Eu subsemnatul fiind martor la această bătaie că eram acolo și chiar am fost lovit cu colivia în ochi după cum poate spune și canarul care se afla în acea colivie fiind și el rănit cu un sifon în cap, declar următoarele cu privire la această bătaie jurînd că nu mint și că nu sînt rudă cu nici una din părţi.

Pe la orele opt seara mă aflam în circiuma domnului nea Gheorghe Dirivișl spre a lua o mică gustare de ţuică fiind în trecere spre casă actualimente eu locuind la cum-

natul meu în urma cutremurului de acum un an care ne-a căzut tavanul în cap şi nu mai aveam unde.

Alte persoane se mai afla în local şi alţii ce luau mici gustări de ţuică sau de vin nimeni nefiind însă beat sau pilit nefiind ora de aşa ceva şi toată lumea îşi vedea de treaba lor iar nea Gheorghe sta la tejghea ascultînd la aparatul de radio căci era tocmai jurnalul sonor. La acest moment a intrat instantaneu în local, dl. Petre Sfetcu care se afla în stare de imberbitate după cum se putea vedea, clătinîndu-se pe picioare şi avînd pălăria pusă cu funta de la spate în faţă, încît am şi rîs cînd l-am văzut, dar nu de el, ci singur că aşa mi-a venit în acel moment. Ştiindu-Î toată lumea căci este un om progresiv şi caută ceartă cu luminarea, nimeni nu l-a băgat în seamă deşi s-a apropiat de mai mulţi locuitori ca să stea la masa lor dar aceştia l-au refuzat foarte frumos unii chiar înjurîndu-l că nu vrea să-i lase în pace. Drept care dl. Petre Sfetcu s-a aşezat singur la masă şi a cerut să i se dea o litră de ţuică spre a o bea. Neprimind nici un răspuns a început să bată cu scrumela în masă de nu se mai auzea nici ce zice la radio lucru care inervîndu-l pe nea Gheorghe i-a comunicat că nu mai are ţuică şi că nu-i dă căci este' beat. Auzind aceasta dl. Sfetcu s-a ridicat de la masă şi s-a dus la tejghea, începînd a vocifera din gură că de ce nu-l serveşte cu ţuică, acesta fiind sabotaj şi că-l va băga în lagăr dacă nu-i dă...

Foarte liniştit, nea Gheorghe i-a dat răspuns spunîn-du-i că să nu zbiere aşa că nu mai aude la aparat, la cart numitul Sfetcu a zis nişte vorbe foarte murdare despre aparatul de radio, alegîndu-se chiar şi de lămpile lui. — „De ce vorbeşti dta. aşa despre aparatul meu" i-a zis Gheorghe. „Şi de ce să-l spurci d-ta, că ce ? Tu i-ai plătit ratele ?" „Ba te-njur şi pe tine, dacă vreau" i-a răspuns Sfetcu şi l-a şi înjurat de rate dînd cu pumnul în tejghea şi răsturnînd cîteva pahare care se aflau martori acolo.

Foarte inervat de acest gest, nea Gheorghe i-a zis să părăsească localul ieşind afară că dacă nu, pune băieţii să-l dea, ceea ce a şi făcut îmbrîncindu-l foarte frumos că se opunea, pînă cînd scăpînd din mîinile lor, a început să aplice diferite lovituri cu bastonul, spărgîndu-i capul unui picol care, căzînd pe jos, îl muşca de picior, iar vă aceasta că începe bătaia, nea Gheorghe a sărit de la ghea, împreună cu alţi clienţi spre a îl evacua.

Cind a dat cu scaunul nea Gheorghe de i-a distrus dantura nu ştiu, căci numitul Sfetcu urcîndu-se pe masă ca să scape, a luat colivia din perete şi mi-a aruncat-o în figura mea şi deci n-am putut să văd, dar ştiu atît că toate persoanele, cînd am deschis eu ochii, erau pline de sînge chiar şi nea Gheorghe care-i curgea din nas şi căuta satirul că nu ştiu ce zicea că vrea să facă cu el. Apoi a venit .sergentul din post care făcînd anchetă 1-a trimes pe numitul Sfetcu cu o trăsură de jurnă, la spital, pînă i-o veni graiul la loc ca să declare ce ştie şi noi am fost aduşi la secse spre a declara ce-am văzut cu ocazia bătăii, adică-te martori de ocazie.

Aceasta este declaraţia mea pe care o subţiu ş-o semnez cu propria mea mînă şi altceva nu mai ştiu nimic.

Vasile G. P

TĂNTICO SCUMPA,

Ajungînd la Bucureşti tocmai la 10 seara, căci ce-păţit pe drum a fost ceva care oi spune şi la morţi de înghesuială şi infect, abia la 12 noaptea am putut ajunge acasă din cauză de vehicul ce nu e, iar la tramvaie a fost imposibil fiind ora înaintată şi retrase.

Acasă am găsit totul bine, atît mama care îţi trimete complimente cît şi tăticu care îţi mulţumeşte că m-ai ţinut zece zile la Cîmpulung ca să gust şi eu puţin aer de vilegiatură, nefiind în Bucureşti şi fiind duşi la vie la nenea Mitică care s-a paralizat puţin de cules la picior dar a zis doctorul că-i va trece dacă are noroc să nu i-1 taie.

Astfel fiind singură în Bucureşti, cum m-am sculat de dimineaţă m-am şi dus în oraş să-ţi fac comisioanele ce m-ai rugat şi despre care am rezultatul următor, făcîndu-le pe toate la rînd aşa cum ţi-am promis şi făgăduit.

1. Iată : Sticla cu analiză am dus-o la laborator unde m-am făcut de rîs fiindcă, în tren, din cauza întunericului, mi-a schimbat-o cineva şi în sticla pe care am luat-o era oţet de prune ceea ce am rîs de ne-am prăpădit la laborator căci şi doctorul spunea : „Noi, ca noi ! Putem face analiză şi la oţet de prune, dar cu ce face ăla care a schim->c o, salată ?" Aşa că, te rog, cu prima ocazie să trimiţi alt material pentru analiză şi eu o duc numaidecît

că laborantul mi-a făcut curte şi m-a invitat la un film ceea ce mă şi duc chiar astă-scară că tot sînt singură în Bucureşti

2. Am fost la „Eleganţa" cu corsetul dumitale şi mi-a spus că nu se mai poate repara, aşa ceva nemaîexistînd de pe vremea lui Pazvante şi mi-a oferit 1 500 ele lei ca să-1 vînd pe-al dumitale pentru expoziţia retrospectivă şi l-am vîndut că tot nu mai aveai ce face cu el astfel că ţi-am făcut şi un beneficiu cu aceşti bani.

3. Madipolon, cu maximum 250 lei metrul, am căutat peste tot şi nu se găseşte, cel mai ieftin fiind G50 şi prost că de-aia n-am luat, astfel că ţi-am făcut economie şi de banii ăştia.

4. Am fost pe Lipscani la toate prăvăliile şi „Dunărea albastră"' de care spuneai d-ta că te cunoaşte c-ai txrguit de-acolo nu mai există căci a ars acuma cincisprezece ani şi în locul unde a fost, este astăzi bodegă şi deci n-am putut lua de-acolo decît 2 sandviciuri cu icre că tot mî-efa foame.

Am găsit în schimb, iouă prăvălii mai jos, la „Riviera", o ştofiţă delicioasă pentru mine şi mi-am luat-o imediat că n-aveam nimic de toamnă şi nu puteam să umblu aşa.

Bani n-am avut nevoie să m-ating din ai dumitale. căci am plătit-o din cei 3 500 care mi-a rămas de la madipolon şi cu cei 1 500 de la corset, tocmai bine mi-a ajuns, fiind, cu ce mi-am mai luat de garnitură, tocmai taatoi pe tan-toi...

5. Am găsit în mai multe locuri pantofi de lac eu baretă, exact măsura d-tale, dar nu mi-au plăcut cum îmi veneau pe picior şi mai bine n-am luat căci la încălţăminte e greu să iei pe piciorul tău pentru alt picior-. Plus do-asta, costau şi 16 000 de lei, preţ de speculă, căci m-am dus ia cel mai speculant magazin. Noroc că am găsit tot acolo o pereche de troteuri de ocazie, pentru mine, numai cu 9 000 şi i-am luat cu ochii închişi, astfel că de la pantofi ţi-au rămas la mine 5 000 de lei neatinşi, din 11 000 cît mi-ai dat cu totul pentru pantofi. Să nu-ţi pară rău. dragă tăntico, că n-o să-i ai de „Balul săracilor" căci eu m-am gîndit la tăntica mea dragă şi ţi-am luai o sticluj erling

I că dacă dai o c ,' cu lacu - i

mai frumoşi ca noi, căci nu se putea ca d-s . vice-

>al cu urile:; ăia de j aţă în

ire.

6. Pălărie I fcc fŢumoasi ' îfca, cu paradis în faţă, aşa cum ai vrut. Ooătă 6 500 c disul e imitaţie veritabilă şi nu mi s-a păru!- ... Am preferat însă mai bine să n-o iau decît să i să zici p-ormâ de mine că n-am gust. Prin urmare şi e ţi-am făcut o economie frumoasa, căci eu mi-am luat o pălărioară numai cu trei mii cinci şi deci ţi-a rămas şi de-aiei patru mii cinci din cei opt daţi pentru pălărie.

7. Mănuşi numărul d-ta!e nu este pe nicăieri... A . de la magazin că dacă vrei se poate face numai p. mandă şi numai la institutul ortopedie a.

. îmi scrii mata şi mă duc imediat să-ţi comand.

8. De asemenea şi ciorapi de măi .1 n-am găsit decît numărul meu, *ânr* n-am luai deci! o pen aşa că dacă vrei să-ţi ia. i le de v< nevoie să-mi trimiţi bani căci mi-a rămas *C-* in diferenţă.

Precum vezi, dragă tăniieo. toată zâna de i< ri şi alal tăieri am alergat numai pentru d-ia ca să-ţi fac I burile şi de mine nu m-am ocupat dcioe, că nici ia coafor n-am fost, dar nu e nimic, ci a mea mi rîtă n atîta lucru pentru drăgălăşenia şi de toate cu care m-a primit şi invitat ia Câmpulung, uncie sper să v Crăciun pentru a petrece cîu îîni lingă acea care mi-e dragă ca şi mama mea nu pentru moştenire ci pentru sufletul ei care întrece orice ca calităţi

Te sărut dulce, dulce şi complimente lui Arm/ei — care nu i-am găsit zgardă, fiind ir d-tale r

Bora

P.S i ti-i *sCuc* eu de Crăciun, cînd oi veni. Pa !

DOMNULE COMANDANT,

Subsemnatul caporal c rat Mălaru Dumitru d?n comp. Ii-a C.F. am ajuns într-o importantă si familiară, fiind amenințat a deveni tată, ceea ce este foarte răspunzător pentru mine şi aşi ruga binele dv. pentru a-mi . aţia mea care este următoarea .

II

Domnule comandant, *dv.* ca părinte al nostru al tutu-lor, veţi şti că cu doi ani mai înainte, aflîndu-mă într-c< grădină publică din oraşul Găeşti am făcut cunoştinţă cu o domnişoară din acea localitate, fată dintr-o familie foarte cumsecade de ceferişti ai Căilor Ferate şi pe care, mai re-văzînd-o după aceea, în aceeaşi grădină sau pe alte străzi, m-am gîndit — plăcîndu-mi foarte mult de ea — atît ca corp şi ca intelect sufletesc — s-o iau de nevastă sub re-zerva faptului de potrivire de caracter şi cinste ireproşabilă din partea sa, amîndouă aceste cestiuni fiind nihîi sine deo pentru o viaţă de convieţuire eternă şi care să ţie.

De-atunci au trecut doi ani de zile în intervalul cărora a survenit şi complicaţia mea de concentrare, tocmai cînd mă otărîsem să mă deciz, astfel că nefiind liber, posibilitatea de căsătorie a noastră a rămas un ce în suspensie iar eu neştiind cît voi fi concentrat am prelungit mereu data aceea ia care, o femeie care a fost o fată cuminte aşteaptă ca mod cronologic după un bărbat ce-a fost ales de inima sa oferindu-i sacrificiul său de încredere.

Astfel, acum o lună cînd am fost în permisie pentru cîteva zile, am stabilit viitorul nostru, că după ce se face pace, chiar în ziua aceea, ne cununăm imediat. Natural însă că o femeie care haber n-are de situaţia militară şi de evenimente, este greu de a fi convinsă pe baza acestui sens, plus că eu n-am putut vorbi mai mult ca politică, i'iind militar şi neştiind absolut nimic sigur ca incertitudine.

Totuşi pledînd numai pe baza sentimentului nostru, am aranjat ca ea să fie în răbdare pînă la încheierea păcii universale şi să-şi vadă de treaba sa, foarte liniştită, căci eu sînt un om serios nu ca acel derbedeu de Costică, ce s-a ţinut de capul ei, înaintea mea, şi-o bate la cap şi-acuma, I'iind dispensat ca bolnav de cele mai multe maladii care nu iartă şi nici nu-1 va ierta.

Ieri însă, iată că primesc o carte poştală din partea sa în care îmi aduce la cunoştinţă că, în urma permisiei ce am avut, a rămas în poziţie strategică şi cum ea este o femeie care n-are nici o siguranţă despre caracterul bărbaţilor, mă roagă să mă reped imediat pînă la ea spre a recunoaşte cu voce tare şi în public copilul şi a închide gura acelui Costică ce se laudă cu fel de fel de insinuări în acest sens unic.

Aşadar fiindu-mi frică ca eu nevenind la acest ape! sincer al copilului nostru, dînsa să nu creadă că nu \

să-l recunosc cu voce tare, în orice fel de public, stradă, local, rude eta. vă rog respectos, domnule comandant, să-mi aprobaţi o mică permisie pentru a mă putea căsători de urgenţă cu ea şi a trage acelui Costică o pereche de palme de să-i sară microbii.

Să trăiţi domnule comandant ! Cu respect,

cap. Mălaru Dumitru
Comp. Ii-a C.F.

NOŢIUNE SUPERDEZIRATĂ,

Adîncindu-mă pe latura incognoscibilului aprioric, — din mănunchiul de sentimente, tendinţe şi idei care reprezintă, — fulgurant — entitatea recrudescenţei oricărui eu enigmatic, — am găsit, — cu sadismul lilial al culegătorului de altercaţii — seînteia efervescentă a marilor căutări, din jocul cărora insul temerar şi rebarbativ, se descătuşează, pur, cum perla din procreaţia polivalentă a sensurilor moleculare.

Ireal, spaţiul a încălcat, năzdrăvan, parcursurile şi geneza eoliană a pasiunilor sensoriale, — escaladînd grimasele filosofice ale ondulaţiei universale — s-a desăvîrşit — interplanetar — în exfolieri hiperbolice la picioarele tale, cum marea, înfiorările-i seismice la picioarele abstracte ale finalităţii lichide.

Lut, idee, încrîncenare morbidă, pe culmile cizelate de crepuscul ale iluziei dinamice, spadă tumultuoasă răsucită potenţial în rana floreală a concluziilor precise, cuminecătură miriapodică în pocalul circulaţiei eterne, vrej răsucit, paralel, pe coapsa caldă a marilor inadvertenţe, — gîndul acesta s-a îngemănat metaforei şi farandola calculelor infinitezimale a subjugat insul, prăbuşindu-1 fatal în pro-pria-i gestaţie.

De-aici, platitudinea dezolantă a trezirilor acre, gustul matematic al stelelor troznite în canini, denia sardonică a coardelor învinse, golul apocaliptic al întrebărilor clorotice, chinuite simultan de zădărnicia elegiacă a pasiunilor incidentale.

Au murit lebedele sonore ale parcurilor idealizate în substanţa medievală a turnurilor închipuite peste teoreme.

Sîngele inchiziţiilor samaritene şi-a închegat sigiliul prolific pe lespezile despletirilor savante. Albatroşii avîntului şi-au înghiţit, precum mucii, alchimia glandelor endocrine şi în grandioasa înserare a simetriilor anulate a sunat, implacabil, angelusul ispăşirii vetuste.

De ce trupul tău îşi tîrăşte căprioarele decadente în luminişul turbure al aşteptărilor panempirice ? De ce apa trăirilor stelare, îneacă, oblu, cirezile ochilor tăi ? Unde sînt mîinile tale să le lingă sarea dulce, viţeii buzelor mele ? Adu-mi iezii de fildeş ai surîsului tău lunar, şi menuetul buzelor mele le vancălzi copitele, în noaptea celei de a patra dimensiuni, precum dogoarea balaurului septentrional, gheţurile calde ale fanteziei imemoriale. Au sunat tă-lăngile la gîtul dorinţelor şi melcii sinilor tăi îşi aşteaptă ţipătul secerişului. Adu-mi clăile şoldurilor pline şi zbaterea potîrnichilor din tălpile tale.

Vino ! Cum fumul gheenelor paranoice, cum mitul şaradelor desprinse din templele tuturor Walpurgiilor, cum planta spre insul solar, cum şerpii spre gîtul dervişilor mei.

Vino ! Beduin înnoptat în irizarea Gangelui mistic, peste punţile translucide ale raţiunei pure îmi voi îneca epru-betele în Sahara dăruirii tale şi mă voi descompune — piatră de hotare noi — în nisipul polar al dunelor risipirii tale.

îţi sărut livezile mîinilor,

Caviil Rodie

P.S. — Telefonează la birou 3 32 27 dacă vii.

DEAGĂ UNCHIULE,

Apropiindu-se sfintele sărbători ale Paştelui, cînd s-a născut mîntuitorul nostru care a împăcat pe toţi oamenii din lume, m-am gîndit aşa, din capul meu, să-mi aduc aminte de dumneata căci nici mămica nici tăticu nu ştie că-ţi scriu şi nu m-a pus dumnealor şi nici nu m-a învăţat ce să-ţi scriu că acuma sînt destul de mare şi pot şi singură.

Dar mie, apropiindu-sa sfintele sărbători ale Paştelui. mi s-a făcut dor de d-ta şi de ce frumos este la d-ta la ţară, la Dîrmoneşti, unde este atîţia muguri şi dulap să mă dau şi unde n-am mai fost de anul trecut, cînd am fost

invitaţi şi te-ai supărat d-ta pe tăticu ia eh J ţi-a zis că eşti cel mai zgîrcit, iar pălăria a nouă s-o porţi să nătos pe piept. Dar tăticu n-a vrut să zică aceste cuvinte din inimă şi lc-a zis numai aşa ca nostim şi să rîdcm cu toţii, fiindcă tăticu te iubeşte cel mai mult, că atîta frate mai mare are, iar mămica toată ziua vorbeşte de d-ta şi a pus şi geam nou la fotografia d-tale din salon, că-1 spăr sese într-o seară tăticu, cînd a stat două zile la aperitive şi a venit cam supărat şi a dat cu scrumiera în geam spărgîndu-1 şi pe urmă ţi-a dat cu muştarul de 3a crenvişti pe la gură că zicea că să măninci şi d-ta, că eu ei calzi din oraş şi atîta frate mai mare are şi el pe lume.

De aceea eu m-am gîndit să-ţi scriu şi să-ţi spun toate faptele, ca d-ta să vezi că nu este adevărat ce crezi şi să ne serii să venim şi noi de sfintele sărbători ale Paştelui Ia ţară, la Dîrmoncşti şi să ciocnim ouă de raţă ţinute în foi de pelin şi să mîncăm miel şi cozonac în acea frumoasă natură, dîndu-ne şi la han în dulap şi stînd toată vacanţa ca să mai facem niţică economie că pe-aici, s-a scumpit toate şi nici nu este. Aşa că noi venim cu cea mai mare plăcere dar nu putem veni că n-avem rodiii de Paşti şi mămica şi-a făcut una dintr-o rochie de-a mea dar e pen tru casă şi nu poate cu ea în tren. Şi nici tăticu n-are ghete că pe cele noi trebuie să îe puie flecuri şi spi şi să le tălpuiască la pingele, încît i-a rămas numai potcoavele 3a tocuri, dar nu mai poate merge cu ele. Şi n-avem nici bani de tren şi nici ca să-ţi cumpărăm un cadou frumos, aşa că trebuie să ne trimiţi d-ta, că nu putem să venim cu mina goală, cuci nu se face.

Eu cu şcoala merg foarte bine şi am luat opt la religie şi-am luat şapte la intuiţie căci m-a-ntrebat despre Ştefan ce! Mare şi-am ştiut foarte bine despre lupta sa cu turcii la Călugăreni cînd şi-a rupt turcii dinţii şi-a intrat la Alba lulia cu securea în mînă, căci era stîngaci.

Doamna mi-a spus bravo Ionescu şi m-a dat de exemplu la toată clasa, oprindu-mă şi la arest împreună cu alte fete ca să le arăt şi lor că nu ştiuse nimic cînd Ie-a ascultat. Dar însă mie nu-mi place să mă joc toată ziua ca eîe, căci n-am păpuşe cu pat şi maşină de gătit cu cuptor, cum are Vasilcscu, căci ei îi cumpără totdeauna unchiul ei, atît de sfintele sărbători ale Paştelui cit şi de sfintele sărbători ale Crăciunului cît şi de sfinta zi de onomastică a = ii ei cînd împlineşte. Eu mai mult învăţ ca să aj

entă la medicină spre a putea să-1 îngrijesc pe unchiul meu iubit cînd o fi bolnav de dambla c-a spus tăticu că face prinsoare pe ce vrem că într-un an de zile vei fi, căci mănînci mult şi bei numai carne. Aşa că eu rog pe bunul Dumnezeu să te îmbolnăveşti cît mai repede spre a te putea îngriji eu şi să-ţi dau doctorii ca să-mi laşi mie acea frumoasă natură de la moşie ca să vezi cît de mult te iubesc.

Altceva nemaiavînd a-ţi scrie, te rog dragă unchiule. să-mi răspunzi cît mai iute, ca să ştim dacă venim sau nu, căci ne este foarte dor de d-ta la toţi, scriindu-ne prin mandat poştal ce mai faci şi cum te simţi cu sănătatea.

Iţi sărută mina a dumneatale nepoată care te iubeşte cel mai mult,

Aglăiţa studentă clasa III-a primară

Plosc-scripsum : să nu mă spui lui mămica şi lui tăticu că ţi-am scris eu, fiindcă este fără ştirea lor, dar a văzut tăticu pe plic cînd i-am dat scrisoarea ca s-o puie la cutie, şi-a plîns pe plic că zicea că atîta frate mai mare are şi el pe lume şi tocmai să nu-1 vadă de sfintele sărbători ale

telui nu se face.

Aceeaşi

MULT STIMATĂ COCOANA,

Eu subsemnatul Victor Droaşcă, domiciliat în Cluj cartierul Iris, Soc. anonimă pe acţiuni, — cu cel mai profund respect vă rog, ca necunoscut ce mă aflu, să binevoiţi a-mi da concursul necesar, referitor la chestiunea următoare şi dacă se poate în modul cel mai secret.

Subsemnatul aşi dori spre a susţine legătura de cunoştinţă, pe cale ierarhică, cu servitoarea dv,, denumită Erji, întrueît, pînă în prezent, sînt un june de profesiune calfă de brutar, de origine din comuna Bogata de Mureş, jud. Turda, întrueît situaţia ei de mamă am luat-o deja la cunoştinţă şi astfel fiind, mă consimt ca datorie, faţă de dv. ca patroană ce binevoiţi a suporta, subt acest acord de îngrijire, pe aleasa inimii mele ca mireasă de viitor, a mă a cu o mică întrebare şi dacă se poate în modul cel mai secret : Vreau să ştiu adică întrueît, în exercitarea

erviciilor de sub ordinele dv. ca servitoare, aţi putut s-o cunoaşteţi pe Erji şi mai ales personalitatea d-sale, ca moravuri uşoare şi economii, şi ce apreciere aveţi a-mi da, în favoarea ei sau la din contra şi dacă se poate în modul cel mai secret şi pe cale ierarhică.

Credeţi c-ar putea ea exercita, în viitor, numirea sa în postul de soţie legitimă, fiindcă eu, — ca meseriaş — vreau s-o iau sub acordul apărării mele pasive, prin căsătorie. ca să o decorez cu fericirea raiului, acesta este aşadară un caracter al legalizării legăturilor noastre de concubina^ ce-am avut în particular, trăind cu ea împreună.

Şi dacă găsiţi cu cuviinţă că DA, atunci vă rog foarte mult ca, în ziua de 28 anul corent, ora 10 dimineaţa, să-mi daţi voie spre a-i face o vizită oficială şi personală, deoarece eu plec acasă la Ludoş de Mureş într-o chestiune de moştenire că aştept să moară cineva şi trebuie să fiu acole spre a nu induce alţii victima în eroare şi să nu-mi lase nimic, deşi eu l-am îngrijit că-mi era unchi şi am cheltuit cu el o mulţime de disponibil şi bani.

Aşadar aşi dori să-mi permiteţi această vizită numai limp de o jumătate de ceas spre a ne face portretul la un alaminut, ca să-1 dau acasă să-1 vadă şi ai mei ce-i am acolo, iar pe urmă, să ajung în legătură, pe cale ierarhică, şi cu mama lui Erji spre a ne putea vedea serios de viitor.

Cu aceeaşi stimă şi consideraţie

Respectuoase complimente lui Erji,

Victor Dn

SCUMPI MEI PĂRINŢI,

Veţi şti despre mine că de cînd am fost adus aici bine sănătos şi o duc foarte bine cu ocna, ducînd o viat a foarte frumoasă şi avînd de toate, casă, masă şi îmbrăcăminte, toate fiind foarte frumoase şl în cantitate de pri-stos. Eu mam obişnuit foarte frumos cu viaţa de aici astfel că — cu ajutorul lui Dumnezeu — mai am patru ani şi trei luni că mia scăzut şi prevenţia, iar noi cei de la pasional şi minori, fiind foarte bine trataţi, trag nădejdea a nu muri înainte de a mă întoarce acasă, unde doresc să vă găsesc în cea mai frumoasă viaţă şi sănătate, atît pe dv. eît şi pe toţi ai noştrii, afară de nea Gligore al taţi Vetii

care a fost martor mincinos la procest şi pe care — cu ajutorul lui Dumnezeu — am să-l cotonogesc în bătaie.

Pe la noi prin curte este timp foarte frumos şi de două săptămini decînd ma adus, plouă şi este noroi dar noi acum • ne ştergem pe picioare cînd intrăm în casă astfel că totul este foarte bine şi frumos.

Cu munca de aici eu mam obişnuit foarte frumos numai la început îmi cam făcea sete ocna dar ma învăţat nea Costică Recidivistru, un om foarte cumsecade de aici, care este acum a doua oară tot pentru omor, să ling sare ca vaca şi atunci îmi trece, ceea ce am şi făcut şi — cu ajutorul lui Dumnezeu — setea mia trecut întrun mod foar frumos, încît în prezentul de faţă, nici trei găleţi de apă nu mai beau cu totul pe zi.

Veţi şti despre mine că nu mam împrietenit cu nimeni afară de dl. director care este un om bun şi se poartă foar frumos cu mine, căci nu vreau să mă amestec printre hoţi şi delicvenţi care a făcut fapte urîte în viaţa lor, eu fii-un băiat cumsecade care miam făcut datoria dînd foar irumos cu saDa m ca p lui bietu Gheorghe cînd lam prins că umblă, Dumnezeu să-l ierte, după teleleica de Fira, căci cu ocazia procestului mam convins şi eu că este aşa ceva

~esar praful de subiectul ei. Dar însă eu tot mai trs nădejdea să mă mai întîlnesc o dată cu această femeie ca am auzit că acuma sa ajuns şi sa făcut servitoare în Bucureşti ca luato advocatul care ia supţinut procestul în contra mea şi cu ajutorul lui Dumnezeu nu mai am decît un singur gust, săi rup greabănul în bătaie şi so trimit după bietul Gheorghe, Dumnezeu săi ierte, că din cauza lui lam omorît şi el trebuia să facă ocna acuma iar nu eu, care nam fost vinovat cu nimic şi mam purtat foarte frumos ca el, că dacă naveam sapa la mine — nici naveam cu ce săi omor, căci eu, după cum am spus şi la procest, nu iam dat săi omor ci numai săi crap capu ca săi învăţ minte să mai ia şi altă dată ţiitoarea altuia luîndui mărgele şi ali-nionată din bîlciu cu banii pe care lam împrumutat eu ca să îmi cumpere un briceag cu două limbi şi cu tirbişon, astfel că am fost în legitimă apărare, cînd i-am dat pe la spate.

Acuma îmi pare foarte rău de el, că maş fi servit de el foarte frumos la mîncat şi la alte trebuinţi căci n-am nimic cu ce să ascut sau să tai cînd am trebuinţă.

Dragă tată şi mamă şi scumpi mei părinţi, Doresc ca micili mele rînduleţe ce am terminat a vă scrie să vă găsească în cele mai frumoase momente ale vieţi şi de mine să n-aveţi grijă, căci eu sînt la ocnă şi o duc foarte bine şi frumos dar grijă să aveţi numai de dvs. şi de celelalte vite ale noastre.

Al dumneavoastră fiu de suflet ce vi larn mîncat, vă sărut mîinile foarte frumos,

Ckaorghe Diţă
deţinut secsea paslon::!
Penitenciarul Loco

DRAGA TINCUŢO,

In discuţia ce~am început aseară despre iubire, dragoste şi amor, nu am putut să-mi exprim punctul meu de vedere, din cauza timpului nefavorabil de ploaie, ceea ce într-un gang cu atîta lume nu se poate vorbi.

Nu ! N-ai dreptate.

Iubirea sufletească pe care o susţii tu, deşi ai un corp frumos, cu plimbări în grădini botanice, expresii, o bere, un fişic de alune etc, iubirea cu priviri optice în ochi şi mîngîieri uşoare pe organism, nu poate fi iubire adevărată. Acest sentiment de platonism pe care-l susţii tu, nu poate fi un ce veridic decît în frageda copilărie, ceea ce şi „Educaţia Sexelor" pe care cred c-ai citit-o, zice că are urmări de turburări mai târziu şi prin urmare e mai bine să uităm trecutul.

Căci unde am ajunge rămînînd platonici ? La ante, apud, adversus, sau mai pe româneşte, la o deposedare a lumii de copiii săi. Căci copilul din ce se naşte, ca instinct de conservare ? Din bere ? Din fişicuri cu alune ? Din plimbări prin grădini ? O ! Nu ! Copilul se naşte în baza legii gravitaţiunii universale, adică din împreunarea unui Eu, sau a unei Tu, cu altul.

Ori aici este punctul nevralgic jurist al neînţelegerii noastre.

Ne-am cunoscut singuri, fără a ne prezenta cineva, atrăgîndu-ne în baza principiului Iui Ai'himede, cînd m-ai întrebat cît e ceasul, deşi am văzut bine că aveai gurmandă la mînă. Am răspuns că e „cinci" deşi al meu era la re-

parat c-am intrat cu el, la mînă, la baia de aburi şi s-a oxigenat.

Şi după asta, trecînd după micile amănunte de detaliu ne-am revăzut 4 zile în acelaşi loc şi la aceeaşi oră. Ori, de ce ne-am revăzut ? In ce scop mă vei întreba ? O ! Draga mea copilă ! Dar cu ce scop, fluturii fecundez florile ?

De ce să nu înţelegem oare că şi noi am fost sortiţi spre a ne contopi de urgenţă într-un tot.

„A fi sau a nu fi" cum zicea Eminescu, marele bard de la Mircești în „Moartea lui Fulger".

A FI SAU A NU FI, asta e deviza oricărei lozinci... ESTE SAU NU ESTE, aceasta e încheierea în concluzie.

Şi dacă — reportîndu-ne la noi — este, să dea Dumnezeu să fie. Rămîne să stabilim cînd şi unde că eu n-am casă în oraş locuind cu familia. Sau, poate, la o soră a mea care pleacă la bărbat-so fiind concentrat şi-mi lasă c spre a avea grijă de casă.

Nu. Este păcat ! Dar atunci de ce să ne mai enei prin grădini publice pierzînd timpul ce alţii îl valorifică într-un mod atît de plăcut ?

Nu te pune în contra destinului. Fiecare om pe lui are o fatalitate şi un destin. Restul e numai soartă. Deci-de-te cît mai urgent. Ne aşteaptă ceasurile cele mai frumoase din viaţa unei existenţe.

Vino ! Fără platonism şi fără prejudiţii. Nu sîntem noi nici primii nici ultimii precursori ai acestui sentiment, numit atît de frumos : iubire.

Acestea sînt cele ce aveam de spus şi te rog a reflecta cît mai acut înainte de a te decide să te hotărăşti, sezonul fiind de primăvară şi stînd acum şi ploaia, termin cu cuvintele marelui Şopenhaor, părintele îndrăgostiţilor din toate timpurile :

Lîht mer liht.

G(

DRAGA TANTI,

Aseară, cînd mă-ntorceam acasă de la biro că tex eram trist şi aluneca fiind polei căci plouă şi-ngheaţă consecutiv — ceea ce este o mizerie încît trebui* să te ţii de case — m-am întîlnit în dreptul lui Ologescu cu factorul

ii ce tocmai îmi aducea scumpa ta scrisoare plină de itîtea dulci autografe şi impresii ceea ce mi-a infiltrat în tot corpul şi fizicul meu moral o mare nerăbdare spre a ajunge cît mai repede acasă spre a o citi. Şi deci am căzut în dreptul lui Gregureanu că rîdea şi lumea de mine în ce poziţie eram cu scrisoarea ta în mină din cauza po-] ai.

De prisos să-ţi mai spui că nici mamei nu i-am zis i mina nemaivăzînd că era în antreiaşi spre a ajunge cît mai repede în odaia mea şi a desface plicul tău scris Lntr-un mod atît de grafologic ceea ce ţi-1 cunosc dintr-o mie.

Ah ! Dragă Tanti ! Nici nu poţi a deduce cîtă fericire a oi resimţit citind la gura sobei, deşi nu era foc, neavînd Semne că nu se mai găseşte din motive de sabotaj încît Fundescu cu depozitul a fost intercalat chiar şi în lagăr, splendida ta scrisoare cu tot ce-ai memorizat în ea într-un mod atît de literat cît şi drăgălaş căci nimenea nu te întrece pe tine ca intelect de cap, avînd un stil care pot să

că este cel mai nostim şi rîzi de te prăpădeşti.

Din nenorocire însă, citind cele ce-mi retransmiţi, ^Tii-am dat seama în subînţeles că Bucureştiul în care-ai Cost mutată te-a coprins în vraja sa, ceea ce ca mistere şi frivol este un adevărat cojmar întrecînd chiar şi Parisul din acest punct de vedere ce zăpăceşte orice funcţionară mutată în interes de serviciu din provincie în acea localitate.

Nu ştiu ce cred alţii dar eu ştiu că tot Piteştiul rămîne adevărata metropolă a lumii în care se mai găseşte ceva bun, atît ca impuritate sufletească cît şi ca cuvînt de < moare, aşa cum mi l-ai dat în gară cînd şeful a zis „Poftiţi în vagoane vă rog !"

Nu-mi pare rău că te distrezi căci, după cum au spus-o şi strămoşii noştri „Mens sana în corpus sano", adică dis- t reză-te cît vrei, dar nu amesteca în aceasta corpul, fiindcă :icest lucru e un ce sfînt, un altar al cărui respect trebuie •ui-! păstrăm cît mai concret, spre a nu ajunge jucăria nuia şi altuia cum sînt atîţia prin Bucureşti ce nu caută decît a profita de o biată provincială care neglijează acest erb şi se lasă indusă în eroare prin garsoniere şi alte I uri.

Da ! „Eroai io est !"... Dar tu n-« cova, fiind o fată caro îţi cîştigi piinca tit la recomandate şi ai jurat cred*', apt ce eu nu-1 uit şi cred în paupertatea ta.

Nu zic să nu te fi dus la acea familie i t invitată de colega ta, căci nu < ...cela ce nu te-aş lăsa să-ţi faci relaţiuni în societate, eu însumi fii te sociolog. Dar de ce să accepţi spre a te condu, ă acel domn ce abia l-ai cunoscut mai ales pe a ai de eamuflaji cînd trebuie aţi da braţul ca să nu cazi şi a sta bili acea primă ini imitate care duce spre aî; i mari ca telefon, cinematograf şi doamne fereş i ce n-aş crede din partea ta să ajungi , !o.

Minte dacă ţi-a spus că ai st rechiziţionate iar b -îi trebui *vi* de ocazie şi tu avînd palton»! ji do te ă atît de bine pe corp.

Ce ceai c ăla la el acasă Ia cinci după prîriz *t* C- este o băutură care se bea ca medicament ci răcit şi cu aspirină, iar nici decuc trage în acel bloc unde zici ce - sr na te-ai di

Atunci, dragă Tanti sctuîă-mă că te i i *&a*$_t$ do unde ştii cum ora mobil;. tru, dacă zici că nu te-ai dus la acel ceai ? Sper că ai aflat de la acea colegă a ta cu care te-ai împrietenit atît de repede care mie nu-mi place că prea cunoaşte multă lume şi bea atîl .. ceea ce este atît de nesănătos cît şi suspect.

lartă-mă că-ţi spun toate acestea, dar ' că eşti pentru mine tot conglomeratul vieţii mele al < : msens ţi l-am jurat înainte de a ne despărţi, cînd re pen tru prima dată buzele tale la poartă în dreptul I dună, ce nu-1 mai pot uita fiindu-mi im minte pentru totdeauna...

Altceva ce-aş mai put-: ie ? Pe L tot ceea ce ştii începînd şi dezgheţul de care apropo bit un sloi de ghiaţă în cap lui nea C de la re u dar ;i avut noroc că s-a spart sloiul capul rămirel, :.solut neutru. La noi la Poştă vorbesc toţi de simte lipsa nomaiavînd cine să facă spirite atît <..... -e, iar in locul tău a fost detaşată Chivuleseu, < e s-a tuns fiindcă a ars-o la ondulaţii şi ce era să facă ?

neazăă toţi din cauza ta, ba chiar Cit. a dat

într-o zi cu Colonie de a ta şi m-a^ întrebat de faţă cu toţi dîndu-mi mina la nas.

— A ce miros, d-le Suşelescu ?

Iar eu simţind ce vrea să zică, am închis ochii şi adu-cîndu-mi aminte de tine, ca Colonie, am răspuns într-un moment de uitare de sine :

— A Paradisul pierdut !...

Cred că m-ai subînţeles.

Al tău cu toată dragostea ce te doresc,

Costel

SCUMPE PRIETEN,

Conformîndu-ne mandatului ce ne-ai încr pentru â cere satisfacţie, conform codului de onoare, pe calea armelor, domnului Costică Mateescu, mare proprietar. pentru ofensa ce ţi-a adus, în public, făcîndu-te măgar şi escroc, pe ziua de 23 curent, în timp ce te aflai la bodega „Jupiter" —, ne-am prezentat astăzi 24 curent, la orele zece dimineaţa, la domiciliul numitului domn, din strada Capricornului nr. 33.

Sunînd de mai multe cri, deşi ne anunţasem vizita în mod oficial şi telefonic, luînd înţelegere cu numitul pentru a ne aştepta la ora fixată, am constatat, cu surprindere, că nimeni nu vine să ne deschidă pentru a ne da impresia că nu este nimeni acasă şi rămînînd absolut caraghioşi.

Crezînd ca nu cumva soneria să fie defectă deşi o auzeam perfect, am procedat la cîteva bătăi în uşă, al căror rezultat a fost sosirea pe la spate, venind din fundul curţii, a unui cline de rasă nedefinită, dar în orice caz foarte mir-lan, care s-a năpustit asupra noastră, direct la pantaloni, fapt care ne face să credem că a fost special dresat pentru aceasta şi ţinut legat pentru a se înrăi în modul cel mai fioros, precum s-a şi întîmplat, căci ambele tururi ale pantalonilor noştri au fost transformate în şvaiţăr nemaiavînd ce face — în viitor — cu aceste vestminte de gală, fiind şi jachete.

La ţipetele noastre îngrozite, în uşă a apărut un servitor în stare de ilaritate, care — gonind cîineîe — ne~a poftit înăuntru, pretextînd că a rupt lanţul în care era

legat pentru că — de mai multe zile — dînd semne de turbare, a fost pus în observaţie, fapt pentru care va trebui să urmăm un tratament antigumerabic la serviciul de ecarisaj, ceea ce vom şi face, cu aceste lucruri nefiind de glumă, văzîndu-se şi alte cazuri mortale, pe care le deţinem chiar din gura victimelor nefericite.

După alt sfert de ceas de aşteptare, în biroul neîncălzit în care am fost poftiţi, şi mirosea a şoareci, s-a prezentat, din nou, acelaşi servitor, comunieîndu-ne că dl. Costică Mateescu, fiind răcit, ne roagă să venim în dormitorul d-sale pentru a sta de vorbă despre obiectul vizitei noastre.

Deşi această invitaţie intimă era în flagrantă discordanţă cu cele mai uzuale reguli de politeţe, — în dorinţa noastră de a duce la bun sfîrşit mandatul ce ne-ai încredinţat, — am acceptat şi această invitaţie umilitoare trans-portîndu-ne în dormitorul numitului domn, cu pantalonii tîrîş.

Aici însă, s-a petrecut un fapt, care întrecînd orice îngăduinţă din partea noastră, ne-a pus în situaţia de a crede că avem de-a face, sau cu un nebun sau cu un om lipsit de orice educaţie, creştere, savoir-vivre şi şapte ani de-acasă.

într-adevăr, îa intrarea noastră în dormitor, dl. Costică Mateescu, se afla — absolut nud şi aşezat în patru labe pe covor cu partea posterioară îndreptată către uşa pe care am intrat noi. Pe această parte posterioară, se afla scris cu tuş, în semicerc şi cu litere mari ca la mesele de spiritism cuvintele „Bine-aţi venit".

Revoltaţi de această ofensă, am cerut de îndată şi pe tonul cuvenit socoteală, acestui domn, arătîndu-i că vom şti să reacţionăm şi în ceea ce ne priveşte personal, conform codului de onoare, cerîndu-i satisfacţie tot pe calea armelor, pentru această nemai pomenită ţigănie şi jignire.

La protestul nostru vehement, dl. Costică Mateescu, foarte surprins şi cu un aer nevinovat, îmbrăcîndu-se imediat într-un halat, ne-a cerut scuze categorice, arătîndu-ne că servitorul său este un tîmpit care neînţelegînd ordinele sale, ne-a introdus prin surprindere în dormitor, tocmai în momentul cînd d-sa îşi făcea gimnastica obişnuită. Ceri ndu-i lămuriri şi în privinţa inscripţiei cu care am fost salutaţi, d-sa ne-a explicat că — în ajun — în cadrul unui chef prietenesc, făcuse această farsă unor amici, care au

venit tîrziu la petrecere şi că neluîndu-şi încă baia, pînă la venirea noastră, inscripţia rămăsese în vigoare.

Luîndu-şi obligaţiunea de a dovedi cu martori spusele domniei-sale, am primit, sub beneficiu de inventar, scuzele ce ne-a prezentat şi am trecut la discutarea motivului pentru care ne găseam la d-sa, în calitatea noastră oficială.

Comunicîndu-i că clientul nostru se simte jignit în urma ofensei ce i-a adus la bodega „Jupiter'" şi înţelege a-i cere reparaţie pe calea armelor, conform codului de onoare, numitul domn ne-a demonstrat cu lux de argumente şi jurisprudenţe ce zicea că le are în birou, că atît cu\Tîntul „măgar" cît şi „escroc" departe de a fi două insulte, sînt două complimente ce nu se fac oricui.

Măgarul — susţinea d-sa — este un animal cinstit, muncitor şi cu o mare personalitate în tot ce face, fapt pentru care neştiutorii în ale psihologiei, i-au scos zvonul că este încăpăţînat. A fi măgar înseamnă, aşadar, că eşti cineva cinstit, muncitor şi cu o mare personalitate, adică exact ca tine, iar faptul că măgarul este cam animal, nu este deloc o ofensă şi oamenii fiind tot animale pentru că tot ce respiră, vine de la latinescul animal-animalus, adică suflet, viaţă, respiraţie.

De asemenea, cuvîntul escroc, nu poate fi socotit ca o insultă. Cîţi prieteni buni şi care se admiră unii pe alţii nu îşi zic, cînd se-ntîlnesc : — Ce mai faci, mă, „escrocule" sau „al dracului escroc eşti, mă !" expresie care este chiar de admiraţie şi stimă !

Şi-apoi, cine nu este şi niţel escroc, dacă stai să judeci mai adînc ? Toţi !... De mic copil, făptura omenească se naşte escroc. Escroc este copilul care nu suge decît cînd îi dai cutare jucărie (acesta fiind în plus şi şantagist), escroc este elevul de liceu, care copiază la teză, escroc eşti cînd cîştigi atît pe lună şi îi spui nevestei mai puţin, cînd mănînci veniturile nevestii cu altele, escroc eşti cînd tragi cacialmale la cărţi şi aşa mai departe.

în concluzie, dl. Costică Mateescu nu recunoaşte că te-ar fi ofensat susţinînd, din contră, că-i eşti foarte simpatic şi dacă te-ai supărat pentru mofturile astea şi te-ai simţit ofensat, înseamnă că eşti un tîmpit şi un dobitoc şi le retrage imediat.

Drept care, nedeclarîndu-ne mulţumiţi cu explic;; dr mai sus şi cerînd să ni se prezinte scuze formale şi ca-

tegorice, — dl. Costică Maloescu a refuzat, zicînd : „Âtî-ţia draci, cînd o să-i cer scuze eu, imbecilului ăla".

înregistrînd acest răspuns am invitat pe dl. Matcescu să ia act că clientul nostru înţelcg&^ă-şi ia întreaga satisfacţie pe calea armelor, uimind a-şi constitui martorii cu care — de comun acord — să stabilim condiţiile legale ale ieşirii pe teren.

La această comunicare a noastră, dl. O "ateescu, ne-a declarat formal că nu-şi constituie nici un martor, ca nu se bate în duel cu un cavaler de industrie ca tine şi că se şterge (cuvîntul care urmează este imposibil de reprodus) cu provocarea noastră şi procesul verbal de carenţă ce urmează a se întocmi.

Drept care îţi comunicăm eele de mai sus. rugîndu-te să primeşti, iubite amic, salutările noastre deosebite, dis-id în consecinţă şi luîndu-ţi satisfacţia pe calea pe 0 vei ci*', i u'iinţă.

Matei Du mbrăveantt
Ştefan Iliescu

DOMNULE MINISTRU,

Subsemnatul Pândele Ghe. Ispas, oomersant, domiciliat în Bucureşti (jud. Ilfov) strada Putu cu cişmea nr. 3, — am onoarea a mă expune în faţa dumneavoastră cu următoarea condoleanţă ce vă rog a mi-o lua în consideraţie spre a judeca şi dv. dacă se poate una ca asta.

Iată, domnule ministru, cum s-a petrecut faptul între care cu nu mint că n-am sufletul ăla moral ca să pîrăsc un nevinovat, iar — ca român şi negustor, — am un singur pecuvînt, de care mă deservesc, atît în afaceri cît şi în alte poziţii sociale, şi e ştiut că nu-1 calc, nedîndu-mi-1 niciodată ca să rizic.

Deci dar şi prinurmare, singura nădejde de care mai dispun este la dv. care trebuie să aprobaţi să triumfe jus-tiţia dreptăţii, oarba cu paianta, căci se întâmplă de greşeşte la cîntar şi mi-a respins-o ca nefundată deşi advocatul meu m-a asigurat dîndu-i onoralul înainte, că voi cîş-tiga ceea ce nu s-a întîmplat deloc eu rămînînd din contră

a de pe jos.

Să nu credeţi, don ce-o am
acest măgar i dac în judecată şi mi-a rcspins-o
fundată. tură de daune, ci este de natură
ii de ambiţi* ■ nu se poate nici aşa, să fim in-
se intitulează artiste şi după
(-» bea cu tio în local, cele mai scumpe 1.-
şi mănâncă cele mal
una — aia grasă, care de fapt n-o in
ii, — a cerul chiar şi bre a ce am spus
că dacă *U* • femei se preface, ia
râ cu chelnării p
dos lăsând clientul, într-un mod foarte hermafr
.. iwă cind nu se r :te.

Dar ce s] n sincer, n-aş fi zis nimic di pro-
xitronul ao . ii, — în momi
eînd am începui să mă exprim mai tare, fiindcă '.
şina afara a ne mai venea, i
r rvi, — n-ar fi perforat ia adresa mea
tne într-un mod foarte diuretic. : nu tac
că un picior io fosl i prin
garsoni < - ră o mulţime în jurul meu.

Auzind aceste cuvinte am simţit că tot sîngeie albi mi se urcă la cap şi — spre a nu face bătaie, ca nefiind
I la prima — am c<
rut un pahar cu apă spre a mă liniști, ; itrucit -am mai avut un atac, acum doi ani, şi doc mi-a spus că Ia a! treilea să nu sucombe?, şi deci n-am vrut să se producă al doilea atac spre a evita pe al treilea, ne-dorind a deceda că n-am nici un interes de aşa ceva.

Or. domnule ministru, aceşti indivizi a refuzat a-mi da irul cu apă, zicînd că să mă duc la cişmea, ceea ce constituie faptul de asasinat împotriva mea care l-am dat în judecată şi spre surprinderea mea mi-a respins-o ca udată, drept care nemaiputînd face alt proces, cu onoare vă rog să binevoiţi a-mi face dreptate şi a pedapsi pe numitul patron că ceea ce mi s-a întîmplat mie în acest şantan se poate întîmpla oricui, **că** oameni sîntem **şi toţi** avem pensiune la inimă, ceea ce eu iau şi Urodonal.

Primiţi, lui meu profund ce
vi-3 port.

Vă •

Pan^eh' Ghe. Ispas

SCUMPA MEA,

In momentul acesta cînd iau stiloul în mină pentru a-ţi mimica aceste rînduleţe ce-ţi scriu, sufletul meu este foarte pribeag spre ploaia de afară, ce stînd singur în casă alături de ai mei, surori, fraţi şi părinţi că numai bietul ia a murit anul trecut cînd a decedat şi cînd eram cu doliu la braţ şi tu m-ai întrebat că de ce, mă gîndesc la e, scumpa mea, care n-ai venit azi şi te-am aşteptat la locul ştiut, că se mira şi oamenii de la cazanul cu smoală ce lucra la trotal, că de ce stau aşa în ploaie, fără trenci, ivind mereu la toate tramvaiele 14 care se perinda pe *şme* prin faţa mea în sens invers proporţional şi goale.

Află scumpa mea că m-ai rănit foarte de profundis ;n această absenţă, neştiind ce să cred că noi ne-am înţeles să vii şi tu n-ai venit, că se uita şi oamenii de la ca-nul cu smoală că de ce mai stau, sau poate vreau să fur ceva suspect faţă de ei.

A trecut chiar şi un cîine dar el era mai favorabil ca mine că avea pardesiu de rasă nu ca mine fără trenci şi nici ţigări n-aveam la mine ca să nu mă duc la debit şi tu .să vii cumva în intervalul cît iau şi să nu mă găseşti la iocul ştiut.

Deci astă-seară nici nu mănînc, neputînd să mănînc, că nu mi-e foame şi nu mănînc şi îmi umblă prin presupuneri, fel de fel de gînduri negre că şi mama se,miră de mine care nu mă ştia aşa mormîntal ci vesel şi cu bancuri de-i distram pe toţi la masă. Sora mea a făcut astă-seară chiar un meniu care-mi place mie dar eu nu voi mînca. nefiindu-mi foame şi nici n-am să le spun lor de ce, că ei nu mă va înţelege şi frate-meu cel mic chiar s-ar rîde de mine şi nu vreau a-i sparge iară capul de i l-am făcut săp-îamîna trecută tcntură de iod plus o palmă peste gură

•a rămas cu strungăreaţă la trei dinţi, amintire de ia mine, ca să mă ţie minte.

Nu, scumpa mea, nu voi spune la nimeni acest secret cît ţie şi nu ca să-ţi fac o scenă, că nu sînt gelos, ci nu-tai spre a-ţi spune că de ce n-ai venit cînd ai spus că vii ?

Oare ţi-e frică de mine ? Dar de ce ? Ştii bine că eu nu sînt un individ şi-am de toate ce-mi trebuie, că mi-u rămas de la tata chiar şi fete la discreţie, dar mai b irac şi curat decît cu toate prostituatele cum face a sau acel cu care ai trăit tu fiind logodită anul trecut şi

care umbla chiar şi-atunci cu aceste fiinţe de le 3 rodul muncii lor spre a-1 bea cu şmecherii prin c cîrciumi ce ţine deschis pîn-la ziuă. Apropo de ac< mi-a spus Culae că s-a-ntîlnit cu el la garaj şi s-a exprima! faţă de el că pot eu să umblu după tine mult şi bine că tot degeaba este fiindcă tu eşti moartă după el, fiindcă numai el îţi ştie merchezul. Nu înţeleg ce merchez ai tu. căci eu te ştiu că îţi munceşti banul tău, într-un mo. de coafat.

Şi pe urmă chiar dacă ai acest merchez de zice el, mine nu mă interesează, fiindcă eu, cum ţi-am spus şi bata trecută la bal cînd te-am condus pînă la closeu, eu nu urmăresc ca alţii partea corporală a fiinţei tale ci numai sentimentul pe care-1 simt în cordul inimii mele.

De aceea eu nu vreau de la tine corpul tău, atît d mai splendid, ci vreau numai sufletul tău pe care-l respecl deşi tu mi-ai zis că „aiurea şi să i-o spui lui Marcu Par-pala". Dar acesta este purul adevăr curat şi de-aceea. scumpa mea, nu trebuie să-ţi fie nici o frică sau i teamă de mine şi chiar dacă azi n-ai venit la locul fiindcă n-ai putut sau ai avut alte cauze de motiv, iert şi nu mai sînt supărat şi chiar mi s-a făcut foar rnîncat.

Nu fii nici tu supărată, te rog, că te-am aşteptat de^;. de se mira şi oamenii de la cazanul cu smoală că de c< stau aşa în ploaie şi fără trenci şi nu plec odată de-aco3c. Şi-acum terminînd şi hîrtia că mă strigă soră-mea la masă, am să te rog o ultimă rugăminte şi te rog, în numele strămoşilor mei, a mi-o satisface fără să mă refuzi şi anume.

Sîmbăta viitoare, adică de azi într-o săptămînă, vino pe la opt-opt jumătate, cel mai tîrziu zece în Parcul Ioa-nide la banca noastră iubită, ca să nu te mai aştept pe drum, să se mire oamenii de la cazanul cu smoală de mine. ci să ne-ntîlnim de-adreptul că e mai concomitent. Aşa că, te rog vino sigur, scumpa mea.

Al tău scump care te iubeşte,

Nicu

P. S. în caz de ploaie chestiunea se schimbă în kioşc unde voi reţine eu loc mai dinainte.

(Icelaşi

DOMNULE POLIŢAI,

în seara zilei de 23 aprilie, anul corent (Sf. Gheorghe) fiind onomastica naşterii mele, — individul Nae Mopsu zis alias Gogu Niculescu, care cred că-l ştiţi şi dv., ştiindu-î toată lumea care a păţit cu el ca beţiv şi derbedeu, — s-a oprit sub ferestrele caselor mele de zestre în stare de ebrietate şi beat, intonîndu-mi diferite cîntece de lume ca „Ciu-ful" şi „Din cireş pînă-n cireş" ale căror cuplete cred că le ştiţi şi dv. fiind tot ce se poate mai de neam prost şi ordinare.

Nu-mi e de mine şi de soţia mea care am mai auzit asemenea porcării fiind majori şi oameni în toată firea — cît de fiica noastră Viorica de a cărei cinste şi verginătate uzăm în societate pentru a o mărita cît mai curînd posibil avînd şi oareşcare partide în vedere.

Trebuie să se termine odată cu aceste haimanale şi indivizi care fiindcă e respinşi ca gineri, că nimenea cu scaun la cap nu i-ar da-o, înţelege a se purta cu cetăţenii paşnici într-un mod atît de veneric.

De aceea, cu onoare vă rog să binevoiţi a pune mina pe acest domn şi a-i trage un toc de bătaie, mai condensată T— cum ştiţi dv. la poliţie de-i băgaţi în spital — acest nemernic şi individ fiind primejdios atît fetelor noastre ale tuturor, cît şi nouă, ca higiena şi români, care ne plătim dările şi ne muncim să facem fete spre a deveni mame, iar nu individe ca — Anicuţa, sora acestui individ, pe care dv. o cunoaşteţi mai bine ca noi, prin faptul că aţi avut rela-ţiuni de concubinaj cu ea.

Plus de asta, vă mai aduc la cunoştinţă că, ieşind afară spre a-1 izgoni de la ferestrele mele, domnul Mopsu auzind că-i zic să plece cu frumosul s-a exprimat faţă de mine personal, comersant şi om bătrîn, într-un mod aşa de murdar încît mi-a necinstit atît memoria părinţilor mei cît şi a mea personal cu întreaga familie în viaţă.

Iar faptul că dumnealui pretinde, cum am auzit c-a spus la poliţie, că i-am spart capul cu prăjina de rufe ce se afla în curte că erau puse la uscat, — este o calomnie ordinară şi minte, acea prăjină căzîndu-i singură în cap cînd a vrut să puie mîna pe ea spre a mă asasina omorîn-du-mă, că de ce îl zgornesc şi cine sînt eu şi nu e drumul meu ca să nu poată dumnealui să cînte pe drum.

ca

BBta fiind purul adevăr, că am martori pe cei ce ieşise toţi cînd a auzit că i-am spart capul şi eram prepus să-1 omor în bătaie, vă rog să binevoiţi a nu-i crede şi a-i riposta cu 25 ca la poliţie, conform legii.

Adaug că cu ocazia spargerii capului mi-a dispărut de pe sfoară şi o pereche izmene noi, cu cari s-a legat dumnealui la corpul delict eă-i curgea sînge şi pentru care mă Socotesc parte civilă fiind ale mele după cum se poate constata că nu mai am altele.

Primiţi vă rog asigurarea respectului meu ce vi-1 port, I dv. după consideraţie,

Gheorghe Fundescu

SIMPATICĂ DOMNIŞOARA,

Cu primul cuvînt revin de scuză pentru această în-leaiă de a continua să corespondez la continuarea scrisorii ce v-ara scris-o azi cînd mă aflam cu caii în Tîr-govişte şi vă mai rog încă o dată să mă scuzat i dacă cumva vă fac ceva indezirabil prin aceste mici rînduleţe ce vă scriu.

Dar simpatică domnişoară, cum zicem noi la carte „Ni-hîî sine deu" şi de aceea contez să vă scriu ceva mai de-taliat despre starea sufletească ce o deţin de cînd am dat ochii cu figura dv. atît de coafată şi ce ochi. Parcă mi-ar fi răpit cineva libertatea inimii mele şi dtipă ce socotin-du-mă cu mine însuşi am constatat la faţa locului că acel cineva sînteţi dv. care mi-aţi răpit liniştea cu acele cîteva cuvinte dulci ce mi-aţi descris cît am stat în prăvălie tîr-guind ce vă trebuia pentru necesităţi.

Deci, după ce am ieşit din acea prăvălie, parcă mă trăgea cineva să intru din nou în acea prăvălie de parcă era «ova magnet în acea prăvălie. Aşadar simpatică domnişoară vă rog foarte mult să-mi liniştiţi sufletul şi spiritul cu cît de puţine rînduleţe după cum vă va dicta inima dv. de floare ce-aţi înflorit în calea vieţii mele.

Drăguţă domnişoară,

Veţi şti că eu sînt un băiat străin şi am fost mutat aici din motive pe care nici eu nu le ştiu de ce.

Se aude că mă persecuta de sus, dar nu-i adevărat căci eu n-am pus mîna pe acei curcani ci m-a lucrat plutonierul

ei

es să-i dea Ia acel botez şi eu am vrut să-i ţin ost dar nu pentru mine ci contra lui.

Dar după cum am \ᵗorbit eu cu cucoana bărbierului re dv. vă rog să nu zîmbiţi asupra durerilor mele dar să vă întoarceţi mila spre a-mi oferi dragostea dv. spre . ne iubi cit mai poetic atît prin scris cît şi să ne vedem. Vă rog să-mi scrieţi de urgenţă verdictul dv. şi altceva mai departe ne-avînd a scrie, rămîn cu sărutări dulci dv. şi uţichii c-am auzit c-aveţi şi că e văduvă... Dar ce să facem. Spuneţi-i din partea mea că aşa a vrut Dumnezeu...

Al d-voastră cu stimă şi foc la inimă,

Ion Sgăbearţă
sergent,
Postul de jandarmi Cuculeni

între prima şi a doua scrisoare au trecut cîteva luni. .'de însă că — în acest timp — simpatica domnişoară. Tîrgovişte n-a corespuns „sentimentelor" d-lui Ion Sgăbearţă, căci iată cum glăsuieşte dînsul în a doua scri-

\ DRAGĂ DOMNIŞOARĂ,

încă odată vă rog să mă scuzaţi de aceste puţine cuce vă mai scriu cu mina pe conştiinţă şi cu lacrimi în ochi...

Scîrba aceea de cucoană a bărbierului s-a servit de intrigi,-eu ne mai voind a-i da bani degeaba că tot nu se a şi se amina mereu chestia cu dv. Procedeul cu care s-a purtat faţă de mine, va avea grijă Dumnezeu de ea s-o instruiască, căci nu eu, ci ea s-a dat la mine în seara aceea cînd v-am spus şi bărbatu-său era plecat la ventuze iar cu vă aşteptam pe dvs. la prăvălie. Astea toate însă au fost minciuni spre a mă îndepărta de sentimentul meu pentru dv. spunîndu-mi că nu sînteţi fată serioasă. Dar n-am crezut, nici nu m-a interesat aceasta că sentimentul meu vă aparţine aşa cum vă aflaţi ca filosofie şi puţin îmi pasă de ce zice femeile nebune de nervi şi zăltate de ce aude ile...

u totuşi ţin L tele mele pentru dv. deşi
] ni-aţi trimis, altul în locul

meu ar fi înţeles că „ai, marş dom'le şi nu mă mai bate la cap" sau cu alte cuvinte, respingerea iubirii mele. Şi să ştiţi că ultima dată cînd am venit la prăvălie şi m-am ras deşi eram ras numai ca să v-aştept, aveam acea scrisoare ce mi-aţi scris-o în buzunar, dar n-am vrut să recunosc c-am primit-o, spre a nu tulbura orizontul ce aveam de discutat.

In final de tot, mi se face impresia că aveţi inimă de piatră sau că vă plictisesc cu scrisorile prin care insist. De~ aceea iată ce zic în această clipă cînd aceste pete ce se vede pe hîrtie sînt lacrimi crude... Vă rog să binevoiţi dacă nu sînt prea obraznic şi să-mi oferiţi mînuşiţa dumneavoastră ca soţie. La anu mă înaintează, am şi pămînt acasă şi mai am numai o singură surioară care s-a născut cam mută şi deci este infirmă şi nu vine la parte că nu poate cere şi nu-i dă nimenea, fiindcă nu ştie ce este aceea valoare de ban sau avere, sau posesie.

Iar de nu vreţi a-mi face onoarea ca soţie, atunci mai bine nu mai scriu că de ce să stric orzul pe gîşte şi să plictisesc o fiinţă atît de dulce cu cuvintele mele triste. Dar gîndiţi-vă bine. Băieţi buni nu se găseşte pe toate drumurile şi cu carieră şi cu situaţie. Dar fete se mai găseşte ori-cînd chiar şi mai frumoase şi mai bine care te roagă ele să le iei spre a se mărita cît mai confortabil şi urgent că sînt altele mai mici surioare, care trebuie să le vie rîndul şi lor... Aşadar eu sper că vă veţi gîndi acum mai bine la ultima oră fiindcă eu trebuie să mă-nsor că mi-a scris şi mama că ce fac de nepoţi şi că dacă nu fac mai repede dă averea la biserică, surioara mea fiind mută din naştere şi alţi copii nu sîntem.

Termin aşadar că s-a terminat şi gazul şi luminarea ce aveam am dat-o gazdei c-a avut treabă în pivniţă şi n-a avut cu ce. Dar plîng şi fumez şi afară a-nceput să plouă foarte tare şi mai bine dorm îmbrăcat decît să mă înec în acest pat gol unde am alte visuri ce nu vi le pot spune pînă nu ne luăm dac-o vrea Dumnezeu.

Or pe acest Dumnezeu îl rog să m-ajute spre a primi răspunsul dorit.

Rămîn al dv. logodnic şi viitor bărbat sau nimic..:

Ion Sgăbearţă
sergent.
Postul de jandarmi Cucuteni

Ca să pot povesti întîmplarea de mai jos, e neve; vă 'prezint, în prealabil, două dintre personajele ei principale, întîi un barometru şi, pe urmă, pe Dură, vierul nostru de la Văleni-Pod'goria.

Dură — pe numele lui adevărat Ionită Vlăşceanu — este, după cum îl arată şi porecla, un omuleţ rotund şi urgent, ca o dură în permanentă circulaţie. Deşi apropie şaptezeci de ani — că, vorba lui, „mai am niţel şi-un pic, să-1 întreb pe optzeci de sănătate" — e sprinten ca o veveriţă, neostenit ca un prepelicar în mirişti şi „duce la tăvăleală" ca un cojoc brasovenesc. Foarte priceput în toate *sie* cerului şi ale pămîntului şi mare cunoscător al tainelor şi rosturilor subţiri pe care le cere viaţa unei vii, Dui; cîştigat demult şi pe drept cuvînt, reputaţia unui vier i în toată regiunea. Cît priveşte hazul lui, ce să vă mai *sf* L-aş dori, măcar pe sfert, oricăruia dintre „umorist:; meserie.

Barometrul nu e nici el un exemplar de rînd. Este o căsuţă mică de lemn, cu aspect de cabană turistică, t J ferestre de sticlă albastră şi cu două uşi gemene — în maaenţă deschise pe pridvoraşul din faţa casei. Pe aceste uşi apar, pe rînd — şi eîteodată împreună — două pers de celuloid şi de sex diferit. O cuconiţă suplă, cu re albă şi pălărie estivală de pai galben ca mierea de *saâ* în mina graţioasă şi înmănuşată ţine o umbreluţă de telă, albă şi ea, din acelea pe care elegantele, de ; patruzeci de ani, le purtau ca să se apere de soare. Pe laltă uşă apare un domn, îmbrăcat într-un pardesiu r,< zgribulit sub gulerul ridicat, cu galoşi în picioare -mină, cu o umbrelă de ploaie — deschisă, ca o ch*p

udă — deasupra lui. Cind barometrul vrea să ne anunţe „timp frumos" — printr-un mecanism intim şi care, deci, îi priveşte personal — iese, în pridvor — gata, parcă de plecat la plimbare — cuconiţa cu rochie albă şi umbreluţă de soare. Cind se anunţă ploaie şi vreme rea — în pridvor apare domnul, încovoiat sub umbrela de ploaie. Cind tim-| ste „variabil", amîndouă personajele apar — în uşiţele respective — şi rămîn acolo, pînă se decide în favoarea cui o să se lămurească vremea.

Şi Dură şi barometrul sînt, deopotrivă de vechi. în casa noastră de la vie. încă din îndepărtata mea copilărie, acolo i-am pomenit, pe amîndoi. Barometrul — agăţat în capătul uşii de la intrare — şi, Dură, înrămat în uşa cramei, ca un portret în mărime naturală, cu ramă groasă, cioplită rustic, în bîrne de culoarea ghindelor de stejar.

Şi tot atît de veche este şi ,.animozitatea" dintre Dură şi barometru, acesta din urmă avînd pretenţia că poate să cunoască mai bine semnele timpului probabil. Or, Dură e neîntrecut în această privinţă. Are şi el „mecanismul" lui propriu, datorită căruia poate să te anunţe, înaintea baro-•v. •irului, cu precizia obişnuită felului lui de a vorbi :

„La noapte, plouă !" „A dat piatră la munte !" „Se pune vremea pe secetă !" Şi aşa mai departe.

Aşa s-a întîmplat şi zilele trecute, cînd — aflîndu-mă pe pridvorul casei de la vie — nu-mi mai puteam lua ochii de pe cer, în partea unde lunca Argeşului se subţiază, după arături şi fumuri de tren, pînă la poalele Piteştiului. Asemenea nori ameninţători, crunţi si negri, nu ştiu dacă mai văzusem vreodată. Sub apropierea lor, înceată şi masivă, se făcuse răcoare, pentru o după-amiază de sfîrşit de august, chiar înnorată. Eram sigur că furtuna care se apropia, ferm, în direcţia noastră, va fi însoţită de grindină şi descărcări electrice. Şi grindina, la vie — cînd strugurii abia şi-au rumenit mustul şi chilimbarul boabelor coapte — uşor îşi poate închipui, oricine, ce înseamnă.

Dură părea că nici nu se sinchiseşte. îşi fuma liniştit ţigara, aşezat pe ultima treaptă a scării „din faţă" şi urmărea, amuzat, eforturile unui puişor de găină, care se căznea să mănînce o gutuie căzută în iarbă.

— Ietă-al dracu'. Nu i se stripezeşte ciocul de gutuie !

— Lasă gutuia, Dură ! Vine furtuna mare. Cu grindină !

Dura binevoi, în sfîrşit, să-şi ridice ochii spre cer, în direcţia mîinii mele.

— De unde vine ?

— Nu vezi ? Dinspre Piteşti...

— Nu vine nici o furt un A…

— Imposibil să scăpăm. Dură dragă ! Şi dacă ne trage şi o grindină, tocmai acum, fa spartul tîrgului, nici o vadră de vin nu mai scoatem din vie.

— Nu ne trage nici o grindină. Nu dă piatră ' (Şi pi i-vindu-mă cu un surîs îngăduitor.) Nici nu plouă !

— Păi, tu nu vezi ce e acolo pe cer ?...

— Văd, clar nu plouă !... Pui prinsoare pe ce vreţi.

Cînd Dură .,punea prinsoare-' pe ceva, ştiam — dintr-o îndelungată experienţă — că este imposibil să piardă. Totuşi, de data aceasta, cu tot respectul pentru competenţa lui meteorologică, nu puteam să fiu de părerea lui. Aş fi pariat pe orice că, în cîleva minute numai, primii stropi de ploaie vor fîşîi prin frunzele mari şi aspre ale răzoare-lor din faţa casei.

— Bine, Dură ! Punem prinsoare. Măcar cu atîta să mă mai aleg şi eu clacă o da piatră peste vie.

Dură mă privi din nou. Şi, de data aceasta, şi cu o uşoară umbră de ,,şmecherie" punctată în colţurile su-rîsului.

— Pă ce ?

— Pe ce vrei tu...

— Pă cutia aia de tinichea, aia în care ţineţi cuiele. E bună pentru tutun.

— Şi tu ce-mi dai, dacă pierzi ?

— Eu ? Nimic !... Că vă rămîi, la prinsoare...

Şi. într-adevăr, Dură „m-a rămas". în cîteva minute, norii şi-au schimbat direcţia, lăsîndu-se spre Craiova. Din scamele lor ultime au început să apară mai întîi cicorile cerului şi apoi Crizantema de toamnă a soarelui spre asfinţit, cu petalele aplecate, ca o ploaie de aur vechi, căzută peste vie...

Dură îşi răsucea a doua ţigară, din pachetul de tutun cu hîrtia mototolită şi plesnită la încheieturi.

— S-a prostit de tot şi hîrtia asta de la pachetele de tutun. Cum îl bagi în buzunar, cum se crapă.

înţelesei „aluzia" şi mă ridicai să-i aduc cutia de tablă din casă. obiectul rămăşagului pierdut.

înainte însă de a pleca, nu mă putui stăpîni să nu-1 întreb :

•

— Acuma, spune-mi şi mie, Dură dragă, după ce-ai cunoscut tu că n-o să plouă ? Mi-aş fi pus capul că o să toarne cu găleata.

în ochii mici şi albaştri ai vierului, viorelele lor fanate prinseră să strălucească, ca şi cum le-ar fi stropit cineva cu apă proaspătă, peste petale.

— Păi, de data asta n-am cunoscut după nici un fel de semn „de-al meu".

— Atunci cum ai ştiut ?

— Cum să nu ştiu ? Adineauri, pe la patru, cînd dor-meaţi dumneavoastră, şi-am văzut că se adună norii de furtună, din partea aia şi că sînt senine „bune'" să ne bată piatra şi se duce dracului munculiţă mea de un an de zile — ce mi-am zis eu ? Ia să-1 leg p-ăla cu umbrelă din barometru, ca să nu mai iasă afară din casă şi s-aducă ploaie... Şi l-am legat cu sîrmă, acolo, în odaie la el, de nu-1 mai dezleagă nici dracul ! Aşa că, eu zic că, pînă la cules, să-1 lăsăm ciorilor, arestat în casă. Că acu' via are nevoie de soare, nu de cobii ca dumnealui !

GREIERUL

Mă lungisem pe pat în camera mea de hotel. O cameră la etajul al Vl-lea, aproape de cer şi de odaia madamelor, o cameră c-o singură fereastră, deschisă deasupra capitalei, ca un ochi mirat...

De cînd locuiam aci, era prima dată cînd priveam amurgul pătrunzîndu-mi în încăpere. Un amurg timpuriu, înecat de ploaie şi de toamnă.

Un amurg în care sufletul febricitează şi gîndurile se duc, spre plăji linse de valuri docile şi calde, cu femei şi scoici coapte de soare.

In camera mea nu se mişca decît mina — ritmic — ca o aripă neagră, spre scrumieră, nu se auzea decît bătaia ceasului de pe măsuţa de noapte, ca un şoarece de tinichea ronţăind în vreme.

întunericul domnea gros, ca o ceaţă londoneză.

Atunci, el a început să cînte...

Nu-1 vedeam. Nu ştiam nici măcar în care colţ al odăii s-a cuibărit ca să poată cînta în voie.

Nu-i auzeam decît glasul, timid, tremurat sfios, ca un răsărit de lună din spatele unei culmi de umbră...

Și cîntecul se întărea din ce în ce, prindea puteri, se lumina...

în tăcerea odăii, trilurile lui se destindeau și se strîn-geau — fulgere muzicale — ca și cum cîntăreţul ar £i avut armonici mici în gîtlej.

Ascultam și nu-mi venea să cred.

Nu-mi venea să cred că, în inima toamnei, în vîrful unui hotel de mîna a treia din Bucureşti, într-o odaie înecată de amurg, s-a putut rătăci glasul unui greiere...

Cum o fi ajuns cîntăreţul aci ! Ce putere, ce magie, ce întîmplare l-o fi smuls din ierburi cu rouă de lună, urcîn-du-l și surghiunindu-1 într-o cameră de hotel ? Și de ce, din cele cincizeci ale hotelului, tocmai în camera mea ?

Mă simţeam măgulit și înfiorat...

De ce n-a nimerit gîngania în odaia unui deputat sau a unui samsar, în odaia unui provincial venit după cumpărături sau a unei perechi de amanţi ?

De ce și-a ales camera singurului scrib, tencuît — ca nevasta meșterului Manole — sau ca un fetiș, în cuprinsul hotelului ?

De ce ?

Nu puteam răspunde întrebărilor pe care le pun singur și, pentru că amurgul devenise poetic și în amurgurile poetice se întîmplă minuni și se aprind flăcări albastre pe comori, m-am ridicat de la locul meu și apro-piindu-mi urechea de cîntec, am căutat locul de unde venea și mereu mai aproape de el, l-ara aflat.

Acolo unde ţeava caloriferului trecea prin etajul eh în odaia mea, în crăpătura zidului, între rumeguș de n acolo îşi găsise greierul casa lui de iarnă...

M-am aşezat pe un scăunel alături și-am bătut cu creionul la marginea găurii, ca în lespedea unei peşteri fermecate :

„Toc, toc, toc !"

Trilurile s-au sugrumat în gitlejul mic. Vraja cîntecu-lui s-a rupt și — rostogolită ca o bobită de argint prin bucăţele de sticlă — am auzit o voce subţire ca un fir și tremurătoare ca o undă :

— Cine e ?

— Eu, locatarul...

— Ce vrei ?

— Aş vrea să te întreb ceva...

— întreabă-mă...

— Aş vrea să ştiu turn ai ajuns aici '.'

Se făcu o tăcere grea... Greierul — ca şi cum ar fi vrut să-şi dreagă glasul — tuşi un triolet sonor.

— M-a adus o ţigancă...

— Cum ?

— In poală... în noaptea cînd venea spre Bucureşti c:<. să-şi caute de lucru, a dormit în iarbă la marginea oraşului... Eu ra-am culcat în poala ei, fiindcă era caldă... Am dormit atît de bine şi am visat atît de frumos...

—- Ce-ai visat ?

— Mă priveşte... Nu pol să-ţi spun decît că am visat frumos şi că a doua zi m-am trezit aci...

— Şi de-atunci ai rămas în hotel ?

— Da...

-— Chiar în camera asta ?

— Nuu !... Eu îmi schimb culcuşul clin odaie în odaie.,; îmi aleg tovarăşii de locuinţă.

— Ţi-i alegi ?

— P'ireşte.

— Şi pe mine de ce m-ai ales ?

Interlocutorul meu tăcu puţin. Apoi îmi răspunse jenat :

— Fiindcă te-am simţit că eşti poet...

— Şi ?

— Ştii, mă simt totdeauna bine lingă poeţi... Nici ei nu mă dispreţuiesc pe mine... Ne facem o plăcere reciprocă.

— Poeţii nu mai iubesc greierii.

— Te-nşeli, iubite maestre... Poate că nu mai iubesc greierii în cîmp, la ţară... Dar în odăile lor, în odăi triste şi orăşeneşti, în odăi cu tristeţi încîlcite şi zboruri de gîn-duri retezate sub ferestre, poeţii iubesc greierii... Chiar tu, dacă nu m-ai fi iubit, n-ai fi venit să vorbeşti cu mine...

— Poate că ai dreptate.

Paşi grei răsunară pe coridor. Marţială şi frezată, madama pătrunse în odaie, ca să mă cheme, jos, la telefon...

Văzîndu-mă îngenuncheat aproape de ţeava caloriferului se minună : .

— Dar de ce staţi acolo, conaşule, căutaţi ceva pe jos ?

— Nu, madamo ! Am un greiere în odaie şi mă uitam să văd-unde e !

— Aaa ! Un greiere ?... Auzi al dracului ! Cum s--o fi pripăşit pe-aici ?...

Cînd m-am întors de la telefon, madama era aşezată în locul meu, pe scăunel. In mină ţinea un instrument ciudat. Un fel de tulumbă cu aspect, de tun.

— Ce faci acolo, madam ?

— Ce să fac ? Te-am scăpat de greiere !

— Ce-ai făcut ?

— I-am dat cu flit... Acuma s-a săturat să mai cinte şi să mai tulbure liniştea pasagerilor...

Am încremenit. Ca şi cînd cineva mi-ar fi dat un pumn în suflet, am simţit un gol, o tristeţe imensă. N-am putut decît să şuier :

— Bestie !...

în seara aceea m-am mutat clin hotel... Repet, era un amurg timpuriu, înecat de ploaie şi de toamnă. Un amurg poetic.

IMAGINEA

Rămăseseră cei din urmă consumatori în restaurantul gol.

Ei doi şi „familia" de sub oglindă.

Se făcuse ceasul trei şi, pe sub ferestrele localului, strada începuse să ducă spre birouri şi magazine funcţionarii şi vînzătorii.

Cei doi prieteni comandaseră al treilea rînd de cafele şi le sorbeau cu gesturi încete, orientale, de turci.

Ei ştiau de ce nu pleacă.

Pentru că la masa aceea care rămăsese ocupată ca şi a lor pînă la această oră tîrzie se afla o fată...

O fată îngrozitor de frumoasă.

Avea ochi mari şi limpezi, de înger. Părul negru, demonic, pieptănat pe lingă tîmple în şuviţe şerpuitoare, parcă răsucite în tuş. Gura parcă era o garoafă roşie cu parfumul răsfrînt deasupra unui surîs către nimeni şi nimic.

In mîinile mici şi diafane, cu degete străvezii de fum albăstriu, ţinea un strugure brun cu boabe de cristal umed.

Cei doi o priveau, de cîteva ceasuri, de cînd se aşezase la masă, în faţa lor, străjuită în di*eapta de o doamnă căruntă, cu lornion de aur şi inele multe pe degete şi, în

stînga, de un domn vesel. chel. cu lanţul ceasornicului răstignit peste pintecul de pichet alb.

Aceste două personaje aveau exact aerul părinţilor din operete.

Mama, preţioasă, cochetă şi sobră, şi tatăl, rotofei, crai şi bonom.

La mijloc, ca o lumină, fata...

Şi ea observase de la început privirile celor doi prieteni. Căutase să le evite ocupîndu-so exclusiv de mîncare şi de (i poveste nesfîrşită — în legătură cu amplei ele de pe Lipscani — pe care o începuse mama de îndată ce sosise la masă.

Tata se refugiase în „Ultima oră" a ziarelor de după-amiază.

Dar privirile celor doi prieteni deveniseră din ce în ce mai insistente...

Căutase să le-nfrunte şi ochii ei limpezi fulgerară săbii fosfor, către ei.

Cei doi începuseră să vorbească de ea... Numai de ea. îşi dădea seama perfect, deşi nu putea auzi ce spun ei.

Se ambiţionase.

Şi-atunci, începuse să-i privească ea...

Dar cei doi prieteni n-aveau aerul unor ..ţipi" care privesc agresiv şi intenţionat frumuseţea ei.

Fata îşi dăduse seama că privirile lor au ceva din respectul cu care priveşti o operă de artă.

Şi se simţise măgulită şi în gîndul ei devenise amica lor.

Femeile au acest simţ extraordinar de discernămînt. Ele înţeleg „sensul" unei priviri imediat. îl simt. îl citesc.

Dar timpul trecuse, săgetat de priviri, restaurantul se golise şi în tăcerea localului pustiu se întinsese parcă o tristeţe...

Cei doi prieteni — dacă ştiau foarte bine de ce stau ei — ou puteau pricepe de ce întîrzie fata, de ce — ori de ci te ori părinţii dădeau semne de nerăbdare şi voiau să se ridice'— ea îi reţinea c-o vorbă şoptită, sau cu un gest di ăguţ.

— Să mai stăm puţin, papă !

Şi dacă „papă-' era încă dispus să-i facă pe plac, „mamă" decretă cu vocea ei de stenor :

— De ce să mai stăm ? Nu mai e nimeni aici. O să ne dea afară din local.

— Ba da, mamă, mai sînt domnii ceia doi de la masă '
— Ei şi ?
— Să mai stăm puţin... Să plece ei **întîi.,**
— De ce ?
— Aşa... Fă-mi mie plăcerea asta. Uite, hai să luăm un lichior.

Şi părinţii consimţiră. Chelnerul aduse duşmănos trei lichioruri.

Cei doi prieteni se ridicară să plece. O ultimă privire, frintă între oglinzi, veni să ardă ochii fetei...

Apoi restaurantul rămase gol.

In stradă, cei doi prieteni se opriră... Aveau drumuri opuse.

— Frumoasă era fata aia...
— De **ce-o** fi stat atît ?... N-ai văzut că nu voia deloc să plece ?
— Pentru că o priveam noi.
— Ei şi ?
— Şi-aşa sînt femeii e.
— Eu cred că aşteptau, pe cineva care a înlirziat.
— Hai să stăm aici să vedem...

Şi statură în drum, cu ochii ţintă spre ieşirea restaurantului.

Şi după puţin, ieşi întîi doamna cu părul cărunt şi cu lornion de aur, apoi domnul rotund şi chel şi la urmă, re-zemîndu-se uşor într-un baston, fata...

Şi-atunci cei doi prieteni înţeleseră toată delicateţea sufletului aceluia mic şi curat.

Tot zbuciumul celor trei ceasuri de aşteptare, toată panica şi desperarea unei frumuseţi care îşi ascunsese schilo-zenia sub masă, numai ca să nu strice imaginea pe care cei doi prieteni o închiseseră în gînd şi poate în suflet.

DRAME MICI

Georgică P băiatul unei bucătărese, de *peste,* drum de mine. Dacă aş putea bănui că Tasiţa (mamâ-sa) a văzut, undeva, „copiii"' desenaţi de Poulbot şi s-a uitat, cu atenţie, la ei — impresionîndu-se, pe vremea cînd Georgică era o simplă probabilitate — aş putea jura că micul meu prieten de astăzi nu e decît un frate viu al lor.

N-am pomenit, de cînd sint, asemănare mai mare, de la zbenghiul clin creștetul căpșorului la breteaua în diagonală si pînă la toate figurile geometrice, aplicate sub formă de petice, în turul pantalonilor fără de moarte. Poate din cauza aceasta mi-a și atras atenţia din prima zi cînd l-am văzut ieșind de pe poarta vecinului — într-un chiot de triumf — anexat unui zmeu „turcaleţ" cu coadă de gîţe și zbîrnîitoare de ţiplă subtilizată de mamă-sa din coala destinată acoperirii borcanelor cu dulceaţă.

Pe atunci, Georgică avea cinci ani și mergea pe patru, după cum însuși declara — adunat tot — în luminiţele albastre și vioaie ale ochișorilor lui de bastard deștept.

Ne-am împrietenit „la toartă" de la prima întîlnire și de atunci — cu regularitate matematică •— venea să mă vadă în fiecare zi și să-și primească „alocaţia" cotidiană, de cinci Ici. pentru „bumboane". Bomboane care — de cele mai multe ori — sub lacrimile repezi ale băieţașului, se transformau in ţigări „naţionale", pentru mama lui.

Vizitele acestea aveau loc, întotdeauna, dimineaţa, cînd știa „sigur" că sînt acasă. Indiferent dacă dormeam sau nu, dacă aveam musafiri sau eram singur, Georgică se înfiinţa, prompt, la datorie.

Intra pe din dos, pe la bucătărie, urca scările în goană (la coborît, se „dădea pe rampă"), se strecura cu abilitate prin toate ușile, înșelînd vigilenţa (sau indiferenţa) femeii de serviciu și apărea în faţa mea, fericit și cu sufletul la gură, anunţîndu-mă, important și convins :

•— Am venit !

Mi-aduc aminte că — într-o dimineaţă — i-am făcut o farsă. Cînd a venit el, citeam ziarele de dimineaţă, în pat.

L-am sărutat, ca de obicei, pe obrăjori, l-am întrebat ce mai face și, după aceea — pretextînd că soneria e stricată — l-am trimis să cheme pe Profira, bucătăreasa mea, care nu-1 prea simpatiza din cauza „raporturilor" pe care le avea cu mama lui, rivală de intrigi și de ștrudcle cu mere.

Fericit că poate să-mi facă un serviciu, Georgică alergă la bucătărie și, după cîteva minute, se întoarse urmat de Profira, nemulţumită că am deranjat-o de la crătiţile lingă care oficia.

Dar — spre marea lui stupoare — Georgică mă găsi dormind (firește, mă prefăceam că dorm). Se uită la mine

(eu îi urmăream mutriţa nedumerită, cu coada ochiului) şi nu-i venea să creadă ! Doar acum cîteva clipe numai vorbise cu mine, îl sărutasem.

Profira, care nu pierdea niciodată ocazia să-.şi manifeste antipatia faţă de el, îl lua din scurt, convinsă că-şi bătuse joc de ea.

— De ce minţi, mă, Ţîşti-J3lşti, că mă cheamă domnul ? Nu vezi că doarme ?

Georgică era pierdut. Se uita cînd la mine, cînd la Profira.

— Păi, dumnealui m-a trimisssssss.

— Cum era să te trimită, dacă doarme ? O să-ţi rup urechile, să te-nvăţ minte, să mă mai iei de la treburile mele degeaba...

„înfruntat" pe nedrept, Georgică plecă ochii în pămînt, oftînd adînc, ca un om obidit.

— Marş acasă ! insistă Profira, smucindu-1 de mină, spre uşă.

Atunci făcui cu ochiul Profirei. Şi, în timp ce ca mă privea nedumerită, Georgică, căruia nu-i scăpa nicioclală nimic, izbucni triumfător, ca orice om căruia îi iese dreptatea la lumină.

— Misssscă din sssprînţene... uite ! Misssscă din sssprînţene !...

Dar timpul vizitelor matinale, al farselor şi al dimineţilor cu „şotron" şi „zmee turcaleţe", cu lupte „de-a Mă-răşeşti" în curtea bisericii din apropiere, a trecut pe nesimţite...

Şi iată că, într-o zi, Georgică s-a oprit — emoţional; ca niciodată — lingă patul meu, anunţînclu-mă cu o voce serioasă şi timidă care nu era a lui, cea obişnuită.

— Am venit '

Eram aproape supărat că mă scoală din somn atît de dimineaţă (ceasul nu era nici şapte).

Deschisei totuşi ochii.

în faţa mea nu mai era Georgică, prietenul cu părul vîlvoi, cu tulvurii bazonaţi şi mutriţa îmbărburată de toate unsorile şi culorile cartierului. Acum, era un elev de clasa I-a primară, cu şorţ cenuşiu, în dungulite. cu guleraş alb Şi cravată roşie la gît, tuns chilug şi înhămat la un ghioz-

dan nou, din care atîrna la şold — ca un portcart ofiţe resc __tăbliţa cu linii de dictando şi pătrăţele de aritme tică. Plus buretele, udat proaspăt la cişmea şi agăţat cu sfoară, de marginea tăbliţei.

Am avut, la rîndul meu, un moment de emoţie. L-am luat în braţe, l-am sărutat cu ..porţia dublă" şi, ca o subliniere a importanţei evenimentului, i-am transformat alocaţia obişnuită într-un bilet de douăzeci de lei.

Şi, pentru prima oară, de cînd ne cunoşteam, nu i-am mai spus să-şi cumpere „bumboane" din ei, ci i-am recomandat grav şi pedagogic :

— Să-ţi iei ceva frumos, de la librărie !

De atunci, Georgică nu mai venea, dimineaţa, să mă înştiinţeze că „.a venit". Şcoala, noua lui ocupaţie, 1-a în-depărtat de mine. Venea acasă Ia ora prînzului, după-masă trebuia să-şi facă lecţiile şi — în timpul care îi mai ră-mînea liber — nu eram eu acasă. Ne vedeam, de aceea, mai rar şi — cum s-ar zice — printre picături.

într-o zi însă — venind cu un tren de noapte, din provincie — am ajuns acasă pe la şapte dimineaţa. Chiar lingă poarta mea, Georgică urla ca din gură de şarpe, lipit de grilaj, în timp ce Tabu, cîinele meu (o namilă daneză cu veleităţi de viţel), îl lătra sonor şi surescitat.

Dintr-o săritură am coborît din maşină, am gonit cîinele în curte — cu un picior violent între coaste — şi am alergat la Georgică. Ştiam că Tabu are obiceiul să muşte, cînd îl scoate cineva din sărite.

Inundat de lacrimi, cu minutele reci de spaimă, Georgică se ghemui în braţele mele.

— Te-a muşcat, Georgică ?

— Nu !

— Dar ce ţi-a făcut ? A sărit la tine şi te-a speriat ?

— Nu !

— Atunci de ce plîngi ?

Georgică îşi pironi ochii plini de lacrimi în ochii mei şi, oftînd din adîncul pieptului, cu cravata roşie deasupra, îmi răspunse deprimat, ca un om care nu mai are nimic *de* făcut pe lumea asta :

— Mi-a linssss ssssocoleala de pe tăbliţă ! Că mă cu te !

UN CLIENT SERIOS

Eram cu *Valsul dimineţii* în turneu. *în* fiecare zi, trenul ne lăsa pe altă linie moartă, într-aîtă gară provincială, printre alto depouri de maşini şi căsuţe de ceferişti, cu florile de grădiniţe îmbărburate de cărbune.

Fiecare oraş ne prezenta, în cele cîteva ceasuri pe care le aveam libere înaintea spectacolului, tot ceea ce avea el mai renumit şi mai pitoresc... O grădină publică, cu soarele dimineţii arzînd congestionat în alămurile muzicii militare, un restaurant cu fripturile întinse afară, printre frunze verzi de castan şi smocuri de pătrunjel, un „palat" de prefectură sau de primărie cu uşile asediate ele petiţionari şi pe deasupra tuturor — în perspectivă, ca un corolar — o muchie de munţi albaştri de depărtare sau o dungă cocliiă de Dunăre lenevită de toamnă.

Dai- în afară de aceste „agremente" mereu înnoite şi permanent atrăgătoare, fiecare oraş ne prezenta —de CUIB descindeam pe caldarînuil său, mai mult sau mai puţin asezonat de hîrtoape — şi o serie de „desagremente", dintre care cel mai important era al biletelor de favoare.

Această „plagă" a moravurilor noastre teatrale (cum îi zicea cel puţin de o sută de ori pe zi, colaboratorul şi asociatul meu de turneu, Sică Alexandrescu) ne scotea literalmente din răbdări.

De la prefect la ultimul funcţionar de percepţie, de la comandantul garnizoanei pînă la plutonierul de pompieri, de la preşedintele Tribunalului şi pînă la ultimui aprod, de la protopopul judeţului pînă la directorul solii de cînlăreţi, de la directorul liceului şi pînă la elevele clasei întîia „B" a şcolii profesionale — toată lumea cerea şi pretindea să asiste gratis şi cu întreaga familie la spectacol. Nu mai pui la socoteală pe cunoscuţii din fiecare oraş, ai noştri personali şi ai tuturor artiştilor din trapă. Ar fi însemnat — dacă ne-am fi luat după ei — să jucăm cel puţin trei spectacole în fiecare oraş, cu săli arhipline de spectatori cu bilete de favoare.

încet-încet, ne-am obişnuit însă. Să refuzăm, firește. Să ne ascundem din calea cunoscuţilor, să evităm autorităţile şi mai ales să nu fim niciodată acolo unde eram...

Şi aşa, cu chiu cu vai (turneul nu mergea strălucii), încărcaţi de glorie şi de „contra mărci" de bilete de fa-

voare, am ajuns, în sfîrșit, la C, unul din cele mai bine famate orașe oltenești, în materie de „afluență" la epee-tacol.

Era pe la nouă dimineața.

Cum am coborît cu Sică Alexandrescu din vagon, ne-a întîmpinat vesel — de parcă ne cunoștea de o mie de ani — un tinerel cu șapcă roșie și mustăcioară tunsă „la oție" deasupra buzei.

— Bine-ați venit, domnilor ! Veneam tocmai să vă rog să mă „ardeți" și pe mine cu șase bilețele de favoare pentru diseară... că mă schimb și vreau să viu să v-aplaud cu toată familia...

— Mă *rog* ! și erezînd că e șeful stației, Sică îl „arse" cu șase bilețele de favoare...

— Eu sînt mai modest decît colegul meu — interveni un alt tinerel tot cu șapcă roșie, care apăruse între timp. Nu vreau decît patru locuri.

— Dar dumneavoastră cine sînteți ? îl întrebai, așa, din curiozitate.

—■ Eu sînt impegatul de mișcare, de ziuă. Și înlocuiesc pe colegul meu.

Tocmai se apropia, clătinîndu-se pe picioarele-i scurte — printre linii — un alt domn cu șapcă roșie. Se prezentă milităreşte și jovial :

— Șeful stației !...

— Cite ? îl întrebai fără să mai aștept să ne spuie ce vrea.

— Păi... o lojă sus și două staluri jos. Că sîntem mulți și nu-ncăpem. C-a venit și soacră-mea special de la Plc-nița să vadă piesa asta, că-i place foarte mult.

-— A mai văzut-o și în altă parte ?

— Nuuu... Dar ei îi plac toate piesele dinainte.

Ne-am făcut datoria și către domnul șef cu o lojă sus și două staluri jos... și ne-am aruncat — ca niște evadați —■ în prima birjă și am coborît la cea mai renumită frizerie, în centru.

Unul lîngă altul, la adăpostul clăbucilor de săpun, ne credeam de nerecunoscut și la adăpost de orice atacuri.

— Salve, Sică ! Ce faci, mă ?

Prin oglindă, un domn scurticel, cu panama de moșier, surîdea amical și fericit lui Alexandrescu.

— Credeam că veniți cu trupa de aseară și am aștep tat la gară.

SO

— Foarte drăguţ... Dar de ce te-ai deranjat ? mormăi Alexandrescu dintre clăbuci.

— Fiindcă vreau să viu şi eu deseară la teatru... c-am venit de la ţară special... Şi nu cred că ai pretenţia să plătesc la teatrul tău.

— Păi, nu e numai al meu, căută să scape Sică. E şi al lui Muşatescu !

— Aaaa ! Domnul Muşatescu ! se bucură domnul din oglindă. Păi, ce crezi că dumnealui scapă ? Am o nepoată care-l cunoaşte bine de la o nuntă, cînd'i-a promis că-i dă bilete de favoare cînd o vrea. Tocmai vrea să vie şi să-l caute la prînz, la „Carpaţi", că ştie c-acolo mîn-eaţi... Să-i aducă aminte promisiunea...

Cînd am ieşit de la bărbier, fiindcă aflase cine sîn-tem — distribuisem, cred, douăzeci de locuri. Patronului, lucrătorilor, domnişoarei „manicheze", copilului de la uşă etc.

Despre masa de prînz, de la „Carpaţi". ce să mai spun. De la ţuică am început să scriem. Şi eu, şi Alexandrescu. Cunoscuţi, cunoscuţi de-ai cunoscuţilor, chelneri, domnişoara de la casă... o masă de elevi de liceu veniţi dintr-un oraş vecin, cu maestrul de gimnastică. într-o excursie de studii, un „glob-trotter" care vindea ilustrate în restaurant ca să facă ocolul pămîntului ; în sfîrşit, tot ce ne-a ieşit în cale şi ne-a făcut onoarea să vrea să vie la teatru gratis.

După-prînz, au urmat autorităţile. Dintr-o testea de hîrtie ministerială, eu făceam pătrăţele de hîrtie şi Alexandrescu le scria. Şi pentru că nicăieri nu fusesem asaltaţi ca aici, simţeam parcă o frenezie să distribuim la toată lumea.

— Cred, în sfîrşit, că deseară o să avem plin, îmi spuse satisfăcut Alexandrescu, în timp ce ne pregăteam să intrăm pe din dos, seara, la teatru.

— Mie mi-e să nu rămîie şi public pe dinafară, îi răspunsei pe aceiaşi ton.

Şi, rîzînd, deschiserăm uşa de ia intrarea artiştilor. Atunci abia observasem că cineva se ţinea după noi.

Era un băieţaş de vreo şapte-opt anişori, cu ochi neastâmpăraţi şi mari, de vietate deşteaptă.

Numai în hăinuţă, tremura de frig (serile de septembrie sînt reci, în provincie) şi ţinea, la piept, cu afecţiune, ?eva.

— Ce e, mă, piciule ? Ce vrei ? îl întrebai convins că e vreun pui de bodaproste, căruia nu i-ar face rău — la burticică — o gogoașă caldă „cu zahăr mult'", așa cum văzusem că vindea unul, la intrarea principală a teatrului.

Ţîncul pironi spre noi ochii lui de cărbune lucios.

— Vreau să intru și eu la teatru... și mi-au spus ăia (și gestul lui arăta vag spre „cerberii" de la intrare), ca să viu la dumneavoastră.

— Dar de ce vrei să vii tu la teatru ?

In ochii copilului se aprinse o lumină ciudată. Și caldă.

— Fiindcă îmi place să „văz"...

— Dar parale să plătești birul ai ? glumi Alexandrescu.

Mititelul lăsă buza în jos.

— N-am !

— Păi, dacă n-ai, cum vrei să intri ? La teatru nu se intră gratis.

Ochii micuţului se plimbară alarmaţi şi trişti de ia unul la altul.

— Păi, nu vreau gratis. Plătesc...

— Cu ce, dacă n-ai bani ? sărirăm amîndoi.

— Cu asta !...

Şi mînuţele alea mici şi jegoase scoaseră din sîn o gutuie frumoasă și caldă — ce stătuse lingă inimă — și nc-o întinse ca pe o bucată rumenă și enormă de aur nelucrat.

A fost cred cea mai mare reţetă pe care am făcut-o și n-o s-o mai facem niciodată, în nici un turneu din. lume, nici eu, nici Sică Alexandrescu.

DUREREA

Convoiul merge încet, ca toate convoiurile de îmnormîntare,

întîi, prapurii, purtaţi de doi nătărăi cu bicornuri de amirali, înfundate pînă la urechi pe căpăţînile pline de bube dulci. Apoi, tava cu colivă înflorată cu desenuri — în motive naţionale — executate din zahăr tos şi cofeturi colorate. După aceea, cele două trăsuri cu prelaţii. în cea dintîi, protopopul singur în fund și cu dascălii, pe scăunel ; în cea de-a doua, un diacon spin — ca un purcel de lapte frecat cu sacîz — şi un popă bătrînel, jovial şi obez, ca popa de cupă din cărţile de tabinet.

Imediat după trăsurile cu feţe bisericeşti, se clatină dricul, tras de patru gloabe, în costume de cai medievali, cu vizitiul moţăindu-şi, pe capră, unicul ochi valid, sub boneta de grof cu pampon, cu coroanele aşezate, eu dedicaţia vizibilă, de-o parte şi de alta şi cu defunctul la mijloc, înţepenit în coşciug, în costum de ceremonie...

După dric, un domn solemn şi cănit proaspăt duce de mînă un copilaş — ca de şapte anişori — înecat în şiroaie de lacrimi limpezi...

Trecătorii, înduioşaţi, întorc privirea, compătimind în sufletul dumnealor pe micuţul orfan, fiindcă aceşti trecători cu inimi bune, ca ale tuturor trecătorilor, nu ştiu că între sărbătoritul din coşciug şi micuţul de după dric n-a existat nici o legătură de sînge... Şi, în definitiv, nici n-ar avea de unde să ştie, pentru că — atunci cînd defunctul, care fusese un hotărît celibatar — se hotărisc sa înfieze pe copilul spălătoresei, ca să aibă cui lăsa averea (în necazul rudelor care-i aşteptau moartea ca pe o sărbătoare familială) — singura persoană, în curent cu acest lucru, fusese domnul cel solemn şi cănit care era cel mai bun prieten şi unicul al răposatului.

Poate de aceea, văzînd plînsul sfîşietor al copilului, domnul cel solemn îi strînge mînuţa cu compasiune, se pleacă spre el şi zice :

— Nu mai plînge aşa, Miticuţă, puiule ! Nu mai plînge !... Aşa a fost să fie !... S-a dus, s-a dus !... De-acurna înainte o să stai cu mine şi cînd o să fii mare, o să fii bo gat... Hai ! Fii cuminte şi linişteşte-te...

Copilul ascultă discursul cu ochii în lacrimi, apoi se porneşte să plîngă şi mai tare...

— Eeee !... Nu eşti cuminte, Miticuţă !... Nu eşti cu minte deloc !... De ce plîngi tu aşa ? Adu-ţi aminte cum te bătea cînd trăia... Acuma ai scăpat de bătaie. Acuma n-o să te mai bată nimeni, cînd o să furi dulceaţă sau o să spargi un pahar... Hai, nu mai plînge !... N-ai de ce să plîngi, că s-a purtat cu tine mai rău decît cu Gri vei al vostru... Ia, taci din gură, fii cuminte, că uite cum se uită lumea la noi !... Dacă nu mai plîngi, astă-seară o să-ţi dau acadele şi-ţi dau şi „trenul" să te joci cu ci, „de-a şeful staţiei", că nu mai are cine să ţi-l închidă în dulap...

O clipă, gîndul că „trenul" - de-atîtea oii smuls, de mîinile gutoase ale răposatului, atunci cînd era joaca mai frumoasă — va alerga, liber, pe şinele mici, încheiate pe

masa din sufragerie şi că nimeni nu va mai veni să i-l ia şi să-l încuie în dulap, face pe Miticută să uite de plîns şi să surîdă fericit...

O clipă numai, căci dricul din faţă se poticneşte într-o groapă, coroanele se clatină şi realitatea cucereşte din nou inima copilului... Plînsetul de pînă adineauri se transformă într-un urlet de cîine părăsit, în criză de lună.

Domnul cel solemn şi cănit se enervează :

— Miticută, dragă... Pentru Dumnezeu, taci, puiule, şi nu mai plînge... N-ai de ce să plîngi. A murit, a murit, s-a terminat !... Mortul de la groapă nu se mai întoarce !... N-o să-l întorci tu, oricît ai plînge... Şi, pe urmă, de ce eşti prost să plîngi ? Tu trebuie să te bucuri... Nu ţi-e nici tată, nici mamă, nici frate, nimic...

...Nu mai ţii minte cum te bătea la spate de dormeai cu faţa în jos, cum te închidea în pivniţă, cu chiţoranii, cum te trăgea de urechi, pînă ţi le făcea ca de iepure şi-ţi arunca doctoriile în cap, cînd îl apucau durerile ?... Taci, puiule ! Dacă taci, îţi dau ce vrei tu... Taci că mi se rupe inima cînd te văd aşa... Ce vrei tu, îţi dau ! Orice vrei !... îţi cumpără, nenea, de toate, numai taci, puiule... Ia spune-mi tu, mie, ce vrei tu ?... Spune-mi numai ce vrei şi-o să-ţi dau imediat... îmi spui ? Hai, spune, puiule, spune lui nenea şi nu mai plînge... Ce vrei tu ?

Faţa lui Miticută se însenină subit... Lacrimile i se zvîntă reci pe obraji şi în ochi i se aprinde licărul specific al fericirii...

— Ştii ce vreau eu ? Să mă laşi să mă urc pe capră, lîngă vizitiu, să mîn caii şi pe urmă nu mai plîng niciodată.

MABIAGE D'AMOUR

Simplonul a fluierat scurt şi răguşit. De pe peron, batistele rudelor şi prietenilor veniţi să-i conducă au fluturat pînă departe, ca un stol de porumbei albi.

Amîndoi au rămas lipiţi unul de altul la fereastră.

Drumul lor de nuntă !

Anişoara şi-a plecat capul pe umărul lui. Cu toate asigurările pe care le dase rîzînd prietenelor indiscrete, simte totuşi ceva deosebit, o teamă neprecisă şi agreabilă, gîndindu-sc că e lîngă „el", că „în Bfîrşit sînt singuri" şi apropiaţi de inevitabil.

Emilian fumează obişnuita lui ţigară de foi. Vîntul îi joacă pe frunte cîteva şuviţe de păr negru.cu căptuşeală căruntă.

Anişoara îndrăzneşte o privire către el.

— Emilian !

— Ce e, draga mea ?

Răspunsul lui indiferent i-a retezat avîntul întrebării care îi şedea pe buze.

— Emilian... uite ce frumos e, vezi ?

— Văd!

— Cerul, acolo departe... parcă ar fi lucrat în pas-; teluri... apune soarele !

— Mîine dimineaţa răsare iară...

— Mîine dimineaţă !... Anişoara a închis ochii ! Pleoapele îi bat repede, repede... Mîine dimineaţă... prima noapte...

— Emilian '

— Ce vrei '

— Ascultă... hai să intrăm în compartiment... mi-e frig...

:— Haidem !

3 5 ? s ; î ; : i :

Zorii au aruncat lumină în ferestrele cu perdeluţe cafenii.

Simplonul trecea frontiera.

Anişoara a deschis ochii mari, şi-a amintit... Băuse mult într-adins în vagon-restaurant. Se ameţise bine. Cind s-a culcat, trebuie să fi fost douăsprezece. Emilian fuma... era prima oară cind o plictisea „cu fumatul lui".

Anişoara nu mai înţelegea nimic. Nici măcar *n-o* sărutase, o sărutare. Se luaseră „din dragoste". Ea cel puţin îl iubea ca pe nimeni altul. Era prima ei dragoste adevărată, definitivă.

Cit a luptat cu părinţii pînă să-i dea consimţărnîntul... Ei găseau că Emilian e un om „prea trăit" şi la urmă, vîrstnic, sărac şi fără ocupaţie. Ea însă luptase, şi acum...

— Emilian !... minutele ei odihnite de somn îi min-gîiau fruntea.

Emilian tresare. Deschide ochii obosit, aievea.

— Ce e, draga mea ?... Culcă-te... De ce te-ai deşteptat ?
— S-a făcut ziuă !...
— E şase... să mai dormim... o să ajungem istoviţi la Veneţia...
Anişoara 1-a privit în ochi cu toată dragostea ei, ne-astîmpărată în suflet, ca un pui de turturica fcttr-o (.olivie, Emilian se-ntinde...
— Ai dormit bine ? Anişoara
îi mîngîie tîmplele.
— Da,. Emîlian...
— E destul de moale patul ?
— Destul... ca un leagăn...
— Nu te-a zdruncinat prea tare tnuj.l *'!*...
— Nu... nici n-am simţit !
— Nu trage de la fereastră ?
— Nu... Deloc...
Emilian şi-a aprins o alta ţigară de fui...

BUJOUII

I

Cristian n-a venit la dejun.

E ceasul două, după-amiază...

în sufragerie, Laura aşteaptă încă. Singură, plictisită, frumoasă. N-a mîncat nici ea.

Pofta de mîncare i-a dispărut, tăiată de gustul chimic al lacrimilor prelinse pînă pe buze. Ca să-şi parfumeze gura, Laura — cu degete moi, albe şi feudale — ia o căpşună din fructiera de cristal. O priveşte în lumină, ca pe un rubin de preţ, apoi îşi înfige — geometric — dinţii în carnea ei vegetală. Din rana deschisă izvorăşte, în broboane mici, sînge alb şi acru. E necoaptă.

Fructul se prăbuşeşte, mutilat, în scrumiera de alături. (Jignită în amorul ei propriu de trufanda, căpşuna face pielea găinii şi se înnegreşte de necaz şi de scrum.)

Deşi obişnuită cu lipsurile soţului ei de la dejun şi chiar de la cină, Laura nu poate privi „astăzi" lucrul acesta cu indiferenţă.

N-o interesează, deosebit, faptul că n-a' venit Cristian la masă. Nu e mîhnită că n-a anunţat-o şi a lăsat-o să aştepte pînă la ora aceasta târzie. Nu se gîndeşte nici măcar că i s-ar fi putut întîmpla ceva rău.

„Astăzi", însă Laura a avut o zi rea.

(Jna din acel'-- zile în care te deştepţi, dimineaţa, cu o părere de rău.

în primul rînd, te gîndeşti să te culci la loc. Închizi ochii, dar nu îţi mai vine somnul. Vrei să părăseşti patul. Ţi se face iarăşi somn. Te-ntrebi ce vrei ? Ţi se pare inutil să-ţi răspunzi. Ziua care ţi se deschide înainte îţi pare Iară sfîrşit, fără culoare, fără temperatură.

îţi împreuni mîinile sub cap şi fixezi un punct, pe care nu-1 vezi, dar pe care îl ştii că e acolo.

Te gîndeşti, ierarhic : la trecut, la prezent, la viitor.

Trecutul — crematoriu particular al sufletului — îţi miroase, la discreţie, a mimoză putredă, dacă vrei, sau a pastă de dinţi, dacă preferi.

Prezentul ţi se înfăţişează sălciu. Nu te atrage, cum nu atrage apa stătută a unei bălţi, un iaht, pentru o excursie de agrement.

Viitorul, cu atît mai puţin. Fiindcă nu aştepţi nimic, nu te interesează ce-ţi poate aduce. Ca într-o gară în care priveşti oprindu-se un tren din care nu aştepţi pe ni să coboare.

Laura face cîţiva paşi şi se lasă să cadă pe primul divan ieşit în cale. Trupul i se încolăceşte, nepremeditat şi graţios, ca un şal de mătase suplă, căzut de pe umerii albi, în trecere.

îşi prinde tîmplele in palme. Caută Face eforturi. îşi dă seama că n-are la ce se gîndi şi se hotărăşte să se gîn-clească la ea, ca un poet care — în lipsă de auditori — se decide să-şi declame propriile versuri, în oglindă.

Afară, dincolo de ferestre, soarele fardat puternic, ca un clovn muzical, face exerciţii cu norii. îi întinde şi-i destinde ca pe nişte armonici de lumină creată. Muzica soarelui se risipeşte în salonaş, ca un menuet pentru îngeri. Orbiţi, ochii Laurei se ascund sub umbreluţele genelor (umbreluţe cu sîrme răsfrînte la vîrfuri) şi, fără să vrea, încep să urmărească desenul covorului de perete.

Pe covor e ţesută de mînă povestea unui arab îndrăgostit de o oază şi de o cămilă.

între amîndouă, atins de insoiaţie (e atît de mare soarele de pe firmamentul covorului !), arabul a murit, ars de sete, cu gura înfundată în nisipul galben al deşertului ca într-o felie de cântaiup, pe căldură.

în mijlocul deşertului e portretul lui Cristian, în ramă de bronz şi în ţinută de primar urban. Cu jobenul în mînă. cu decoraţiile ia frac şi cu eşarfa tricoloră — ca un curcubeu încins peste pîntece —• pare un delegat al guvernului, prezentînd condoleanţe cămilei văduve. Şi cămila îl ascultă cu ochi fascinaţi, cu gîtul sugrumat de emoţie şi cu atenţia întinsă între cocoaşe, ca într-un hamac împletit din propriul ei păr.

Lama surîde.

Omul acela marţial care consolează „corabia deşertului" e bărbatul ei.

Adică, un om care face avocatură şi politică, cu care merge la teatru în serile de premiere, în tovărăşia căruia face vizite politice, care o mîngîie pe guşă —■ paternei — de ziua ei şi care, uneori, fără să-i spuie un cuvînt de iubire, se culcă în patul ei, în cămaşă de noapte cu rîuri.

In nopţile astea speciale, Cristian sforăie cumplit. Ea veghează, alături, ronţăind bomboane englezeşti, potrivind melodii moderne în ritmul sforăitului, astfel ca acesta să i se pară un instrument ciudat, într-un jaz de amatori.

De multe ori, Laura se întrebase ce caută lingă omul acela, păros, adormit lîngă ea, într-o atitudine beată de proprietar ? Atunci, îşi aducea aminte că — într-o zi de vacanţă mare, cînd uşile pensionului de călugăriţe se în-chiseseră pentru trei luni şi maicile plecaseră să-şi vadă familiile şi copiii din flori, peste frontiere — tatăl ei veni.; • s-o ia de la ţară şi s-o ducă la Bucureşti, pentru „grave interese familiale".

Tatăl ei !

Un bărbat strivit între mizerie şi demnitate, un om cărunt, anemiat din cauza prea marei cantităţi de sînge albastru, un cap heraldic cu favorite de mare duce şi cu lacrimi de cerşetor sleite în ochii dezolaţi. Ochii lui de portret, înroşiţi de insomnii, deasupra registrelor verzi ale unei moşii, veche ca un hrisov şi găurită de ipoteci ca un calup ele şvaiţer.

Şi, omul acesta, cu maniere de şambelan şi cu redingotă de lăutar, îi vorbise, în ziua aceea, cu emoţie în glas

:>! cu privirea încîlcită pe covor, despre vecinul lor, „Domnul Cristian Trepteanu", avocat cu vază, om influent, bogătaş şi fost deputat în mai multe rînduri, decorat cu mai multe ordine române şi străine şi om fără viţii — care dorea să dea căminului său somptuos, rece şi burghez — căldura şi distincţia unei boieroaice de şaptesprezece ani.

Şi Laura înţelesese din glasul alterat de revoltă şi ele umilinţă al părintelui misit că nu putea da decît un singur răspuns.

Acela pe care îl dăduse.

Casa în care a adus-o Cristian, imediat după căsătoria lor, era mare şi plină de lucruri de preţ, ca un muzeu.

Laura se mira că nu fusese, la rîndul ei, înrămată şi agăţată de perete, ca un tablou scump ; închisă într-o vitrină, ca un porţelan rar ; aşezată pe un piedestal, ca un bronz de valoare — sau depusă, sub un clopot de sticlă, între arbuştii din seră — ca o pasăre exotică şi împăiată.

Şi se gîndea aşa pentru că îşi dăduse seama, de la început, că ea face parte, ca un obiect, din confortul lui Cristian, ca o achiziţie nouă în decorul lui „artistic".

Cristian era un om ocupat. Cînd nu pleda la Palatul de Justiţie, ţinea discursuri în Parlament. Iar cînd nu avea nici procese, nici şedinţe la Cameră, scria articole pentru gazeta partidului, ritmîndu-şi ideile în cadenţa paşilor măsuraţi egal pe parchet, subliniind pasajele drastice cu chinte de tuse cronică şi cu înjurături de surugiu domnesc.

Laura nu se gîndise niciodată să-l înşele pe Cristian. Nu se gîndise pentru că — atunci cînd Ofiţerul Stării Civile (un pitic cu uniformă de tribun şi cu dantură de buldog) şi preoţii (nişte bărbaţi în toată firea, nebărbieriţi şi cu rochii de damă) îi dăduseră voie să plece cu Cristian (ce mîini asudate avea !), inima ei rămăsese acolo, în casa părintească, ascunsă într-o ladă veche din pod, înfăşurată într-un caiet de dictando care se numea : *Jurnalul meu* şi care avea, între pagini, flori şi lacrimi şi visuri presate.

Pe-atunci, inima ei era mică cît un as de cupă şi dulce ca o bucăţică de candel roz.

Laura tresare. Toate gîndurile ei, adunate în ochi, se sting ca un roi de licurici cînd simt umbra unei mîini, aplecate deasupra.

Servitoarea a deschis larg uşa salonului, purtînd în braţe un enorm buchet de bujori roşii.

— Pentru cine ?
— Pentru „noi"
Pentru mine ?
— Da, coniţă !

Laura sare dreaptă în mijlocul salonaşului. Ea ştie că nu aşteaptă flori de la nimeni, că nu cunoaşte pe nimeni care să-i poată trimite. Ca şi cum n-ar fi înţeles bine, repetă întrebarea :

— Pentru mine ?
— Da, coniţă, pentru dumneavoastră !
— De la cine ? Nu ţi-a spus ?
— Nu mi-a spus, coniţă. Le-a lăsat şi a plecat. Laura întinde braţele spre flori. Le primeşte la piept şi le strînge cu putere. Nările ei aspiră parfumul tare, uluitor. Atleţi printre flori, bujorii aprind în braţele ei flăcări de catifea roşie, sună — din creştetul lujerelor virile — clopote învoalte de purpură regală

înainte de a aşeza buchetul în cristalul de Murano, pe care Măria îl aduce plin cu apă proaspătă, Laura îl priveşte lung, cu ochii plini de dragoste cu care priveşti o fotografie a cuiva drag şi, în clipa aceea, departe.

Gîndul, o clipă uitat, îi revine în minte persistent şi tulburător : „De la cine sînt bujorii ? Cine poate fi necunoscutul, nebănuitul, care a intrat într-o florărie, gîndind la ea, ca să aleagă şi să-i trimeală florile roşii, grele de parfum, aprinse de primăvară si răscolitoare de nelinişti ? Cine ? Cine ? Cine ?"

Laura n-a primit niciodată flori de la nimeni. A trecut printre bărbaţi întotdeauna indiferentă şi plictisită, ca o creatură lipsită de sînge, fără să caute să le atragă atenţia, fără să le asculte complimentele, fără să le trezească intenţii, fără să le aţîţe dorinţele de trena rochiilor ei cu agrafa unui surîs sclipind anume.

Treptat, toţi bărbaţii din cercul reiaţiunilor ei, se obişnuiseră să-şi îndrepte aiurea atenţiile lor cu scadenţe bine calculate.

Ceilalţi bărbaţi, cei mulţi, cei anonimi, au lăsat-o să treacă pe sub privirile lor, fără să le caute să le întîlnească pe ale ei, privind-o numai cu interesul momentului, aşa cum priveşti un dine de rasă, o limuzină frumoasă sau o procesiune pentru ploaie. Şi totuşi s-a găsit cineva, cineva care, desigur că îi cunoaşte gîndurile şi viaţa, un adroira-

tor ori un îndrăgostit îndrăzneţ, care să calce consemnul şi să-i trimeată omagiul iui discret sau poate dorinţa lui învăpăiată, ascunsă între bujorii de sînge !... Dar cine, cine, cine ?

Buchetul din cristalul de Murano e o şaradă parfumată, lingă care Laura şi-a chemat gîndurile toate ca să-i ajute s-o dezlege... întîmplări uitate, lucruri mici atunci, cînd s-au petrecut şi nu le-a dat nici o importanţă, amintiri neînsemnate şi răzleţe se conturează acum, precis, se însu-Deţese, se adună şi trec, în faţa ochilor ei măriţi de voluptate;! curiozităţii, ca un film de amator, în care s-au alăturat — fără control şi fără premeditare — imagini de peste tot pe unde a trecut, momente înregistrate disparat, pe aceeaşi peliculă oprită o clipă şi mereu repusă în mişcare.

Iată ceaiul de la Legaţia polonezâ... Laura simte de-abia acum — pironită asupra ei — privirea vecinului de masă, un diplomat francez cu un plas-troh de cretă, cu mustaţă galică, aşa cum ca îşi închipuise întotdeauna că trebuie s-o fi avut Bel-Ami din romanul lui Maupassant şi cu ochi albaştri ca ai lui Vercingetorix... Abia acum îşi explică de ce, atunci cînd s-a aplecat către el ca să-i treacă zaharniţa, hîrjonindu-şi sînul de plastronul lui, mîna diplomatului a început să tremure, umflîndu-şi vinişoarele albastre.

Abia acum îşi aminteşte cartea lui de vizită — cu colţul răsfrmt ca o muchie de guler scrobit — pe care Măria i-a dat-o într-o seară cînd s-a întors acasă şi pe care a aruncat-o fără să ceară vreun amănunt... Iată balul de la „Principele Mircea"... De ce tremură în braţele ei, ori de cîte ori o invită să danseze, locotenentul acela brun de la Regimentul de gardă ? De ce ochii lui o urmăresc, sumbri şi trişti, cînd primeşte să fie invitată la bufet de tînărul subsecretar de de stat de la Arte ?

Şi ce mici şi sfredelitori se fac ochii subsecretarului ele stat de la Arte, cînd îi spune „d *vos amours, madame"* şi ridică încet cupa de şampanie !

Desigur, invitaţia pe care subsecretarul de stat i-o trimitea, pentru balul presei de a doua zi, avea altă semnificaţie decît aceea pe care i-o dăduse Cristian : „Puştiul ăsta, de la Arte, a început să mă perie de cînd a auzit c-o să iau cuvîntul în Parlament, contra legii lui".

Şi Laura înţelege, abia acum, lingă bujori, semnifi< adevărată, pe care n-a priceput-o Cristian şi pe care o avea invitaţia...

Iată cursele ! Iată excursia de la Snagov ! Iată Iun; vilegiatură la Sinaia şi cea de la mare. Iată iccep; la Externe ! Iată... iată... Iată-i pe toţi cărora Laura, abia acum, le descifrează privirile, le înţelege eUvintele, le tălmăceşte gesturile.

Iată-i defilînd în faţa ei, ca o armată de conspiratori tenebroşi care n-au aşteptat decît un semnal ca să-şi arunce, cu un gest colectiv, mantiile de umbră în ca aşteptat drapaţi.

Laura îi priveşte pe toţi la un loc şi pe fiecare în parte. Gîndul ei caută să descopere pe cel care, mai hotărît decît toţi, i-a trimis florile.

Dar nici unul dintre ei n-are un semn deosebit, d care să poată fi recunoscut. Toţi bărbaţii din amintirea Laurei ar putea fi cel care i-a trimis bujorii. Important însă este că acest ,,cineva" există, că Laura nu se mai simte, în viaţa ei, singură şi inutilă ca o stea în viaţa cerului. Şi, poate, clacă florile necunoscutului ar fi sosii. în altă zi decît în cea de astăzi, ele n-ar fi însemnat atî mult, n-ar fi însemnat poate nimic şi s-ar fi vestejit. late, în odaia Măriei sau aruncate în fundul curţii, ca să le ciugulească găinile. Dar florile au sosit ,,azi", în ziua asta rea, cînd sufletul ei dormea leşinat pe braţele gîndului, cînd trupul ei se statua gol şi alb de plictiseală. De aceea parfumul bujorilor i-a dezmorţit sufletul, într-o beţie . toare de esenţe şi roşul lor aprins şi senzual a turnat s cald în trupul indiferent şi în anemia zilei rele.

II

Pentru masa de seară, ca pentru o cină de gală, Laura a îmbrăcat o rochie de tentaţie şi de flirt, cu decolteu adînc şi talie mulată. Cristian a întîrziat iarăşi. La noua şi jumătate, Laura a dat ordin să se servească.

în *tele-ă-tete* cu bujorii, somptuos schimbaţi în ţi» de seară (adică într-un elegant vas de Sevres), Laura a mîncat cu poftă din toate felurile şi a cerut să i se aducă, din pivniţă, o sticlă de vin vechi. Ea, care nu bea odată !

r

Aşa cum stă, fumînd leneş în faţa buchetului, niţel grizată de vin, are impresia că se află într-un restaurant de lux, la o masă de separeu, faţă în faţă cu un amant tăcut, mulţumit numai să-şi plimbe asupra ei privirea grea de patimă.

Şi Laura se simte altă femeie. Cele cîteva ceasuri de cînd a primit bujorii anonimi, de cînd gîndurile ei au descreţit atîtea falduri de suflet, trezind — de sub pliurile lor — atîtea amintiri vii şi colorate, au făcut-o să simtă pătrunzîndu-i în toată fiinţa un val de aer primenitor, smuls din altă lume. dintr-o altă viaţă...

O lume şi-o viaţă pe care, pînă azi, gîndurile ei nu şi-au dat osteneala s-o cerceteze, ochii s-o vadă şi mîinile s-o pipăie. O lume pe care o înţelege cea firească, o viaţă pe care o simte cea adevărată.

De aceea, între Laura cea de pînă acum şi Laura cea de acum înainte, s-a deschis o prăpastie, pe mai'gmile căreia au înflorit, sădiţi de o mînă nevăzută, toţi bujorii roşii din lume, ca nişte inimi învoalte şi sîngerate.

Soneria zbîrnîie familiar, la intrare.

Tresărind, Laura o recunoaşte,, tot aşa cum recunoaşte şi paşii lui Cristian cu scîrţ la ghete, apropiindu-sc prin antreu.

îşi stinge ţigara şi aşteaptă.

Tuşea lui Cristian trezeşte tablourile din reveria lor murală. Se aude zgomotul servietei, înţesată de dosare, căzînd, ca de obicei, pe fotoliul de piele din birou. Apoi, ca un paj nedespărţit al stăpînului, pătrunde în sufragerie mirosul acru de mucava arsă al ţigării lui de foi.

Clanţa uşii protestează, apăsată cu forţă prea mare pentru graţia ei şi, prin deschizătura strimtă, începe să-şi facă loc Cristian, în ordinea obişnuită : întîi burta, ca o cobză strînsă lăutăreşte sub haină ca să n-o plouă ; apoi ghetele cu nasturi, apoi lavaliera de patron bărbier, care îi leagă de trup, cu o fundă, capul turtit ca un dovleac turcesc.

Cristian are înfăţişarea fericită a zilelor bune. Adică. e lac de năduşeală, are gulerul mototolit şi manşetele murdare.

Se opreşte în prag şi schiţează, lăsîndu-se pe vine, o reverenţă de craidon chefuit.

— Salutăm pe doamna !...

Laura surîde amuzată... I se pare că e într-un stal, la teatru, privind cum, pe scenă, un birjar vienez — gras şi înfocat — face reverenţe unei contese pe care a adus-o c« trăsura acasă şi care a apărut surîzătoare la fereastra de la etaj.

— Bună seara, Cristian ! Dar ce-a fost cu tine, azi ?

încurajat de primirea asta afectuoasă, Cristian se apropie. Se mai opreşte, precaut, la un pas înaintea Laurei, apoi trece în spatele ei, o apucă de bărbie şi — dîndu-i capul pe spate — cu gesturi de Mefisto la pensie, îi storceşte pe frunte o sărutare grasă, ca o muscă de bucătărie turtită cu lingura de supă.

— Ce să fac, mămicule ! Treburi, treburi şi iar treburi ! Azi am avut o mulţime de procese. De la unu şi pînă adineauri am pledat de am făcut scurtă-n gît... Dar, ce să-ţi spui, face osteneala ! Le-am cîştigat pe toate. Şi mi-e o foame de lup !... N-am avut timp nici măcar să beau un pahar cu apă... Tu ai mîncat, nu ? Foarte bine ai făcut... Sper însă că mai e ceva papă bună şi pentru mine !

— Da, Cristian. Sună să-ţi aducă la masă.

Cristian îşi frecă mîinile mulţumit. Se gîndeşte, o clipă, să se ducă să şi le spele, dar e prea înfometat, ca să-şi mai permită asemenea risipă de vreme.

Ca în fiecare seară, îşi regăseşte — cu o rară plăcere — tacîmul obişnuit, şervetul în inelul de argint şi păhărelul de ţuică alături.

îşi plimbă ochii asupra mesei, căutînd să se edifice dinainte asupra tuturor fructelor şi brînzeturilor rezervate pentru desert. I se, pare însă că masa are astâ-seară ceva schimbat.

îi face din nou inventarul şi abia astfel, procedînd prin eliminare, rămîne faţă-n faţă cu bujorii, aranjaţi cu artă in vasul de Sevres.

— Aaa ! Care va să zică, i-ai primit ? Şi eu care nici nu-i vedeam !...

Stăpînită de o presimţire groaznică, Laura îşi încleştează mîinile de spătarul scaunului.

— Ce să primesc ?

— Ăştia ! Bujorii ăştia, frate !... Văd că ţi i-a adus.

— Cine să mi-i aducă ?

Laura simte un gol în inimă, apoi o ameţeală pe ochi. Sufrageria se învîrteşte în jurul ei ca într-o clipă de cutremur. Mobilele se scufundă, se îndreaptă la loc... Cris-

tian face aceleaşi mişcări ca şi ele... Laura se miră însă cum de nu i se varsă păhărelul de ţuică pe care îl ţine, plin, în mînă. îi vine să rîdă cu hohote... Să rîdă, să rîdă, să rîdă pînă va cădea istovită pe parchet...

— Mi-ai trimis tu flori ? Tu ?

— Ce era să fac ? Decît să rămîi păgubaş, am preferat să-ţi trimit ţie flori, aşa, ca o atenţie...

— Ca o atenţie ? Tu ? Nu-nţeleg, Cristian...

— Păi, cum ai fi vrînd să înţelegi, dacă nu mă întrebi să-ţi spui cum a fost ?

— Spune, Cristian...

— Uite ! Azi am avut de susţinut, între altele, şi procesul unei ţigănci. O florăreasă de-alea de umblă noaptea cu coşul de flori, prin localuri... A venit la mine, mai demult, s-o divorţez. Azi aveam ultima înfăţişare. Cînd să-mi dea însă restul din onorariul convenit, dădea din colţ în colţ. Cîr-mîr, c-o fi, c-o păţi, bafniţei îi lipseau cinci sute de lei... Tu mă ştii pe mine că eu, pe chestii de-astea, nu glumesc. I-am spus-o neted :

— Ascultă, fă ! Cu mine nu te joci... Să-mi aduci bis-tarii, din pămînt, din iarbă verde, c-altminteri eu nu intru in şedinţă.

E !... A început să mă roage, să se văicărească, să-mi pupe mîinile, că n-are, că e săracă, că are copii, că dracu, că îacu, pînă mi s-a făcut milă şi-am iertat-o de bani, cu condiţia să-ţi trimeată ţie un buchet de flori acasă... Asta e toată afacerea... Şi vezi c-a fost femeie cumsecade, săraca !... Ţi-a trimis bujori altoiţi... Za-mi mersi, mămicule, şi sună să-mi dea la masă.

ULTDÎELE CRIZANTEME

Dimineaţă clară de toamnă.

Falduri subţiri de ceaţă albă fîlfîie deasupra oraşului...

Parcă ar zbura mirese prin văzduh.

Duminica îşi întinde liniştea şi repausul duminical pe obloanele magazinelor şi pe feţele bărbierite ale bărbaţilor.

Spre şosea trec de-a lungul bulevardului automobile de casă, ducînd la aer copii mici şi bine-crescuţi — înfofoliţi în paltonaşe albe cu manşoane mici atirnate de git.

Parcă s-ar plimba îngerii, în automobil, cu aripioarele împreunate cuminte pe piept.

Trec în urma cărucioarelor cu sugaci (care-o Ti păpuşa şi care-o fi copilul ?) guvernante îmbăiate în ajun, cu bomboane spirtoase în gură şi ochii duşi după sublocotenenţi...

Undeva, în poarta unei curţi mici, cîntă o caterincă şi-un papagal verde şi trist caută soarele în miezul seminţelor uscate...

Heliana merge fragedă şi singură pe stradă, legănîn-du-şi trupul în crusta moale a hainei de blană.

Are în ochi o strălucire tristă, ca o lacrimă fără relief.

Astăzi e ultima ei zi de libertate...

Astăzi, în seara acestei duminici de toamnă adîncă şi însorită, tinereţea ei va îmbrăca într-o biserică plină de oameni, de cîntece şi de preoţi, vcşmîntul alb, al unei vieţi care se sfîrşeşte...

Astă-seară Heliana e mireasă...

Mîine se va regăsi alături de un om pe care îl iubeşte şi lîngă care crede că va fi fericită...

Dar nu va mai fi ea a ei...

Alt gînd va veni să-i cerceteze gîndurile, altă inimă să-i întrebe inima, alţi ochi să privească în sufletul ei, alte mîini să-i mîngîie trupul, alţi paşi să-i ducă paşii...

Şi pînă acuma Heliana fusese numai a ei... Toată ! întreagă !

Avea o lume închipuită de mintea ei, o lume în care ea singură era cea mai mare, o lume în care privirea altora nu putuse să intre şi simţurile lor — normale — să pipăie..,

Heliana simţea în ea sufletul unei regine care îşi trăieşte ultima zi în mijlocul supuşilor.

De mîine avea să înceapă exilul.

Bărbaţii o priveau cu ochi ciudaţi. Frumuseţea ei visătoare îi făcea să întoarcă capetele, să-i cerceteze liniile trupului, să-i presupuie căldura trupului tînăr şi frumos...

Dar Heliana trecea mai departe, cu lumea ei după ea, ca o prinţesă din basme, cu poporul ei de pitici agăţaţi de fuste...

S-ar fi zis că ochii ei nu văd, că gîndul ei nu gîn deşte, că ea însăşi nu ştie dacă merge sau stă pe loc...

Dar nu era aşa...

Heliana avea o ţintă...

Fugise de-acasă, dintre preparative şi invitaţi, pe furiş — lăsîndu-şi logodnicul să se ocupe de beteală şi de coşurile domnişoarelor de onoare — ca să cumpere „ceva"...

Ceva numai pentru ea...

De aceea, paşii ei se opriră în faţa unei ţigănci încolăcite pe trotuar, în spatele unui coş de flori de toamnă.

— Dă-mi zece crizanteme...

Şi ţiganca, bucuroasă că „barosanca" nu se tocro culese zece crizanteme, dintre cele mai frumoase şi i le dădu...

Heliana luă florile în braţe.

Le privi lung şi drag...

Crizantemele păreau zece păpuşi — zece marchize în miniatură, cu peruci albe şi pudrate...

Buzele Helianei căzură ■— fluture roşu — între ele..".

Apoi chemă un automobil...

— La „Belu" !... comandă ea şoferului...

în cimitir era lume puţină şi tristă... Fiindcă era duminică, ici-colo ardeau candele mici...

Heliana străbătu aleile cu paşi siguri şi se opri în faţa unui mormînt mic şi burghez...

Un grilaj de lemn, o cruce şi o fotografie... Deschise portiţa şi privi lung fotografia...

Era un băiat de liceu, cu o coroană de premiant pe braţ, cu matricolă cusută la guler, cu ochi mari şi-un zîm-bet amar pe buze...

Dedesubt, săpat în litere cu aurul mîncat de scria aşa :

IONEL *DELEANU elev ci. Vi-a de liceu* Din codru rupi o rămurea Ce-i pasă codrului de ea ? Ce-i pasă lumii-ntregi De moartea mea...

Heliana reciti versurile, deşi le ştia pe dinafară... îşi apropie buzele de fotografia rece şi mucedă şi, fără o lacrimă, întinse frumos florile pe mormînt.

Apoi îngenunche simplu şi spuse încet ca o rugăciune :

„...Astă-seară, eu mă mărit, Ionel... Tu ai fost prima mea dragoste... Eu nu te-am uitat niciodată şi nici n-am să te uit... De acum însă, n-am să mai viu la tine... Astea sînt ultimele crizanteme pe care ţi le-aduc...

De azi înainte, eu nu voi mai putea să-ţi aduc flori să fie numai de la mine, numai din inima mea... Pentru că în inima mea nu voi mai fi numai eu... Adio, Ionel.."
Se ridică apoi, închise portiţa grilajului şi porni... A.cum privirile bărbaţilor de pe stradă o făceau să roşească de plăcere şi se gîndea cu teamă la neliniştea celor de a. care nu ştiau unde-a plecat... ..Lumea ei" murise între crizanteme !

FARA PREMEDITARE

Obişnuit totdeauna să-şi plătească consumaţia lui şi a tuturor prietenilor în tovărăşia cărora cutreiera bodegile, restaurantele şi localurile de noapte — proclamat prin aclamaţie de către toţi cunoscuţii „preşedintele elefanţilor români" — dl. Grigorcea avea o singură dorinţă.

Dar o dorinţă mare, înrădăcinată în gîndurile lui ca o plantă viguroasă, o dorinţă voluptoasă şi taxată de dl, Grigorcea ca irealizabilă...

Aceea de a fi şi el, o dată, o singură dată, invitat la masă, de a găsi şi ei, pe pământul ăsta mare şi speculant, un om care să-i plătească o consumaţie, fie ea un aperitiv derizoriu sau o masă copioasă.

Fireşte, în această privinţă, dl. Grigorcea îşi făcea rezerve...

Nu înţelegea ca această „invitaţie" să fie rezultatul unei obligaţii oarecare, ca gestul plătitorului să fie urmarea logică a unei îndatoriri sau să constituie solia unei socoteli interesate şi viitoare.

Dl. Grigorcea vrea să fie invitat, fără nici un fel de premeditare. Invitat, spontan, aşa cum invita el însuşi pe toţi cei care îi ieşeau în cale...

Dar omul sorocit înfăptuirii acestui lucru măreţ întîrzia să se întrupeze în vreunul din cunoscuţii „preşedintelui elefanţilor români".

Şi domnul Grigorcea cheltuia mereu, în dreapta şi stingă, invita în toate serile şi-n toate părţile, renuntînd — „în forul său interior[1]' — să mai aştepte înfăptuirea dorinţei tăinuite într-o cută de suflet...

Plouase două zile, aşa cum plouă primăvara...

Obligat să stea în casă, domnul Grigorcea pierduse legătura cu prietenii obişnuiţi şi singur, plictisit, se îndrepta spre centru în căutarea lor, ca să mai omoare o noapte, otrăvind-o cu bilete de o mie dizolvate în şampanie, aşa cum se otrăvesc fetele înşelate cu gămălii de chibrituri topite în spirt.

Era o seară răscolitoare, de primăvară statornicită, cu parfumuri crude, topite în spaţiu, cu femei îmbrăcate subţire, şi tarafuri de lăutari oacheşi, ieşite ostentativ în grădinile de vară.

Domnul Grigorcea ar fi vrut să mănînce într-una din aceste grădini, cu pietriş proaspăt aşternut pe jos, cu fripturi tăvălite în cimbru, cu cîntece de lume şi chelneri pezevenghi...

Neobişnuit cu singurătatea, pentru înfăptuirea aci plan, „preşedintele elefanţilor români" se îndreptă cu paşi decişi către cetele de prieteni răspîndiţi în toate localurile centrului.

Se simţi, însă, la un colţ de stradă, tras cu sfială de mînecă.

In faţa lui răsărise, ca din pămînt, o pereche tînără de îndrăgostiţi...

El, un gazetar plin de talent şi de vervă. Ea, o ac* « de operetă, cu trup de şarpe şi voce de înger sopran.

— Dincotro, coane Grigorceo ?

— Mă duc să mănînc, dragilor...

— Unde mănînci ?

■— Aş vrea să mănînc într-o grădină de vară...

— Hai cu noi, nene Grigorceo !

— Voi unde mîncaţi ?

— Tot la o grădină de vară...

Fără să ştie de ce, fără să se gîndească prea mult, domnul Grigorcea primi propunerea cu plăcere, zicîndu-şi în gînd : „în definitiv, decît să le plătesc masa altora pe care nici nu-i ştiu cine vor fi, mai bine să le-o plătesc ăstora, că sînt amîndoi tineri, talentaţi şi simpatici...

Demult nu mai fusese domnul Grigorcea atît de bine dispus ca în tovărăşia celor doi amici improvizaţi.

Mîncase cu poftă, băuse adînc, vorbise, glumise, comandînd cele mai scumpe mîncăruri şi cele mai alese vinuri ale localului...

Se făcuse tîrziu. Clienţii evacuau localul, aruncînd bacul picolilor, cu un scuipat lipit în palmă. -— Să mergem şi noi. copii, propuse domnul Grigorcea. —■ Mergem, dacă zici dumneata !

— Plata, băiete... porunci cu autoritate domnul Gri gorcea.

Chelnerul se apropie clocii si respectuos :

— S-a plătit, coane !

Domnul Grigorcea încruntă sprîneenele :

— Ce s-a tăcut ? S-a plătit ? Cine a plătit ?

— Eu, nene Grigorcea... Ai fost invitatul nostru... Dumneata te duceai spre centru... Noi te-am întors din drum... Fă-ne plăcerea şi nu protesta...

— Dar... dragii mei... e imposibil...

— Te rugăm.

Bucuria dorinţei vechi înfăptuită în grădina de vară sugruma cuvintele domnului Grigorcea. Se simţea vesel, transfigurat.

— Vă mulţumesc, copii. Nici nu ştiţi cum vă mulţu mesc,.. Voi mi-aţi făcut una din cele mai mari plăceri din vjuţa mea... Să trăiţi !

Două seri mai tîrziu. încă sub impresia bucuriei, domnul Grigorcea intră iarăşi în grădina periferică de vară, cu speranţa că va găsi pe cei doi tineri, faţă de care îşi simţea inevaluabile obligaţii,

Se aşeză la aceeaşi masă unde stătuse cu ei şi pînă tîrziu aşteptă să-i vadă intrînd pe portiţa verde...

Dar cei doi nu veniră.

DIBIJC

Era un om scurt şi umflat ca un as de cupă (poate din cauza *a* iia i se zicea Birlic)

Purta mustăţi galbene ca mătasea de porumb crudă, iiată scurt la ceafă, cum poartă călugării care au ibovnice la marginea tîrgurilor — manşete de celuloid, ii şi ghete cu vîrful de lac şi cu căputa de elastic, ca mor {ii cu daro de mînă.

Avea un ochi şasiu şi o meserie fără concurent : era singurul antreprenor de pompe funebre din oraşul nostru. Nimeni nu ştia să spună de unde venise Birlic la noi.

Se pripăşise într-o zi (pe-atunci era flăcău voinic) sâ caute de lucru în branşa tîmpiâriei şi, după zile întregi de umblet şi de lipsuri, izbutise să se angajeze, cu bucata, ia domnul loşka.

Domnul loşka era *un* ungur văduv şi beţiv, cu barbete ca împăratul Franz-Josef şi cu picioarele pe trei sferturi paralizate, în nişte şoşoni din pîslă groşi şi încheiaţi, pe gleznele umflate, cu două rînduri de catarame.

în afară de asta, mai era patronul unei prăvălii ciudate, situată pe o stradă dosnică a orăşelului : vindea, laolaltă, „cuştuge gata şi_de comandă" şi lăzi de mireasă pentru nunţi, iar emblema magazinului era : „La împărăţia cerurilor".

Aci, în prăvălia înnăclăită de praf, cu miros de lemn de brad şi clei topit, şi-a început Birlic cariera lui de „croitor de pardisiuri de lemn'", ca să nu răcească defuncţii pe lumea cealaltă, cîştigîndu-şi repede încrederea şi afecţiunea stăpînului, pentru că era muncitor şi, ca şi domnul loşka, n-avea nici o rudă în oraşul cu oameni care îi duşmăneau pe-amîndoi deopotrivă — pe tăcute — fiecare cetăţean ştiind că, într-o bună zi, va avea, indirect, să-şi plătească birul la tejgheaua mucedă a magazinului cu coroane de mort agăţate pe pereţi, cu luminări de ceară suspendate în ciorchine de tavan, cu lădiţa de tămîie scoasă, zilnic, la uşă şi cu seîndurile de brad alb puse să se usuce la soare.

Dar în oraşul nostru oamenii mureau rar, ca regii sau ca papagalii şi afacerile domnului loşka mergeau din ce în ce mai prost. Tot aşa de prost ca şi picioarele, care, din zi în zi, i se umflau şi se îngreunau în şoşoni.

De aceea, într-o bună zi, domnul loşka socoti nimerit să sfîrşească cu suferinţele materiale şi cu chinurile paraliziei progresive.

în ziua aceea, se sculă mai de dimineaţă ca de obicei şi, pînă la prînz, stătu ghemuit la tejghea, cufundat în gîn-duri şi socoteli. Cînd termină de lucru, se aşeză la masă bine dispus, cum nu mai fusese demult şi, ca niciodată, îl pofti pe Birlic să-i ţie jtovări

Mîncă bine, bău mult şi pufăind luleaua plină de tutun Cert în miere povesti amintiri din tinereţea lui plină de mezeluri pipărate, de unguroaice durdulii şi roşcate ca boiaua de ardei şi de romanţe plînse pe ţambale în cafenelele din Pesta.

După-masă rugă pe Birlic să-l lase singur. Intră apoi ia prăvălie şi încuie uşa pe dinăuntru. Privi cu drag lucrurile şi mărfurile în mijlocul cărora trăise patruzeci de ani, aspiră adînc parfumul de cavou al încăperii şi — aşa cum de atîtea ori făcuse pentru alţii — luă centimetrul de pe tejghea şi începu să se măsoare cu atenţiune de-a lungul trupului şi de-a latul umerilor.

Apoi, potrivit măsurii, îşi alese un coşciug frumos, îşi bătu cu ţinte aurite iniţialele pe capac, îşi alese pînza, perna şi toate celelalte trebuincioase. îşi puse pe cap ti-chiuţa cu fireturile de argint şi luînd dintr-un colţ dosnic al prăvăliei un clondir plin cu rachiu, turnă înăuntru un praf alb şi fin cu miros înţepător. îşi făcu apoi semnul crucii catolice şi, ca un client bine servit, se lungi în coşciug, îşi potrivi bine perna sub cap, îşi aşează comod trupul între seînduri şi apucînd sticla de alături o duse la gură. cu evlavie închise ochii strîns, ca şi cum ar fi vrut să nu-t scape o imagine scumpă de sub pleoape şi începu să bea liniştit, împăcat, rachiul morţii.

A doua zi, Birlic află cu nestăpînită bucurie că a rămas moştenitorul întregului avut al defunctului Ioşka.

Imediat ce se văzu stăpîn pe prăvălia ungurului, Birlic îşi făcu socoteala că afacerile lui, ca să meargă bine, trebuiau întinse şi amplificate. Şi cum se familiarizase cu măsurătoarea morţilor, cu clienţii îndoliaţi şi cu tot ritualul înmormîntărilor provinciale, se gîndi că cel mai bun lucru era să cumpere dricurile oraşului, al cărui proprietar tmbătrînise... Tîrgul se făcu repede şi Birlic deveni „antreprenor de pompe funebre".

Cu răbdare, cu economie, într-un an de zile strînse ceva bani şi, într-o seară, se întoarse de la Piteşti, mînînd — cu mîndrie, pe străzile din centrul oraşului — un dric nou de clasa I, cu roţile pe arcuri aurite, cu patru îngeri de bronz în colţuri şi cu al cincilea îngenuncheat deasupra, ca un elev de şcoală primară pedepsit că n-a ştiut lecţia la „aritmetică".

Birlic nu iubea oamenii. In fiecare dintre ei bănuia *un* client care întîrzie să facă apel la serviciile lui. Pe cei voinici, pe cei care nu fuseseră bolnavi niciodată îi socotea duşmani.

Pe stradă, deşi cunoştea toată lumea, nu saluta de-cît pe bătrîni, pe pensionari şi pe preoţi, iar pentru sărăci mc

avea un dispreţ nemaipomenit. Sărăcimea tîrgului utiliza iar — către drumul de veci — mijloacele de locomoţie ale lui Birlic. Şi-atunci cînd le utiliza, beneficiul lui era neînsemnat, pentru că oamenii săraci se îngropau cu patul şi foarte puţini dintre ei cu clasa a treia. Cei mai muiti însă se îngropau cu dricul primăriei. Acest dric umil, jegos şi hodorogit, tras de un singur cal şi mînat de un vizitiu chior, era oferit gratuit şi omagial, cetăţenilor repauzaţi întru Domnul, de către urbea recunoscătoare că a scăpat de ei.

De aceea Birlic ura, din toate puterile, dricul primăriei şi nu o dată, în momentele lui de furie, se gîndise ca într-o noapte să se ducă în grajdurile comunale şi să-l facă ţăndări cu toporul...

Lipsit de ocupaţie zilnică, fără rude şi fără prieteni, Birlic îşi stabilise postul de observaţie în cafeneaua din centrul oraşului. Cafeneaua lui Dimache, cu biliardul rupt, în fund, şi cu cele trei colivii cu sticleţi captivi, la uşă, era un fel de cartier general al morţii. Acolo se strîngeau, zilnic, toţi bătrânii tîrgului, aşteptîndu-şi moartea, cu ca-feluţa turcească dinainte şi cu ochii pe fereastra dinspre strada mare.

De dimineaţa şi pînă seara, cu capul roşu şi umflat, ascuns în dosul unui jurnal pe care nu-l citea niciodată, Birlic şedea tras deoparte, între bătrîni, ascultîndu-i cum îşi povestesc suferinţele prevestitoare celei din urmă.

Şi ochiul lui saşiu se aprindea şi licărea ciudat, ori de cîte ori auzea confidenţele triste şi stereotipe : . — Credeam că nu mai apuc dimineaţa, vere Gligore.

— Taci, frate. Da' ce-ai avut ?

— Ce să am ? Năduf. Năduful meu... Păi, d-acilea-ncolo trebuie să mă pregătesc... Vine...

— Bine zici. Vine ! Azi dumneata, mîine eu, poimîine altul... Ne călătorim toţi.

— Aşa e viaţa, vere Gligore ! Cu moarte...

— Dumneata cum stai cu cordul dumitale ? Mai iei iod ?

— Nu mai iau. De ce să mai iau ? Ce, o să trăiesc cît lumea ? Ba m-am apucat şi de tutun iarăşi. Am fumat şaizeci de ani şi, taman acu, o să-mi mai stric pieptul ? Astea sînt mofturi de-ale doctorilor...

Cînd lipsea cîte unul din cei obişnuiţi, însemna că l-a trîntit boala la pat. Şi-atunei, Birlic bea calea după cafea, pînă afla de la ceilalţi ce-are absentul şi cum îi merge. Şi cînd i se părea lui că nimeni şi nimic nu-i poate scăpa clientul din mină, se ducea acasă şi începea să ungă osiile dricului, cîntînd.

Şi totdeauna ştia dinainte de ce clasă să fie dricul căruia îi ungea osiile.

într-o zi veni şi rîndul bunicului meu să nu se mai ducă la cafenea. O boală grea pentru cei optzeci de ani ai lui îl ţintuise în pat. Doctorii i'ămăseseră muţi la căpătâiul lui. Şi cum o nenorocire nu vine niciodată singură, o zi după el, căzu la pat şi bunica. Aceeaşi soartă îi aştepta pe amîndoi. Vestea că bătrînii, după cincizeci de ani de viaţă împreună, îşi aşteaptă sfîrşitul în paturi alăturea, se răspîndise în oraş ca fulgerul.

Birlic înnebunise.

Ştia că bunicii mei sînt oameni eu dare de mînă, că prin urmare, cum zicea el, ii „ameninţau" două înmormântări de clasa întîi. Şi, în aşteptarea deznodămîntului, umbla — din circiumă în circiumă — exuberant şi sinistru.

rei zile, eît a ţinut zbaterea bătrînilor, s-a învîrtit — între două litre de ţuică — pe la poarta noastră după veşti,

Nu vorbisem niciodată cu Birlic, Dar, în seara cînd ieşeam din curte să mă duc să chem preoţii pentru împărtăşanie, mi-a ieşit înainte, tăindu-mi drumul. încovoiat şi umil.

— Să trăiţi, domnule Tudor !

Prezenţa lui lîngă mine, în clipa în care moarte, învîrtea în jurul casei noastre, mi se păru rău prevestitoare.

Mă dădui un pas îndărăt, cu silă.

— Ce vrei, domnule ?

Birlic se *clatină.* Duhnea a rachiu şi a mezeluri vechi.

— Domnule Tudor, să nu vă supăraţi... Aş vrea să ştiu ce mai face domnul Tac?ie ?

— Tata-mare ?

— Da, domnul Tache.

— Dar ce te priveşte pe dumneata ?

Mă privi îndobitocit.

— Păi, am auzit prin tîrg că nu cam i-ar prea fi fiind tocmai bine...

— Şi?

— Şi-aşa. Aş vrea să ştiu „sigur".

Simţii o plăcere stranie să-l chinui. îi răspunsei aproape pritenos.

■— E adevărat că, zilele astea, tata-mare n-a prea fost bine. Răcise puţin. Acuma s-a îndreptat. S-a făcut bine de tot. Mîine, cred că iese din casă, aşa că, dacă ai să-i spui ceva, îl găseşti la cafenea.

Birlic holbă ochii la mine, ca un scos din minţi. Abia mai putu să bîibîie.

— Şi coana Zoia ?

— Mulţumesc. E bine şi mama-mare. Luase şi ea guturaiul... Acum e bine, joacă tabinet cu tata-mare.

Un rînjet disperat şi comic se slei pe buzele lui Birlic, îmi venea să rid şi să-l sugrum rîzind.

In noaptea aceea, s-a îmbătat tun, iar dimineaţa — cînd a auzit că bunicii mei trecuseră, amîndoi, în lumea drepţilor, la cîteva ceasuri unul de altul — a ieşit, pe strada principală a oraşului, delirînd de bucurie, trîntindu-şi pălăria tare de caldarîm şi urlînd :

— Două-trci „bucăţi" de-astea pe lună, mai zic şi eu afacere. Joacă tabinet, hai, domnule Tudor ? Tabinet, hai?

Dar bucuria i-a fost de scurtă durată. Tata-mare lăsase cu limbă de moarte să fie îngropat la ţară, fără ciocli şi fără pompă. Şi-atunci, fiindcă dricul primăriei era mai simplu decît al lui Birlic, l-am cerut împrumut şi — îmbrăcat cu brad verde ■— l-am ales să-i ducă pe bâtrîni la locul din urmă.

Toată săptămîna următoare acestei întâmplări, Birlic a băut crîncen şi, istovit, înnebunit, a căzut la pat. Două săptămîni a delirat la adresa primăriei şi de îndată ce-a părăsit spitalul, şi-a vîndut prăvălia şi toate dricurile unui negustor din Tîrgovişte.

Luni de zile apoi, pînă ce şi-a băut ultimul ban, a cutreierat străzile oraşului beat, murdar, animalizat, pînă ce într-o seară a înţepenit pe un maidan, cu capul spart şi cu faţa buhavâ.

A doua zi a fost înmormântat cu dricul primăriei,

VESTE BUNĂ

In familia Negoescu e doliu mure.

O telegramă lapidară, în stil de isprăvnicel, a anunţat moartea subită, la moşia sa din Icpureni, a lui Pîrvu Negoescu, mare proprietar, fost primar, prefect şi senator.

„Domnii Pîrvu mort ieri, instantaneu în magazie.

Giigore"

în oraşul de provincie unde locuieşte răsfirată familia Negoescu, vestea s-a răspîndit ca un microb. La cafeneaua din centrul oraşului — de unde nu lipsea niciodată fratele defunctului, conu Barbu Negoescu, tot mare proprietar, *tot* fost primar, prefect şi senator — se aşteaptă cu nerăbdare sosirea lui, pentru a da amănunte complete. Un fost căpitan de infanterie îşi dă părerea într-un cerc de pensionari.

în uşă, apare conu Barbu, fratele mortului, cu doliu la mînă şi cu barbă nerasă.

Toate privirile se întorc la el...

— Se duse şi bietul Pîrvu... rupse gheaţa fostul că pitan.

Conu Barbu clătină trist din cap...

— Dumnezeu să-1 ierte... o cafea, băiete... c-o bucăţică de zahăr.

— Da ce-a avut, frate ?

— Nu ştim nici noi... S-a dus fiu-meu la moşie să-1 aducă... o să ne spuie el.

— Suferea de cord... lămuri prezidentul.

— Şi de inimă, completă fostul căpitan... Ştiu ou. de cînd am făcut manevrele împreună...

— Cînd e înmormîntarea ?

— Mîine la două soseşte vagonul mortuar în gară, Ia trei îl pornim la cimitir.

In ziua înmormîntării, imediat după-masă, toate rudele defunctului se adunaseră în casele bătrînului Barbu, unde avea să se oficieze slujbă religioasă.

Preoţii sosiseră însoţiţi de ţîrcovnici fonfi, ducînd sub jjraţ, împachetate sul, odăjdiile.

Cortegiul însă înlîrzia să vie de la gară. Se făcuse trei, patru, patru jumătate.

— Ce să fie asta, frate ? se încruntă conu Barbu.

De la gară nu se comunica nici o ştire.

Enervarea devenise generală. Prietenii răposatului începuseră să plece unul cite unul spre cafenea, nepoatele, îmbrăcate în doliu, se adunaseră să facă un *garre aux coeurs* în odăiţa de lîngă sufragerie, iar bărbaţii făceau o partidă de table, în salonaş, cu uşile închise.

Conu Barbu turba... Se plimba de colo pînă colo, cu mîinile la spate, cu faţa posomorită, privind mereu spre pendulă. în grădină, gagiştii de la muzica militară, care aşteptau să intoneze onorurile, se apucaseră să joace capra,

In jurul catafalcului gol se începuseră discuţii banale.

Telefonul zbîrnîi în birou. Conu Barbu se repezi glonţ,

— Alo !... Gara ?... Da. Aici eu, Negoescu, fratele mor tului... Vine mortul ?... Peste un sfert de ceas e-n gară ? Bun... bun... Mersi.

înseninat la faţă de vestea comunicată de la gară, conu Barbu dădu buzna în salon.

— Veste bună, veste bună, vine mortul !...

CIUŞI

S-a născut într-o dimineaţă, călduţă şi limpede, de primăvară la şes, sub o căruţă veche braşovenească, furata de stăpînii lui, cu cîteva zile mai înainte, de prin părţile Branului.

Cînd a deschis ochii întîi în lume, înaintea lor i s-a înfăţişat o privelişte ciudată şi fermecătoare.

împrejurul lui, se învîrteau într-o horă nebunească şi comică, o puzderie de danci goi, negri şi mînjiţi de praf, chiuind de bucurie, ca nişte pui de draci chefuiţi, care se opreau, între timp, să scuipe, folcloristic — de cîte trei ori fiecare — pe pielea lui crudă şi aburită încă de căldura umedă şi binefăcătoare a pîntecului matern.

Mai departe puţin, în spatele dancilor, o ceată de femei oacheşe, cu trupuri minunate şi tari, îl priveau cu ochi mari, scăpărînd sub pleoape cremene negre şi mulţumite, încrucişîndu-şi braţele smolite peste sînii goi cu maci vineţi înflorii i în sfîrcuri, iar alături de ele, toţi bărbaţii

sălajului, cu vătaful în frunte, scoteau din chimirurile late, împodobite cu bani vechi şi cu arniciuri colorate, cuţitoaie arcuite, ca nişte iatagane mici pentru copiii de Bey, pe care le înfigeau în pămint, cu gesturi solemne, însoţite de înjurături de mamă la adresa lui.

Dincolo de aceşti oameni, răsăriţi din corturile peticite şi de sub căruţele întepenite lingă focurile stinse, se întindea şesul nesfîrşit şi dur, ca o mare împietrită între muchiile cerului, clopot străveziu răsturnat deasupra.

Soarele, acest prieten cald al dobitoacelor, al pămîntu-lui şi al oamenilor care se scoală de dimineaţă, se arăta
— la sfîrşitul şesului — roşu, ca o sfeclă retezată, îngro pată jumătate în ierburi şi jumătate în cer.

Noul născut, care — în cursul acestor ceremonii — primise numele de Ciuşi (un nume tot atit de- banal în lumea măgarilor, ca şi Popescu, de exemplu, în lumea noastră), se uita la toate acestea, rînd pe rînd şi, deşi le vedea pentru prima oară, avea impresia că le cunoaşte de mult, că se născuseră odată cu el şi, poate, datorită Iui. (Probabil că toţi măgarii nou-născuţi, ca şi unii dintre oameni care se numesc filozofi, au această impresie ciudată că lumea
— cu tot jocul ei de forme, de forte, de lumini şi de cu lori — nu este decît un rezultat al propriului lor fel de a vedea.)

Ciuşi se simţea atît de bine în noua lui situaţie ele fiinţă, i se păreau atît de fireşti toate cîte le vedea, încît, simţind că i se face foame, începu să sugă de la sînul mă-găriţei-mame, cu obişnuinţa clientului care-şi cere capu-ţinerul la cafeneaua familiară.

Şi măgăriţa-mamă, pînă aci indiferentă la toate cîte se petreceau, îndreptă pentru prima dată ochii asupra lui. Nişte ochi buni, blînzi şi omeneşti, de lăuză.

Măgarii, întocmai ca geniile, se dezvoltă foarte repede, aşa că, în ziua cînd împlinea şase luni, Ciuşi era un măgar în toată puterea cuvîntului : frumos, harnic, voinic şi deştept ca un bacalaureat. (Adică, pentru care motiv, elevii de şcoală leneşi pot fi comparaţi cu măgarii, şi măgarii deştepţi n-ar putea fi comparaţi cu elevii de şcoală silitori ?)

Toţi stăpînii lui — fiindcă unui măgar, toţi ţiganii de pe lume îi sînt stăpîni — îi apreciau calităţile excepţionale şi îl iubeau, *cum* s-ar .ske*, ca pe un frate.

Ciuşi nu era supus la munci prea grele, nu era îmboldit niciodată cu piciorul în coaste sau izbit peste ochi cu codirişca biciului, era hrănit şi adăpat la timp şi, uneori, mîngîiat pe spinare de mîini aspre, brune şi afectuoase şi pupat după urechi de puradeii cu buze ca mura necoaptă.

In viaţa lui plină ele iarbă, plină de cer şi de clăi de fîn cosit, Ciuşi n-avea să întîmpine însă numai clipe mulţumite şi senine.

Soarta îi hărăzise. încă de la cea mai fragedă vîrstă, încercările ei hotărâtoare şi fără drept de apel.

într-un amurg, cînd convoiul căruţelor nomade abia se oprise — pentru ceasurile de noapte, de ciordeală şi de odihnă — la marginea Roşiorilor de Vede, în timp ce. în faţa corturilor abia întinse, se aprindeau pipele sub mustăţi şi focurile sub ceaune, şi luna se ridica pe boltă, mare, bună, rotundă şi galbenă ca o mămăligă de mălai de lux — un personaj ciudat, cu şalvari de zeghe cafenie şi cu brîu de lînă roşie, se opri aproape de sălaş şi, făcîndu-şi mîinile pîlnie, începu să strige din toate puterile, cu o voce dogită de şliboviţă şi de tutun :

— Măăă ! Vătafee, măăă !... Ia vin' ia, vătafeee !...

Toată ţigănimea îşi pironi ochii dincotro venea glasul, iar vătaful puse mîna streaşină vederii. îşi scoase luleaua din gură şi răspunse cu glasul îngroşat de îngîmfare :

— Care iaşti hacolo, mo ?

— Om bun, bre ! Eu sînt, Dobre !

— Dobre, mo ? Tu iaşti, mo ?

— Eu, eu... Ţine cîinii, bre, c-am să-ţi spui o vorbă..;

Vătaful domoli cîinii cu strigăte în jargon, îşi puse luleaua la loc în colţul gurii cu buze crăpate şi vinete, de culoarea sîngelui vechi şi păşi, ţanţoş, înaintea vechiului său cunoscut şi client, Dobre, un sîrb cu grădinarii de zarzavaturi renumite, în marginea Roşiorilor de Vede.

— Ce mai veaste-poveaste, Dobre, mo ?

— Ce să fie, vătafe ? Am văzut c-aţi sositără pe la noi şi m-am abătutără o ţîră să videm dacă, anul ăsta, ai ce-vaşilea bun şi pentru noi, că măgarul pe care mi l-ai datară acuşi trei ani mi-a muritără şi-am rămasără eu în locul lui, taman acuşi cînd e de lucru la grădinărie.

— Iaste, cum să nu iaste... Anul hăsta, ham un ,,băiat" mo, cum rar ham mai havut. Numai că o să te coaste scump, că e marfă bună... Şi îi spuse preţul. Un preţ mare, de parcă ar fi fost vorba de un cal, nu de un măgar.

Sîrbul merse de văzu „băiatul", îl pipăi la piept, i se lăsă greu pe greabăn, ca şi cum ar fi voit să-l încalece, îi cercetă copitele, îi ciocăni dinţii cu o pietricică şi apoi îl trase afectuos de urechi. Ciuşi îl privea cu ochii miraţi şi întrebători.

— Frumoasă vită, bre, n-am ce zice. Dar e scumpă, prea scumpă. Nu face să dai atîţia bani pentru un măgar.

— Un măgar ca hăsta face mai mult decît un hargat cu simbria, că hargatul fură şi-njură, iar măgarul tace şi face !

Sîrbu cercetă încă o dată măgarul, mai mări preţul oferit dintr-un început, iar vătaful, după un schimb de păreri pe ţigăneşte cu alţi bărbaţi ai sălaşului, mai lăsă şi el ceva şi tîrgul se făcu.

— Să-l stăpâneşti sănătos şi la punga gros...

— Să dea Dumnezeu, bre...

Ciuşi nu înţelegea bine ce se petrece cu el. O presimţire rea însă îi întristase ochii, de îndată ce mîna sîrbului începu să-i mîngîie, posesiv, bretonul de pe frunte. Iar cînd vătaful îl dezlegă de ţăruş, cînd dancii începură să-l îmbrăţişeze aşa cum îşi îmbrăţişează fraţii mai mici, pe „nenea'", care pleacă să-şi facă armata, cînd Raliţa, fata vătafului, îşi desprinse din cozi o panglică roşie şi i-o înnodă fundă — ca o floare de sînge, în coamă — Ciuşi înţelese că ceva grav se petrece cu el. Şi aşa cum omul, în situaţii similare, îşi ridică ochii spre cer, el îşi pironi capul în pă-mînt şi toată puterea trupului şi a voinţei de rezistenţă şi-o încleşta în picioare.

Puţin psiholog, sîrbul îl apucă de căpăstru şi smuci. Ciuşi se opinti în pămînt şi rămase neclintit. Fu o clipă de surprindere generală. Foştii lui stăpîni îl priviră cu admiraţie. Sîrbul le surise savant, ca unul care vrea să spună că are el ac de cojocul oricărui măgar.

Şi atunci, pentru prima oară în viaţa lui, Ciuşi simţi umilinţa de a fi vită, pumnul sîrbului, mare cît o pătlăgea vînătă, prăbuşindu-i-se între ochi.

Durerea i se topi, împrăştiată în trup, ca un sînge nou. Cu o ultimă nădejde, întoarse capul şi privi spre cei din jur.

Vătaful se aşezase pe iarbă grecește și nu maia b în podul palmei, sub privirile atente ale tovarăşilor. Copiii

încremeniseră cu degete uitate în gură. Raliţa se aplecase
Ele locul sub ceaunul comun. Ciuşi îmc!ese că. odaîă eu banii primiţi în schimb:;! lui, toţi oamenii aceia deveniseră pentru el străini. Tot atu de străini ea si sîrbul care. înfuriat de primul insucv pumnului aplicat cu competenţă, începuse să-1 în:.
că, fără control, cu opinca. înţelesese că funia din noului stăpîn î! atare o viaţă nouă. nelămurită si dureroasă, cie vreme ce începe cu lovituri. înţeles..
ru *un* măgar nu e o calitate i personalitate şi, -;, cu grumazul încovoiat, cu ochit închişi şi cu chile blegi, porni în urma sîrbului, încetincl, c-o eruce muie în spinare.

Grădinăriile sîrbului se întindeau la marginea oraşului, aproape de cazarmă şi de abatorul comunal, oxulrn-du-şi, în noapte, parfumorile tari, de ardei, de păţi . de hrean, de sfeclă dulce şi de bălegar umed.

Deasupra grădinăriilor, printre stele galbene ca arpagicul, luna plutea ca o felie de dovleac turcesc coaptă în spuza norilor.

Nu se auzea decît şipotul apei prin şănţuleţele di straturile de legume, ca o gargară în gîtlejurfle grădini' şi lătratul unui cîine anonim în criză de lună plină. Ckişi simţea nevoia să pungă, să se trîntească cu burta la pă-mînt ca să simtă, sub inima lui dezolată, căldura Iui bună, prietenă şi ocrotitoare.

Ciuşi nu suspinase pînă acum niciodată. Şi. primul suspin, pe care nu-1 putu stăpîni, fu un răget groaznic, răscolitor de tăceri şi timpane.

— Ptiu ! Fir-ai al dracului, făcu sîrbul speriat din reveria lui.

De unde putea să ştie sîrbul drama muzicală care se petrece în gîtlejul unui măgar ? Căci un măgar — indiferent dacă vrea să-şi ţipe fericirea sau să-şi urle durerea — coardele lui vocale nu scot decît acelaşi sunet catastrofal. Şi chiar cînd. moralmente, măgarii simt nevoia să cînte, să-şi exprime melodios mulţumirea unei clipe, sau să traducă, în sunet, fericirea unei îneîntări — deşi, pentru ei personal, eînlă cu convingerea şi cambrarea interioară a unui perfect tenor — gîtlejul, ca o maşină infernală, cu resorturi independente, transformă cele mai subtile nu-

ante ale melodiei în acelaşi răget groaznic şi eminamente măgăresc.

Un răget în compoziţia căruia scîrţîie tramvaie Ia cotituri de şine, se zdrobesc cioburi de sticlă sub caterpilare, SP vaită sirene de vapor în primejdie şi intră în criză recruţi bolnavi de tuse convulsivă.

De aceea, neştiindu-se vinovat decît cu un suspin, Ciuşi însuşi se sperie de propriul său răget...

— Hoo ! C-o să mănînci acum, bre. Uite c-am ajun-sără la grajd, i se adresă sîrbul politicos şi parcă voind să se scuze de întîrziere, ca în faţa unui prieten înfometat pe care l-ar fi adus din oraş la masă, făcîndu-l să aştepte un ceas, fiindcă mîncarea nu era gata. Şi, consecvent celor spuse, sîrbul împinse cu piciorul uşa grajdului, ca un paz nic uşa temniţei în calea prizonierului condamnat la muncă silnică, datorită unei erori judiciare.

Ciuşi se opri în prag să cuprindă, cu o singură privire, încăperea care avea să-i servească drept culcuş, adăpost şi eventual alcov.

In întunericul grajdului, odată cu mirosul finului, nările lui desluşiră, de îndată, mirosul — cald şi specific — al unui tovarăş de singurătate şi suferinţă.

Şi, dintr-0 dată, Ciuşi nu se mai simţi atît de nenorocit.

Un măgar mai mult, într-un grajd străin, înseamnă tot atît de mult pentru alt măgar, cît înseamnă pentru un român prezenţa altui român, într-un local de noapte, la Paris. De aceea, Ciuşi se grămădi, dibuind întunericul, cît putu mai aproape de noul compatriot şi ca o dovadă de netăgăduit şi imediată simpatie, îi dădu de cîteva ori cu coada peste ochi, în chip de bezea şi de salut.

— Eh ! Acu', bre, fîn aveţi, apă este... noapte bună la boieri ! zise sîrbul isprăvindu-şi treaba şi trăgînd după el uşa grajdului. Ciuşi îi ascultă paşii depărtîndu-se, rămase o clipă gînditor şi, dornic să-şi cunoască cît mai repede prietenul de iesle, aşa cum sînt dornici copiii de şcoală să se împrietenească cît mai iute cu colegii lor de bancă, se apropie de el şi ii înghesui liric cu picioa rele de dindărăt.. Prietenul răspunse cu o egală politeţă, dîndu-i — amical — o copită între coaste. Şi-atunci, abia, Ciuşi îşi putu da seama, cu o plăcută surprindere, că to varăşul lui de grajd nu era un măgar propriu-zis, ci o măgăriţă în toată splendoarea tinereţii şi a măgărimii ei.

Pe măgăriţă o chema Bleaga.

Era o fiinţă puţintică la trup, docilă, harnică şi totdeauna ţinînd ochii plecaţi a ruşine, în pămînt, ca o domnişoară de măritat crescută la „Ursuline".

Unică la stăpîni, muncea din greu în grădinăria sîr-bului şi unica ei mulţumire o găsea noaptea, cînd — singură în grajdul plin de greieri şi de bălegar — îşi lungea trupul pe paiele îmbibate de propriul ei miros şi, ru-megînd un şomoiog de fîn parfumat, îşi da drumul gîn-durilor în lumea cea fără de pereche a visurilor.

Visuri, în împărăţia cărora Făt-Frumosul etern al sufletelor dornice de iubire lua aspectul unui măgar alb, cu căpăstru de argint, cu bot de catifea umedă şi cu copite elegante de chihlimbar negru.

Dar, cu toate că Ciuşi nu întrunea nici una din aceste calităţi, de îndată ce deveni tovarăşul ei de muncă zilnică şi de reverie nocturnă, Bleaga simţi pentru el mai mult decît o prietenie obişnuită, suprapunîndu-i — cu imaginaţia ei de femeie romanţioasă — una cîte una, toate calităţile Făt-Frumosului din vise.

Şi, dacă în timpul nopţii, dragostea ei se poetiza imaterială, această dragoste devenea, ziua, o nevoie de a se materializa în atenţiuni şi sacrificii continue. De aceea, Bleaga îi lăsa lui fînul cel mai curat din porţia comună, nu bea niciodată înaintea lui, ca să nu-i tulbure apa şi, cînd aveau de dus poveri împreună, ea se opintea din răsputeri ca să-i uşureze lui truda.

Dragostea măgarilor se aseamănă cu a liceenilor şi cu a poeţilor.

E pură şi dezinteresată, feciorelnică, mistuitoare. Aşa o simţea şi Ciuşi în „forul său interior".

De aceea, zi după zi, amina clipa destăinuirii, mulţu-mindu-se, ca şi Bleaga, să facă aceleaşi sacrificii pentru ea, în ceasurile de muncă şi de hrană, iar noaptea — în ceasurile de insomnie — mai viril şi mai puţin resemnat decît ea, să se dea cu capul de iesle, căutînd să relanseze prin astfel de dureri, focul suferinţelor morale.

Firește, din toată idila lor șovăielnică, discretă și lili-ală, sîrbul — element prozaic în lumea măgarilor, ca şi orice măgar în lumea sîrbilor — nu putu observa decît că cei doi amorezaţi, de cînd sînt împreună, slăbesc, tin-zînd să rămînă numai urechi.

Îşi făcu înţelepţeşle socoteala că măgarii muncesc prea mult şi, ca om ce ţinea la avutul lui, se gîndi să le uşureze munca, lăsîndu-i după-amiaza să pască liberi în pajiştea de lingă grădinărie.

Aşa. în mijlocul naturii (codoaşă dumnezeiască a tuturor celor ce se iubesc, indiferent de numărul picioarelor) pentru Ciuşi şi Bleaga începură să sune adevărate ceasuri de iubire, prevestitoare ale zilei hotărîtoare în materie.

Şi ziua hotărîtoare în materie veni.

Era o înserare limpede, linişti irfumată. Amurgul cobora de pe dealuri, cu tălăngi la gît. Soarele se ghemuise în ierburi ca un arici cu ţepi de aur şi, la cazarma de lingă grădinărie, un recrut, tolănit pe tunică, cinta rural din ..cianarel".

Ciuşi şi Bleaga păşteau, alături, iarba crudă cu soarele de peste zi închegat pe sfîrcuri în mărgele moi de rouă. Pătrunşi de poezia clipei, îşi cedau unul altuia — cu politeţe omenească — trufandalele şi delicatesele cîmpului : margarete de cretă unse la mijloc cu miere galbenă, maci de sînge cu cearcăne vinete sub ochi, clopoţei cu *crepe georgetie,* păpădii de puf de lebădă şi ciu-boţici de şofran, festonale cu gălbenuş de ou.

Şi, fiindcă la măgari mînearea ţine loc de conversaţie, se înţelegeau perfect si erau fericiţi pentru că erau măgari, pentru că erau singuri şi pentru că erau liberi, cu copitele pe pămîntul bun şi cu sfîrcurile urechilor in cerul fără diferenţe de rasă.

Şi poate şi clipa asta ar fi trecut lipsită de urmări, ca atîtea aHele tot aşa de poetizate de crepuscul, dacă un bondar imens — cu motor de avionetă de turism în gî-tlej — n-ar fi făcut un viraj greşit, văzîndu-se astfel silit să aterizeze forţat în urechea măgăriţei.

Trezită din reveria ei lirico-vegetariană şi cuprinsă de panică, Bleaga îşi pierdu cumpătul şi, neştiind ce să facă şi cum să se apere, aşa cum un ofiţer ofensat recurge, ca ultim argument, la scoaterea săbiei din teacă, recurge şi ea la suprema ei posibilitate de apărare. îşi făcu vînt şi cu toată puterea azvîrli în neştire cu picioarele ultime, potrivindu-le însă. printr-o manevră greşită, exact în singurul loc unde nu voise să dea, adică între ochii adoratului.

Ciuşi primi lovitura cu măreţia unui general în fruntea căruia se înfige, neprevăzut, un glonţ, rătăcit pînă la postul de comandă.

între timp, recăpătîndu-şi sîngele rece o clipă pierdut, bondarul execută un looping scurt în cuprinsul urechii, apoi îşi luă zborul în spaţiu, suplu ca un pilot care a făcut o figură intenţionată, ştiindu-şi acrobaţiile aeriene urmărite de binoclul unei logodnice sportive.

Abia liniştită, cu spaima încă bulbucată în ochi, ne-ştiind cum să se scuze şi să-şi arate părerea de rău pentru lovitura dată atît de prozaic iubitului, Bleaga lăsă frîu liber elanului liric care o anima şi se lipi de Ciuşi într-o lungă rmngîiere păroasă.

Fericit de întorsătura pe care o luau lucrurile, Ciuşi îi răspunse la fel. Ii simţi respiraţia accelerată şi cu temperatură inedită şi trupul ei răzimat de al lui într-o atitudine clară de abandon. Ii văzu coada fluturînd, asupra lui, ca voalul minunat al lui Salammbo şi, în ochii ei mari şi vineţi, ca două prune tomnatice, desluşi privirea cea anume.

îşi simţi urechile vîjîind de pasiune şi tîmplele zvîc-nind boccaccian sub căpăstru... Biruit, emoţionat, fermecat, întinse către ea botul, într-o atitudine de gură şi, ca un tînăr emoţionat care nu mai ştie ce să spună, căzu în genunchii din faţă, înaintea ei.

Cîteva zile după această întîmplare, care marcase o epocă nouă în viaţa celor doi măgari, Dobre sîrbul primi (j înştiinţare ciudată. Primarul din Roşiorii de Vede îi trimitea vorbă că, dacă „se mai aud răgind, măgarii de la grădinărie, în timpul nopţii, turburînd liniştea cetăţenilor, îl va da în judecată şi va pune guarzii comunali să împuşte pe contravenienţi".

Cunoscînd „de visu" motivele expansiunii vocale ale măgarilor săi, sîrbul chibzui că, pentru a face voia primarului, singura soluţie era să despartă pe cei doi îndrăgostiţi, nemaidîndu-le putinţa ca, fiind împreună, să reediteze concertele lor pasionale. Şi chiar de a doua zi hoiărîrea aceasta fu tradusă în fapt.

Ciuşi fu lăsat să pască mai departe în livada plină de flori şi de amintiri, iar Bleaga fu exilată într-o ogradă vecină, în compania unor cai birjăreşti, printre care un anume Murgu, armăsar tînăr şi nervos, îşi purta cu aro-

ganţă şoldurile durde şi coama înzorzonată cu panglicuţe albastre. Iar, pentru noapte, Bleaga fu invitată să doarmă într-un şopron, situat tocmai la capătul grădinăriilor.

Din primele zile de exil, Ciuşi îşi cîntări toată durerea sufletului şi toată disperarea trupului frămîntat de dorinţe zadarnice. îşi dădu seama că de-abia acum încep adevăratele suferinţe care înalţă pe vită la rangul de om.

Pe Bleaga n-o mai putea vedea aproape deloc. Numai dimineaţa, în timpul muncilor diverse, deşi nu mai trăgeau la acelaşi ham, deşi nu mai lucrau pentru prosperitatea aceluiaşi pogon de zarzavat, se puteau lotuşi zări la o întretăiere de poteci, prinlr-o ştirbitură de uluci sau într-o deschizătură de porţi.

în clipele astea rare, preţioase, Ciuşi simţea că îi fuge pămîntul de sub picioare, iar Milos, băiatul sîrbului, care îl mina, se mira şi chiuia de bucurie „c-a luat-o măgarul la trap, fără să-i dea bice".

Şi Ciuşi fugea, într-adevăr, cît îl ţineau puterile, cu speranţa vană că va putea ajunge pe cea, mereu mai departe.

După-amiaza, în timpul păscutului, singur în mijlocul timpului, Ciuşi, trecut la panteism, îşi ph*onea ochii în soare, îi întorcea după el, aşteptînd parcă să coboare de acolo scăparea cea mult aşteptată.

De cîteva ori se gîndise să evadeze şi, cu orice risc, să se avînte alături de Bleaga şi mai ales alături de Murgi*.

Murgu ăsta îi făcuse întotdeauna o impresie proastă. Era îngîmfat ca un cal de circ, prost ca un cal de saca şi dispreţuitor ca un cal de curse. Din primul moment în care îl văzuse, Ciuşi simţise, pentru el, repulsia şi antipatia pe care burghezii însuraţi de curînd o simt pentru aşa-zişii „ţipi", oploşiţi sub poalele largi ale societăţilor înalte în descompunere, ca ciupercile otrăvitoare sub zidurile mănăstirilor în ruină. Ar fi vrut — mai ales de cînd îl văzuse nechezînd şi scuturîndu-şi coama, în prezenţa adoratei sale — să-i iasă o singură dată în faţă. să-1 măsoare de sus pînă jos şi să-i întoarcă spatele, ple-cînd de lîngă el cu Bleaga alături, „precum ca să se ştie".

Dar sîrbul, bănuind gîndurile lui de evadare, ca să previe orice surpriză şi mai ales de conflict cu primarul. în chiar ziua sorocită de Ciuşi eliberării, îl legă strîns de

un ţăruş, cu un crîmpei de funie, mărginindu-i la cîţiva paşi, de jur-împrejur, posibilitatea de expansiune.

în clipa aceea, privind pe Dobre cum bate ţăruşul în pămînt, Ciuşi simţise — pentru prima dată — instinctele carnivore : ar fi mîncat toţi sîrbii din lume, simplu, ca pe o legătură de morcovi.

Seara, cînd se întorcea în cuibul gol cu miros bun şi tandru de grajd, gîndul lui pornea pătimaş către Bleaga, pe care o ştia singură în şopronul de la capătul celălalt al grădinăriei, băi$uind-o mistuită de acelaşi neastîmpăr erotic, de acelaşi chin ucigător al despărţirii şi singurătăţii. De aceea, Ciuşi, în fiecare din aceste nopţi teribile, lăsa fînul neatins şi, pietrificat de amor, îşi înfigea urechile în singurătate, ca două scoici în adîncuri de mări şi asculta tăcerile, aşteptînd să desluşească chemarea dorită şi alinătoare a celei de departe, fără să bănuiască, nenorocitul de el, că în acelaşi timp, consumată de aceeaşi disperare şi de aceleaşi nădejdi, urechile adoratei, cufundate similar în misterul nopţii, adulmecau, din aceeaşi singurătate, nechezatul viril şi sforăitor al numitului Murgu.

Luni după luni trecură peste grădinile sîrbului, cu zile la fel de pline, pentru Ciuşi, de tristeţe uniformă şi de zădărnicie. în tot acest timp, dragostea lui crescuse, îuînd proporţii supramăgăreşti, alimentată de gelozie şi lipsită de satisfacţii, ca un incendiu suflat de vînt şi lipsit de guri de apă. Distrus moralmente şi epuizat trupeşte pînă la ultima resursă de energie, Ciuşi abia mai putea munci onorabil, îmbătrînit prematur ca un deboşat ne-urastenizat şi chinuit de presimţiri rele, ca un candidat la sinucidere.

Şi, poate, multă vreme încă, lucrurile ar fi continuat să meargă la fel, dacă, într-o dimineaţă, ieşind la lucru ca de obicei, Ciuşi, n-ar fi observat că Bleaga lipseşte, fiind înlocuită la ham de un om tocmit cu chirie, ca o vită oarecare. Cum niciodată de cînd erau împreună la serviciul sîrbului, Bleaga nu lipsise de la lucru, Ciuşi îşi dădu seama că ceva neobişnuit se petrece cu ea.

Cutremurat de gînduri negre, porni la muncă cu picioarele moi, cu capul în pămînt, cu urechile îndurerate, îndeplinindu-şi fără chef, fără bunăvoinţă, fără atenţie,

obligaţiile de sclav, ceea ce îi atrase din partea lui Milos, surprins că „măgăreaţa" calcă anapoda în ham, o serie de lovituri aplicate artistic, peste ochi, cu pleasna biciului şi peste coaste cu codirişca.

Dar Ciuşi nu simţea arsura loviturilor. Gîndul lui era numai la Bleaga. Şi-o închipuia vîndută altui sîrb sau poate chiar stăpînului lui Murgu, care era geambaş şi fabricant de mezeluri. îşi închipuia că ceasul despărţirii definitive a sunat, închizînd în ultima lui bătaie şi cea de pe urmă nădejde.

Şi-o închipuia moartă în mijlocul şopronului, cu ochii sleiţi, cu carnea rece, năpădită de gîngănii.

Gîndul că n-o va mai vedea niciodată, că povestea lui de iubire s-a sfîrşit pentru totdeauna, îl făcea să-şi simtă sufletul sălciu şi coada grea ca o aripă frîntă.

De aceea, cînd ceasul de odihnă sosi şi Milos îi dădu drumul din hamuri, înjurîndu-l de obiecte şi sărbători bisericeşti, ca pe un creştin oarecare, Ciuşi nu mai luă drumul grajdului, ci, indiferent, neclintit, rămase pe loc, ca o piatră cenuşie.

Atunci observă că, la grădinărie, se petrece ceva neobişnuit, într-un tempo de zarvă şi alertă.

Visa, nevasta sîrbului, alerga de zor, du cînd în braţe saci rupţi şi ţoale vechi, către şopronul de la capătul grădinăriei. Milos, pus în curent, pe sîrbeşte, cu cele ce se petrec, chiuia aruncîndu-şi de entuziasm fesneacul în aer, iar Dobre, din uşa şopronului, făcea semne neînţelese cu braţele lui scurte şi groase ca nişte castraveţi de sămînţă.

Ciuşi, privi toate astea, la început fără interes, apoi cu surprindere şi, în cele din urmă, cu emoţie. îşi dădu seama că centrul tuturor preocupărilor este şorponul de unde nu mai ieşise Bleaga şi zguduit de fiorul unei ultime speranţe, ascunzîndu-se hoţeşte de privirile celor din curte, porni şovăind într-acolo.

Cînd ajunse, toată lumea era înăuntru. Se opri în uşa deschisă şi privi.

Bleaga era acolo : vie, veselă, deşi parcă slăbită, ca după o muncă istovitoare. Alături de ea, înfăşurat în ţoalele aduse de Visa, pruncul căruia Bleaga îi dăduse naştere, cu cîteva clipe mai înainte, aburea ca o pline caldă scoasă din cuptor,

Ciuşi simţi un val de sînge cald împrăştiindu-i-se în trup, aşa cum se împrăştie apa din furtunul sîrbului într-un strat de pămînt ars de secetă.

înţelese că Bleaga pecetluise dragostea lor obidită şi persecutată, prin naşterea acelui fiu din care se ridica aburul cald, ca fumul dintr-o jertfă primită de zei.

Dintr-o dată, Ciuşi se simţi o fiinţă superioară. Acum nu mai era măgar. Era tată. De aceea nu mai ţinu socoteala de nimeni şi de nimic. Surprins de grandoarea sentimentului patern, se repezi pe uşa şopronului înăuntru.

Fu un moment de panică generală. Sîrbul şi cu ne-vastă-sa se dădură speriaţi în lături. Milos sări, ca o broască, pe fundul unei putini răsturnate şi Bleaga însăşi, înfricoşată, încercă să se ridice, căutînd să-şi protejeze pruncul cu propria ei făptură. Nu izbuti, însă, decît să-l dezvelească din ţoale.

Şi pruncul apăru la lumina zilei, speriat, puţintel, caraghios, dezorientat şi prevăzut cu două urechi enorme, ca şi cum restul trupului ar fi fost un simplu accesoriu al lor.

Ciuşi scoase un răget aproape omenesc. Ochii i se împăienjeniră subit de vinişoare roşii şi tulburi, ca şi cum cineva i-ar fi dat cu bulion în **ei.** Trupul i se zgudui de cîteva ori, smucit de convulsiuni, apoi se prăvăli, neînsufleţit, la pămînt.

Noul născut era catîr.

Post-scriptam. Din pielea lui Ciuşi s-a făcut mai tîrziu, o tobă mare, pentru muzica militară a Regimentului 30 de infanterie.

BOBY

La început, Boby a fost un căţel mic şi drăguţ, lipsit de familie şi de ochi, rătăcit **într-o** noapte pe stradă.

Vardistul din p[r""]■ **«are** se plictisea în noaptea aceea ploioasă — lipsită de slujnice şi de interes — a auzit scîncetele căţelului ghemuit lîngă grilajul **unei** case impunătoare şi, apropiindu-se de el, a scuipat grav pe trotuar şi-a zis cu voce tare :

— Uite-un cîine... ,

După asta 1-a ridicat de jos, i-a dat un bobîrnac afectuos între ochi şi 1-a vîrît în buzunar, ca pe un corn, zicîndu-.şi, de data asta în gînd ;

„Cîinii şi potcoavele găsite aduc noroc la casa omului. Să-1 luăm... fără proces-verbal../'

De îndată ce-a intrat în posesia vederilor sale, Boby, care era un cărei de rasă şi nu pulea şuieri mirosul de cizme unse cu „seu de peşte", cultivat ca o distincţie în familia vardistului, şi-a ridicai coada ca *un* panaş şi-a plecat. în lume.-... s-o înfrunte, s-o latre, s-o muşte şi s-o cucerească, ca un d'Artagnan oarecare printre muşchetarii căţeilor.

Primul popas 1-a făcui în poala — cu miros de tutun şi de garoafe — a unei ehivuţe, care, drept prim semn de simpatie, i-a pus în jurul gîţului o „pamblică" roşie şi semeaţă.

După asta, 1-a legal c-o sfoară de un picior şi 1-a scos „la vedere".

Boby a făcut atunci cunoştinţă cu Calea Victoriei. Ţoală lumea care se oprea să-1 mîngîie şi să-1 tocmească îl plictisea...

De aceea a fost foarte îneîntat cînd, desfăcîndu-i-se piciorul prizonier, a fost vîndut, cu o sută de lei, unei doamne, foarte bălrînă, foarte urîtă, foarte parfumată şi cu perucă.

în casa acestei doamne, care se numea Desdemona şi care ştia să citească soarta oamenilor în zaţul de cafea neagră şi în douăzeci şi patru de cărţi cu purici, Boby a învăţat două lucruri importante :

1. Că pisicile nu se pot mărita cu cîinii... (Doamna Desdemona avea opt pisici negre) ;

2. Că viitorul unor oameni trebuie să fie foarte mic, de vreme ce încape într-o ceaşcă de cafea turcească.

Cînd au venit de la poliţie s-o aresteze pe doamna Desdemona, despre care se aflase că mai are şi ocupaţia de a sustrage portofele şi diferite mărfuri, prin tramvaie şi magazine, fiind „cleptomană", după cum pretinde dînsa, Boby a recunoscut printre vardişti şi pe primul său proprietar.

Dar cum Boby devenise, pînă în acel moment, un căţelandru în toată putere;» cuvîntului, vardistul nu l-a recunoscut şi s-a mulţumit, pentru a doua oară, să scuipe tu gravitate şi să zică tot cu voce tare :

— Uite-un eîine !... ÎI arestăm şi pe el, domnule şef, că e complice d-al „cremcnalei" ?

Se vede treaba, însă, că domnul şef simpatiza cu complicii, fiindcă, drept răspuns la propunerea vardistului, pe Boby l-a mîngîiat în creştet, şi pe el l-a făcut „vită încălţată", în fală.

„Cu cizme !" şi-a zis. în gîndul lui, Boby, care nu uitase încă parfumul primei lui nopţi, petrecută în tovărăşia vardistului.

La domnu' şef — care. în urma arestării operată la doamna Desdemona — devenise proprietarul lui. Boby a început să iubească...

Trei luni a iubit platonic pe mizerabila aceea de Bombonica, căţeaua unui locotenent de administraţie de alături, în acel moment reţinut — în prevenţie — pentru servicii aduse statului...

Dar domnu' şef avea şi-o fată.

O chema Angela şi era blondă şi tîrtoşe, ca o păpuşă de turtă dulce, cu cap de înger lipit în vîrful trupului.

Angela îi iubea pe Boby — în toate cazurile — mai mult; decît Bombonica.

îl culca seara cu ea în pat şi-i căuta în cap, ca unui soţ.

Uneori îl săruta pe ochi, ca pe un amant.

Cu toate astea, Boby, obsedat de amintire, visa, noaptea — culcat în aşternuturile de zestre ale fetei domnului şef — numai maidane pline de soare, de bălării, de gunoaie şi de căţele lirice...

Intr-o zi, domnişoara Angela a fost răpită, în virtutea unei foi dotale de două pagini, de către locotenentul de administraţie de alături, ieşit din prevenţie pe cauţiune morală.

Boby a fost obligat, din această cauză, să trăiască, în sfîrşit, sub acelaşi acoperămînt cu Bombonica.

Dar toate legăturile de dragoste au un capăt...

De aceea, Boby, dîndu-.şi seama că nu poate lupta cu un întreg cartier de cîini — fanţi şi mîrlani — ca să apere reputaîb Bombonichii, într-o bună zi a părăsit-o, şi, pă-

răsind domiciliul conjugal, s-a dus drept înainte pe Mnia de tramvai, fără să privească în urmă, purtînd în suflet amărăciunea mare a primei despărţiri definitive.

Pentru că Boby o iubea, cu adevărat, pe Bombonica. Ea reprezenta pentru el dragostea însăşi.

O iubea atît de mult şi de statornic, încît, în faţa uşurinţei cu care ea privea lucrurile şi cîinii, se hotărîse să fugă.

Să fugă departe... să moară... închizînd în inima lui sîngerată — pentru vecie — amintirea acestei căţeluşe adorate pînă la sacrificiul personal.

Sinuciderea lui Boby a fost un eveniment în tot cartierul.

Tramvaiul trecuse peste el, retezîndu-i capul ca o ridiche. Şi, Boby trecuse la rîndul lui, în raiul mic, plin de oscioare de pui, de miez de pîine muiat în lapte dulce şi de farfurii pline de sosuri picante, rezervat căţeilor defuncţi, ducînd cu el, în nări şi pentru eternitate, mirosul delicat şi tulburător al Bombonichii lui...

Dar, la porţile raiului pentru căţei, o societate anonimă pe acţiuni, cu consiliu de administraţie şi cu dividende mari, a trimis o echipă de hingheri. Boby a fost evaluat de ochii lor pricepuţi şi trimis apoi, de la porţile raiului, într-o fabrică cu miros acru şi praf de tanin.

De la moartea lui Boby trecuse un an.

Cînd a ieşit din magazinul de pe Calea Victoriei, doamna Angela a încercat să-şi puie pe degetele sale groase şi roşii ca nişte cîrnăciori de Debreţin, perechea de mănuşi noi, abia cumpărate.

Şi după ce amîndouă mănuşile îi acoperiră mîinile, doamna Angela şi le privi eu admiraţie.

— Vai ce frumoase sînt ! îşi zise ea.

Dar... fără să ştie cum, fi 4 dea seama de ce, simţi că mănuşa stingă începe să-i ardă palma şi să i-o strîngă ca o cămaşă de forţă...

Şi cum ar fi putut ea să bănuiască că pielea lui Boby — transformată în mănuşă pentru mîna ei stingă — prin-tr-o afinitate romantică şi inexplicabilă, recunoscuse în pielea mănuşii sale din mîna dreaptă parfumul delicat şi

tulburător al Bomboni-chii, căzută pradă aceleiaşi societăţi anonime pe acţiuni, în urma unui banal accid«nt de automobil.

Dumnezeul căţeilor (trebuie să fie un Saint-Bernard bătrîn şi năpârlit) făcuse dreptate bietului Boby...

CINCI SCIUSORI

Ai primit ieri de dimineaţă, duduie frumoasă, cinci scrisori, pentru că te iubesc cinci inşi.

Le-am văzut aruncate, ca nişte petale desprinse din-tr-un enorm trandafir artificial, pe masa dumitale „de lucru" încărcată ca o vitrină de drogherie cu flacoane de toate mărimile : cutioare cu format simpatic şi conţinut dubios ; pufuri moi şi pulvcrizatoare luxoase ca nişte pui de sifoane de familie nobilă ; lucruri multe, mici, drăguţe şi inutile, dintre care se deosebeşte ţanţoş un ruj impertinent. (Impertinent, pentru că aseară peirecînd noaptea în tovărăşia unei candide batiste, în interiorul genţii dumitale, i-a muşcat şi i-a însîngerat obrazul de mătase.)

Te iubesc cinci inşi. Un pianist, un poet (elev în clasa a VII-a de liceu), un pictor, un locotenent de cavalerie şi *un* senator văduv şi sentimental.

Mi-ai dat voie şi-am citit scrisorile. Iţi cer iertare că le voi reproduce aci fără să te întreb. Cei cinci (nu din Frankfurt) mă vor ierta, de asemenea, cred, iar pentru a înlătura orice bănuială de recunoaştere, te voi boteza pe dumneata, duduie frumoasă, Alina.

Iti scria pianistul :

„Oh ! Alioa !...

Imaginea ta se întreţese în visurile mele ca o obsesie simfonică. Şi văd ochii tăi tandri ca doi bemoli, zîmbetu-ţi perlat, ca un triolet, dinţii tăi albi şi lucitori ca o minusculă claviatură de ivoriu, privirea-ţi prelungită ca o notă cu punct, talia ta mlădioasă şi cambrată ca o acoladă, coa-fura-ţi împletită ca o cheie de sol (probabil că adoratorul dumitale. Alina, nu ştia că ţi-ai sacrificat astăzi părul abundent — căzut ca o jertfă blondă pe pardoselile de la «Hona»), sînu-ţi timid ca o Berceuse de Brahms (cred că ar t'i mai exact dacă ar fi zis «ca două Berceuse de P>",->nms»). picioarele-ţi mici şi nervoase ca două lieduri de Schumann.

Vino[1].... Vino, ca o inspiraţie şi cu mîinile tale < melodia dragostei pe clapele sufletului meu. Vino ! Te aş tept — unde ţi-am spus — respectuos şi cuc ca un imn !..."

Urmau apoi rîndurile poetului elev de liceu regulat, citeţ, cu un scris în formaţie. Proprietarul lui îl vrea mare şi drept şi tocmai din acest moli- ui era pe alocuri cursiv şi mic.

„Zînă frumoasă care locuieşti în castelul basmului blînd şi dulce al vieţii mele, Alina Cosînzeana !... Alina Cosînzeana !... Alina Cosînzeana !...

De un an de zile, un sentiment mai puternic decît ra ţiunea, un sentiment sfînt şi sacru mă stăpir. nă ră neşte, mă chinuie, mă doare. La început nu mi-am dat seama. Am crezut că e o copilărie trecătoare. Dar acum ?... Acum simt că nu mai pot... simt că trebuie să vorbesc.

Vă iubesc, domnişoară Alina !

Imaginea ta (în numele iubirii mele, iertaţi-mă că vă tutuiesc) mă urmăreşte pretutindeni ca gîndul unui examen, îmi apari în orice clipă, în orice minut, în orice ceas, în orice zi, în orice noapte, înaintea ochilor mei plînşi, ispitindă (acesta e un cuvînt creat de mine în poezia EA ce-am scris-o ieri pentru dumneavoastră), frumoasă — mai presus de orice închipuire. Te văd aşa cum eşti, cu ochii tăi albaştri ca două pete de cerneală antracen, cu braţele albe şi sculpturale ca ale Venerei din Milo, cu gura roşie ca un mac.

Mi-ai tulburat apa sufletului meu, cu jocul tău mic şi misterios — ca o nimfă din străvechi care se joacă cu vîrful parfumat al piciorului gol — în apa unui Iac mistic din mijlocul unei păduri seculare.

Ai milă de un biet suflet care sîngeră de dorul tău, iar dacă nu, căci dragostea nu se cere ca o pomană, arun-că-ţi în altă parte privirea ta, care mă-ncurcâ .şi mă zăpăceşte, ca o ecuaţie cu două necunoscute. Aştept cu nerăbdare un mic răspuns, un rînd-două cel puţin, pentru a şti ce-am de făcut pe lumea asta ! ! !...

P.S. Vă rog, cu lacrimi în ochi, a-mi răspunde pe adresa unui prieten intim al meu, pentru că acasă mi se citesc scrisorile. Adresa lui este : Vasilică Constaniinescu, student, str» Speranţei colţ cu Fericirii, Loco."

A treia scrisoare era închisă într-un plic mare, galben — *couleur des fcuilles qui lombent* — cu mărcile lipite la întîmplare.

L-am desfăcut şi pe acesta şi am citit :

„Alina ! Ştiu, căpşorul tău naiv şi bucălat de copil se va face o clipă serios, cînd va citi raidurile astea. De-ar rămîne serios pînă la urmă !...

Alina, mi-eşti dragă ! Eşti un portret minunat, o capodoperă cum numai Renaşterea a ştiut să dea.

Cine n-ar fi vrăjit de ochii tăi albaştri ca două mărgele de cobalt, adînciţi sub fruntea-ţi netedă ca o paletă de cristal ?

Cine n-ar vrea să sărute buzele tale sîngerate de carminul unui apus de soare flamand, buzele care zîmbesc mai frumos si mai de nepătruns decît Gioconda lui Da Vinci ?

Cine nu s-ar înfiora simţindu-şi părul mîngiiat de degetele tale subţiri ca nişte pensule de bambus, cine nu şi-ar urla fericirea simţindu-te în braţele lui, mlădioasă ca o culoare în ulei ?

Ce folos că am talent pe care mi-1 recunoaşte o lume întreagă, chiar criticii cei mai acerbi, dacă adevărata mea capodoperă n-o pot realiza ?

Vino şi aşază-te pe şevaletul vieţii mele, pînză magică pe care dragostea mea, cu peneluri lungi de sărutări, va picta cel mai frumos tablou..."

Scrisoarea locotenentului de cavalerie, parfumat violent cu parfum de zece lei gramul, purta o ştampilă de ceară pe care se zărea efigia unui cap de cal, cu botul lung şi fin ca al unui ogar rusesc.

„Domnişoară,

îmi veţi scuza îndrăzneala de a vă smulge cîteva clipe din timpul dumneavoastră preţios, plictisindu-vă (nu mă îndoiesc) cu rîndurile de faţă. Vedeţi însă, sînt împrejurări în care omul e biruit de sentiment.

Căci, într-adevăr, mi-aţi inspirat, Domnişoară, un sentiment profund din mirajul căruia nu mai pot ieşi de-a-cum trei zile, de cînd norocul v-a scos în calea vieţii mele, la «Taina».

Nu găsesc cuvinte potrivite pentru a-mi exprima starea mea sufletească. De fapt, limba noastră românească e foarte săracă, şi apoi n-am darul de a scrie. Altora soarta le-a rezervat acest dar divin şi convingător.

Nu credeţi că prin aceste îînduri vreau să mă insinuez fn sufletul dumneavoastră. Nu ! Departe de mine acest gest meschin.

Vreau numai să vă fac să ştiţi că întotdeauna aveţi în mine un prieten care vă stă la dispoziţie orişicînd, un prieten pe care puteţi conta.

Ştiind că călăriţi în fiecare duminică la Şosea, îmi fac plăcuta datorie de a vă ruga să-mi faceţi plăcerea şi onoarea de a-mi permite să vă însoţesc, permiţîndu-mi în acelaşi timp să vă ofer pentru această cavalcadă călare calul meu, la care ţiu mai mult ca la orice pe lume. Ce fericit ar fi calul meu şi cu cîtă plăcere v-ar purta, dacă ar şti că aveţi un pic de simpatie pentru stăpânul lui, cel mai umil dintre admiratorii dumneavoastră !

P.S. Dacă primiţi, vă rog să-mi spuneţi ca să vă trimit calul prin telefon."

Cea din urmă scrisoare, vîrîtă într-un plic cu „en-tete". conţinea scrisul ramolit al unui tacit membru al maturului corp, pe care strămoşii noştri romani l-au botezat Senat.

Nu ştiu cum e cel ce a scris acele rînduri, ştiu însă că le-a redactat într-un stil viguros, de om care ştie ce scrie.

„Duduită dragă,

Nu mai sînt la vîrsta de a scrie versuri împănate de complimente. Te-am văzut şi mi-ai plăcut mai mult ca discursul şefului partidului nostru. Ştiu cine eşti, ce eşti şi ce faci.

Eşti orfană şi inteligentă. Ai şi nişte parale, nu însă destule pentru ca frumuseţea şi tinereţea dumitale să se poată dezvolta. De aceea îţi propun să-mi dai iluzia unei tinereţi pe care nu m-am hotărît încă s-o regret.

Iţi pun la dispoziţie o casă în centru, un automobil, şi-ţi dau cincizeci de mii de lei lunar să faci ce vrei cu ei. Nu-ţi cer decît să fii singură şi drăguţă cu mine la orele şi în zilele cînd timpul şi sănătatea îmi vor permite su viu să te văd.

Te previu că nu viu niciodată pe neaşteptate, nici mai devreme de ora fixată. înţelegi ce vreau să spui.

Gîndeşte-te bine şi râspunde-mi în trei zile ce hotărăşti.

Eu stau la Athenee Palace."

• " " " ' " " t i » » * "

Şi după ce am isprăvit de citit ultima scrisoare, te-am privit curios, duduie frumoasă şi te-am întrebat ce zici ?

Dumneata îţi făceai toaleta unghiilor şi prin geamul deschis pătrundea aer matinal şi crud de primăvară. IVIi-ai răspuns natural, aşa cum ştii dumneata să răspunzi :

— Scrisoarea din urmii, să-ţi spun drept, m-a pus ni-1 el pe gînduri î

Am înţeles, duduie frumoasă ! Peste trei zile te muţi din locuinţa de-aci !...

PUŢINĂ **FILOSOFIE**

Toată lumea care îl cunoştea, începînd cu rudele şi terminînd cu colegii săi de slujbă, se obişnuise să-1 poreclească „filosoful".

Filosoful, pe numele său patronimic Andronache Manolescu, era un om de cincizeci de ani. înalt ca un călăraş eu schimbul, cu ochii biînzi şi cinstiţi de cîine ciobănesc, cu redingotă de pastor protestant (totdeauna scuturată şi mirosind a benzină), cu cărare dreaptă despicîndu-i părul in două părţi egale, cu pălăria tare (iarna neagră şi vara gri), cu umbrelă pe vreme înnourată şi baston cu miner de argint, pe timp frumos.

Avea o slujbă importantă la Ministerul de finanţe, o pereche de case cu etaj pe Clopotarii-Vechi şi o nevasiă mai tînără cu optsprezece ani ca el. în plus, avea şi un sistem filosofic — producţie proprie — datorită căreia izbutise să trăiască întotdeauna liniştit şi îşi atrăsese, încă din cea mai fragedă vîrstă, porecla de „filosoful".

Coralia era ceea ce se numeşte obişnuit o femeie proastă. Poate din cauza asta era de-o frumuseţe frapantă şi rece, asemenea păpuşilor de ceară din vitrinele coaforilor de dame. Andronache Manolescu se însurase intenţionat cu o femeie proastă. Sistemul său filosofic îi dictase limpede această rezoluţie : „Dacă te-nsori c-o femeie deşteaptă, eşti mai prost tu decît ea. Dacă iei una tot atît de deşteaptă ca tine, sînteţi proşti amîndoi. Prin urmare, ia una proastă, ca să fii tu mai deştept decît ea."

Lucrurile însă nu merseră aşa cum fusese prevăzute, căci Coralia, vrînd să-şi ascundă cît mai mult defectul ei capital, înţelegea să facă pe deşteaptă, Şi-atunci se pro-

dusese reacţia firească : părea cu mult mai proastă decît era în realitate, izbutind să devie, în plus, ridicolă.

Un timp, datorită filosof iei sale care spunea : „Ca să-ţi placă toate lucrurile pe lume, astupă-ţi ochii cu mîna cînd vezi ceva care nu-ţi place", Andronache Manolescu putuse să suporte situaţia aşa cum se afla. Văzînd însă că lucrurile merg mai departe, încercase — cu multă diplomaţie la început şi cu toată autoritatea mai la urmă — să readucă pe Coralia în matca posibilităţilor ei fireşti.

Rezultatul fusese însă cu totul altul. în loc de ceea ce voise el, se întronă în căsnicia lor o serie de neînţelegeri enervante şi continue, totalizate într-o formulă obştească cunoscută : nepotrivire de caracter.

Nepotrivirea de caracter dintre Coralia şi Andronache da loc la certuri şi conflicte zilnice, din care Andronache scăpa totdeauna cu faţa curată numai datorită sistemului său filosofic.

Aşa, de exemplu, dacă servitoarea spărgea într-o zi un pahar, Coralia ţipa un ceas, bătea servitoarea, o „zgor-nea", oprindu-i leafa şi lucrurile ca despăgubire şi sfîrşea prin a avea dureri de cap din cauza supărării.

Andronache era de altă părere. Cu filosofi a lui, el judeca lucrurile aşa : „Dacă servitoarea a spart o farfurie, am o pagubă de douăzeci de lei. Dacă mă supăr, pot eu cu supărarea mea să fac farfuria la loc, sau îmi dă cineva douăzeci de lei ca să-mi treacă supărarea ? Nu ! Prin urmare, nu mă supăr-'.

Dacă se întîmpla să se îmbolnăvească cineva din familie, Coralia nu mai avea astâmpăr. Nu mai dormea noaptea, făcea presupuneri macabre pe contul pacienţilor, blestema pe doctori şi farmacişti şi în cele din urmă se îmbolnăvea şi ea. Andronache lua cunoştinţă de un astfe] de eveniment cu indiferenţa cu care ar fi primit o felicitare de ziua lui. îşi zicea : „De vreme ce există boli pe lume, trebuie să se găsească şi cîte cineva care să sufere de ele".

Dar nepotrivirea de caracter mergea şi ea pînă la un punct. Acolo unde începea „partea sentimentală a căsniciei", orice fel de neînţelegere înceta, şi între Andronache şi soţia sa domnea cea mai perfectă potrivire de caractere. Niciodată Coralia nu se putuse plînge de soţul ei şi nici Andronache de consoarta lui.

Era convins că, dincolo de orice defect, Coralia avea marea calitate de a fi o femeie cinstită. E drept că această virtute o atribuia. în primul rînd, prostiei ei şi nu e mai puţin adevărat că şi sistemul lui filosofic contribuia în mare măsură la consolidarea acestei convingeri : „Dacă vrei să nu-ţi sară găina din curte la vecin, trebuie să-i dai boabe în fiecare zi". Şi, ştiindu-se consecvent principiului său filosofic matrimonial, Andronache nu se gîndise niciodată că ar fi putut să fie înşelat.

înlr-o zi însă. într-o duminică de toamnă rumenă, stînd în geamlîc, între ţigară şi cafea şi întinzînd pe masa de trestie învelită cu macat roşu pasenţa lui Napoleon, Andronache se pomeni cu o vizită neaşteptată.

— Bună. dom'le Andronache. Te deranjez ?

Andronache nu se putu abţine să nu se uite urît la cel care venise pe nepusă masă să-i tulbure liniştea de care şi Bonaparte avusese nevoie cînd întindea cărţile în pasenţa care îi poartă numele.

— Dar ce vînt te aduce pe la noi, vecine ?

Vecinul se aşază, oarecum stînjenit, pe marginea fotoliului de paie.

— Nu prea bun vînt, dom'le Andronache.

Andronache îşi făcu socoteala că într-adevăr trebuie să aibă ceva vecinul, de vreme ce i-a intrat pentru prima oară în casă, fără să-l poftească nimeni. Îşi scoase dar ochelarii de pe nas şi luîndu-şi figura lui binevoitoare de totdeauna se afundă mai bine în fotoliu.

— Dar ce s-a intim plat ?

Vecinul rămase o clipă încurcat. îşi suci de cîteva ori pălăria în mîini. o puse intîi pe genunchi, căută să o agale de speteaza scaunului şi în cele din urmă o puse pe masă binişor, ca să nu strice pasenţa începută. Aooi tuşi şi se hotărî :

— Am venit, dom'le Andronache, la dumneata, pentru că ştiam că te găsesc singur acasă. Pe madam Mano-Iescu am văzut-o adineauri trecînd prin oraş.

— Îmi pare rău, domnule Căpitenene, dar nevastă-mea nu mănîncă oameni. Şi cred că, din contră, i-a? fi făcut plăcere să te vadă ia noi. Sîntem vecini de atîta amar

0+de ani şi uite, nu ştiu cum s-a făcut că n-am intrat în vizită pînă acum, deşi nouă nc-ar i'i făcut o mare plăcere.

— Cred, şi mersi de atenţie, dom'le Andronache, însă eu am vrut să te găsesc acasă singur, într-adins.

— într-adins ?

— Da. Am vrut să-ţi vorbesc într-o chestiune foarte gravă. După cum foarte bine spuseşi adineauri, sîntem vecini de cincisprezece ani de zile, ne cunoaştem cine sîntem, ce sîntem, mă înţelegi, cu alte cuvinte, ştim tot unul despre celălalt. Ne ştim amîndoi cumsecade şi, prin urmare, cînd avem ceva de spus, nu e frumos să ne ferim unul de altul, ci sîntem datori să venim şi să ne spunem ce-a-vem pe suflet, verde în faţă. Eu aşa judec.

— Pozitiv, Iartă-mă, însă, că nu prea pricep despre ce ar putea fi vorba.

— Păi, dacă ai fi priceput, dom'le Andronache, n-aş mai i'i cu aici să-ţi spui...

— Aşadar e o chestiune care ne priveşte pe amîndoi ?

— în sfîrşit ! Mai mult însă te priveşte pe dumneata, ca să zic aşa...

— Ia spune, frate, că mă faci curios.

— Uite, dom'le Andronache, despre ce este vorba. Ştiu că cele ce ţi le-oi spune eu vor fi o mare lovitură pentru dumneata. Ştiu că se poate din asta să-ţi stric *şi* viaţa, dar n-am ce să fac. Conştiinţa înainte de toate. Datoria ! Eu am fost, mă-nţelegi, militar, treizeci şi mai bine de ani şi cum am făcut o viaţă întreagă, aşa fac şi acum.

Dumneata eşti un om cu judecată. Nu trebuie să-ţi pierzi cumpătul şi să faci, doamne fereşte, vreo prostie... Graba, în împrejurări de astea, e cel mai prost sfătuitor... Să nu laşi, mă-nţelegi, furia momentului să-ţi întunece minţile şi să faci vreun gest disperat care să-mi încarce mie conştiinţa cu un suflet de om.

— Dar ce este, nene, ce este ?

Vecinul tăcu o clipă,, apoi se ridică în picioare şi vorbi răspicat, cum vorbea cînd da raportul batalionului, în zilele de paradă :

— Dom'le Andronache, am venit să-ţi spui cu mina pe conştiinţa mea de militar bălrîn, că madam Manolescu,

cucoana Coralia, soţia dumitalo. pardon, să-mi scuxi expresia, te înşală...

Andronache rămase neclintit.

—■ De unde ştii dumneata treaba asta ?

— Dom'le Andronache, îmi parc rău ! Cînd ţi-o spui eu, te rog să mă crezi pe cuvînt. Dacă n-aş J'i sigur că ceie ce ţi le spun eu sînt purul adevăr, n-aş fi venit eu la dumneata să...

— în cazul asta, trebuie să ştii şi cu cine ?

Vecinul, care aştepta întrebarea asta cu tfcamă, oftă adine.

— Din nenorocire, ştiu.

O cută cruntă despică vertical fruntea lui Andronache.

— Vrei să spui, adică, că persoana în chestiune e un om clin drojdia societăţii ?

— Mai rău decît atît, dom'le Andronache. E grozav pentru mine că tocmai eu trebuie să ţi-o spui, dar n-am ce face. Conştiinţa mea de militar îmi dictează cuvintele... Madam Manolcscu te-nşală cu băiatul meu, cu fiu-meu, Mitică, căpitanul de roşiori. I-am prins cu, i-am văzut cu cu ochii mei ăştia de-i am în cap. Şi aveam şi ochelarii, aşa că nu mai încape nici o îndoială.

Emoţionat de sfîrşitul destăinuirii, vecinul îşi scoase batista să-şi şteargă fruntea brobonată de sudoare.

Andronache îl privi o clipă cu admiraţie şi cu compătimire, apoi se ridică şi îi întinse mîna.

— îţi mulţumesc, domnule Căpitenene, că ai venit să-mi spui. Eşti un om cumsecade şi îţi rămân recunoscă tor. Te rog să crezi că la prima ocazie voi căuta să te ser vesc, purtîndu-mă şi cu cu dumneata, tot aşa cum te-ai purtat şi dumneata cu mine. însă, fiindcă veni vorba, să-mi dai voie să-ţi spui şi eu un lucru. în viaţă, trebuie să ai, nene, şi niţică filosofic. Şi să-ţi dau un exemplu. îmi spuseşi că nevastă-mea mă înşală. Te cred pe cuvînt şi altă dovadă nu-mi mai trebuie, mai ales că zici că ai avut şi ochelarii. Eu însă judec cu filosofia mea aşa : „Cea mai credincioasă femeie a unui bărbat este aia care îl în şală". Şi ai să mă întrebi de ce ? Iată : pentru că şi mă garul care paşte în lucerna vecinului trage mai bine la ha-

mul stăpînului. Prin urmare, n-am de ce să fiu nemulţumit. Te ros' însă să-mi făgăduieşti că nu vei spune nimănui nimic despre chestia asta şi mai ales, te rog, să nu-i spui cumva băiatului dumitalc. Şi iarăşi poate ai să mă-ntrebi de ce ? Pentru că dacă află băiatul că ştiu eu. îşi închipuie cine ştie ce prăpăstii despre mine, aşa cum e de regulă : c-o să-1 bat. c-o să-1 omor şi cîte şi mai cîte. Şi-atunci te pomeneşti că băiatul îşi mută gîndul de la nevastă-mca. Ori eu am sistemul meu filosofic care îmi spune aşa : ..Dacă a fost să fie, să fim sănătoşi şi decît unul străin, mai bine ăsta că e băiat cunoscut şi de oameni cumsecade..."

DRAMA

Cearta fusese scurtă şi torenţială, ca o ploaie de vară şi se terminase aşa :

— N-ai să pleci !... ■—

Ba da.

— N-ai să pleci, pină nu-mi ceri iertare. —• Tot ce

ţi-am spus. meriţi...

—- Dan !

— Da ! Meriţi... Ar fi trebuit să le bat...

— Să ce ?...

— Altul, în locul meu. n-ar mai fi ţinut socoteală de nimic.

— Să mă baţi pe mine ?... Ai fi în stare să mă atingi tu pe mine ?

— Da... Şi dacă mai spui un cuvînt...

— Ieşi afară... Pleacă... In casa mea n-ai ce căuta.., Brută !... Bătăuşule !... Criminalule ! Asasin !

Dan a ieşit, fără să trînlească uşa şi fără să zică vreun cuvînt..,

Marcela a rămas, ca o stană. în mijlocul salonaşului, ascultîndu-i paşii.

Abia cînd a auzit zgomotul automobilului, jos la poartă, s-a apropiat de fereastră să se uite.

Dan se aşezase la volan, liniştit, cu tigaia în **gură.**

Maşina pornea.

Marcela cunoştea firea lui Dan. îşi da bine seama că, în urma celor petrecute, nu se va mai întoarce, nici în salonaş, nici în braţele ei.

Aşadar, dragostea lor se sfîrşea !...

Şi se sfîrşea absurd, înceta din viaţă, subit, ca un bolnav de inimă, pe stradă.

Cuvintele spuse în toiul discuţiei, gîndurile tainice smulse din umbra lor şi scoase la suprafaţă, în înverşunarea celor două mîndrii care îşi revendicau supremaţia, insult indu-sc, îi descoperiseră altfel decît se crezuseră, alţii de cum se cunoşteau şi dacă nu l-ar fi iubit, totul ar fi putut să se oprească, în definitiv, aci, adică la o ruptură ca oricare alta...

Dacă...

Dan, între timp. făcea ..viteză" la Şosea.

La ruptura cu Marcela se gîndea cu plăcere.

Pentru a doua oară —• de la trimiterea la vatră, după serviciu] militar — încerca voluptatea libertăţii.

Nu că n-o iubise pe Marcela. Dar o amantă care începe să se sărute cu prietenii, te desconsideră, te jigneşte mai mult decît una care te înşală cu ei...

Şi asta fiindcă, în conştiinţa unei femei sărutul reprezintă ..partea poetică a amorului".

Ori, Dan nu se putea mulţumi cu ceea ce mai rămîne din dragoste, după ce i-ai înstrăinat poezia... partea poetică...

în consecinţă, revolta lui, care provocase cearta, îi apărea legitimă...

Marcela meritase toate insultele lui. Ruptura deci venea ca o uşurare, ca o sentinţă cîştigată într-un proces pledat cu ardoare.

La unsprezece seara, cind se întoarse acasă, Dan găsi o scrisoare.

O desfăcu, fără grabă — recunoscînd scrisul Marcelei — şi citi :

„Dan,

Dacă pînă la douăsprezece, astă-seară, nu vii la mine să-mi ceri iertare pentru scena de azi, mă otrăvesc... Orice întîrziere e fatală. Hotărlrea mea c fermă.

Marcela-'.

Obişnuit cu astfel de ameninţări grafice, Dan nu se grăbi.

Ştia sigur că Marcela nu se va otrăvi niciodată... Ca totul e o înscenare pentru a-1 readuce...

De aceea lăsă, într-adins, să treacă un sfert de ceas peste douăsprezece, avînd grijă — înainte de a pleca — să rupă din grădină un iris, un superb iris albastru...

Se gîndea să-i spuie Marcelei — pe care avea s-o găsească cu siguranţă, citind, — că ştiindu-se în întîrziere, adusese floarea ca s-o depuie „omagial" pe cadavrul ei...

Şi după această tachinărie macabră, Dan se simte;; foarte dispus să se împace, mai ales că mîncasc bine şi băuse două sticle de vin negru, ca să-şi umple „singurătatea".

Casa Marcelei era în umbră. O tăcere impresionantă, de cavou. O atmosferă tragică, de roman foileton.

Dan simţi o strîngere de inimă.

„Dacă Marcela ?..." dar ghidul i se opri aici, laş.

Sună de cîteva ori.

Irisul — gluma vegetală din mîna lui —■ tremura...

Nici un răspuns...

Paşii lui Dan începură să şovăie...

Se îndreptă spre scara de serviciu. Uşa era deschisă. Urcă treptde în goană... Trecu prin coridoare întunecoase ca cele din pcnsioanelo de fete, cînd vin elevii de la cavalerie în excursii de studii.

în dreptul uşii de la dormitorul Marcelei se opri.

Emoţia, teama, credinţa, aproape sigură, că Marcela se omorîse, îi dădură un tremur ciudat, de beţiv căruia i se face frig.

Bătaia răsună sinistru, în tăcerea coridorului.

Apăsă clanţa.

Uşa era încuiată pe dinăuntru... Un efort, o «păsare brutală de umeri şi sări din ţîţîni, deschisă larg, într-o parte...

Dan, aproape înnebunit, suci comutatorul.

Lumina ţîşni violent, în becuri...

întinsă pe divan, palidă, cadaverică, Marcela avea aerul unei păpuşi de ceară pentru vitrinele magazinelor mari.

Toată groaza clipei se bulbucă în ochii lui Dan...

Irisul, încleştat în mînă, se fana opărit de sudoare. Copleşit de remuşcări, zăpăcit în faţa neaşteptatului adevăr. Dan îngenunche umilit lîngă moartă.

Manile lui tremurătoare depuseră cucernic irisul pe pieptul sinucisei...

îh aceeaşi clipă, o palmă formidabilă se lipi de obrazul lui şi Marcela, roşie de furie — rcnunţînd să simuleze mai departe moartea — îi aruncă în faţă revolta ci imensă, concentrată într-o frază simplă ca o piatră :

— Un singur iris. mizerabile, pentru o moartă ca mine ?

UN PRIETEN VECHI

Să tot fie opt ceasuri şi jumătate.

Toate mesele restaurantului sînt ocupate şi, printre consumatorii care sosesc mereu, chelnerii abia îşi mai pot face loc, păstrînd — cu agilităţi de prestidigitatori — echilibrul paharelor şi farfuriilor pline.

Cristache Pădureanu, vechi referendar la Curtea de Conturi, e foarte mulţumit că la masa pe care a ocupat-o din vreme nu vine nimeni să-l deranjeze. Deşi a terminat de mîncat şi cafeaua „gingirlie" i-a sosit de mult, o soarbe încet, fără să se grăbească, ca să n-aibă acrul că stă degeaba la masă.

Pentru seara asta, Cristache Pădureanu şi-a propus să fie la nouă acasă şi să se culce imediat, a doua zi trebuind să se scoale de dimineaţă, pentru a ocupa un loc bun. Ia i-înd. ca să-şi poată încasa, pînă la unu, pensia.

— Ce faci, mă ?

Cristachc, simţindu-se bătut prietenește pe umăr', ridică ochii de sub ochelari, ca o broască privind dintr-o dată cerul. în faţa lui îşi face loc un omuleţ cărunt şi jovial care îi surîde, ca şi cum i-ar cunoaște de cînd lumea.

— Ce faci, mă. ce mai faci ? repetă omuleţul între barea, cu o figură veselă, de om care a găsit cinci lei pe jos.

Cristache se uită bine la omuleţ şi nu-1 recunoaște. Văzînd însă tonul camaraderesc cu care individul i se adresează, îşi închipuie că e un vechi prieten de tinereţe căruia i-a uitat numele şi mutra şi. neştiind ce trebuie să facă, îi răspunde prudent şi pe jumătate politicos :

— Ce să fac ? Bine. Dar dumneata ?

— Bine şi cu, slavă Domnului... Eşti singur la masă ?

— Păi, mă mai vezi cu cineva de mă-ntrebi ?

— Bine-bine, te văd eu că eşti singur acuma, dar vream să întreb dacă mai aştepţi pe cineva mai încolo ?

— Nu mai aştept pe nimeni. Beau cafeaua şi plec... Vreau să mă cule devreme că mîine dimineaţă am treabă. Mă duc să-mi iau pensia.

— Aşa e, că acuma eşti pensionar...

— Sînt de cinci ani de zile, iubitule...

— Ştiu, frate, ştiu... Şi cîtă pensie ai pe lună ?

■— Să fie a dracului !

— Cît ai, mă ? Să ştii că-mi pare rău dacă te ascunzi de mine...

— Un fleac...

— Cum se poate ? De ce nu te-ai aranjat cu ăştia de la guvern să-ţi mărească pensia ?

— Dar ce-am cu cu guvernul ăsta ?

— Ştii că ai haz ? Păi, tu n-ai făcut toată viaţa politică cu ei ?

— Eu ?

— Tu, domnule, tu. Numai eu de cîte ori ji-am spus să te laşi de ăştia că n-o să te alegi cu nici o pricopseală şi nu m-ai ascultat. Acum, satură-te... Sic !

Şi omuleţul îşi bătu pumnii unul de altul, sărind comic pe picioarele scurte.

Cristachc se uită lunq la el şi ii văzu verde de necaz. I se păru sincer şi se gîndi să nu-I contrazică, deşi el, în viaţa lui, nu făcuse nici un fel de politică. Omuleţul scoase o ţigară mototolită din buzunarul paltonului, îşi trase un scaun şi zise, dintr-o dală, potolit :

— îmi dai voie să mă aşez o secundă. Pînă bei tu ca feaua, mai schimbăm o vorbă-două, că nu te-am mai văzut de o mic de ani. Ai o ţigară mai bună ?

■— N-am. că nu fumez, iubitule...

— Eee ! Ziii... te-ai lăsat de tutun ? Bată-te să te bată !...

— M-am lăsat de-acum douăzeci şi cinci de ani, de tind am avut pneumonie...

— Aşa e, frate... Mult ai mai suferit atunci... Să zici vorbă mare c-ai scăpat. Noi ăştia, prietenii tăi, o sfeclisem, să-ţi spui drept. Şi zi aşa, mă '.' Mănînci în fiecare seară la restaurant...

— Cîteodată. tind mi se urăşte acasă... Dar dumneata nu mănînci tot aici ?

— Aş ! Eu mănînc acasă. *Am* intrat numai să caut un prieten...

— Vezi că poate îl găseşti, iubitule ! N-aş vrea să te reţiu.

— Păi. acum, dacă te-am găsit pe tine. nu-3 mai caut pe el... Eu nu pot să stau fără să vorbesc cu cineva... De-aia umblu după prieteni...

— Pe mine m-ai găsit prost. Eu beau cafeaua şi plec..,

— Umblă sănătos. Eu rămîn... Mai ai ceva în sticluţa aia ?

— Dacă vrei, se mai găseşte de-un şpri!...

— Dă-l încolo, că e trezit. Dacă vrei să mă tratezi, spune să aducă o sticluţă de vin proaspăt, nu fi neam prost...

— Eu nu mai beau. Dar dacă vrei, n-ai decît să porunceşti garsonului să-ţi aducă.

Omuleţul se lăsă maiestuos pe speteaza scaunului, considerîndu-şi tovarăşul de masă cu un ochi îngăduitor şi mucalit

■— Te-ai ramolit, mă ! Ai început, să îmbătrineşti... Ori", tu eşti mai mare decît mine ?

— Iîabaf n-am, dar mi se pare că sînt mai mic..."

— Tu cîţi ani ai ?

— Dar dumneata ?

— Eu am cincizeci şi opt bătuţi pe muche...

— Nu spun eu ? Eşti mai mare cu patru ani decît mine. Eu am numai cincizeci şi patru.

— Te-am prins. Aici am vrut să te aduc. Eu am numai cincizeci şi unu. Sînt mai mic, prin urmare, cu trei ani...

— Aş ! Pe cum te arată figura, eşti mai mare, iubitule..;

— Cum o să fiu mai mare ? Nu ţii tu minte că ai făcut armata cu trei ani înaintea mea ?

— Eu n-am făcut armată, drăguţă. ■—

Cum n-ai făcut armata ?

— N-am făcut-o ! Am fost dispensat.

— N-ai făcut tu armata ?

— Dacă-ţi spui...

— Fugi, domnule, de-acoîo ! Ori nu-ţi mai aduci aminte, ori vrei să mă legi pe mine la gard. Uite, parcă te văd... Erai la 10 artilerie, la Malmezon. Cînd te-a îmbrăcat întîi şi-ai venit la Jubileu, unde eram noi, nu ţii minte cum rîdeam cu băieţii de tine ? Cu Tănăsică, cu Mielu, cu Savian ?

— Mă confunzi, iubitule, eu n-am făcut armata...

— Cum o să te confund, mă ? Tocmai pe tine să te confund ? Iţi dau cuvîntul meu de onoare că ai făcut armata, mai vrei ceva ?

— Ei, asta e !

— Spune să ne mai aducă o sticluţă de vin, lot de ăsta, că nu e rău. Auzi la el, că-1 confund ? ! Eu care am jucat la nunta lui de mi-am făcut praf ghetele de lac !

— Ai jucat la nunta mea ?

*- în capul sîrbci. Şi la cadril, uite, îmi aduc aminte ea acuma, am alunecat pe scînduri şi-am venit, lat, pe spate, fiindcă le presărase, soră-ta a mică, cu acid boric ca să alunece... Zău, mă, ce petrecere a dracului a mai fost şi la nunta ta...

Cristache Păciureanu își potrivi mai bine ochelarii pe nas și. pentru prima dată, privi cu oarecare interes pe omuleţul care îi vorbea... Și, fiindcă omuleţul începuse să-1 enerveze, se hotărî să i-o taie scurt.

— Ascultă-mă, nene ! îmi pare rău, daf nu-ţi mai aduci bine aminte. Mă confunzi. Eu nu sînt însurat, n-am făcut prin urmare nuntă în viața mea și n-am nici o soră ; nici mai mare. nici mai mică. Și plus d-asta, în casa mea, nu s-a pomenit să existe vreodată acid boric. Eu dau pe seînduri cu bradolină, de cînd m-am pomenit. Așa să știi !

— N-ai fost tu însurat ?

— N-am fost, dom'le, cînd îţi spui..,

— Minţi...

— E, pe dracu !

—Minţi, domnule. Minţi ca un măgar. Cînd îţi spui eu că am jucat la nunta ta, am jucat, e sfînt şi nu-ţi per mit să mă contrazici.

— Ascuîtă-mă, iubitule. întîi și-nlîi, te *toq,* aă nu mă faci măgar pentru că n-am păscut cu dumneata împreună. Al doilea, cînd îţi spui că mă confunzi, mă confunzi, înţe legi ? Mă tot sucești și mă-nvîrtcști de-un ceas și nici mă car nu știi cum mă cheamă... Spune-mi cum mă cheamă, să vedem și eu dacă mă știi cine sînt ? Poftim, să te as cult... Aud ?

■

Omuleţul rămase cu paharul de vin încremenit la jumătatea drumului spre gură.

— Vrei să-ţi spun cum te cheamă ?

— Spune. Să vedem, mă cunoști sau nu mă cunoști ?

— Spune-mi și tu cum mă cheamă pe mine ?

— Treaba dumitale... Ce zor am eu să-ţi spui cum te cheamă pe dumneata ?

— Vezi că nu știi ? Și~atîta vreme cît nu știi cine sînt, de ce mă contrazici ? Nu e frumos din partea ta... Nu m-am așteptat din partea unui vechi prieten ca tine să se facă că nu mă cunoaște... Te cunosc de patruzeci și mai bine de ani și-acum, de cînd te-ai ajuns prin politică și măninci prin birturi mari, te faci că nu mă mai cunoști... Să-ţi fie rușine obrazului, parvenitule...

— Domnule, măsoară-ţi vorbele, că pe urmă îmi ies din ţîţîni...

— Să-ţi fi« ruşine, dragă Grigore.

— Grigore ? Păi, vezi, iubitule, că nu mă cunoşti, că Cu sînt eu ăla de care vorbeşti ? Pe mine mă cheamă Qristache Pădureanu şi n-am făcut nici politică, nici armată şi nici n-am fost însurat. Aşa să ştii !

— Poate ţi-ai schimbat numele, nene Vasilescule ?

— N-auzi, drăguţă, că mă cheamă Pădureanu ?

— Să i-o spui altuia. Grigoraş, puiule... Memoria mea nu mă înşală niciodată... Zi mai bine că te-ai ramolit şi nici nu mai ştii cum te cheamă. Adio, dragoste, şi să ştii că nu e frumos să te prefaci că nu mai cunoşti pe prietenii de altădată... Fapta asta se numeşte măgărie... Iar cel care o comite, porc !

Şi omuleţul se ridică de pe scaun, gesticulînd indignat ca o precupeaţă condamnată pentru contravenţie... Făcu un pas, apoi se opri.

— Mă duc... Şi să ştii că, pe viitor, nu-ti mai permit să mă pofteşti la masă la tine... Nici măcar să nu îndrăz neşti să-mi dai bună ziua cînd m-ăi vedea, fiindcă întorc capul... Nu mai vreau să te cunosc... Şi ca să încheiem, odată pentru totdeauna, îţi retrag — începînd de astă-seară — toată prietenia mea, de patruzeci şi aiîţia de ani. N-am nevoie de prieteni ramoliţi... Hodorogule... Şan drama bătrînă...

Şi zicînd, omuleţul porni spre uşă. cu paşi iuţi de fox-terier, tot aşa cum intrase...

PETIŢIA

Tută, uşierul, ştia că are ordin să nu dea voie ni mănui în birourile ministerului, înainte de orele unspre zece dimineaţa. Nici chiar l u i ..Dumnezeu din cer" dacă i-ur fi venit gust să coboare pe pămînt, să se îmbrace civil, să se bărbierească şi să se prezinte la minister cu vreo petiţie oarecare.

i

De aceea se făcu că nu simte cînd necunoscutul (căruia îi mai spusese, de două ori pînă acum, că n-are voie să intre) sa întoarse din drum şi-1 bătu sfios pe umăr.

Fără să știe de ce însă, nu se putu stăpîni mult in această atitudine de indiferenţă şi întoarse capul, în silă.

Necunoscutul îl privi umil, fără să spună un cuvînt.

Tută simţi, pentru el, o compătimire subită şi totodată nevoia de a-şi justifica intransigenţa.

— Ţi-am spus, domnule, că nu se poate înainte de unsprezece. Aşa am ordin, aşa fac. Nu se poate şi pace. Din partea mea, eu te-aş lăsa. dar vezi că sînt alţii mai ceva dccît mine aici...

— Cine, domnule uşier ? Dumneata eşti mai mare decît toată lumea aici.

— Nu sînt numai eu, ai greşeală. Mai e şi domnul ministru.

— Ştiu, domnule uşier. Dar cînd vrei dumneata, vrea şi domnul ministru.

Şi iarăşi necunoscutul îşi pironi asupra lui Tută privirea lui plină de sfială şi de suferinţă.

Tută nu era un om bun la suflet. Dar în clipa aceasta se simţi gata să-şi dea şi livreaua de pe el, pentru omul care aştepta, încovoiat, alături.

4 — Dar ce treabă aveţi dumneavoastră pe la noi ?

— Am o petiţie pentru domnul ministru. L-am văzut c-a venit devreme la minister şi cererea mea depinde nu mai de dînsul. Acum e singur, poate am noroc să mă pri mească. Şi dacă vrei dumneata să mă primească, mă primeşte.

O ultimă tresărire a conştiinţei datoriei îl făcu pe Tută să se scarpine în cap, îndemnîndu-1 să se înăsprească şi să răspundă scurt : „Nu se poate, domnule, vino la unsprezece şi gata". Dar, ca prin minune, vocea i se făcu prietenoasă şi gestul concesiv.

— Poftim dumneata înăuntru la „domnu' şăf". Dac-o vrea dumnealui să te bage la domnul ministru, eu n-am nimic de zis. Şi dacă te-o întreba, să-i spui că eu nu eram aici cînd ai intrat, că pe urmă intru eu în bucluc. Cura 0 iei pe stingă, a doua uşă, drept în faţă.

„Domnu' şăf" — în viaţa particulară, Sache Mândâ-chescu, abia îşi ocupase fotoliul, în aşteptarea cafeluţei turceşti, care, de cînd era funcţionar, îi sosea, la aceeaşi Oră, pe tăviţa rotundă de tinichea şi cu farfurioara pusă

ca un coif deasupra ea să nu se răcească — se pregătea să-şi şteargă ochelarii pentru a parcurge ziarele de dimineaţă: Era încruntat şi indispus pentru că avusese un incident, în tramvai, cu un tînăr care, în auzul tuturor celor de faţă. îi făcuse, „vacă încălţată"', pentru simplul motiv că, din greşeală, îl eă'case puţin pe picior. Şi nici măcar ..dornrur şăf" nu putuse să-i răspundă cum trebuie. pentru că tînărul coborîse imediat, după ce îi aruncase ofensa.

Cînd necunoscutul se opri înaintea lui şi îi întinse petiţia, Mănclăchcscu rămăsese împietrit de surprindere. Se uită bine la cel care îi şedea smerit în faţă, vrînd parcă să se convingă că omul acela mărunţel şi cu ochii suferinzi era într-adevăr un om viu, că — petiţia pe care i-o întindea — era o petiţie adevărată, pe coală ministerială şi că el însuşi, Măndăchescu, vede bine, cu ochii lui, ceea ce vede. Şi cînd se convinse că totul nu era decît o banală realitate, se făcu vînăt de indignare. Se ridică de la birou, şi, bătînd cu pumnul în dosarele din faţă-i, începu să urle :

-— Tută ! Să vie imediat, aici, dobitocul care dă drumul particuiarilor să intre în minister înainte de ora oficială.

— Dobitocul nu era la uşă cînd am intrat eu, domnule secretar general. Dacă ştiam că nu e voie şi că o să vă supăraţi atîta, aşteptam. Vă rog să mă iertaţi, domnule secretar general. Mă duc afară şi aştept pînă mă puteţi primi.

Şi necunoscutul îşi fixă ochii în ochii lui Mănclăchcscu. supus, stingherit, nenorocit, ca un om care nu aşteaptă decît să i se deschidă pămîntul dinainte şi sâ-l înghită.

Fără să-şi dea seama ce se petrece cu el, Măndăchescu simţi dintr-o dată topindu-se furia în el, ca o bucăţică de zahăr într-un pahar cu ceai fierbinte. îmblînzit ca prin farmec, se aşează la loc, în fotoliu şi c-o voce pe care n-o utiliza niciodată în exerciţiul funcţiunii, zise :

— Acuma, de vreme ce aţi intrat, s-a isprăvit. Nu vă putem da afară. Ce doriţi, vă rog ?

— Am o petiţie pentru domnul ministru... ! —

Ce fel de petiţie ?

— Cu timbru în regulă, domnule secretar general...

Măndăchescu se uită la omul din faţa lui, ca să vadă clacă nu cumva vrea să-1 ia peste picior zicîndu-i, pentru a treia oară, „secretar general".

își dădu seama însă că individul era prea amărît şi respectuos, ca să se poată gîndi la aşa ceva. Şi Măndăchescu se simţi, în sinea lui, foarte măgulit că, cel puţin q dată în viaţă, poate trece în mod serios drept secretat general. De aceea răspunsul necunoscutului nu-1 supără.

— Binc-bine... toate petiţiile trebuie să fie timbrate. Te-am întrebat, însă, ce fel de petiţie ai dumneata, adică am vrut să te întreb ce ceri dumneata în ca, ca să vedem despre ce este vorba...

— Cer să mi se acorde o lună de concediu. Eu sînt profesor de desen, în provincie, la Baia de Aramă, dacă aţi auzit de ca... Sînt foarte bolnav, domnule secretar general. Mă mir cum de n-am murit pînă acuma... Citiţi şi dumneavoastră petiţia, dacă vreţi...

Măndăchescu îl pofti să ia loc, își puse ochelarii, dă !u într-o parte jurnalul şi citi :

,,Domnule Ministru,

Subsemnatul Emilian Marincscu, profesor suplinitor de desen, la gimnaziul *Alexandru Macedon* din Baia de Aramă, fiind grav bolnav, cu onoare vă rog să binevoiţi a-rni acorda un concediu de treizeci de zile, pentru a-mi vedea de sănătate.

Primiţi vă rog asigurarea devotamentului meu,

Emilian Marinescu, Strada Mare, Baia de Arama".

Măndăchescu făcea parte din categoria funcţionarilor denumiţi „cîini negri în cerul gurii". Niciodată nu făcuse vreun serviciu cuiva, atît timp cît acest serviciu ieşea din obligaţiile lui funcţionăreşti şi îl constrîngea să se scoale, fie chiar un singur minut, de pe scaun. Totuşi, după ce citi petiţia necunoscutului, se ridică de pe scaun şi, vădit hotărît să-1 servească, îl întrebă afectînd o mare competenţă în materie, aşa cum văzuse că fac, în genere, secretarii generali, în chestiuni de care habar n-au.

— De ce boală suferiţi ?

—• Sînt puţin tuberculos la un plămîn. Dacă nu mă îngrijesc din vreme...

— Sigur-sigur... trece şi la celălalt... Eu cunosc boala asta, domnule. E teribilă. Probabil că, vreodată, cine ştie cum, ai răcit dumneata mai serios şi atîta ţi-a trebuit...

— N-am răcit eu. Bietul tată-meu, Dumnezeu să-1 ierte...

■— A ! Va să zică, boala dumitale e o hereditate moştenită din părinţi prin atavism, zise, doct. MăndăchesCU. Bun, bun... Atunci se schimbă chestia. E mult mai uşoară aşa, fiindcă ştii cel puţin de unde o ai...

— Da, domnule secretar general...

— Fii pe pace, domnule. Se vindecă. Dacă te îngrijeşti bine, se vindecă imediat... Trebuie să te repauzezi, să mănînci numai ouă, treizeci-patruzeci de ouă pe zi, să nu bei, să nu fumezi, mă-nţelegi dumneata, nimic din toate excitantele astea. Şi, înainte de toate, aer, domnule ! Aer, aer şi iar aer ! Aerul, la boala dumitale, e sfînt. Ţoală ziua să nu faci altceva decît să respiri De cum te scoli şi pînă te culci, să respiri întruna. Bineînţeles, faci o pauză în timpul meselor şi pe urmă iar îi dai drumul...

— Chiar aşa vreau să fac, domnule secretar general. De-aia am şi venit pentru concediu. Măcar o lună, să-mi pot vedea şi eu liniştit de sănătate, să respir cum trebuie.

■— Lasă, domnule, că mă duc eu la ministru şi, cînd m-oi duce eu, să ştii că lucrul e ca şi făcut...

— Vă mulţumesc din suflet, domnule secretar general. ■

— N-ai de ce. înainte de toate trebuie să fim oameni. Vino dumneata cu mine să te duc „eu" la ministru.

Măndăchescu o luă înainte pe coridor, călcînd apăsat şi ţanţoş pe picioarele scurte ca de pian. Cu pălăria într-o mină şi cu petiţia în cealaltă, necunoscutul îl urmă, cu un imperceptibil surîs pe buze.

— Copii ai ?

— Am vreo cîţiva, domnule secretar general. ■— Să-ţi trăiască.

— Mulţumesc, asemenea.

Măndăchescu surise binevoitor :

— N-ai pentru *ce,* dar eu sînt cam celibatar.

— La mai mare, domnule secretar general, şi nuntă pe curînd, să dea Dumnezeu.

— Să ştii că te invit. Pe onoarea mea dacă nu te invit. Nu ştiu de ce, dar îmi eşti foarte simpatie. Parcă te-aş cunoaşte de cine ştie cînd.

— E reciproc, domnule secretar general.

— La Baia de Aramă zici că stai ?

— Mă ştie toată lumea ca pe un cal breaz. Marinescu, de desen.

— Păcat de dumneata că ai învăţat carte ca să te faci profeâdr de desen. De ce n-ai urmat istoria, nene ? Eu, dacă aveam tată să mă dea la facultate să învăţ, istoria o învăţam.

— N-aţi avut tată ?

— Ba de avut am avut, dar a murit cu doi ani înainte de naşterea mea. aşa că am fost orfan de mic. Biata mama m-a crescut şi ea cum a putut, că nu eram numai eu : aveam şi fraţi mai mari, am mai avut şi mai mici p-ormă, de la tată-meu vitreg, aşa că...

— Înţeleg... V-a fost greu să ajungeţi, cu o casă de copii...

— Ce greu ? Imposibil ! Ca dovadă că, după treizeci de ani de muncă, de-abia am ajuns ce sînt azi...

— E ! Secretar general e o slujbă mare în ţara noastră eminamente agricolă...

— Ţi se pare dumitale, fiindcă nu eşti în locul meu, ascultă-mă pe mine. Uite c-am ajuns la ministru. Pardon, un moment, să intru eu întîi, ca să-l rog să te primească.

— Nu ştiu cum să vă mulţumesc, domnule secretar general,

— Ţuică nu beau, să ştii. Dacă vrei. luăm un vermut cu sifon şi-o tartinuţă cu icre negre. E o bodeguţă, colea la colţ. Dăm o fugă şi gata.

Ministrul citea. Urmărea eu atenţie, în oficiosul guvernului, rezumatul dezbaterilor parlamentare la care asistase în ajun, voind să se pună la punct asupra celor discutate de corpurile legiuitoare, fiindcă — obosit după un banchet, dat în onoarea lui — moţăise tot timpul pe banca ministerială şi nu putuse auzi nimic. în afară de expre-

siile parlamentare obişnuite : mamelue, şperţar, traficant, măgar şi celelalte. Şi nu ştia sigur care — din toate acestea — îi privea exclusiv, pentru a se pregăti cum şi cui să răspundă.

De aceea, cînd intră Măndăchescu, nici nu-l băgă de seamă. Măndăchescu aşteptă o clipă, apoi — obişnuit cu „ale miniştrilor ' — deschise şi închise uşa încă o dată, cu oarecare zgomot, apoi tuşi, ducîndu-şi, cu discreţie, mina la gură.

Ministrul ridică ochii surprins.

Pe de o parte, ştia că — pînă la unsprezece nu are voie nimeni să-l deranjeze de la „lucru", iar, pe de alta, îl ştia pe Măndăchescu funcţionar prea vechi şi prea disciplinat, ca să-şi permită să-l turbure fără a avea un motiv serios şi de imediată urgenţă. De aceea, fără să mai e2ite, i se adresă amical :

— Ce este, Măndăchescule ?

— Domnule ministru, vă rog să mă iertaţi că vă deranjez la o oră nepotrivită, dar, întîmplător, nefiind uşierul la post, a răzbit în biroul meu *un* biet profesor de desen, venit din provincie, ca să vă roage să binevoiţi să-i aprobaţi un concediu. N-aş fi venit eu la dumneavoastră, clacă nenorocitul n-ar fi foarte bolnav. Dar e bolnav, domnule ministru ! De-abia se mai ţine pe picioare. Zice că e ftizie de piept şi se vede treaba că aşa este fiindcă scuipă, pardon, sînge, de ţi-e mai mare mila. Aşa că mi-am zis că n-o să vă supăraţi de deranj...

— Bine, Măndăchescule. Dacă zici dumneata, se face. Cheamă-l aici, să-i dăm drumul mai repede, să nu umple ministerul de microbi.

— Vă mulţumesc, domnule ministru. Şi, încă o dată, vă rog să mă scuzaţi de deranj. Dar mi-am zis că, înainte de toate, sîntem oameni şi — ca oameni — nu este aşa...

— Firește, foarte bine ai făcut. Partidul nostru are nevoie de oameni cit mai mulţi...

Măndăchescu se ploconi pînă la pămînt, apoi ieşi pe coridor şi, luînd de mînă pe necunoscut, îl tîrî, ca pe un copi! îndărătnic, pînă lîngă biroul ministrului.

— Dumnealui *esio,* domnule ministru, cu chestiunea de adineauri.

— Care chestiune ?

•— Cu concediul...

— Ce concediu ?

— Dumnealui este persoana... cu... cu... microbii.

-— A, da, da, cla. Ai dreptate. Dumneavoastră sînteţi...

— Eu sînt, domnule ministru.

— Aveţi mi se pare nevoie de nişte microbi... asia... vream să zic, de un concediu ?

■— Da, domnule ministru. Sînt foarte greu bolnav.

— Ştiu. Aţi făcut o petiţie ?

— Am făcut.

— Pune-o pe birou, te rog.

Ministrul îşi scoase ochelarii. îşi puse — în locui lor — monoclul şi, ferindu-se să se apropie prea mult de hârtie, citi :

„Domnule Ministru,

Subsemnatul Emilian Marinescu, profesor suplinitor de desen, la gimnaziul *Alexandru Macedon* clin Baia de Aramă, fiind grav bolnav, cu onoare vă rog să binevoiţi a-mi acorda un concediu de treizeci de zile. pentru a-mi putea vedea de sănătate.

Primiţi, vă rog, asigurarea devotamentului meu,

Emilian Marinescu, Strada Mare, Baia de Aramă".

Apoi desprinse stiloul de la buzunarul de sus al hainei şi. ferindu-şi manşeta de atingerea biroului, scrise cu litere hotărîte : >,Se aprobă". Semnă şi întinse necunoscutului petiţia, cu un gest amabil.

— S-a făcut. Vă puteţi vedea de sănătate, domnule profesor. Mândăchescule ! Îngrijeşte dumneata să i se facă domnului profesor cât mai repede formele.

II

A doua zi, tot ministerul fierbea. în toate birouri', răspîndise o îngrijorare cu proporţii de panică. Funcţionarii, lăsîndu-şi lucrul, se adunaseră unii lingă alţii, veşti. Nu se ştia decît eă ministrul venise — de la opt <;;-

mmc-afa — Ia minister, în culmea furiei, că îl pălmuise pe Tută fără nici o explicaţie şi că, de îndată ce intrase în cabinet, ceruse să i se prezinte Măndăchescu, şi ministrul ,.personal" încuiase uşa cu cheia. Şi — în timp ce fel de fel de versiuni şi supoziţii făceau înconjurul birourilor şi serviciilor — în cabinetul lui. ministrul. în picioare, cu mîinile ridicate tragic spre plafon, răcnea la Măndăchescu, înlemnit ca o mumie rezemată de perete.

— Cum ţi-ai permis, Măndăchescule, să-ţi baţi joc de mine cu individul de ieri ?

— Domnule ministru, daţi-mi voie...

■— Nici un cuvînt. Am aflat tot. Ştii cine era „profesorul" dumitale, care scuipa sînge, Măndăchescule ?

— Marinescu, de la Baia de Aramă, domnule ministru.

-— Asta ţi-a spus-o el şi dumneata ca un idiot l-ai crezut ! Ei, domnule, la Baia de Aramă nu există nici un Marinescu. nu c nici liceu, nu sînt nici profesori de desen, nu există nici măcar tuberculoşi. Protejatul dumitale e hipnotizator, domnule, auzi ? Hip-no-ti-za-tor ! Un escroc ordinar care şi-a bătut joc de tot ministerul. A hipnotizat pe uşier să-i dea drumul, te-a hipnotizat pe dumneata ca să citeşti ca un tîmpit, pe petiţie, altceva decît era scris...

— Aţi citit-o şi dumneavoastră, domnule ministru...

— Fiindcă m-ai hipnotizat dumneata şi cu el. Aţi fost complici. Aţi făcut cu mine hipnotism în masă,

— Domnule ministru, daţi-mi voie şi mie...

— Nu-ţi dau nimic. Ştii ce mi-a cerut ofticosul dumitale. ,.domnule" Măndăchescu ?

— Concediu...

— Nu. domnule. Nu. Mi-a cerut cincizeci de mii de lei ajutor pentru continuare de studii în străinătate şi eu, hipnotizat de dumneata, i-ara pus rezoluţia „se aprobă" şi dumneata ca un imbecil l-ai recomandat să-i facă formele şi tîmpiţii ăilalţi le-au făcut, escrocul a luat ordonanţa de plată şi-a umflat banii de la Finanţe şi, cu trenul de trei. a şters-o în străinătate, cu acte în regulă şi cu banii statului în buzunar. Asta, mi-ai făcut, Măndăchescule...

— Domnule ministru, să mă bată...

— Să nu te bată nimic. Să-ţi dai demisia imediat !

— Să n-am parte...

— Să n-ai, că nu meriţi.

— Să-mi plesnească...

— Trebuia să-ţi fi plesnit demult, ca să nu mai fi citit petiţia cu ei.

— Domnule ministru...

— Am terminat. în cinci minute să-mi aduci demisia.

— Dar, domnule ministru...

— Nici o vorbă mai mult. Ieşi !

III

Şi în timp ce Măndăchescu, încuiat în biroul lui, scria, cu lacrimi în ochi, demisia — Maestrul Zarathustra, pe. numele adevărat, Emilian Marinescu zis Milică, doctor în metafizică şi în ştiinţe oculte din Asia, profesor de telepatie, magie, hipnotism şi ştiinţe oculte, clin „Orient" schimba, în vagonul restaurant al „Expresului", prima hîr-tie de o mie din cele cincizeci cu care îl ajutase, pentru călătorie de studii în străinătate, ministrul celui mai sever departament din cîte existau în România.

BABA-OARBA

E ceasul două jumătate, după-prînz.

In „birtul economic" al domnului Nae Huidumă („diferite mîncări calde şi reci, cu preţuri ce desfid orice concurenţă") n-a mai rămas nici un client.

Ultimul, domnul Codică, de la grefă, a plecat, aşa cum pleacă el de obicei. Adică beat şi cu o scobitoare întrebuinţată în gură.

Domnul Nae, patronul, e dus — încă de la douăsprezece jumătate — la judecătorie, fiind parte într-un „pro-

cest". Numai Iiiuţă (un băieţaş de vreo doisprezece-trei-sprezcce ani) e prezent, la datorie.

în calitatea lui de „garson" şi de locţiitor al patronului, îşi face de lucru, aferat, printre feţe de mese murdare, pahare nespălate şi mucuri de ţigări stinse în farfurii şi în zaţul ceştilor de cafea.

— Bună ziuaaaa...

Iiiuţă întoarce capul şi priveşte, profesional, pe cei doi clienţi care au intrat.

— Saluuuut ! Domnii „doreşte" să ia masa ?

Gogu şi Fane se uită unul la altul şi surîd. Cum dracu să nu „dorească" să ia masa, cînd — de treizeci şi şase de ceasuri — n-au băgat nimic în gură, cutreierînd străzile şi grădinile publice, fără un ban în buzunar, fără nici o ţigară şi fără nici o nădejde nicăieri ?

— Păi, sigur, şefule, că dorim să luăm masa. N-am venit doar la restaurant ca să jucăm biliard.

— Este şi biliard, se grăbi Iiiuţă să precizeze. In dos ! Avem şi popiei.

— Bine, bine ! După masă... Acuma, dă lista. Repede că murim de foame.

— După listă nu servim, că n-avem. Dar putem să vă dăm un borş cu smîntînă, o tocană sîrbească, grătar orice doriţi şi clătite cu dulceaţă care „se face" la comandă.

— Bun !... Șterge masa frumos şi adu, întîi, două ţuici cu ceva împrejur şi un chil de vin.

— Cu apă minerală ?

— Ce ape minerale aveţi ?

— Sifon. Avem şi pelin.

— Bun. Dă-ne atunci, ca apă minerală, un chil de pelin cu sifon — repede — şi vino să iei comanda. Dar, înainte, adu şi ceva primprejur.

Cît ai bate din palme, Iiiuţă dispăru, prin fundul cârciumii, apoi — ca un demon — prin chepengul ridica.!, spre fundul pămîntului, pentru ca, după cîtcva clipe, să apară din nou, prevăzut cu un chil de pelin aburit de răcoarea pivniţei.

Sosiră ţuicile, apoi două borşuri, apoi de patru ori tocană sîrbească cu ardei verde, două muşchluri ele vacă şi

două antricoate, o dată „demnităţi de berbec", caşcaval la capac, două porţii de clătite şi şase cafele mari „ochi de şarpe şi cu gaură la mijloc". Şi stropite, „pe de mărgini", cu rom.

Despre băutură, ce să mai vorbim ? Al patrulea kilogram îşi dăruia ultimii stropi în paharul lui Fanc, în timp de Gogu îl asigura că — din această cauză — „se vor scurge ochii fetelor după el..."

— Băeţaş ! Plata !

— Vine !

Fericit că, în, lipsa stăpînului, pusese mina pe nişte clienţi atît de galanţi, Iliuţă scoase plaivazul de după ureche, un carneţel din buzunarul de sus al şorţului şi se pregăti să scrie.

— Facem plata la un loc ?

— La un loc...

Iliuţă începu să înşire, unele sub altele, cifrele, atent să nu uite nimic.

— Cît face, drăguţă, cu totul ? întrebă Fane.

— Şase sute treizeci de lei...

— Cu tramvai cu tot ?

— Fără...

— E ! Zi şapte sute, cifră rotundă.

■— Să trăiţi...

Fane luă socoteala în mînă, o „verifică" de sus pînă jos, apoi băgă mîna în buzunarul de la piept. Gogu îl apucă de braţ, scurt.

-— Ce faci, mă ?

— Plătesc...

— Nu se poate ! Eu plătesc.

— Ei aş !

— Pardon, dom'le ! Eu tc-am invitat la masă. Prin urmare, eu plătesc. Şi Gogu băgă, la rîncUil lui, mîna în buzunarul de la piept.

Fane se smuci şi protestă.

— Nu se poate ! N-admit... Azi plătesc eu... Tu plă teşti deseară.

— Să ştii că mă supăr.

— N-ai decît. Şi să ştii că mă jigneşti. Tu ai plătit şi ieri şi alaltăieri...

— Fă-mi plăceiea, mă...

— Nimic.

-— Să ştii că nu mai vorbesc cu tine în viaţa mea. Iiiuţă privea, încîntat, cearta celor doi prieteni, pentru plată, surîzînd pe rînd fiecăruia...

— Gogule, dacă nu mă laşi să plătesc, să fiu al dracului dacă...

— Fane ! Nu face pe...

— Dom'le, ce să ne mai certăm degeaba, că nu cedez. Să tragem la sorţi. II legăm pe asia micii la ochi, cu şervetul, ne mutăm la altă masă şi pe care o pune mina din noi, ăla plăteşte. Primeşti ?

— Primesc.

Iiiuţă primi fericit să fie legat la ochi şi declarat arbitrul acestei prinsori şi jocul „de-a baba-oarba" începu printre mese, spre hazul tuturor...

— Dumneata plăteşti ! izbucni fericit Iiiuţă. punînd mina pe unul din cei doi şi ţinîndu-1 sirius de mînecă...

— Ce. mă ? Ce să plătesc eu ?

O mină zdravănă îi smuci şervetul de ia ochi. Iiiuţă rămase tîmpit. In faţa lui, domnul Nae Huidumă. patronul. se uita la el nedumerit...

Şi pierduse şi „procestul" la judecătorie...

ZBIRUL

— Mai repede, d-le casier, că pierdem trenul. Mai sînt zece minute, ce dracu !... Avem treburi, nu putem să pier dem trenurile aşa cum crezi d-ta !

Cîţiva curioşi, din cei care aşteptau, ca şi el, în faţa ghişeului de bilete din Gara de Nord — întoarseră capetele spre cuvîntător.

Gras, enervat şi încălzit, dl. Matei Zeghcru, vechi profesor de latină la liceul din Cimpulung, le susţinu privirea cu demnitate, tocmai din coada rîndului.

— Dacă stai cîte cinci minute pînă să rupi un bilet o să-mi vină rîndul peste un ceas şi trenul meu pleacă peste zece minute.

— E timp destul, domnule — încearcă să-l liniştească un domn cu mânuşi de piele şi ţigară de foi.

— O fi, pentru d-ta, că eşti cu cincisprezece persoane înaintea mea — răspunse dl. Zegheru. Pentru mine însă, nu este. Eu nu pot să pierd trenul... Am mîine examenul de corigentă şi în treizeci de ani, de cînd sînt în învăţă-mînt, n-am lipsit niciodată de la şcoală...

Zicînd. broboane mici de sudoare începură să i se prelingă pe frunte, de sub gambetă.

Puse jos valiza (în care avea cămaşa de noapte cu rîuri. prosopul cu săpunul şi periuţa de dinţi înfăşurate la mijloc, papucii şi cartea a V-a din *De bello Gallico),* scoase din buzunarul de la spate o batistă mare cu monogramă, îşi şterse fruntea — dîndu-şi pălăria pe ceafă — apoi îşi consultă ceasul.

— Ptiu ! Fir-ar al dracului să fie de tren. Pleacă acuma !

— Nu c nimic, şefule... Rămîne gara — îl consolă un licean, trecînd pe lingă el c-un muc de ţigară lipit şmechereşte în colţul gurii.

Domnul Matei Zegheru simţi un nod în gît. El. zbirul atîtor generaţii care au tremurat, ca aspicul, în orele lui de latină, s-ajungă de rîsul unui elev şi nici măcar să nu poată să-i răsucească urechile, să-i dea cu catalogul în cap, sau să-l lase corigent ! îşi descarcă de aceea indignarea pe casier...

— Haide, domnule casier. Haide, te rog !... Dă şi d-ta niţel zor, mai sînt şapte minute şi pleacă trenul. Ce ţară, d-le, ce ţară ! Numai la noi se poate vedea aşa ceva...

Prin ochiul constructivist al ghişeului se zărea capul |tnbcrb al casierului schimonosindu-se de rîs, în timp ce o impiegată, cu şorţ negru şi unghii roşii, îi spunea ceva la ureche...

— Păi. sigur... d-tale îţi arde de rîs. în timp ce noi fier bem aici şi ne pierdem interesele... Să ştii că dacă pierd trenul mă duc şi reclam la Direcţie...

Călătorii întoarseră iarăşi capul şi văztnd mutra disperată şi congestionată de revoltă a d-îui Zegheru — ca şi cum o înţelegere tacită s-ar i'i stabilit, brusc, între ei — se dădură Ia o parte şi-i făcură loc...

— Poftim, domniile, treci d-ta întîi că eşti mai grăbit, zise domnul cu mănuşi de piele şi cu ţigară de foi.

Domnul Zegheru îşi luă valiza în mînă, îşi puse batista la loc şi se strecură, salutînd. pînă în faţa ghişeului.

— Mulţumesc... foarte mulţumesc. Noroc c.ă mai sînt şi oameni cumsecade pe lumea asta... Altminteri, cu gen tileţea funcţionarilor noştri, nu ştiu, zău, *unde* am ajunge...

Capul casierului se ivi, profesional, în rama ghişeului…

— D-voastră ?

— O jumătate a doua pentru Cîmpulung, comandă încruntat Zegheru...

— Biletele pentru clasa a Ii-a nu se vînd aki, dom.-nuîc... Al treilea ghişeu pe dreapta...

— Cum ?...

— Aicea e casa de bilete pentru clasa I — şi văzînd mutra nenorocită a d-îui Zegheru, casierul adăugă : dacă nu ai carte şi nu poţi să citeşti, întreabă pe cineva... Uite că scrie mare, să vadă şi orbii : CLASA I... De-aia nu putem lucra repede, că vin de-alde ăştia ca dumneata, crac ne fac să pierdem vremea...

Fără un cuvînt, jenat şi vînăt de supărare, dl. Zegheru părăsi ghişeul, în fugă, îndreptîndu-sc spre ghişeul de clasa a Ii-a, în timp ce liceanul care asistase la scenă strigă rîzînd după el :

— Degeaba fugi, borţosule !... Trenul de Cîmpulung a plecat adineauri... Du-te cu drezina, dacă vrei...

BROASCA

Domnul Stelian Macedonescu-Vezuviu, profesor secundar de limba latină, celibatar, om cu ticuri, cu ochelari, cu „inexprimabili" legaţi cu şiret şi cu o vastă cultură clasică şi-a petrecut vacanţa de rară pe Coasta de argint, la Mangalia.

A făcui băi de soare, băi de nămol, calde şi reci, băi • vi băi de mare.

Foarte posel, sănătos şi bine dispus, şi-a întrebuinţat timpul liber făcînd excursii zilniee în istoriciîe împrejurimi ale regiunii şi colecţionlnd, cu răbdare de filatelisi, plante, insecte şi bolovani ştiinţifici.

într-o zi, spre marea sa bucurie, venind pe jos dinspre Costineşti, se intimi, pe marginea unei poteci pietroase, c-o vietate simpatică şi ciudată : o broască ţestoasă, de mărimea unui arici obez, care, la vederea lui, îşi strînse capul şi picioarele sub carapace, luîndu-.şi, strategic, înfăţişarea unui bolovan oarecare.

Domnul Stelian Macedonescu-Vezuviu consideră cîtevu clipe, cu mult interes, manevra prudenta a vietăţii înţelepte, apoi se aplecă şi cu multă precauţie, o ridică, avind grijă s-o înfăşoare în *Les wnweUes Uitâraires* pe care, din întîmplarc, o avea în buzunar.

Din ziua aceea, domnul Stelian Macedonescu-Vezuviu încetă de a mai trăi singur pe lume.

El care nu suportase niciodată, în imediata lui apropiere, nici un fel de vieţuitoare, fie ca pisică sau prieten, găină sau femeie, căţel sau rudă de sînge, căpătă subit o puternică afecţiune faţă de recenta sa tovarăşă de existenţă.

Broasca ţestoasă primi numele de Fulvia, dat fiind că naşul său nu putea uita în nici o împrejurare a vieţii că este — înainte de toate — profesor de limba latină.

Şi, după terminarea vacanţei de vară, domnul Stelian Macedonescu-Vezuviu, împreună cu Fulvia, părăsind minunatele ţinuturi ale coastei dobrogene, se întoarseră în oraşul de provincie al ocupaţiilor sale, reluîndu-şi reşedinţa în căsuţa ce stătuse, trei luni de zile, cu uşile încuiate, cu hîrtie albastră la ferestre şi cu doi duzi toropiţi la poartă.

Schimbarea de regiune începu deîndată să se resimtă în buna dispoziţie a Fulvici.

O tristeţe inexplicabilă puse stăpînire pe sufletul ei şi nimic — nici foamea, nici îmbierile domnului Stelian — n-o mai putea hotărî să iasă, zile întregi, de sub carapace.

Aerul de munte al orăşelului de provincie, orizontul limitat al curţii burgheze, locurile şi pietrele necunoscute, absenţa totală a vuietului valurilor sfărîmate în ţăndări albe, de stînci, toate acestea impresionară sensibilitatea Ful viei, transformînd-o complet.

Domnul Stclian Macedonescu-Vezuviu îşi da perfect de bine seama de starea singurei lui tovarăşe de viaţă. Vedea din zi în zi progresînd neurastenia iubitei de sub carapace.

Cunoştinţele lui personale nepermiţîndu-i să ia nici un fel de măsuri medicale, apelă într-o zi la serviciile medicului veterinar al judeţului.

Foarte încurcat de a se afla în fata unui astfel de pacient şi după ce examina, cu atenţie, carapacea ele sub care — cu nici.un chip — clienta nu voia să iasă, medicul declară că c foarte frumoasă şi luînd deoparte pe domnul Stelian (ca şi cînd n-ar fi voit să-1 audă Fulvia) îi spuse :

— Domnule profesor ! Maladiile nervoase şînt foarte complicate şi foarte greu de vindecat la broaştele ţestoase pentru motivul că. la cea mai mică atingere, aceste vietăţi se retrag în carapace şi cu multă greutate mai pot fi scoase la iveală. De aceea, deşi trăiesc foarte mult, broaştele ţestoase mor la cea mai mică indispoziţie.

Desigur. Fulvia va avea aceeaşi soartă, foarte curînd. Te sfătuiesc ca, înainte de a muri de moarte bună, s-o iei şi s-o fierbi o zi întreagă în apă clocotită, pentru că numai astfel o poţi scoate de sub carapace bucăţele, bucăţele pentru a putea întrebuinţa carapacea, care este excepţional de frumoasă, ca scrumieră, ca ghiveci de flori, sau chiar ca o tabacheră dintre cele mai originale.

Fierberea e singurul procedeu pentru a o putea dez-gardina de sub carapace, căci — dacă o laşi să moară înainte de a o fierbe[1] — cadavrul se pietrifică si e imposibil să-1 mai poţi scoale de sub carapace, fără ca s-o spargi cu ciocanul.

Domnul Stelian Macedonescu-Vezuviu nu era un om slab de înger. înţelese din spusele doctorului că ..totul e pierdut" şi îşi dădu seama de importanţa unei scrumiere, unei călimări, unui vas ele flori sau a unei tabacheri originale provenind din carapacea unei broaşte ţestoase şi. în consecinţă, hotărî asasinarea Fulviei prin fierbere...

E adevărat; că nu i-a venit tocmai uşor în clipa cînrî, închi'/ind ochii, a dat drumul Fulviei în căzănelul cu apa
clocotită.

Dar a luat repede o dulceaţă şi o cafea neagră şi toată emoţia a dispărut ca prin farmec, odată cu ţigara aprinsă.

Uitată în căzănelul de pe maşina de gătit, Fulvia a fiert toată ziua şi. tocmai spre scară — cînd s-a întors acasă, de la liceu — domnul Stelian „profund mişcat" scoase cu cleştele de bucătărie carapacea înfierbîntată şi o lăsă pe ciment să se răcească, ca să poată începe operaţia de evacuare a cadavrului fiert.

Dar mare îi fu mirarea cînd, a doua zi de dimineaţă, intrînd în bucătărie, nu mai găsi carapacea Fulviei acolo unde o lăsase.

Speriat, căută în toate părţile şi. uluit, dădu un ţipăt de groază.

Veselă şi bine dispusă, ca în primele lor ceasuri de convieţuire. Fulvia măsura bucătăria tîrîndu-se pe picioarele ei mici şi scurte.

Domnul Stelian Macedonescu-Vezuviu chemă imediat veterinarul şi-i explică întâmplarea de necrezut. Dar omul ştiinţei îl lămuri imediat :

— Domnule profesor ! Cu siguranţă că apa n-a fost destul de fiartă !

— Ba da... Clocotea, dom'le !

— Atunci nu e decît o singură explicaţie...

— Care. doctore ? Care ?

— Fulvia a fost numai puţin răcită şi. în urma băii calde care a făcut-o, s-a însănătoşit. Lucru care se în-tîmplă. foarte frecvent, nu numai la broaşte ţestoase, dar şi la oameni...

MITITEI CU CIMBRU

„Cei mai renumiţi şi gustoşi mititei din lume" se găseau „la orice oră din zi şi noapte" numai la „restaurantul pentru toţi", Nae Gh. Huilhup, situat în inima pieţii din orăşelul de provincie în care creşte, prosperează şi se înmulţeşte familia Şuşulescu...

Deşi inaugurat numai de citeva luni, restaurantul Nae Gh. Huihup şi-a cucerit o reputaţie demnă de invidiat.

în fiecare scară, localul geme ele lume...

Băieţii ele serviciu, eu şorţuri verzi, îmbăicratc în jurul mijlocului, abia pridides c, servind pe talere rotunde de lemn mititeii fragezi şi piperai i.

Un taraf de lăutari distrează publicul cu cele mai noi arii, sub directa priveghere a d-lui Nae Gh. Iluihup, care dictează repertoriul, încreţind alternativ sprîncencle : sprinceana stingă — de „inimă albastră", cea dreaptă — „de salon".

Faima mititeilor de la „restaurantul pentru toţi" a iscat pofte şi curiozităţi pînă şi în lumea bună a oraşului.

Totuşi, nici un reprezentant al acestei lumi n-a avut încă curajul să „rupă cu tradiţia" şi să vie în circiuma lui Huihup, pentru a gusta renumiţii săi mititei...

Domnul Mitică Şuşulescu, însă, s-a decis să clca tonul... Domnia-sa este subprefect al districtului, deci, pe lingă „lume bună", în plus şi „oficialitate".

De aceea, pe la şase şi jumătate a venit acasă şi a intrat cu şoşonii în picioare şi căciula pe cap, în dormitorul doamnei Lorica Şuşulescu, mama copiilor săi...

— Lorico !, îmbracă-te repede, că mergem să mîncăm mititei la Huihup.

Lorica a holbat ochii — ca două gălbenuşuri de ouă albastre, puse în unt încins.

— Ce, eşti nebun ?

— De ce, dragă ?

— Dar cum poţi să-ţi închipui dumneata c-o să merg eu în cîrciumi, ca madamele de hotel sau ca amantele var-diştilor de stradă...

— Păi, dacă mergi cu mine !... Nu e locul, e dobitocul, Lorico !

■— Dobitoc eşti tu...

In urma acestei insulte, nu se ştie ce s-ar fi întîmplat între cei doi soţi dacă n-ar fi intrat pe uşă familia Ilu-Jubcscu.

După pupăturile, invitaţiile de aşezare pe scaun şi ceremonialul de rigoare, Lorica destăinui prietenilor propunerea ruşinoasă a soţului său.

— Auziţi cc-i dă în gînd lui Mitică ? Să merg eu, să mănînc mititei în circiuma lui Huihup !

— Cum se poate una ca asta ? se miră Hulubcasca...

— Ce-ai înnebunit, mă ? protestează amical Hulubescu.

— N-am înnebunit deloc ! se supără dl. Mitică Şuşu-lescu. Am zis că vreau să mă duc şi mă voi duce... Ce, o să-mi cadă nasul ? Şi dacă eu, care sînt „oficialitate[1-", mă duc, ai să vezi că mîinc se duce şi prefectul, şi poliţaiul, şi primarul, şi protopopul, şi toată lumea bună... Totul este să se găsească cineva, să dea tonul.

Localul o foarte curat, mititeii sînt delicioşi... şi, la urma urmei, n-am nevoie să mă amestec cu lumea. Csnd m-o vedea pe mine Huihup, că-i intru în prăvălie, o să se dea peste cap să-mi puie o masă la o parte şi o să mă servească ca la „Continental", la Bucureşti.

Eu nu sînt de-ăia mofturoşii ! Dacă nu vreţi să mergeţi, mă duc singur... ca Napoleon la spălătoreasă... Qui *m'aime, mc suive, j'y suiş j'y reste...* Aia e !

— Hai să mergem, frate, că n-o fi foc, începu să cedeze Hulubescu.

— Dacă pune o masă de o parte, merg, întări Hulubcasca...

— Să mai luăm şi pe alţii. Dacă merge şi Trandafi-rescu cu nevasta, merg şi eu, hotărî M-me Şiişuîescu.

Trandafireştii s-au lăsat greu la început, în cele din urmă însă au consimţit să meargă, mai ales că M-me Tran-clafirescu fiind în „poziţie interesantă", poftea grozav la mititei.

Au luat un taximetru şi toţi şase, claie peste grămadă, au pornit veseli spre Huihup.

— Eu mănînc zece mititei singur, spuse dl. Mitică Şuşulescu... Şi cu nişte gogoşari în oţet...

— Cimbru o fi avînd ? întrebă Trandafirescu.

— Cum să n-aibă, nene, răspunse lacom Hulubescu.

Cucoanelor li se făcuse o foame teribilă.

— Mie îmi plac grozav mititeii... Cînd eram *mică,* îmi aducea tata, dimineaţa, din piaţă, cîte doi-trei fripţi gata...

— Taci, dragă, din gură... că-mi faci poftă, se scutură Trandafirească.

— Bună idee ai avut, Mitică ! zise Hulubeasca, clînd o palmă amicală lui Şuşulescu care se aşezase lingă şofer.

Cînd a văzut Huihup, infrînd pe uşă. asemenea clienţi simandicoşi, a ridicat din amîndouă sprîncenele.

Lucrul acesta însemna, pentru cei care cunoşteau „stra-tagemilii" d-lui Nae Huihup, că se petrece ceva extrem de important.

Şi ca dovadă imediată, lăutarii schimbară cîntecul, într-un marş milităresc. Toată lumea tăcu. Respectuoşi, de pe la mese, subalternii d-lui Şuşulescu se ridicară în picioare.

Cit ai bate clin palme, o masă aşternută curat a fost aşezată în fund. ferită de ochii celorlalţi consumatori

Pentru cucoane, Huihup, în persoană, a trimis acasă la el — peste drum de circiumă — şi a adus trei scaune cu funduri de pai... plus un vas pirogravat, încărcat cu trandafiri de foiţă colorată.

Domnul Şuşulescu a expediat pe Huihup în pivniţă, să-i aducă vin de la butoi şi pînă să se întoarcă a hotărît să ia el comanda.

— Tu cîţi iei ?

— Trei...

— Şi eu tot trei...

— Bun... Şase.

— Şi cu patru, zise Trandal'irească.

— Zece.

— Iau şi eu patru...

— Va să zică, pentru cucoane, doisprezece mititei.

— Şi noi bărbaţii cîte cinci de om...

— Cincisprezece...

— Cincisprezece şi cu doisprezece... să ne facă patruzeci de mititei cu totul...

— Perfect...

Doi băieţi ele serviciu, bătuţi proaspăt de patron, .,ca să fie cu băgare de seamă", aduseră vinul, tacîmurile, şer-

•vitele curate de hîrtie, solniţele, ardeiaşii verzi şi celelalte necesare.

Huihup, cu şortul primenit urgent în dosul tejghelei, se apropie să ia comanda.

Domnul Mitică Şuşuleseu se răsturnă solemn pe speteaza scaunului.

— Ascultă, d-le !\Tae... Am venit într-adins la d-ta, ca să dăm peste nas ălora care fac pe boierii... Să te văd. După mine, o să vezi că vine toată lumea bună.

— Să trăiţi, d-le Mitică... Sîrit la ordinele dumneavoastră.

— E ! Pune patruzeci de mititei pentru noi... Am venit special să mîncăm mititei, am auzit că sînt grozavi...

Huihup se scărpina tragic după urechea prevăzută cu cercel...

— Mititei nu este, coane Mitică !... Azi c vineri şi vi nerea nu gătim de dulce, că la noi vine tot oameni din ăia care tine postul... îmi pare rău că tocmai azi aţi ve nit... Altă dată, însă, cu plăcere...

Familia Şuşuleseu, Hulubeştii şi Trandafirescu cu nc-vastă-sa rămaseră înţepeniţi în scaune, ca nişte manechine umplute cu tărîţe...

Domnul Mitică îşi muşcă buza, neîndrăznind să se uite spre Lorica, care se albise la faţă, ca o sfîntă... Fu un moment groaznic şi fără sfîrşit.

A doua zi, ..restaurantul pentru toţi" al d-lui Nae Gh. Huihup era închis pe cincisprezece zile, pentru „murdărie"'.

SAMSONEL ŞI DALILUŢA

Cînd s-au născut cei doi gemeni, fericitul tată era să leşine de bucurie. Trebuie ştiut că visul lui era să aibă o fată şi un băiat...

Dar, cum e greu ca voinţa părintească să decidă asupra genului viitoarelor odrasle, bietul om se simţea încurcat şi stînjenit.

Soarta însă îl protejase...

De la început îi împlinise dorinţa... O fată şi un băiat se născuseră dintr-o dată, gemeni, orăcăind identic.

Toalc celelalte probleme rezolvate (problema doicii duble, a leagănului îndoit de mare etc), mai rămăsese una de o covirşitoare importanţă pentru un părinte. Cum să le pună numele celor doi proaspăt născuţi ?

Cînd e vorba de un singur copil, chestia se soluţionează mult mai uşor... Dar cînd sînt doi care trebuie să. primească distincţia unui nume, lucrul se complică, avind în vedere obiceiul de a boteza gemenii cu nume care se asociază între ele, sugerînd, de obicei, împerecheri celebre, fie în istorie, fie în literatură sau ştiinţă...

Şi, în mintea fericitului părinte — în speţă domnul Laurenţiu, profesor de caligrafie şi desen — cortegiul numelor perechi defila evocator, fiecare pereche oprind u--se puţin, cu ceremonie, în faţa lui, trecînd apoi deoparte, în ..subconştient", într-o atitudine resemnată, de aşteptare...

Şi, firește, baletul numelor a-nceput de la fond
Romei...

în consecinţă, prima pereche prezentată fu *i*

ROMULUS Şl REMUS

Nimic de zis... Dar dl. Laurenţiu avea o fată şi un băiat... Să-i zică ei Roma şi lui Remus, nu mergea.,. Cu atît mas puţin invers : Romulus şi Remusica.

CASTOR ŞI POLUX

Acelaşi inconvenient... Şi-apoi, de la Brătescu-Voincşlî încoace, Castor a rămas exclusiv nume de cîine... Iar Po-luxia... imposibil de acceptat... pentru o fată de oameni cumsecade.

ORESTE ŞI PILLADE

Idem... Pentru băiat, Pillade îi plăcea... Răminea Ori pentru fată... Inadmisibil... Cu toate astea, Orestina ar fi putut merge...

DAPHNIS ŞI CHLOE

Perechea asta a fost înlăturată de prietenul meu Laurenţiu, de la început...

Un om pe care îl cheamă Daphnis, e bun de luat la palme pe stradă... Iar Chloe... te face să te gîndeşti la Cico, nume de cocote şi de pudră...

HERMAN ŞI DOROTHEEA

Francofil convins, urînd pe nemţi şi în literatură, amicul meu Laurenţiu îndepărtă şi această pereche, cu un gest de refuz categoric...

ROMEO ŞI JULIETA

Perechea aceasta se ivi lirică şi graţioasă, cu pas romantic de menuet.

Amicul meu Laurenţiu îi surîsc şi o reţinu...

Romeo !... Succesul unui bărbat care se numeşte Romeo este jumătate asigurat în viaţă... Să fii tînăr, frumos, deştept, bogat (aşa credea amicul meu Laurenţiu că va ajunge băiatul lui) şi să te mai cheme pe deasupra şi Romeo, e tot ee poate visa cineva mai frumos... Şi femeile adoră numele acesta...

Cu toate astea, un gînd cicălitor turbură visul frumos al domnului Laurenţiu... Şi gîndul zicea aşa : „Bun ! Romeo e un nume frumos pentru un tînăr... Dar fiul tău va îmbătrîni şi el odată, şi-atunci, ia gîndeşte-tc... «Coane Romeo», «Nea Romeo»... Trebuie să găseşti fiului tău un nume bun pentru toate vîrstele..."

Domnul Laurenţiu recunoştea că avea mare dreptate, gîndul cicălitor... Totuşi, Romeo îi plăcea pentru băiat...

Rămînea însă Julieta, pentru fetiţă... Frumos nume, nimic de zis, însă vulgar... Parcă auzea pe toată lumea întrebîndu-i odrasla : „Sînteţi rudă cu fotograful ?" Ori, asta nu se putea accepta... Numele fetei lui să fie o firmă banală de atelier fotografic !... Şi altă pereche îşi făcuse Ioc...

ANTONIU ŞI CLEOPATRA

Frumoase nume amîndouă şi potrivite... Dar numele împăratului senzual putea degenera în Antonică, nume de maimuţoi, prezentat în bîlciul drept „distracţia părinţilor, bucuria copiilor".

Iar Cleopatra e nume de preoteasă de ţară, care îşi transformă salba de la gît în dinţi de aur şi poartă la horă pantofi de lac şi ciorapi albi de muslină...

O săptămînă întreagă ţinu defilarea perechilor de nume. Nemulţumit, pretenţios, nedecis, amicul meu Laurenţiu se hotărîse să ceară şi sfatul altora... «-*

Foarte bucuroase de această atenţie specială, rudele propuseseră numele lor favorite...

Astfel, un unchi — veteran de la '77 — susţinu morţiş ca cei doi prunci să se numească Smîrdan şi Plevna sau Vidinel şi Rahova sau şi mai bine Carol şi Neatîrnarea.

Un alt unchi, colonel activ, presupuse o serie de nume mai impunătoare : Trianon şi Cireşica.

Trianon, în amintirea păcii semnate acolo, iar Cireşica, în memoria marii bătălii de la Circşoaia, în cursul căreia chipiul său fusese grav rănit de un glonţ inamic.

Şi după o noapte de insomnie — în timpul căreia în mintea crispată de amintiri a colonelului, trecuseră toate numele masculine şi feminine de localităţi, bătălii, eroi şi evenimente din timpul războiului mondial — propuse domnului Laurcnţiu două nume care nu mai puteau lăsa nimic de dorit...

Jiul, pentru băiat şi Ecaterina Teodoroiu pentru fată.

în furia combinaţiilor sale, riguros şi lăudabil patriotice, colonelul nu-şi dăduse seama că Ecaterina Teodoroiu era prea mult pentru o fetiţă care avea să poarte obligatoriu şi numele tatălui său... Nu se dăduse, totuşi, bătut şi rectificase scăparea din vedere.., Teodoroiu, băiatul şi Ecaterina, fata.

O mătuşă a amicului meu Laurenţiu, domnişoară bă-trînă, propusese, roşindu-se în obraji : Abelard şi Heloise, iar socrul lui Laurenţiu — membru marcant al Partidului naţional-ţărănesc — susţinea ca să se dea copilor numele de Mihalache şi Secerica.

Urmară apoi diferite alte propuneri, de la prieteni şi rude mai îndepărtate şi,- totuşi, domnul Laurenţiu nu se putu fixa...

Pentru copiii lui dorea cu totul altceva. în marea lui dragoste de părinte găsea că nici un nume nu se potriveşte destul şi nu merită cinstea de a fi purtat de către divinizată lui sugaci...

Botezul se amîna din cauza lipsei de inspiraţie a familiei şi în special a domnului Laurenţiu, care nu erau în stare să găsească nume copiilor...

Iată însă că într-o zi, pe cînd Laurenţiu se apropiase în vîrful picioarelor de leagănul comun al celor doi gemeni, se petrecu un fapt important şi hotărîtor în privinţa numelui celor doi nebotezaţi.

Copiii erau desfăşaţi, goi aproape, amestecîndu-şi trupurile mici şi tandre printre scutecele albe şi pernele moi...

Băiatul întindea manile să apuce pe surioara lui e?e talie... Mai puternic decît ea, izbutise s-o prindă în minutele lui fragede şi cu căpşorul zburlit se ghemuia victorios în pîntecele ei.

Fetiţa se zbătea să scape din strînsoare şi cum puterile ei mici nu-i ajutau la nimic, a recurs la o statagemă...

Apucă în mani părul fratelui agresor şi, crispîndu-şi degetele, începu să tragă din toate puterile...

Biruit de durere, voinicosul începu să urle. Fetiţa scăpă astfel de ghearele lui. Un zîmbet ştirb de adîncă satisfacţie i se întinse pe guriţă, şi într-un gîngurit triumfător se adresă — sonor şi indescifrabil — tatălui, care urmărise scena cu interes şi voluptate :

— Dalila !... răcni plin de bucurie domnul Laurenţiu... Bravo, fata tatei !... Tu singură ţi-ai găsit numele. Tu ai fost mai deşteaptă decît noi toţi, şi luînd în braţe băiatul, care —■ încetînd să mai plîngă, îşi lăsase supărat buza în jos — îl alintă...

— Samson !... Lasă, puiul tatii, că te tund eu pe tine ca să nu mai aibă Dalilele de ce te trage...

De-atunci, copiii d-lui Laurenţiu se numesc şi se voi numi fără îndoială toată viaţa, Samson şi Dalila.

Pentru un moment însă, în afectuoasa ei inconştienţă istorică, doica care le dă lapte şi rădăcină de micşunea, i-a alintat diminutiv şi tandru : Samsonel şi Daliluţa.

: APRECIERI CRITICE

„De la amocul d-lui Tudor Muşatescu nu ne aşteptăm nt
Ia spiritualele schiţe, catrene, cronici rimate sau în proze risipite prin ziare ci şi la construcţii mai organice. în *Vitrinele toamna* (versuri, Cîmpuhmg, 1926) nota cea mai susţinută e intimismul şi psihologismul erotic, în felul lui Paul Ceraîdy, desfăcut în versuri de o agreabila virtuozitate şi de o reprobabilă facilitate de adaptare, deoarece, deşi fluide, graţioase şi condensînd o atmosferă — s-ar putea găsi în ele urme prea evidente de influenţe literare."

E. Lovincscu, *Istoria literaturii române contemporane,* voi. I, Bucureşti, Ed. Mi-nerva, 1973, p. 672

„Tudor Muşatescu a primit darurile tuturor ursitelor ama afară de cel al uneia singure care, fără să aducă nimic de !a ea le organizează pe celelalte şi le dă consistenţă. Cine nu s-a bueu rat numai de simpla prezenţă a acestui tînăr, cu aparenţe de păpuşă, graţios, delicat căruia, din pricina ingenuităţii şi a candorii întregei sale persoane, îi ierţi orice ? Facilitatea vieţii ducîndu-i ia o formulă de artă tot atît de facilă, d-1 Muşatescu a debuta!, printr-o poezie intimistă, căreia îi lipsea doar un accent personal pentru a avea un suport: înainte de a i-1 da, a evoluat spre o literatură de umor, uşor, dar autentic, risipit cu nepăsare, pulverizat pentru a fi luat de toate vînturile, într-o producţie dezordonată, inegală, fură simţul demnităţii artistice ce trebuie să se respecte pentru a fi respectată. Cînd a încercat să-şi strîngă fantezia sub o formă mai consistentă, ne-a dat *Panţarola.* Sector flegmatic, simpatic, subliniindu-şi discret, imperturbabil, umorul, vodevilul ni S-H părut destinat unui succes sigur ; la reprezentarea lui la Teatrul Mic, deşi era evident că insuficienţa actorilor îl trăda, nu ova totuşi mai puţin clar că-i şi lipsea ceva pentru a fi

viabil. îi lipsea darul refuzat de Ursitoare, darul do a lega la un loc, de a organiza. A cere însă de la d-1 Tudor Muşatescu o organizare ar însemna poate a-i cere să-şi piardă ceea ce-i face farmecul nepăsarea, risipa indolentă, graţia Eeminină, flegma afabilă, ff-i precizează o medalie în imprecizia de ceaţă a destinului său.:"

E. Lovinescu, *Scrieri*, 2, Bucureşti, lîd. Minerva, 1970, p. 330—357, cap. : *Dramaturgi şi poeţi*

..De la *Vitrinele toamnei,* volumul de poeme cu care d-1 Tudor Muşatescu debuta, acum un lustru, şi pînă la schiţele vesele, de astăzi, trecerea nu este deeît în aparenţă, forţată. Elegiac şi decorativ in debutul său liric, d-1 Tudor Muşatescu ascundea încă ele atunci un ochi indiscret din nenumăraţii ochi de Argus ai ironis-tului, după cum activitatea sa de umorist de după aceea, susţinută în planul epic precît şi în cel dramatic — travestire comică şi de bal mascat a celui ce rîde de teama de a nu plîngc — lasă totuşi destul loc şi înduioşării.

Ale vieţii valuri, ultimul volum de schiţe vesele, alo d-lui Tudor Muşatescu aduce o lume de ticuri şi superficialitate, o lume rizibilă şi comică, pentru care titlul întîici schiţe, transmis întregului volum e poate cea mai potrivită dintre caracterizări. Soţi creduli şi iuţi la bănuială, în aceeaşi măsură, încornoraţi şireţi, făcîndu-se că nu înţeleg, din diplomaţie şi consolidîndu-sc în concesive sisteme filosofice, cum le place să-şi zică, întreţinute sau întreţinuţi, cu gramatică deopotrivă de îndoielnică, dar meşteri *mai* presus de toate în extorcarea donatorilor generoşi, menajuri în triunghi cu certuri de mahala şi cu focuri oarbe, funcţionari nă-tîngi traşi pe sfoară de arta întîiului escroc cu tupeu pocăit, boemi obraznici, invitaţi cu de la ei pornire la masa naivilor pe care îi strivesc sub dispreţul lor cînd nu le merge — iată cîteva din tipurile galeriei de fantoşe defecte sau numai nepuse la punct, a d-lui Tudor Muşatescu, pe care viaţa le poartă, fără de perspectivă şi la voia întîmplării, pe valurile vieţii. Dar dacă oamenii sînt astfel, siluete sufleteşti sau umbre chineze, tuşul cu care d-1 Tudor Muşatescu le înnegreşte e de o excelentă calitate. Spiritul de observaţie, siguranţa cu care despică, ţintind tocmai la încheieturi, cumpătarea (cu excepţia a două-trei schiţe) anecdotismului fac din aceste creionări un mic album documentar.

Sînt însă şi alte coarde la alăuta acestui umorist care a interpretat atît de sensibil ritualurile toamnei. O coardă de gravitate, mai corect, de seriozitate.

Şi ne gîndim, spunînd aceasta. Ia schiţa de frumos contur şi de preţios conţinut emotiv, intitulată *Bujorii.* E povestea, punctată. aşa cum se cade unui autor de schiţe, a unui menaj, să-i zicem, burghez sau lipsit de orizont în care **Laura,** soţia prozaicului avocat Cristian, prins toată ziua în pledoarii la bară sau în parlament, se trezeşte a întreţine, totuşi, sub spuza indiferenţei, o inimă de Doamnă Bovary. Da, Laura nu e lipsită nici de imaginaţie, nici de elan, dovadă visurile pe care le multiplică, din clipa cînd un buchet de bujori, anonimi, o îndeamnă să bănuiască un suflet pentru care fiinţa ei preţuieşte. Dacă inima ei a rămas la adăpost, la un loc cu florile presate in «Jurnalul + ei, în lada din podul casei părinteşti, nu înseamnă că nu ar putea să tremure şi în alt puls. Dovadă visurile şi gîndurile care o bine dispun şi o preumblă în ari posibile. Dar visuri ce se desfoaie ca flori scuturate brutal, cînd bărbatul întors şi înfometat, îi lămureşte printre înghi-, cum că bujorii trimişi de dînsul reprezintă onorariul unei biete florărese. Şi schiţa se curmă brusc, fără să mai auzi decapitarea Laurei şi nici foşnetul bujorilor ultragiaţi.

Şi mai este încă o coardă, aceea **a** parodiei. *Ciuţi* şi *Viaţă,* cele două mici romane în «raceaurci», de la naştere la moarte, al unui măgar şi al unui ins din mulţime, cu norocul orb, sînt două excelente momente de comedie, pe care ai impresia că ai fluturat puţin aripa unei parodii a lui Urmuz."

Perpessicius, *Opere,* voi. V, Bucureşti, Ed. Minerva, 1972, p. 412—413.

„Comicul nu poate fi judecat după rezultate, care este invariabil : rîsul. Că dl. Tudor Muşatescu reuşeşte să desfăteze, prin schiţele sale umoristice, o categorie de cititori, nu ne îndoim. Datoria criticei este însă, în primul rînd, să determine calitatea unei opere comice. O melodramă lucrată după cele mai exploatate reţete poate uşor strecura fiori de emoţie unui public puţin literar. Tot astfel, şi un volum de schiţe umoristice, bazat pe simple complicaţii de vodevil, poate înşela pe anumiţi cititori.

Impresia ce ne rămîne după lectura schiţelor din *Ale vieţii valuri* este totala lipsă de observaţie a autorului şi constanta utilizare a reţetei literare. Dl. Tudor Muşatescu îşi compune schiţele cu o dexteritate netăgăduită, îşi dozează dialogul cu aparenţe de verosimilitate, şi' ajunge la «pointă- cu o gradaţie metodică. Ceea ce se numeşte meşteşug în alcătuirea unei bucăţi literare ii aparţine fără restricţie. Substanţa prezentelor schiţe este insă de o artificialitate notorie. Prin lovituri de situaţii, prin contraste convenţionale şi mecanice, prin efecte facile de comic verbal şi prin

cromolitografiate dl. Muşatescu se dispensează de observaţie psihologică directă şi inclusiv de creaţie umoristică. Demontaţi oricare din schiţele sale (unele mai mult. altele mai puţin ingenioase în datele vodevileşti), şi veţi vedea că genul său intră în ceea ce am numi umor de mecanism orologier. Nu voim totuşi să-i răpim autorului prestigiul de scriitor amuzant, chiar dacă ional ne înscriem în fals în contra speciei înseşi."

Pompiliu Constantinescu, *Scrieri,* 4, Bucureşti, Ed. Minerva, 1970, p. 87—88

„Singurul succes adevărat din stagiunea aceasta şi-1 datoreşte Teatrul Naţional unui autor original, care a trebuit să-şi facă ucenicia pe alte scene. Tudor Muşatescu, pe care îl urmărim cu prietenie încă de la debutul său în literatură, e, fără îndoială, unul dintre cele mai înzestrate şi mai amestecate teniperamente. Ceea ce îl caracterizează nu e lipsa de simţ critic cum au afirmat atîţi, căci arta lui, cel puţin în ultima piesă, are un precis caracter critic.

E lipsa lui de voinţă în discernămînt, un soi de nonşalanţă, de bonomie care evită alegerea. E şi poet, şi încă un poet uneori (rareori) de autentică emoţie şi frumuseţe plastică. Dar şi-a compromis volumul publicat acum vreo trei ani printr-un atît de mare bagaj de reminiscenţe şi concesii gustului public, că n-a fost reţinut. A colaborat apoi la *Rampa,* lansînd cu vervă şi inteligenţă o rubrică continuată mult şi după el, căci a creat «genul- : De *vorbă cu X despre el şi despre alţii...*

Acum e la a treia piesă jucată... şi hazul *Titanic Vals-ului* stă în reînnoirea cîtorva teme vechi : «soacra», «amorezii din provincie», «agentul electoral» cu un dialog şi cu mijloace personale. Cu accent totdeauna, absolut original în ceea ce priveşte observaţia... Căci trebuie să i se facă acest act de dreptate. Tudor Muşatescu vede cu ochii proprii, neinfluenţat de nimeni, cum rareori un scriitor vede aşa de direct.

Dacă uneori dă impresia de «văzut» e din pricina lipsei de originalitate a lumii însăşi, nu a dramaturgului. Aplicat aiurea, spiritul de observaţie al lui Tudor Muşatescu ar putea da adevărate capodopere.

Mai ales că în abilitatea cu care conduce sforile comediei sale recente dovedeşte şi o stăpînire a meşteşugului dramatic cu totul remarcabil..."

Camil Petrescu, *Opinii şi atitudini,* Bucu.» reşti, E.P.L., 19G2, p. 448—449

' „Iia început a fost cu v intui.

în cariera multor autori dramatici, la început a fost versul «au poema în proză — poezia ! Adolescenţă, dragoste în primăvară, dragoste ce moare în decor bolnav de toamnă, uitare, lună jlptetre nori, întrebări în nedumerire şi nefiresc, Verlaine sub pernă, generozitate, avînt, altă dragoste se înfiripă...

Viersul e fatal iar poezia prezentă, cel puţin în atitudine...

La început Tudor Muşatescu a fost poet. Nu «cucerise» capitala. Era undeva, în munţi, în oraş provincial. Cînta frumos şi inutil. în nevroza postbelică, un om -serios» nu mai scrie versuri după 20 de ani. Ne face impresia unui uriaş care ar juca în pie-tricela cu copiii, pe maidan, în loc să mute muntele cu umărul.

în romantica «descălecare» a lui Tudor Muşatescu în capitală era — în primul rînd — o renunţare la vers. Vroia să fie om serios şi util. Şi prima dovadă de seriozitate : proza. Dorinţa de a fi util : proza humoristică.

L-am cunoscut în postura simpatică de băiat vesel, la şedinţele *Sburătorului.* Gh. Brăescu se autoeclipsase, după Ministru!, Tudor Muşatescu nu avea contracandidat. Avea, în schimb, succes de public.

Uneori simple exerciţii de stil şi calambur, alteori fragmente •surprinzător dozate, întotdeauna pline de prospeţime originală şi cu o nuanţă humoristică ce ni-1 depărta pe autor de Caragiale şj-ni-1 apropia oarecum de Dickens, prin atitudine în faţa imperfecţiunii umane, bucăţile citite de Tudor Muşatescu erau dovada unui talent în continuă îmbobocim Deosebeam, în special, două calităţi serioase : siguranţa caracterizării şi dialogul. îmi amintesc, de asemeni, de o schiţă care a fost veritabilul debut al lui Tudor Muşatescu în proza contimporană. Era vorba de *Un mort care vine.* îmbinare uimitoare de tragic şi humor, într-o atmosferă obsedanta.

Prima noastră convorbire :

— Teatru ai scris, domnule Muşatescu ?

— Nu.

— Ai să scrii ! Te asigur...

Şi a scris *Panţarola,* comedie în patru acte, premiată de Asociaţia criticilor dramatici, cu care urma să se deschidă prima stagiune a Teatrului autorilor dramatici. Cunoaştem din piesă numai fragmentul oferit pentru *Vremea.* Scena are trei personagii bine diferenţiate şi aproape fiecare replică punctează un surîs. Şi, mai ales, o calitate excepţională : siropul e absent...

Anticipăm succesul cu încredere. Şi îl dorim sincer. *Un* nou tovarăş e un îndemn. Mai ales pentru, cineva care se simte singur — prea singur.

Tudor Muşatescu mi-a spus «iată a:v. : «Ştii, teatrul S.A.D.H. Intr -o zi o să fie al nostru !» M--am recunoscut în energia fi dorinţa acestor cuvinte.

De atunci, nu mă mai simt aşa de rtlflgur.

Mulţumesc, Tudor Muşatescu !"

George Minai 1-Zamfirescu, *Mărturii în contemporaneitate,* Bucureşti, Hd. M inerva, 1M3, p. Jfi5-»1«

„Fie teama pe care o inspiră comparaţia cu Caragiale, fie prea multă gravitate, literatura noastră nu numără decît foarte puţini umorişti şi aceia cu tendinţa de a face critica societăţii. Un Bră-escu, un Damian Stănoiu ne zugrăvesc clase sociale, fac carevasă-zica operă satirică. Scriitori veseli a căror unică ţintă să fie aceea de a ne face să rîdem că o bună farsă n-avem. Şi cu toate acestea o bună comicărie este tot atît de valoroasă ca şi o poveste, este într-un cuvînt produsul fanteziei constructive.

Multe din bucăţile în proză ale d-lui Tudor Muşatescu *(Ale vieţii valuri)* le-am citit în *Rampa,* dovadă că autorul le-a socotit prea puţin serioase pentru a le oferi unei reviste literare. Felul cum este editat volumul dovedeşte iarăşi că autorul n-a găsit încă editorul care să-i socotească producţiile serioase. Dar tocmai neseriozitatea lor formează meritul esenţial, lipsa de observaţie ostentativă, de voită atitudine critică. Schiţele acestea sînt ipoteza de viaţă din care răsar situaţii comice şi o anume poezie a absurdului.

Toate schiţele d-lui Muşatescu sînt «uşoare», cum numai în literatura franceză şi occidentală în genere aflăm, uşoare ca nişte baloane de săpun delicate care dispar în lumina soarelui după ce au oglindit în sfera lor albastră lot peisagiul înconjurător sau ca o spumă de vin.

Ca să ne zugrăvească fără nici o intenţie, afară de aceea a comicului, o societate burgheză ce ar putea să semene cu aceea a lui Caragiale, dl. Muşatescu s-a servit de o limbă mai puţin studiata, dar mai firească, de o mişcare mai realistă.

Firescul vine din volubilitatea replicilor şi din acele greşeli de limbă («cine îndrăzneşte să le lege de ea îl plesnesc») ce sînt caracteristice actualei noastre clase burgheze.

Din chiar acest exemplu se poate stabili însuşirea de căpetenie a autorului, care este de esenţă dramatică. Lucru curios ! Dl. Tudor Muşatescu a scris piese de teatru care au avut un deosebit succes la reprezentare. Impresia celor care au ascultat aceste piesa

m

citite într-un cerc restrîns a fost oarecum puţin încui aceasta din cauza prea multei poate intenţii de comic şi di teatral, a prea multului artificiu convenţional. Cînd citim schiţele din *Ale vieţii valuri,* puterea de dramatizare ne apare indiscutabilă. Fiecare cuvînt, fiecare propoziţie trezeşte a mişcare, stabileşte un ritm scenic.

Dl. Tudor Muşatescu e jovial, are facilitatea spiritelor, are dialog repede şi firesc, nu cade niciodată în joasa vulgaritate, e dotat într-un cuvînt cu tot ce trebuieşte unui comediograf. Cit priveşte aceste schiţe, ele sînt în majoritate de factură dramj şi formează cea mai atrăgătoare lectură."

G. Călinescu, *Adevărul literar &i* artistic, XII, nr. 669/1933, p. 7

„Ana-urile, — desinenţă latină, pentru pluralul neutru adjectival — în româneşte de-ale lui — sînt în literatura franceză culegerile de anecdote şi de vorbe de spirit ale unor scriitori, reputaţi umorişti — amatori sau profesionişti. Astfel de pe urma reputatului calamburgiu francez, marchizul de Bievre, au rămas *bievriana,* de la Boileau, *boloeana* etc. Nu mă sfiese să spun că savurez săptămînal în *Contemporanul,* rubrica *10* din pagina 2, cu tot atîtea delectabile «muşatlsme», — cum le numesc eu un ascuns dispreţ cronicarii dramatici şi confraţii geloşi, — în care descopăr adesea pe poetul sinucis de către umorist. De aceea am citit cu necontenită plăcere, de la un capăt la altul, cartea 'iui Tudor Muşatescu — n.e.) *Fiecare cu părerea lui* (Editura Eminescu, 1970), în care m-a reţinut, îndeosebi, Dicţionarul *umoristic al limbii române.*

Iată, mi-am zis, un dicţionar care cultivă umorul direct, iar nu pe cel indirect (şi involuntar), ca, în genere, cele academice. Acolo unde umorul se îmbină cu lirismul, el escaladează dincoîo de rampa scenei şi îşi reia locul în literatură, dacă sîntem înţeleşi că teatrul este cu totul altceva. Cînd Tudor Muşatescu defineşte pe *ut* (vechiul *do)* ca o «notă muzicală cu perucă pudrată»-, evo-cînd secolele muzicii clasice, vorba este a unui poet, prin puterea magică de înviere a trecutului, cu ajutorul unei metafore. Meta-forismul lui Tudor Muşatescu este adeseori de maximă traţie, folosindu-se, în acest caz, numai de două cuvinte, cum spune în gramatică, *de determina* şi de un *determinant.* As1 *ţigla* e definită *solzii caselor,* ceea ce bate la ochi ca justeţe şi forţă poetică. *Hieroglţele* sînt. pentru oricine a avut de a .cu doctorii, scris medical.

Ca şi Jules Renard, care ne-a dat în splendidul său *Journal* postum, comprimate din ale sale *Histoires naturelles,* Tudor Mu-şatescu are şi el observaţii pe viu, relative la plante şi animale, cu un ochi mai mult de poet decît de naturalist [...].

înzestrarea umoristului e de toată evidenta, prin varietatea mijloacelor sale de la cel mai facil joc de cuvinte, la vorba încărcată de miez, care dă într-adevăr de gîndit şi pune problema, încă netranşată, a umorului. Elementul primordial al acestuia este, ca să spun aşa, viteza asociaţiei de idei [...].

Trebuie să fie cineva din cale a tară de morocănos ca să se împotrivească spiritului lui Tudor Muşatescu, într-adevăr irezistibil.::

Şerban Cioculescu, *România literară,* nr. 44/1970, pag. 5

„Ca umorist, în primul rînd, şi-a cîştigat Tudor Muşatescu notorietatea literară, cu volumele de schite *Nudul lui Cogu* (1927* şi *Ale vieţii valuri* (1932), cărţi gustate, chiar dacă genul lor uşor a întîmpinat rezervele criticei. Teatrul rămăsese însă marea pasiune a autorului. Debutase pe scenă, curios, la Paris, încă din 1923, cu *Focurile de pe comori,* o piesă scrisă în limba francezi. Mai obţinuse să i se joace, prin 1925, altele două, T.T.R. şi *Datoria,* în unitatea craioveană unde-şi făcea stagiul militar. Lovinescu se aştepta ca *Panţarola* (1928), prin vorbele de spirit şi situaţiile vo-devileşti, să cîştige publicul. Nu se întîmplă aşa nici cu comedia următoare : *Sosesc diseară,* jucată în 1932. Abia *Titanic Vals* cu-noscu un succes răsunător. Pînă în 1933, atinse o sută de reprezentaţii şi continuă să aducă public ori de cîte ori fu reluata ulterior. Tudor Muşatescu a rămas, cît timp a trăit, un devotat al scenei [...].

Ii datorăm, de asemenea, romanul Mica *publicitate* (1935), şirul scrisorilor umoristice, intitulate : Doresc *ca micili mele rin-duleţe...* (1945) şi volumul *Fiecare cu părerea lui* (1970), alcătuia din «muşatismele» pe care le-a publicat mulţi ani la rînd în *Contemporanul* [...].

Schiţele din volumele *Nudul lui Gogu şl Ale vieţii valuri,* chiar dacă sînt abil construite, nu depăşesc prin preocupări şi factură, nivelul bucăţilor care umplu de obicei foile umoristice. Forma «fantoşelor^ întîlnite în asemenea texte o fixează exact Perpessicius :. «Soţi creduli şi iuţi la bănuială, în aceeaşi măsură, încornoraţi şireţi, făcîndu-se că nu înţeleg, din diplomaţie, şi con-solidîndu-se în concesive sisteme filosofice, cum le place să-şi zică.

întreţinute şi întreţinuţi, cu gramatica deopotrivă ele îndoielnică, dar meşteri mai presus de toate în extorcarea donatorilor generoşi, menajuri în triunghi cu certuri de mahala şi cu focuri oarbe, funcţionari nătîngi traşi pe sfoară de arta întîiului escroc cu tupeu pocăit, boieri obraznici, invitaţi cu de la ei pornire la masa naivilor pe care îi strivesc sub dispreţul lor. Poate nu atit tipa oh* scrvaţiei, aşa cum spune Pompiliu Constantinescu, cit prea multă ironie strică bucăţile» [...].

Cu bucăţile din volumul Doresc *ca micili melc rinduleţc...* Tudor Muşatescu i'ace exerciţii de virtuozitate în surprinderea au-tomatismelor caragialeşti pe terenul scriiturii. Cartea constituie o replică românească la un model ilustru franţuzesc : La cabinet *noir* al lui Max Iacob."

Ov. S. Crohmălniccanu, *Literatura română intre cele două războaie mondiale,* voi. III, Bucureşti, Ed. Minerva, 1075, p. 63, 64, 74, 75. 70

„Este grea sarcina de a vorbi despre un prieten abia. dispărut. Vin în memorie, de-a valma, întimpiări vechi şi altele mai noi, momente peste care timpul îşi aşternuse parcă o pătură groasă de uitare. Toate capătă, sub imperiu! emoţiei, alt accent şi aproape toate nu se mai pot spune, fiindcă, fragile fiind, moartea, din prima clipă, lc-a destrămat.

Tudor Muşatcscu s-a risipit. Avea de unde. Cu a zecea parte din opera lui, alţii ar fi făcut averi şi cariere. El a preferat — aşa cum spune zicala franceză — să ardă luminarea la amîndouă capetele. Umorist n-a fost numai în operă, a fost şi în viaţă. Fapt pentru care mediocrii, care nu ştiu de glumă, l-au ocolit. Ei nu-şi dădeau scama că acuzîndu-1 că nu e •serios»- îi aduceau în calitatea lui de autor comic un nemăsurat elogiu.

Tudor Muşateseu era inteligent, era cultivat, era spiritual şi avea o nemăsurată putere de creaţie. A scris versuri, a scris-proză, a scris piese de teatru cu un firesc şi a spontaneitate aproape de necrezut. Greu l-au iertat oamenii -cumsecade», cei care adorm la opt seara şi se trezesc la şase dimineaţa, de imensa vină a talentului. Ceea ce ei n-aveau nici -eu bucata», el oferea --cu carul»...

La cîte premiere, la cîte mese, la cîtc discuţii i-am stat alături, atenţi să-i surprindem, sub glumă, emoţia şi sub şarja aparent necruţătoare, o inimă bună — românească,

Caracterul naţional, cu multele lui defecte şi mai multele lui calităţi, rareori s-a sglimHt mai fericii clocit în sufletul a

boem, ostil din fire patriotismului ostentativ şi demagogiei. Tudor Muşatescu era bun şi înţelegător şi iertător şi cald — fiindcă era de aici de la noi. Tandreţea lui populară avea aromă lirică ; sentimental îşi învelea în sarcasm, lacrima pe care nu izbutea să o ascundă în surîs. Avea conversaţia seînteietoare şi replica la înde-îî.îiui. Provincial la origine ca orişice bucureştean autentic, el a izbutit repede să capete acel stil de viaţă şi de vorbire care, între cele două războaie, caracteriza pe adevăraţii prinţi ai boemei. Iu'oit de prieteni şi sărbătorit de ei, în fiecare clipă a fiecărei seri cu prilejul închinării fiecărui pahar, Tudor Muşatescu a păstrat pînă la urmă acea nobleţe discretă care opreşte mărturisirea durerii, în momentele de paradis artificial, alegea ipostaza îngerului

ipingea postura bestiei, transformînd un banal supeu într-un seînteietor spectacol de conversaţie. Dacă, întîmplător, era şi *un* mare autor dramatic, asta o spunea publicul, o scriau criticii, o murmurau confraţii. El avea eleganţa supremei autoironii şi acel aer detaşat al omului capabil să scrie sau să spună «încă una» mai bună.

Şi ne gîndim la durerea pe care ar avea-o de astă dată ştiind
. îndurerat, că a făcut şi el, în fine, prima şi ultima lui glumă
-;;tă."

N. Carandino, *România literară,* nr. 47 I
p. 25

„TUDOR MUŞATESCU*

evocat de : N. Carandino, Şerban Cioeulescu, Sergiu Dan

ŞERBAN CIOCULESCU : Iubiţi prieteni, peste cîteva zile, neuitatul nostru prieten Tudor Muşatescu ar fi împlinit vîrsta de 70 de ani. Eterna lui tinereţe, firește îl destina să depăşească această vîrstă. A fost tinereţea inteligenţei, tinereţea spiritului, tinereţea scăpărătoare a spiritului, pe care i-o invidiau toţi, şi prietenii răuvoitori numeau cuvintele lui de spirit «muşatisme». Acuma cuvintele de spirit care nu plac sînt acelea pe care respectivii nu le pot face, şi, în acest sens, aş putea spune că Tudor Muşatescu ca şi Victor Eftimiu au fost cei mai spirituali, minţile cele mai scăpărătoare ale epocii noastre dintre oamenii de teatru.

Kitty Gheorghiu-Muşatescu mi-a dat, cu cîteva minute înainte, o foaie de hîrtie care m-a emoţionat adînc. Intîi m-a emoţionat prin spiritul lui, mi-a dat o emoţie intelectuală : «Am văzut o înmormîntare la care mortul era vesel. îşi lăsase toată averea Academiei Române». Prin urmare, era un mod de a muri glorios. Va fi cunoscut în toată ţara, — o moarte ilustră, ca să zic aşa.

înainte vreme, donaţia către Academia Română era un semn <."Je
iamiliaritate cu marile instituţii, cu marile probleme, prin urmare este o vorbă de spirit pe care o înţeles mai bine aceia care îşi dau seama de importanţa instituţiei şi solemnitatea unor gesturi. Dar, pe urmă, am avut o emoţie de altă natură. Mi s-a părut că această foaie a fost scrisă adineauri, mi s-a părut duetul atît de proaspăt, atît de sigur, nici o urmă de oboseală, or, cei care l-au cunoscut pe Tudor Muşatescu îşi amintesc — n-aş zice — de lunga sa agonie, pentru că şi-a purtat boala cu mîndrie şi cu discreţie. Insă, cu mulţi, foarte foarte mulţi ani înainte de a ne face singura supărare, pe care ne-a făcut-o părăsindu-ne, noi îl credeam condamnat. O afecţiune a laringelui, o operaţie foarte grea, o extincţie vocală, teroarea care urmăreşte generaţia noastră de atiţia şi atîţia ani — cancerul.

De cîte ori vorbeam de Tudor Muşatescu aveam un fior, în-trebîndu-mă cît mai ţine această fericită inteligenţă, această <-vis comica» a generaţiei mele. Ei bine, a rezistat foarte mult, a avut o vitalitate extraordinară...

Onorată asistenţă *, l-am cunoscut în anii universităţii. într-o altă ocazie am povestit o întîmplare băieţească, studenţească. Cum auditoriul este — poate — altul, decît atunci, am să mă repet. Eram un grup de băieţi, cum erau studenţii, fără parale, şi ne duceam la grădinile de vară, cele mai modeste (era una.aproape de fosta statuie a lui Pake), cu sume de bani foarte mici în buzunar, şi ne calculam banii ca să ne ajungă : pe mititei, pe fleici, pe bateria de vin. La un moment dat, ne-am dat seama că am intrat în pană, că nu mai putem consuma mai departe. Dar Tudor Muşatescu are o idee : «Lasă, e un prieten al familiei noastre care stă foarte aproape. Şi am să-i spun că am nevoie pentru cursuri». Se duce, în interval noi aşteptăm, am întrerupt consumaţia şi, evident, am continuat pălăvrăgeala băieţească a virstei noastre de 19—20 de ani. Şi la un moment dat, apare Tudor Muşatescu, cu un aer foarte trist, făcînd un gest al neputinţei, al nereuşitei, al eşecului. Şi cînd noi am crezut că nu mai e nimic de făcut decît să ne ridicăm să plecăm, *vist!* aruncă din gură o hîrtie de 500 de lei, împăturită, pe care pe urmă o ridică de pe masă, o desface, şi — om de teatru — într-adevăr o lovitură de teatru, înainte de a se fi dedat acestui gen în care şi-a lăsat marca îui de mare talent dramatic.

Biografia lui ne vorbeşte despre precocitatea lui spirituală, dar istoriile literare trebuie să mai consemne un lucru —; că această precocitate literară, care de obicei se plăteşte foarte scump,

* *Rotonda* Tudor Muşatescu s-a desfăşurat la .13 februarie 1973.

cu secarea timpurie a talentului, la el, în mod excepţion. dublat cu acea vioiciune intelectuală, acea capacitate de producţie, acea vervă nesecată a dramaturgului, care nu a încetat decît atunci cind inima i-a încetat să bată. O inimă bună, o inimă caldă.

Eroii săi nu sînt cinici, nu sînt văzuţi numai în degradarea lor, în caractere degradate. Printre aceştia dăinuiesc idealişti, oameni dezinteresaţi, oameni de cinste absolută. El *credea* în bunătatea omului, pentru că el însuşi era un om bun, care n-a avut decît prieteni (n-a avut duşmani !), care era iubit de toată lumea. Cel mult era tachinat, dar, după dictonul franţuzesc : «-Qui s'aime, se taquine». Mi-aduc aminte că la mesele de la *Corso* el întreţinea, cu verva lui, toată buna-dispoziţie a mesei ; şi, într-o bună zi, ne-am conjurat : ce-ar l'i să-i facem o păcăleală ? Ce păcă-leală-i putem face ? Ne-am conjurat să nu mai rîdem la mei una din glumele lui, ba chiar după fiecare să întrebăm poanta. Or, poanta nu lipsea. Fireşte că farsa n-a putut dura decît un sfert de oră, după aceea am dat drumul rîsului nostru şi bunei noastre dispoziţii. Da' nu vreau să vă ţin prea mult ! Teatrul este o mare familie. Eu sînt legat de amintirea lui Tudor Muşatescu prin tinereţea mea, prin tinereţea noastră comună. Insă N. Carandino, bunăoară, a trăit viaţa de culise, de scenă, de fiecare zi, alături de dînsul. Aşa încît, eu, scuzîndu-mă că-mi opresc aici amintirile mele, îl rog să şi le depene pe ale dînsului, mai numeroase, mai interesante, mai substanţiale. Vă mulţumesc pentru atenţie. *(Aplauze).*

N. CARANDINO : Mă văd în situaţia de a evoca în faţa dumneavoastră pe Tudor Muşatescu, pe care atît de bine l-am cunoscut, dar această evocare este un capitol din amintirile mele şi, fără să am intenţia de a vi-1 povesti, înainte de a avea ocazia să-1 citiţi, mă simt obligat să fac unele consideraţii generale despre amintiri, şi despre rostul acestor amintiri, de la o vîrstă înainte... Cred că Tudor Muşatescu ar fi fost împotriva acestui preambul niţel trist, el, care găsea umor în toate ; dar asta este realitatea mea sufletească şi ţin să vă spun, mai ales dumneavoastră, celor de tot tineri, că viaţa fiind aşa, ca un fel de mare edificiu, încet-incet, odată cu prietenii pe care îi avem, se rup anumite părţi din el, ca la sfîrşit să rămînem singuri [...]. Dar, înainte de a muri, avînd spectacolul trist al acestor prieteni care au dispărut şi care duc odată cu ei o lume care a fost a lor, dar a fost şi a noastră. Muşatescu, într-o situaţie similară, cînd şi-a pierdut pe cel mai bun prieten, spunea că el, continuînd să trăiască, avea tala că îi fură povestea celuilalt.

Pe Tudor Muşatescu l-am cunoscut prin anul 1930, cînd m-am întors la Bucureşti. Cînd am venit, el era deja celebru şi cunoscut. Era celebru, nu încă în teatru, dar, totuşi, scrisese în dreapta şi în stingă, în toate ziarele şi-n toate revistele epocii, îşi publicare primul lui volum de versuri şi debutase în ale scenei. Pentru dumneavoastră, cei de tot tineri, trebuie să vă spun cine a fost Muşatescu, nu atît ca autor, dar mai ales ca om, şi să fac legătura între autor şi între om, aşa cum am făcut-o atunci şi cum o mai fac şi astăzi. Nu totdeauna există o legătură directă între viata omului şi scrisul lui. La el, întîmpîător, exista.

întîi, în rîteva cuvinte, să vă spun cine a fost Tudor Muşatescu, scriitorul. A fost poet, a fost dramaturg, a fost prozator şi a fost foarte, foarte bun ziarist. Din toate aceste îndeletniciri, probabil că posteritatea va alege pe aceea de dramaturg. Niciodată nu se ştie sigur. însă omul avea o valoare distinctă, adică avea o calitate care nu era de dispreţuit: comunica. Şi comunica în-tf-un fel care îl transforma adeseori, pe el, în personaj, în mim, într-un interpret care dădea celor mai umile lucruri un aspect deosebit.

Conversaţia lui Muşatescu, prezenţa lui fizică erau » Omul nu trecea niciodată neobservat. întîi aspectul lui fizic : avea un aspect tipic de teatru — avea capul lui Pierrot, acel erou de comedie dell'arte, nasul niţel ridicat în sus, surîsul mereu pe buze şi, în firea lui, acea sentimentalitate de care nu se putea de

Prietenul Şerban Cioculescu spunea de el că era cinic. E adevărat, însă afecta cinicul. Era ambivalent. Cînd vorbea, nu ştiai niciodată dacă glumeşte sau dacă e serios, iar gluma începea prin propria lui persoană. Nimeni nu era mai crud cu el însuşi decît Muşatescu. Avînd aerul de a se dispreţui, foarte mulţi îl luau în serios, numai în privinţa asta. De altminteri, felul lui de a fi nu putea să-l ducă nici la universităţi, nici la Academie. Toată lumea ştia că este neserios. Nu cunosc o carte de vizită mai glorioasă pentru un umorist : neserios. Asta e ceva, să fii din oficiu neserios. Aşa era Muşatescu.

Acum trebuie să-l plasăm puţin în epocă. Dumneavoastră, cei mai tineri vorbesc, vă imaginaţi cam greu atmosfera în care el s-a dezvoltat. Trebuie să evoc puţin atmosfera cafenelelor, a redacţiilor, a restaurantelor la modă, a premierelor, acel climat în care nu se făceau bancuri. Se făceau glume sau spirite. Fiecare om care avea o personalitate în acest domeniu al umorului, un spirit satiric deosebit, se pronunţa la un moment dat despre un eveniment al zilei, eveniment politic sau literar, acest «mot d'esprit» trecea prin Bucureşti pînă-n toată provincia, şi se ştia ce a spus

Păstorel, ce a spus faJfteoveseuj ce a spus Eftiiniu, ce-a spus Cio culeseu, ce a spus Sorgi u Ban ş.a.m.d. Aceste lucruri nu erau repetate în scrie şi anonime ; angajau pe cineva.

Deşi fiecare putea scrie şi vorbi, eu oarecare relativitate, putea scrie şi vorbi tot ce-i trece-a prin minte, câteodată, cenzura nu era clintită decît de acest cuvint de spirit, care uneori avea valoare dinamitantă. Aşa s-a întâmplat, pe vremuri, cîud parol al ll--lca a fost în situaţia de a dărîm» o cafenea ca să scape de o masă... ŞERBAN CIOCULESCU : lartă-mă că te întrerup. B foarte just ce spui. Adă-ţi aminte, că la un moment dat, Culă Tăltărăscu a vorbit de -isteria cafenelei-'.

N. CARANDINO : Da...

ŞERBAN CIOCULESCU : Adică socotea că înseşi cuvintele la cafenea pot zgudui un regtat, că ridicolul poate răsturna un regim*

SERGIU DAN : Există un precedent. S-a pubiicat corespondenţa lui Napoleon de la Moscova. Cînd prefectul de poliţie al Parisului înştiinţează pe Napoleon că a luat măsuri împotriva unor complotişti acesta i-a spus : - Lasă-i pe corn pi ol işti, supravegheată cafenelele». *(Ilîscte.)*

N. CARANDINO : Profit de această întrerupere pentru a vorbi niţel despre cafenea. Cafeneaua nu este un lucru de dispreţuit, de desconsiderat, de luat în deridere. Şi-a îndeplinit sarcina într-o epocă dală.

La cafenea venea oricine, dar nu rămînea oricine. E greu să ;;cz.işti. Este o şcoală de scepticism, este o şcoală de ironie, o şcoală de relativitate, fn ciuda părerii unanime că la cafenea vin oameni care nu lucrează şi care îşi pierd vremea, trebuie să vă dau câteva exemple care demonstrează contrariul. Cei mai prolifici, cei mai importanţi, cei mai serioşi oameni de cultură ai noştri au fost, între cele două războaie, oameni de cafenea : Micea Nicolcscu, academicianul, Ion Barbu, Victor Eftimiu, Tudor Vianu, care toţi, toţi aveau o activitate prodigioasă. In acelaşi timp, însă, veneau !a cafenea (eram şi cu printre frecventatorii cafenelei şi continui să fiul, cafenea ce *evea* pentru noi toţi un climat viu. Femeile nu se simţeau bine la cafenea. Erau însă geloase pe interesul pe care-1 acordam cafenelei. Eram însuraţi şi ne sculam dimineaţa şi pe la ora t! plecam la cafenea să luăm şvarţul. La prînz, la 2 şi jumătate; ne sculam de la masă şi mergeam iar la cafenea să luăm iarăşi o cafea. Acolo ne întîineam cu oameni de diverse categorii s..riale, prieteni eu nai, schimbam idei, informaţii, glume. Binc-e io afară de pcrsonulitaiiie curente, erau şi cîţiva care erau aşi ni cafenelei. Printre ci erau şi Tudor iluşatescu, Victor Efti

r.- .:. ton lancovescu, Ion Barbu, St. Antim, şi am să-mi permit Să-1 evoc pe fiecare cu cite un cuvînt, cu cîte o glumă, ca să vă puteţi da seama care era atmosfera.

Păstorel, ştiţi din auzite, din citite, era, de cele mai multe ori, ameţit. Şi, într-o zi, la cafenea, ne găseşte pe toţi la masă. El era îmbrăcat militar, era concentrat. îl recunoscuse pe Ciocu-, Streinu, Sergiu Dan, Vinea şi, la un moment dat, ajunge la unul pe care nu-1 cunoaşte : «Mâ, zice, tu ori eşti prost, ori eşti ;an->. (Rîsete.) Am tăcut, m-am sculat, şi i-am zis : «Intîmplător, de amîndouă dom'le !» Şi din chestia asta m-am stricat cu ăla pe viaţă. (Rîsete.) Altă dată, iese Păstorel de la Athenee Palace. Tot aşa — ameţi-., li vede pe unul la uşă cu decoraţii şi zice : «— Adă-mi o maşină !» «— Nu ţi-e ruşine, măgaruie ? Eu sînt amiral.» «— Adă-mi un vapor, atunci...» *(Rîsete.)*

Cu altă ocazie, Păstorel se duce la un restaurant ca să sărbătorească o victorie. O victorie repurtată împreună cu fostul şam-panist Mott. Rein, care era concurentul lui Mott, făcuse o reclamă la radio : «Ţine minte, trei cuvinte : Vînd şampanie Rein». Şi lucrul acesta nu-i convenea lui Mott. Şi atunci s-a dus la Păstorel şi i-a spus : «Domnule, fă-mi ceva ca să dau la radio şi să-1 tai pe Rein, că-mi face concurenţă». Bineînţeles, Păstorel a găsit so-. După «Ţine minte trei cuvinte : Vînd şampanie Rein» a •Un cuvînt spune tot — Mott*. (Rîsete.)

Cînd au plecat de la restaurant amîndoi şovăiau. Trece o cu-şi Păstorel, fără să vrea, o calcă pe picior. Ea se întoarce : • — Nu ţi-e ruşine, obraznicule ?». Şi el zice : «— Doamnă, mă ., nu e vina mea, e rinul lui». (Rîsete.) Ion lancovescu, cînd avea zilele lui de vervă, nu putea nimeni să-i stea împotrivă. Cînd vedea o coală albă în faţa lui, îl apuca colia. Nu era în stare să scrie trei cuvinte. Toate interviurile pe care le dădea în presă i le scriam noi, Sergiu Dan şi cu fiindcă el nu era capabil să scrie trei rînduri. Dacă ştia că trebuie să apară, se zăpăcea. Cu ceea ce el vorbea, fără să ştie, noi îi făceam interviurile, şi a doua zi, la cafenea, deschidea gazeta : «Mă ce deştept mai sînt!», ne spunea nouă ! *(Rîsete.)*

Altă dată, Zambaccian se amorezează, la un moment dat, de o femeie nu prea superbă, dar nici el nu era chiar aşa de superb. Amorezat mort. Fata era ceva, ceva mai tînără — cam cu vreo 50 de ani mai puţin ca el. Ce s-a gîndit el ? Domnule, să scriu o nuvelă ! Şi a scris o nuvelă pe care a publicat-o în *Universul literar.* Bineînţeles cine să-1 publice pe Zambaccian ca nuvelist ?

A apărut, totuşi, o pagină întreagă în Universul *literar,* eu un desen Ta mijloc. Nuvela se numea *Gelili.* Era toată — fantezie, plină de lirism şi de pasiune caldă. A doua zi, la cafenea, toată lumea, ca din întîmplare, avea în buzunar *Universul literar.* Zambaccian era roşu, roşu, curgea năduşeala pe el. La un moment dat, lancovescu ia gazeta şi zice : «Aţi citit *Gelilc* sau Suferinţa *bătrinului* Werther ?» *(Risetc.)*

Aîtul care era de o mare pregnanţă la cafenea şi cu o vervă nemaipomenită era Eftimiu. Avea replici extraordinare, şi unele «lin ele aproape că nu se pot spune şi le evit. La un moment dat, eram la cafenea, la Cap.şa, şi un scriitor, proaspăt coborît din Botoşani, îl întrerupe : «-Maestre, zice, mărturisesc că literatura dumneavoastră n-o apreciez deloc, dar, ca om, sînleţi fermecător». Şi atunci, Eftimiu, în faţa acestei obrăznicii, spune : «Tinere, eu, ea scriitor, nu te-am citit, dar, ca om, dă-mi voie să te trimit...»

Altă dată Eftimiu a făcut o epigramă. O epigramă care a rezumat următoarea situaţie : se făcuse statuia lui Carol I, în Piaţa Palatului şi luase Mcstrovici comanda. Această statuie era fără chipiu. Rege fără chipiu ! Toţi sculptorii noştri care pierduseră la concurs au început să-1 atace pe Mestrovici, în dreapta şi în stînga, spunînd că rege fără chipiu nu s-a mai pomenit. In timpul acesta, Carol al II-lea făcea toate nebuniile pe care le ştim. Şi, atunci, Eftimiu a făcut o epigramă :

Cinci *unu-i mort şi altul viu* Eu *din*
dilemă astfel scap : Prefer pe cel fără
chipiu Acelui fără cap. (Riscte.)

Ei, unde credeţi că a apărut această epigramă ? în *Revista Fundaţiilor Regale !* A ieşit un scandal nemaipomenit!

Altul care avea iarăşi o vervă extraordinară în cafenele şi un spirit foarte mordant era un oarecare St. Antim, pe care nu-1 cunoaşte toată lumea, dar pe care cine-1 cunoaşte îl apreciază foarte mult. Acest St. Antim a fost unul din marii noştri ziarişti politici. A făcut portrete de o excepţională calitate.

Avea o glumă aşa tăioasă, încît cuvintele lui au rămas.

Tînăr ziarist, am fost şi eu victima unui cuvînt din ăsta de-al iui, şi, deşi nu e în avantajul meu, trebuie să vi-1 spun. Eram la cafenea mai mulţi şi discutam politică. La un moment dat, Antim se ujiă la mine : «— Ei, zice, tu ce te bagi, tu eşti grec.» «— La-

să-mă dora'ie în pace», zic eu, şi continui discuţia. «— Dobitocule, a exclamat el, te-ai asimilat!» (Rîsete.)

In acest mediu, Muşatescu era printre cei dinţii şi printre cei mai buni. Cînd stau şi mă gîndesc la cuvintele lui, la replicile lui, la situaţiile în care era, rîsul izbucneşte ca o cascadă. Foarte multe din ele \e-a publicat. Multe au devenit banale. Bunăoară, cînd I-a întrebat pe lancu Brezianu : «— Cum te mai simţi, maestre ?•» ■»— Cum să mă simt ? zice, foarte bine. M-am dus, mi-am făcut toate analizele şi am ieşit splendid.» «— Dar de subit ţi-ai făcut ? Analiza de subit ţi-ai făcut ">.»

ŞERBAN CIOCULBSCU : Şi de subit a murit. *(Rîsete.)* N. C'AUANDINO : Şi de subit a murit, săracul ! Prin 1920, .se refăcea o biserică la Cîmpulung. Colegii lui, Mi-ici şi cu Barascht, lucrau pe o schelă de zor. Renovau bi-. Muşatesca de jos i-a întrebat : «— Cum vă plăteşte, mă ? Cu ziua sau cu sfîntul t» (Rîsete.)

Bunăoară, altă dată era o şedinţă a Societăţii autorilor dra-i. Eftimiu era preşedinte şi Muşatescu stătea cam prost în momentul acela cu Eftimiu, se cam certaseră. La pauză, se ridică să plece şi atunci Eftimiu îl opreşte : «— tTn'te duci ? Că... cinci-ninute ţine pauza !■•> «— Şi ce ? Merg pînă acasă, scriu ;ă şi mă-ntorc.» (Rîsete.)

N CIOCULBSCU : Asia pentru că Eftimiu trecea drept

N. CARANDINO : De asta, bine-nţeles.

Mă aştepta, adeseori, cînd era premiera la Naţional. El, la premierele confraţilor, nu prea se ducea. Prefera să cadă piesele singure. Stătea la Continental şi, cînd ieşea lumea, ieşea şi el de la restaurant şi mă vedea pe mine : «— Cum a fost, cum a fost ?» Eu, aşa, intimidat, căci era lume în jurul meu : «— Mie mi-a plăcut», zic. *— Auziţi, Iui i-a plăcut! *Kuma'lui! Singurul,* zice. *Mărturiseşte singur». (Pusete.)* Cînd doamna Kitty era în turneu, ne invita cîtcodată la el acasă, cîteodată, cam des, aşa... după premiere. Şi ce blestemăţii se mai întîmplau pe acolo, nu mai vorbim ! Blestemăţii avuabile bine-nţeles. Ne invita aşa : «— Măi, vă invit la o *mlncare de slugi.* Nu farafastîcuri franţuzeşti, maioneze. O singură mlncare : carne cu cartofi şi atît. Ori carne cu varză, ori carne cu fasole, la oală, mă, la oală.»

Mi-aduc aminte, în ultimii ani, nu mai mergeam pe la el. Nu ştiu de ce. M-a întîlnit o dată pe drum şi mi-a spus : «— Măi, tu ştii, eu am cancer». «— Fii serios, nu se poate.» «— Linişteşte-te, măi, nu-i cine ştie ce. Şi ăsta-i â la Muşatescu.» (Rîsete.)

Avea gluma asta caro mergea şi la durere. Care era un fel de truism.

Altă dată mă întîlneşte şi-mi spune : *— De ce nu vii pe la mine ? Ar trebui totuşi "să ne mai vedem. Eu mă duc, plec şi o să ţi pară rău.»

Nu mi-am dat seama şi nu m-am dus. Oricît am fi de vîrst-nici, nu ne dăm seama niciodată de provizoratul acestei vieţi şi părăsim oamenii fără să-i vedem. Fără să-i vedem îndeajuns. Dar aşa e viaţa. Ştii că un om e bolnav, totuşi, nu-ţi închipui că el va muri. Excluzi această perspectivă. Nu te gîndeşti la ea. Foarte des mă gîndesc la el, foarte des îl am prezent, li văd aşa cum era, eu acea «joie de vivre», acea fericire care se degaja clin el, acel spirit permanent, acea glumă, acea vivacitate unică. Locul lui nu-1 mai ocupă nimeni. Toţi sînt -"făcuţi» într-un fel sau altul. E) ora spontan. Dintre calităţile lui, cea mai autentică poate că era poezia, dar această poezie o ascundea cu o discreţie nemaipomenită. Piesele lui au surprins o epocă. Dar el rămîne ca un personaj. Un personaj care îşi depăşeşte opera, şi, în anumite privinţe, inimitabil. *(Aplauze.)*

ŞERBAN CIOCUEESCU : Aplauzele dumneavoastră răsplătesc, într-adevăr, minunata cozerie a prietenului meu, Carandino, care a vorbit cu emoţie reţinută, dar şi cu vervă, reconstituind momente din viaţa incomparabilului umorist care a fost Tudor Muşatescu. Dăm cuvîntul acuma prietenului Sergiu Dan, care şi el a fost unul dintre apropiaţii regretatului nostru prieten.

SEFiGIU DAN : Să vă fac din capul locului o mărturisire : cred că sînt în asentimentul tuturor cînd spun că Tudor Muşatescu dacă m-ar fi evocat pe mine, vorbea cu mai mult spirit decît pot s-o fac eu, evocîndu-1. Dar, şi eu, şi dumneavoastră trebuie să ne resemnăm cu ce avem Ia îndcmînă.

Trebuie să fac din capul locului un alt reproş amical lui Carandino : a spus enorm despre Muşatescu, dar mulţi din dumneavoastră pot să aibă impresia că Muşatescu a fost un *om* care şi-a risipit geniul numai Ia cafenea. Or, Muşatescu este un mare autor de comedie. Eu aştept să apară o antologie a comediei româneşti, cu Muşatescu, cu aforismele lui Muşatescu, care nu sint mai prejos decît multe ale Iui Chamfort. A fost un om de spirit care s-a realizat în operă. Ştiu că în critica timpului — şi chiar mai încoace — s-a afirmat că ar avea filiaţii din Caragiale şi din comedia bulevardieră franceză. Acestea au fost spuse cu o nuanţă denigratoare. Eu mi le însuşesc, găsesc că aceste trăsături ale lui Muşatescu întregesc fizionomia lui literară, nu o diminuează. Nu e deîoc umilitor, nici aşa de uşor, să descinzi din Ca-

ragiale. Iar cît priveşte înrudirea cu autorii de comedie bulevardieri, cei mai mulţi dintre dînşii, pornind de la bulevard, au ajuns la Comedia Franceză şi chiar la Academia Franceză, Iar Muşatescu, făcînd o comedie bulevardieră (presupunem că pe vremea aceea erau şi bulevardele mari şi spiritul din care s-a născut - adjectivul, acesta — «comedie-bulevardieru»), a fost un precursor, căci bulevarde mari — cum le ştim noi — au apărut mai tîrziu. El a făcut comedie pornind din Cîmpulungul lui (care ştim cum era), o comedie care stătea la nivelul spiritului francez al timpului său. în afară de aceasta, Muşatescu, în ciuda atitudinii lui frivole de a lua viaţa uşor, mi-a dai prilejul să mă conving că era om de curaj. E curios ! Noi aşteptăm curajul de la persoanele încruntate, cu fruntea brăzdată de marile probleme ale existenţei şi sîntem surprinşi cînd curajul se iveşte la un om ca Muşatescu.

ŞERBAN CIOCULESCU : Cînd ai spus că era un om de curaj, credeam că vei aminti de un fapt pe care nimeni nu 1-a făcut pe timpul regelui Carol al II-lea. Cînd a fost ales preşedinte al scriitorilor generalul aghiotant Condeescu, el a fost singurv* care şi-a dat demisia din societate spunînd că nu poate rămîne membru al unei societăţi de scriitori comandată de un cazon.

SERGIU DAN : Da, e adevărat. Ei bine, dacă vorbim de acte de curaj pe vremea aceea, acte de curaj ce pot părea neverosimile (eu am citat pe Muşatescu fiindcă era ciudat acest lucru tocmai la un autor de comedie ca el), voi aminti — îmi permit să amintesc — un alt caz. Este vorba de un redactor al *Revistei Fundaţiilor Regale.* Ştim că s-a organizat celebrul plebiscit pentru Constituţia Carol al II-lea, plebiscit care era pe faţă, nu era cu voturi. La fiecare întreprindere şi instituţie era o comisie care chema pe fiecare şi întreba : «Sinteţi pentru sau contra constituţiei Carol al II-lea ?» Pînă atunci toată lumea a spus «pentru». Acest redactor, cînd a fost întrebat, a spus : «Sînt contră». «— Sînteţi contra constituţiei ?» «— Nu, sînt contra lui Carol al II-lea». *(Rîsete.)* Acesta era Radu Cioculescu, regretatul nostru prieten Radu Cioculescu.

Aş putea povesti foarte mult, însă nu aş vrea să epuizez anecdotele cu Muşatescu... Dar el n-a fost omul care s-a risipit în cîte o vorbă, nu s-a risipit în viaţă, el s-a risipit *în opera lui,* care există şi o *ştim.*

Aş mai putea spune despre Tudor Muşatescu atît de multe... în ultima vreme văd că este o adevărată invazie de literatură memorialistică, destul de abuzivă şi chiar impostoare. Sînt oameni care au întrezărit pe Rebreanu în autobuz, l-au văzut pe Arghezi la debitul de tutun, şi atunci se pretind confidenţi ai lui Arghezi

ş: *si* lui Rebreanu. Dar asta e treaba editurilor. A propos de memorialistică şi de oameni de teatru ! Cineva a venit să-mi ceară o consultaţie. Era un fost ospătar de la Capsa. Nu mai e nevoie să vă spun ce a fost Capsa, Cioculescu îşi aminteşte foarte bine. Era un tinăr care servea cu un aer solemn de şambelan şi a servit pe toată lumea vreme de treizeci de ani. A venit la mine şi mi-a spus că a scris o carte despre scriitori. îşi amintea că Rebreanu îşi răsucea ţigările în tabacheră, că EL'timiu prefera un deget de lapte la şvarţ. Altul voia rom. Intitulase cartea : Pe *toţi aceştia i-am servit la masă. (Rîsete.)* Suna excelent î Restul nu ştiu ce-o fi fost de volum. Şi mi-am amintii de înflorirea asta a memorialisticii.

Despre Muşatescu aş mai spune că am fost o dată la el la Cîmpulung şi mi-am dat seama că nu avea doar popularitate. *Ei era iubit.* Am traversat împreună oraşul. Mii de oameni, realmente mii ele oameni, toată lumea îl saluta. Toată lumea îl cunoştea în Câmpulungul lui. Vedeţi, era o glorie a CImpulungului, cum a şi rămas.

S-a spus că descinde din Caragiale. Nu e aşa de uşor să descinzi din Caragiale. De altfel, chiar Caragiale are şi el strămoşii lui, cum avem toţi. îl ştim pe Vasile Aleesandri, şi pe Ion Ghica. Sînt foarte multe lucruri la aceştia pe care le regăsim în Caragiale, în geniul lui. Are strămoşi, aşa că nu-i nici o ruşine să-ţi recunoşti strămoşii.

Nu vreau să insist cu anecdote din viaţa noastră pers;
fiindcă noi am avut raporturi, ca i aşa, de notorietate publică.

Aştept ca Muşatescu să fie reconsiderat, pentru că am recent că cineva îl pune nu printre autorii mari de comedie, ci îl enumera. Mi s-a părut curios. Eu sînt convins că lumea se va duce să vadă *Titanic Vals* multă vreme după ce multe din comediile confraţilor lui mai tineri vor fi acoperite de lespedea uitării, pentru că, dacă ar fi să-i facem un epitaf lui Muşatescu, am putea să parafrazăm pe acel om de spirit, conform căruia am putea spune : «A cultivat toate genurile, afară de genul comic--. A fost un binefăcător. Prin rîsul pe care 1-a răspîndit, el a întreţinut o viaţă întreagă pe omul care înfrunta la un moment dat drame de conştiinţă. L-am cunoscut şi-n această ipostază. Comediantul şi omul de spirit nu dezminţeau aspectul acesta, pentru că se simţea obligat să aibă spirit în fiecare zi. Mi-a şi spus ; «E foarte greu. alţii au din cînd în cînd !•»

ŞEHBAN CIOCULESCU : Şi cei mai mulţi n-au niciodată- > *(Rlscle.)*

SERGIU DAN : <-Din cauza renumclui pe care mi l-am făcut mi-am contractat o obligaţie : trebuie să am spirit mereu !•» Acesta a fost Muşatcscu... Nu numai la cafenea, nu numai în viaţa de teatru a fost un om admirabil, un om de care mă leagă aproape 50 de ani (l-am cunoscut prin 1D23), dar am avut prilejul să cunosc pe *omul* Muşatescu, mult timp după ce l-am cunoscut în forma lui de om de teatru. E, cred, momentul, aşteptăm de la critica timpului, să-1 situeze pe Muşatcscu — poet înrudit cu fanteziştii francezi, cu Paul Geraldy, cu poeţii francezi fantezişti şi sentimentali...

ŞERBAN CIOCULESCU : Da, da !

SERGIU DAN : Cred că va fi reconsiderat şi pus la locul lui pentru că Muşatcscu reprezintă un moment în conştiinţa românească a timpului.

ŞERBAN CIOCULESCU : Mi-a fost dat, dragă Sergiu Dan, să te văd emoţionat! Pentru că Sergiu Dan trece drept unul din oamenii «d'esprit fort», care niciodată nu se emoţionează, inteligenţă pură. Dar amintirea lui Tudor Muşatescu a pus o frînă spiritului şi inteligenţei sale scăpărătoare. Aş explica acest lucru. Scriitorii şi artiştii, firește, se bucură înaintea marelui public de o aureolă — *Creatori.* Dar acesta nu ştie de cîte micimi sînt capabili marii creatori. Biografia lor, dacă s-ar scrie cu sinceritate, cîte cazuri de invidie, de intrigi, de acte josnice ar cuprinde. Ar constitui ceea ce francezul numeşte *rinvers du decor». Adică «cealaltă parte a medaliei». Ei bine, Tudor Muşatcscu a fost unul din foarte puţinii noştri scriitori care în viaţa lui n-a făcut un act urît faţă de colegii săi, un act de invidie, o micime, o intrigă, o încercare de a-şi surpa un prieten. El putea spune în glumă : «eşti singurul admirator al cutăruia», dar nu ar fi putut să pună la cale distrugerea unui adversar. N-avea adversari. Avea numai prieteni."

Din voi. *13 Rotonde,* editat de Muzeul Literaturii Române, Bucureşti, 1970, p. 276— 237

„Tudoi Muşatescu este unul dintre cei trei dramaturgi interbelici care s-au impus cu o singură piesă, ce-i drept remarcabilă. (Cu *Gaiţele,* Al. Kiriţescu, cu *Domnişoara Nastasia,* George Mihail-Zamfirescu, şi cu *Titanic Vals,* Muşatescu.) Au scris, toţi trei, infinit mai mult. Dar în conştiinţa publicului au rămas, mai ales, cu aceste piese dramatice de căpătîi. Cariera sa de comediograf, în

cea mai autentică tradiţie caragialiană, de abia acum începe. Directorii de teatre îl solicită insistent, actorii îl imploră să le scrie piese prin care să cîştige notorietate, publicul nu osteneşte să-i aplaude piesele. Numele lui Muşatescu pe afiş era garanţia «reţetei" (încasărilor), succesele se ţin lanţ chiar dacă, adeseori, criticii evitau să fie entuziaşti, «forfecîndu-i» piesele originale, adaptările, libretele unor opere muzicale. Dar autorul, rob al vocaţiei gale continuă să scrie, aşteptind reeditarea succesului cu *Titanic Vals* (care fusese deopotrivă de stimă, de public, de critică, şi de... casă). N-a mai venit sub această împătrit desăvîrşită formă. Pro-

listul care devenise, îl pîndea totuşi, scriind incontinent,

Tiindu-se şi cu succese parţiale. Şi îl satisfăceau. Le obţinea deopotrivă din magica lume a teatrului, de pe urma scrierilor sale ta proză (romanul Mica *publicitate,* 19:13, vestitul volum cuprin-zînd scrisorile umoristice, Doresc *ca midii mele rîndulcie...,* 1945) sau cu nu mai puţin celebrele sale aforisme, publicate în *Contemporanul* şi adunate fragmentar, în anul morţii (1970), în volumul *l iecare cu părerea lui* [...].

Acesl om scăpărător de inteligent, cultivat şi plin de har, care gîndea în paradoxuri, adesea seînteietoare, trăind ca în elementul său !·: lumea, fatalmente cinică a teatrului unde prăbuşirile peste noapte erau fapte cotidiene a fost totuşi un sentimental şi un ele-

(Cred că eu, în definitiv — spune .un aforism al său — nu sînt decît o cronică rimată a propriilor mele elegii.») Nimic aproape din melancoliile şi tristeţile autorului nu a trecut în

diii< îale i...]."

Z. Ornea, *Interpretări,* Bucureşti. Ed. Emi-I -327

SUMAR

DORESC CA MICILE MELE BİNDULEŢE

s

Sărut mîna coană mare 7
Stimată domnişoară 9
Domnule comisar şef 10
Mamă scumpă 13
Domnule preşedinte 14
Cel dinţii debut 15
F.P.Z.A.N. 19
Scumpă Georgescu 22
Dragă naşe şi năşicule 23
Suflet pribeag 25
Stimate domn 27
Declaraţiune 23
Domnule director general 30
Cumnate 31
Să trăiţi don sublocotinet 33
Mult stimate şi onorate coane Mişule 35
Procest-verbal 37
Tăntico scumpă 39
Domnule comandant 41
Noţiune superdezirată 43
Dragă unchiule 44
Mult stimată cocoană 46
Scumpi mei părinţi 47
Dragă Tincuţo 49
Dragă Tanti 50
Scumpe prieten 53
Domnule ministru 56
Scumpa mea 58
Domnule poliţai 60

ALE VIEŢII VALURI

Simpatică domnişoară 61

Stăpînul naturii 67
Greierul 70
Imaginea 73
Drame mici 75
Un client serios 79
Durerea 82
isîariage-d'amour 04
Bujorii G6
Ultimele crizanteme 95
Fără premeditare 93
Birlic 100
Veste bună 106
Ciuşi 107
Boby 119
Cinci scrisori 123
Puţină filosofie 127
Drama 132
Un prieten vechi 135
Petiţia 140
Baba-oarba 149
Zbirul 152
Broasca 154
Mititei cu cimbru 157
Samsonel şi Daliluţa 161
APRECIERI CRITICE 166

Lector : IOANA CRACA
Tehnoredactor : VALEEIA PETEOVICI

Apărut : J990. Bun de tipar : 7.X1.1983
Coli tipar : 12

Comanda nr. 90 371 Combinatul poligrafic București Piața Presa Liberă nr. I, București
România